KEREM NOYAN

FAŞİZMİN YALANLARI

ANLAM YAYINLARI

KEREM NOYAN

Faşizmin Yalanları

ANLAM YAYINLARI

Dizgi - Baskı : Erdini Basım ve Yayınevi
Selvilimeşçit sokak, Güzeller Han, Cağaloğlu - İst.
İstanbul, Mart 1978

BİRKAÇ SÖZ

Faşizmin, ülkemizde, son yıllarda hızlı bir tırmanış yaptığını bilmeyen kaldı mı? Özellikle MC hükümetleri döneminde, faşizm, devlet örgütü içinde bir kanser gibi yayılırken, silahlı militanlarıyla da, yalnız ilerici, demokrat ve devrimci çevrelere değil, halk yığınlarına da acı, göz yaşı ve ölüm taşıdı durdu. Bugün de, devlet örgütü içinde yuvalandığı yerlerden çekilmemek için mücadele veriyor; cinayetlerini de durdurmuş değil..

Faşizm, kitlelerin karşısına yalnız terörle çıkmaz, yalanlarını da sergiler. Ne var ki, bir demagojinin arkasına saklıdır o yalanlar. Yığınların dikkatini dağıtmak, onu sorunların asıl kaynağından uzak noktalara çekmek için yapar bu demagojiyi. Sahte düşmanlar, «günah tekeleri» icat eder. İlerici, hatta devrimci sloganlara baş vurduğu da olur; her türlü, ama her türlü sahtekârlığı yapar. Faşizmin boy gösterdiği her yerde olduğu gibi, bizde de yapılıyor bu sahtekârlık. Bizde de faşizm yalnız acı, göz yaşı ve ölüm değil, aynı zamanda yalan taşıyor gittiği her yere..

Öyle olunca, devrimcilerin —aslında tüm ilerici ve demokratlarla el ele olmak üzere— faşizme karşı verdikleri mücadelede, yığınlara asıl kurtuluş yolunun nerede olduğunu gösterirken, faşizmin maskesini düşürmek, sahtekârlığını yüzüne vurmak, yalanlarını kitleler önünde teşhir etmek de gö-

revleri arasında bugün. Hem en önemli görevleri arasında.

Bu kitap, işte böyle bir gerekçeden hareket ederek hazırlandı. Faşizmin yalanlarını en yetkin kalemlere dayanarak sergilemekti arzumuz. Onu gerçekleştirmeye çalıştık. Bir «derleme» yaptığımız kuşkusuz. Ne dereceye kadar başarı sağladık bunu yaparken? Onun yargısını, —bir yerde— okuyucular verecek. Onları kitapla başbaşa bırakmadan önce, biz bir borcu yerine getirelim: Bu derleme, bir değer taşıyor, ya da taşıyacaksa, bunu sağlayan, başta bu derlemede yer alan kalemler olmuştur. Eksiklikler bizim, ama şeref onlarındır. Hepsine içten teşekkür borçluyuz.

İstanbul - 16 Mart 1978 **KEREM NOYAN**

FAŞİZMİN ANLAMI

I

SA'LARDAN KOMANDOLARA: FAŞİZMİN DOĞUŞU

De te fabula narratur (Burada anlatılan sensin)

—**Horace**—

1934, Almanya'da Nazi rejiminin, bütün uğursuzluğu, zulmü, insan hak ve özgürlüklerini hiçe sayan vahşi yöntemleriyle iktidara yerleşmesinin ikinci yılıdır. Sola karşı Milliyetçi Cephe oluşturarak, S.A. ve S.S. amblemli faşist komandolarından yararlanmak amacıyla, Adolf Hitler'i ve onun Nasyonal Sosyalist İşçi Partisini palazlandıran sağcı siyasal partiler, parlamentoyu çalışamaz duruma getirmişler ve birçok hükümet bunalımları yaratarak 30 ocak 1933 günü iktidarı, Alman bile olmayan Avusturyalı bir palavracıya, birahane darbesinin Şarlo bıyıklı komik liderine teslim etmişlerdir.

«8 Ay Bile Kalamaz»

Ciddiye alınmayan ve **Thomas Mann**'ın «sekiz ay bile iktidarda kalamayacağını» iddia ettiği Hitler ve çetesi, bir yıl içinde, komandoları-

nın yarattığı dehşet ve tertiplerle, kendisini iktidara getiren siyasal partiler de içinde olmak üzere, bütün demokratik kurumları ve güçleri ortadan kaldırmış, başbuğluğunu ilan ederek tarihin en kanlı diktatörlüklerinden birini kurmuş, aralarında Einstein'in da bulunduğu sayısı 75 bine varan Alman aydınını ülkelerini terk etmek zorunda bırakmış, halkı uyandıracak ne kadar kitap varsa törenlerle meydanlarda yakarak Almanya'yı karanlığa boğmuştur. Ülkesinden göç etmek zorunda kalanlardan biri de ünlü yazar Bertold Brecht'tir. Brecht, Almanya'da faşizmin iktidara geldiği 1933 yılını izleyen 1934 yılında verdiği ünlü söylevde, Almanya'da demokrasiyi savunanların, erdemlerinden ötürü değil, güçsüz ve korkak oldukları için yenildiklerini söylüyordu. Faşist komandoların 1961 Anayasasının demokratik hak ve özgürlüklerini yok etmek amacıyla yıllardan beri sürdürdükleri ve bir merkezden yönetildiği kuşkusuz olan terör eylemlerini yüksek öğrenim gençliği dışına taşırarak bütün ülke alanına yaydığı bugünlerde ünlü yazarın bu sözü demokratik ve sosyal cumhuriyeti savunanlar için büyük bir anlam taşımaktadır.

Aptalca Küçümseme

Eski bir İtalyan faşisti Giurati, 1920'ler İtalya'sında faşizm tehlikesine karşı aydınların ve demokratik örgütlerin davranışlarını şöyle anlatır:

«Faşizm ve faşistler inatla ve aptalca küçümsenmiştir. Antifaşistlere bakılırsa, Mussolini, benzeri pek çok bulunan halk adamlarından biriy-

di. Hiç kimse siyasal bataklığın durgun ve kokmuş suları altında bir volkanın patlamaya hazır duruma geldiğini görmüyordu.»

1921 seçimlerinde sağcı Başbakan Giovanni Giolitti'nin Milliyetçi Cephesinin ortak aday listesinden parlamentoya 35 faşistin girmesi de önemsenmemiştir. Mussolini'yi iktidara götüren faşist komandoların «Roma üzerine yürüyüş»leri öncesi günlerde bile, siyasal parti başkanları muhtemel bir tehlikeden söz edilmesini gülümseme ile karşılıyorlardı. Proleter sosyalistlerin davranışları ise, büsbütün gafletti. Onlara göre, «Burjuvazinin sınıf egemenliğinin bütün biçimleri, bu ister demokratik kılıfa bürünsün, ister faşist bir etiket taşısın aslında aynıdır.» Hatta faşizmi sosyalist devrimi hızlandıracak bir aşama olarak gören solcular vardı. Mussolini 1922'den 1943'e kadar bütün İtalya'da, 1945'e kadar Kuzey İtalya'da iktidarda kaldı. Aralarında Antonio Gramsci'nin de bulunduğu sosyalistler zindanlarda işkenceler altında tutuldular ve öldürüldüler.

Hitler şöyle diyor: «Bizim gelişmemizi önleyebilecek tek tehlike, karşımızda olanların gelişmemizin taktiklerini ve stratejimizin özünü kavraması ve daha ilk günden itibaren eylemimizin çekirdeğini kırması idi». Goebbels ise, «Karşımızda olanlar ne kadar zayıf olduğumuzu bilebilseydiler çalışmalarımızı daha başından önleyebilirlerdi» demektedir.

Günümüz Uygulamaları

İkinci Dünya Savaşı İtalyan faşizmini ve

onun değişik etiketlisi Alman Nazizmini yıkmış ise de, kapitalizme özgü bu rejim, özünde ve yöntemlerinde aynı kalarak çeşitli toplumlarda yaşamış veya uygulamaya konmuştur. Bazen burjuva demokratik rejiminin kurumlarını biçimsel olarak kullanmış, bazen de açık bir faşizmi uygulamıştır. Ancak İkinci Dünya Savaşı sonrası faşizminin bir özelliği kapitalizmin ileri bir aşamada olduğu toplumlardan çok, geri kalmış ülkelerde uygulanma olanağını elde etmesidir. Gerçekten ileri kapitalist toplumlarda burjuva sınıfı egemenliğini kendini iktidarda tutacak yasalar (özellikle seçim yasaları ile) demokratik kurallara uyarak yürütmektedir. Kendi ülkelerinde insan hak ve özgürlüklerine saygılıdır.

Ancak, bu Maurice Duverger'nin deyimiyle içe dönük bir demokratik rejimdir. Emperyalizm aşamasında olan ileri kapitalist ülkeler, sömürme alanlarına aldıkları ve siyasal olarak kendilerine bağladıkları geri kalmış ülkelerde faşist rejimlerin yerleşmesini ve yürütülmesini, malî ve askerî bakımdan desteklemek veya gereğinde zorla yerleştirmek yollarıyla sağlamaktadırlar. Böylece geri kalmış ülkelerin güçsüz burjuvazisi, çıkar bağlarıyla emperyalist ülkelerin maşası durumuna gelmekte, ordusu, jandarması, polisi ve diğer devlet örgütleri yoluyla ülkelerinde yaşayan halka en zalim faşist yöntemlerini uygulamaktadır. İkinci Dünya Savaşından sonra faşizm, İspanya ve geçen yıla kadar Portekiz'de kendi içlerinde özgürlükçü kapitalist devletlerin desteği ile ayakta kalmıştır. Türkiye'nin Kıbrıs'a müdahalesinden sonra devrilen Yunanistan'daki açık militarist faşizm, kapitalizmin kışkırtması

ile kurulmuş ve desteklenmiştir. Latin Amerika'nın diktatörlükleri ABD'nin maşalarıdır. Afrika'nın sözde bağımsızlıklarını kazanmış ülkeleri, emperyalist devletlerin yarattığı kaba diktatörlüklerin zulmü altında inlemektedirler. Böylece, ileri kapitalizmin ürünü olan ve burjuva sınıfının ideolojisi faşizm, bugün gerçekte burjuvazisi tahakküm kuracak kadar güçlenmemiş olan geri kalmış ülkelerin başına gelen veya her an gelebilecek en büyük bir felâket halindedir. Geride bıraktığımız yılların olayları arasında özellikle Şili ve Endonezya örnekleri bu felâketin dehşet verici habercileridir.

Darbe yönteminin Yunanistan'da uğradığı başarısızlıktan sonra, Mussolini'nin faşileri, Nazizmin S.A. ve S.S.'leri örnek alınarak oluşturulan komando eylemleri yoluyla (korku ve sindirme metotları kullanılarak) yasal yollardan iktidarı ele geçirmek faşizmin yeniden benimsediği bir taktik olmuştur. Bu bakımdan, İtalya'da ve Almanya'da faşizmin hangi yollardan iktidara geldiğini, bu amacın gerçekleşmesinde uygulanan yöntemleri anımsamakta yarar vardır.

MUSSOLİNİ'NİN KOMANDOLARI İKTİDARI NASIL ELE GEÇİRDİLER?

Faşist İtalya'nın ünlü Duçe'si (Başbuğ'u) Benito Mussolini, Birinci Dünya Savaşı öncesinde İtalya Sosyalist Partisi'nin sol kanadının önderi idi. Savaş sırasında kurduğu komandoları 1919'da cumhuriyetçi, demokratik ve sosyalist bir program çerçevesinde (**Fasci İtaliani di combattimento**) adıyla yeniden örgütledi.

«Faşizm» ve «faşist» sözcükleri bu örgütün adından gelmektedir.

1919'lar İtalya'sı savaş sonrası toplumsal ve ekonomik bunalımların çok şiddetlendiği bir dönemi oluşturur. Savaş gereksinmeleri nedeniyle güçlenen endüstri, savaşın bitmesi ile birlikte sarsıntıya uğramıştır.

Kuzey İtalya'da örgütlenen işçi sınıfı ise, ekonomik ve siyasal amaçlarla yoğun bir mücadeleye girişmiştir.

Grevler birbirini izlemektedir. İşçiler fabrikaları işgal etmekte, yönetiminde söz sahibi olmak istemektedirler. Kırsal alanda da köylüler hızla bilinçlenmekte, savaş sırasında hükümetlerin söz verdikleri toprak reformunun gerçekleşmesini istemektedirler. Toprak işgalleri de başlar.

Hükümet 2 eylül 1919 Visochi Kararnamesiyle 4 yıl için fiilî işgalleri hukuken tanır. Ortakçılar da sözleşme hüküm ve koşullarını kendi yararlarına düzeltmeyi başarırlar. Sanayi işçileri 8 saatlik çalışma günü ilkesini kabul ettirirler.

Ancak toplumsal karışıklıklar durmak bilmez. İşte bu ortamda eski sosyalist Mussolini, sınıf değiştirerek, komandolarını İtalya'nın demokratik güçlerine karşı eyleme yöneltir.

Savaş sonrası İtalya'sının görünümü işte böyleydi. Ancak objektif gözlemlere göre gerçekte İtalya'da bir sosyalist devrim olasılığı bulunmuyordu. Sağcılar kendilerini karışıklıklara karşı koruma güdüsünden çok, kendi ekonomik sistemlerindeki bozukluklardan kurtulmayı istiyorlardı.

Ücretlerin kıyasıya düşürülmesi, başta tüketim vergileri olmak üzere bütün vergilerin arttırılması, özel teşebbüsün devlet kasasından beslenmesi gerçek amaçları idi. Bunun için devlet zora başvurularak ele geçirilmeli, işçi haklarını, demokratik özgürlükleri kısıtlayan bir rejim kurulmalıydı.

Sağcı çeteler, sermaye çevrelerince malî yönden desteklenmeye başladı. İktidarda bulunan hükümetler de faşistlere iktidar yolunu açtılar.

Faşyo'ların Gelişimi

Mussolini'nin «faşcii» isimli komandolarından başka, savaş sırasında bugünkü askerlik alanında da yeri olan taktik ve tehlikeli görevlerde kullanılan arditi'ler (komandolar), sola karşı birlik, sosyal eğitim Faşyo'ları gibi sağcı örgütler de vardı. Bunların hepsi «Milliyetçi» bir cephede birleştiler.

Savaş sonrasının işsizleri ve sabıkalı haydutlar (Lumpenler) Mussolini'nin faşyolarında toplanıyorlardı. Bunlar kendilerine yabaniler, belâlılar, bitikler isimlerini takmaktaydılar. Sonraları «kara gömlekliler» adını aldılar.

Faşyolar, toplumsal karışıklıkta kendilerini tehlikede gören işveren ve toprak ağaları dışındaki esnaf ve zanaatkârlar, küçük toprak sahibi köylülerden oluşan orta sınıfa ve milliyetçilik, eski Roma İmparatorluğunun yeniden kurulması gibi, sloganlarla şartlanan sağcı gençlik gruplarına da dayanarak üye sayılarını hızla arttırdılar ve geliştiler.

1919 ekim'inde 30 bin kişi iken, 1921 ekim'inde 310 bin kişiye ulaşmışlardı. Po vadisinin köylerinde «eylem oymakları» oluşturuldu. Başlarında büyük toprak sahiplerinin oğulları vardı.

Eylemler ve Kışkırtmalar

Malaparte, faşilerin çalışmalarını şöyle anlatır:

«Bazıları zaman zaman 15 bin, 20 bin'e ulaşan binlerce sabıkalı adam, bir ilden öbürüne kamyonlarla hızla taşınarak olay çıkartılmak istenen yerlere akın akın boşaltılıyorlardı.»

Her yerde sosyal demokrat örgütlerine, işçi sendikaları merkezlerine, kooperatiflere ve ilerici gazetelerin binalarına saldırıyorlardı. 1922 ağustosu başlarında belediyeleri sosyalist olan Milano ve Livourne şehirlerinin Hükümet Konaklarını bastılar. Milano'daki Amanti, Cenova'daki Lavoro gazetelerinin binalarını ateşe verdiler.

Faşyolar ilerici gazeteleri ve kitapları toplayıp ateşe vermek ve adam öldürmek eylemlerini de giderek yoğunlaştırdılar. 166 devrimci yalnız bir yılda öldürüldü. Adam öldürme eylemlerini «cezalandırma akınları» sırasında yapıyorlar, ilerici aydınları, ailelerinin gözleri önünde öldürüyorlardı.

Silahsız yürüyüşlere saldırmak, çıkardıkları tipik olaylardan birini oluşturuyordu. 15.4.1919'da Milano'da yapılan bir solcu mitingi sonunda büyük bir kortej yürüyüş durumuna geldi. Yürüyüş kolu gençlerden kurulu ufak bir faşi topluluğunun saldırısına uğradı. Silahsız kalabalık bu saldırı ile paniğe düştü.

1 aralık 1919 tarihinde Parlamento binasından çıkmakta olan sosyalist milletvekilleri yollarından çevrilip dövüldüler.

Örtbas Ediliyor

Bologna'da kasım 1920 belediye seçimlerini Sosyalist Parti büyük bir çoğunlukla kazandı. 21 kasım günü Belediye Meclisi toplantı durumunda iken kara gömlekli faşyolar Hükümet Konağını bastılar. Atılan kurşunlardan biri Pietro Genni isimli bir sağcı üyeye isabet ederek ölümüne sebep oldu.

Faşyolar bu olayı solculara yüklediler ve şiddetli bir intikam kampanyasına giriştiler. Pietro Nenni'nin belirttiğine göre bu olaydan kısa bir süre sonra gene Bologna'da parçalanmış bir kadın cesedi bulunmuştu. Katil yaklandı ve Belediye Meclisi Üyesi Genni'nin de aynı adam tarafından öldürüldüğü anlaşıldı. Ancak görevli makamlar katilin faşist olduğunu anlayınca olayı örtbas ettiler ve serbest bıraktılar.

Devlet Güçlerinin Desteği

Polis, jandarma ve ordu gibi kolluk kuvvetlerinin üstlerinden aldıkları talimat, faşist komandolar solculara saldırırken silahlarını çatıp seyretmek ve ancak solcular karşı koymak durumuna geldiklerinde işe karışmaktı. Eski bir faşist olan Umberto Bianchelli (**Mémoires d'un fasciste**) adlı eserinde devlet güçlerinin komandolara aktif ve pasif yönden destek olmalarını şöyle anlatmaktadır:

«İtiraf etmek gerekir ki, faşizmin gelişip ser-

pilmesi ve elini-kolunu serbest;e kullanabilmesi hiç de olanaksız bir şey değildir. Çünkü kendilerine yardımcı olduğumuzu görüp, bundan zevk duyan memur ve subayların kişiliklerinde kalbi İtalya için atan kimseler buluyorduk.»

1921 kasımında general Gondolfi'nin yardımıyla «Faşist oymaklar» gerçek bir askeri örgüt biçiminde birleştiler. En seçkin unsurlar Nazilerin SS'leri gibi «Pirincipi» ismiyle ayrıca örgütlendirildiler. 1920 yılında devletin gizli polisinde bunların arasında «ülkücüler milisi» (Bir tür kontrgerilla) oluşturuldu.

Adliye anti-faşist ilericilere yüzlerce yıllık cezalar yağdırırken, faşistler adam öldürme olaylarında dahi ya yakalanmıyor, ya da cezasız kalıyorlardı. 1921'de Adalet Bakanı Fera, faşistlerin suç dosyalarının işlem görmemesi için hakimlere genelge yollamaktan bile çekinmiyordu.

Milliyetçi Cephenin Oluşması

İtalya'da 1919 yılında savaş öncesinin etkin politikacısı Giovanni Giolitti Başbakan olmuştu. Giolitti, ılımlı bir sağcıydı. Ancak, savaş sonrası karışıklıklarında, 1921 başlarında, sola karşı bir Milliyetçi Cephe (Millî Blok) çevresinde sağcı partilerin birleşmelerinde lider rolünü oynadı.

Esasında «millî blok» seçim hesaplarına dayanıyordu. Mussolini, faşyo'larını kullanarak giriştiği terör eylemlerindeki gücü gözönüne alınarak «millî blok» içine alındı. Ancak, faşistler henüz siyasal bir parti durumuna gelmemişlerdi. Böylece faşyo'lar «Sola karşı birleşik cephesi»nin

vurucu gücü oldular. Ve hükümet desteğinden çok geniş ölçüde yararlanmaya başladılar.

Faşistler Ortak Listelerde

Giolitti, siyasal ortamı milliyetçi cephenin seçimleri kazanmasına uygun buldu ve parlamentoyu dağıtarak 1921 ilkbaharında genel seçimlerin yapılması yoluna gitti. Faşist adaylar milliyetçi cephenin ortak listesine alındılar. Bu yoldan parlamentoya 35 faşist, üye olarak girdi.

Giolitti, istemeyerek de olsa, faşist diktatörlüğün kurulmasına böylece yardımcı oldu. Parlamentoya giren faşistler, faşyo'ları Roma kongresinde (7 - 10 ekim 1921) İtalyan Faşist Partisi adı altında siyasal bir parti biçimine dönüştürdüler.

Mussolini, henüz kurduğu partiye şu komutu verdi: Hedef iktidar ileri!..

1921 seçimlerinden sonra İtalya'da parlamentoya dayalı güçlü bir hükümet bir türlü kurulamadı. Uzun süren bir krizden sonra Giolitti istifa etmek zorunda kaldı. Yerine gelen Luigi Facta, güçsüzlüğünden ötürü faşizmin gelişmesine karşı hiç bir tedbir alamadı.

Faşizme Karşı Genel Grev

İşçi sendikaları faşist tehlikeyi iş işten geçtikten sonra gördüler. 1 ağustos 1922 tarihinde İtalyan İşçi Sendikaları Konfederasyonu faşizme karşı bir genel grev uygulamasına girişti. Ancak kara gömlekliler 3 günde sarı sendikaları da kullanarak genel grevi kırdılar. Faşizmin önlenmesi için uygulanan genel grev akımı faşizmin yerleşmesi için uygun ortamı oluşturdu.

Sanayi ve tarım sektörünün sermaye örgütleri, Genel Endüstri Konfederasyonu, Bankacılar Derneği ve Tarım Konfederasyonu Mussolini'nin partisine milyonlar dökerek, mali bakımdan çok büyük ölçüde desteklemeye başladılar. Güçlü bir hükümet ve otorite özlemi ortaya atılarak iktidarın Mussolini'ye verilmesini sağlamaya giriştiler.

Mussolini kara gömlekli faşistleriyle beraber 24 ekim 1922'de Napoli'den Roma'ya yürüyüşe geçti. İtalya Kralı Başbakanlığı Mussolini'ye verdi. Faşistler böylece ve zorla iktidarı almışlardı.

35 milletvekiliyle Başbakan olan Mussolini, sağcı liberal politikacılar için henüz bir tehlike olarak gözükmüyordu. Bunlar, faşizmin daha da güçlendirilmiş bir liberalizm olduğuna inandılar. Gerçekten faşizmin bu ana kadar tek iddiası demokratik düzene birkaç noktadan çeki düzen vermekten ibaretti: Yürütmenin güçlendirilmesi, otoriteyle özgürlüklerin bağdaştırılması gibi.

Yeni Seçim Yasası

Mussolini 1923 temmuzunda parlamentodan yeni bir seçim yasası çıkarmayı başardı. Yasanın özelliği şuydu: Üye sayısının üçte ikisi oyların çoğunluğunu, toplam oyların yüzde 25'inden aşağı olmamak üzere, toplayabilen partiye verilecekti. Sağcı partiler, bu yasayla sol partilerin parlamentoya girmesini önlemek istemekteydiler. Liberal politikacılar bu yasayı kabul etmekle kalmadılar. 6 nisan 1924 seçimlerinde faşistlerle sola karşı ortak liste yapmaya kadar ileri gittiler.

Böylece parlamentoda sadece 35 üyeleri olan

faşistler, 1924 seçimlerinde milliyetçi cephenin oylarını toplayarak 286 üyelik kazandılar ve salt çoğunluğu elde ettiler. Faşizm milliyetçi cephenin desteği ile artık iktidarın tek sahibi olmuştu.

İtalya sosyalisti Matteoti, 1924 seçimlerinde faşist partinin komandoları aracılığıyla yaptığı baskı ve hileleri parlamentoda açığa vurduğu için 30 mayıs günü öldürüldü. Bu olay üzerine ortaya çıkan gerginlik ortamında İtalyanların Duçe'si (Başbuğu) ünvanıyla Mussolini, kendine karşı suikastler tertiplendiğini öne sürerek bütün siyasal partileri ve işçi kuruluşlarını kapattı. Ve diktatörlüğünü ilan etti (3 ocak 1925).

Böylece bir avuç komandosuyla yarattığı terör ve yılgınlıktan yararlanarak, burunlarının ötesini göremeyen ve seçim hesaplarından başka bir şey düşünmeyen sağcı partilerin desteğiyle iktidara gelen faşizm, İtalya'da 20 yıl sürecek ve Nazizm ile birlikte dünya halklarına kan kusturacak tarihin en zorba, en ahlâksız rejimlerinden birini kurmuş oluyordu.

HİTLER'İN KOMANDOLARI VE NAZİ PARTİSİ

30 ocak 1933'ten, Berlin'de Sovyet orduları tarafından sarılan Başbakanlık mahzeninde intihar ettiği 30 nisan 1945 yılına dek, 12 yıl 4 ay süren kanlı diktatörlüğü ile yalnız Alman halkına değil, bütün dünya halklarına ölüm, kan, barut, göz yaşı ve işkence yağdıran Adolf Hitler'in 1919 - 1933 Almanya'sında sürdürdüğü iktidar kavgasında kullandığı örgüt ve yöntemlerin özel-

likleri, ondan esinlenenlerin taklit niteliğindeki davranışları yönünden ilginçtir.

Başbuğ Sistemi (Führer Prinzip)

Başbuğluk sistemi (Führer Prinzip), önce Nazi Partisinin, sonra Üçüncü Reich'ın birinci yasası olmuştur.

Bu sisteme göre, bütün iktidar, her türlü denetlemeden uzak olarak, partinin ve devletin başında olan başbuğa aittir.

Başbuğ, yalnız partinin değil, bütün Alman halkının da lideridir. Diğer görevliler yalnız Führer'in kişiliğine bağlıdırlar. Devlet mekanizmasında, silahlı kuvvetler ve hâkimler de içinde olmak üzere bütün görevliler Hitler'in şahsına sadakat yemini ederler.

Bir Çilingir Ustası

Alman Nasyonal Sosyalist Partisi (Nazi), 1919 yılında bir çilingir ustası Anton Drexler ile bir gazete muhabiri Karl Harrer tarafından Münih'te kurulmuştur. Üye sayısı yüzü bile geçmeyen bu partinin bir toplantısında Adolf Hitler yaptığı bir konuşmadan sonra üyeliğe alınmıştır.

Partinin yöneticileri arasında sonraları SA'ları örgütleyen Yüzbaşı Ernest Roehm, alkolik bir şair Dietrich Eckart da vardı.

Eckart, örgütün siyasal felsefesini kuran adamdır. Âri ırkın üstünlüğü ve Yahudilerin bertaraf edilmesi başlıca görüşünü oluşturuyordu. Bu yönden Hitler'i fazlasıyla etkilemiştir. Hitler'in önerisiyle parti 1 nisan 1920'de Nasyonal Sosyalist Alman İşçi Partisi adını aldı.

Üye olarak girdiği partiyi Adolf Hitler, kısa zamanda, tertip ettiği toplantılarda yaptığı etkili konuşmalarla hızla geliştirdi. 1921 temmuzunda da diktatör yetkileriyle partinin başkanlığını elde etti.

Hitler'in 25 Umdesi

Hitler 1920'lerde, sonradan «değişmez» olarak ilan ettiği ve işçilerle orta sınıfların yararına hiç bir zaman uygulamadığı 25 umdeyi parti programı olarak açıkladı.

Programın başlıca özelliği hem toplumcu (sosyalist) hem de milliyetçi olmasıydı. Bu temel üstünde kırk ambar gibi maddeler programda yer almıştır.

Bunlar arasında emeksiz gelirlerin kaldırılması (m. 11), tröstlerin devletleştirilmesi (m. 12), devletin büyük sermaye kârlarına katılması (m. 13), toprak spekülâsyonunun önlenmesi (m. 14), tefeciler ve çıkarcılar için ağır cezaların öngörülmesi gibi ezilen sınıflara çekici gelecek maddeler de vardı.

Hitler Nazi Partisi'nin amblemi olarak «Gamalı Haç» ve yırtıcı hayvan türünden kartalı kullanmıştır. Gamalı Haç'ın gerçekte Germen ırkı ile tarihsel hiç bir ilgisi yoktur. İnsanlık tarihi kadar eski olan Gamalı Haç işaretine, Truva harabelerinde, eski Mısır ve Çin eserlerinde de rastlanmaktadır.

Hitler, «Völkischer Beobahcter» adında batmak üzere olan ve haftada iki defa çıkan Yahudi aleyhtarı bir gazeteyi satın aldı. Bu gazeteyi satın almak için ödenen 60 bin markı, Röhm'ün

Reichwer'deki komutanı General Ritter Von Epp'in, ordunun örtülü ödeneğinden partiye verdiği sonradan açıklanmıştır. Gazete 1925'ten itibaren gündelik olmuştur.

Vurucu Güç: SA'lar

Hitler, kitleleri etkileyecek propaganda araçları yanında maddî baskı aracı olarak demokratik güçleri yıldıracak veya yok edecek partiye bağlı komandolar oluşturmuştur.

Komando örgütü önce (jimnastik ve spor kolu) adıyla kurulmuştur. Başlarında mesleği saatçilik olan Emil Maurice isimli biri vardı.

Bu örgüt sonradan Sturm Abteilung (saldırı birlikleri) adını almış ve Hermann Goering ile Röhm'in komutasında hızla gelişmiştir.

1925'te SA'lar içinde Hitler'i korumakla görevli «Schutz Staffel» (Koruma Birliği) (SS'ler) oluşturmuştur. SS'lerin başına 1929'larda bir sadist olan Himmler geçecektir.

1922'de 6 bini bulan SA'lar, Bavyera'da üslenmişlerdi. «Kahverengi milisler» diye de tanınmaktaydılar.

«Arbeitskommandos»

Versay Antlaşması gereğince Alman ordusunun sayısı 100 bin kişi ile sınırlandırılmıştı. Bu sınırlama nedeniyle Alman ordusu (Reichswehr) dışında, 20 bin kişilik gayri resmî bir (Kara Reichswehr) oluşturulmuştu.

Başkomutanlık yapan General Von Seeckt'in «Arbeitskommandos» (çalışma komandoları) res-

mî adıyla kurduğu bu ordunun kumandanlarından Albay Buchrucker 30 eylül 1923 gecesi hükümet darbesi girişiminde bulundu.

Bunun üzerine Arbeitskommandos'lar ordu tarafından dağıtıldı. İşte bu komandolar da Hitler.in SA'larına katılarak güçlenmesinin nedenlerinden biri oldular.

Dağıtılmış olan bu komandolarla birlikte katiller, hırsızlar, homoseksüeller, ellerinden adam öldürmekten başka bir iş gelmeyen eski muharipler SA kadrolarını doldurdular.

Örgüt genişleyince SA'lar karşılarında oldukları partilerin ve kuruluşların toplantılarını basmaya, onların konuşmacılarını dağıtmaya başladılar. 1921'de Hitler komandoların başında bir toplantıyı bastı. Konuşmacıyı dövdüler. Bu yüzden Hitler 3 ay hapse mahkûm oldu ve 1 ay yattı.

Hapisten çıktıktan sonra şöyle diyordu: «Nasyonal sosyalist hareket, bundan böyle merhametsizce ve gerekirse zor kullanarak vatandaşlarımızın aklını çelecek toplantıları ve sözleri önleyecektir.»

1918 yılı sonbaharında Birinci Dünya Savaşı Alman Ordusunun yenilgisiyle bitiyordu. Kaiser Wilhelm tahtını bırakarak Hollanda'ya kaçmış, iktidarda bulunan Sosyal Demokratlar patlayan toplumsal karışıklıklar içinde cumhuriyet ilan etmek zorunda kalmışlardı. Ordu hükümete ateş kes'i kabul etmekten başka bir çözüm yolu olmadığını bildirmiş ve bu durumda hükümet müttefik devletlerle ateş kes anlaşmasını imzalamıştır.

Ordunun savaşacak durumda olmadığını bildirmesi üzerine haziran 1919'da da Versay Barış

Antlaşması imzalanmıştır. Weimar Anayasası bu ortamda hazırlanmış ve ileri demokratik ilke ve kurallara dayanılarak kurulan cumhuriyet büyük ekonomik güçlükler içinde varlığını koruma mücadelesine girmiştir.

Birahane Darbesi

Yenilginin gerçek sorumlularını görmek istemeyenler, bütün sorumluluğu Weimar Cumhuriyetine yüklemek yoluna sapmışlar, hükümete karşı darbe eylemleri birbirini izlemiştir.

Arbeitskommandos'ların katılmalarıyla kendini güçlü hisseden Nazi Partisinin Führer'i Hitler de bu ortamdan yararlanarak savaş sırasında Genel Kurmay Başkanlığı yapan General Lüdendorff'la birleşerek 9 kasım 1923 akşamı Bavyera'da bir darbe girişiminde bulunmuştur. Darbenin düzenlendiği yer Münih'in Beuergerbraukeller adlı birahanesidir. Bavyera hükümetinin 3 yöneticisi birahanede yapılan bir toplantıya katılmışlardır. Yöneticilerden Kahr, konuşmasını yaptığı sırada Adolf Hitler elinde tabancası olduğu halde birahaneye girdi. SA'lar da birahanenin etrafını sarmışlardı. Röhm'in komutasında bir grup SA Savaş Bakanlığının bir bölümünü işgal etmişti.

Hitler bir el havaya ateş etmiş ve Kahr'ın konuştuğu kürsüye çıkarak, «Millî Alman devrimi»nin başladığını ilan etmiştir. Bundan sonra oldukça komik olaylar zinciri birbirini izlemiş, esir alınan 3 yönetici bir fırsatını bularak savuşmuşlar ve ertesi günü SA'ların başında Luden-

dorff'la Hitler'in yaptığı yürüyüş polisin ateş etmesiyle durdurulmuştur.

Mussolini Örneği

Mussolini'nin Roma üzerine yürüyüşünü örnek alarak Berlin'e yürümek ve iktidarı zorla almak arzusuna kapılan Hitler, vatana ihanet suçundan yargılanmış ve 5 yıl hapse mahkûm olmakla birlikte, şartlı tahliyeden faydalanarak 9 ay yattıktan sonra serbest bırakılmıştır.

Birahane darbesinin başarısızlığa uğraması üzerine Hitler taktiğini «devleti ele almak için devrim»den «Yasal yollardan iktidarı ele aldıktan sonra devrim» biçimine dönüştürmüştür.

Önce Başbakan, sonraları Dışişleri Bakanı olarak koalisyon hükümetlerinde yer alan Gustav Stresemann'ın 1929'a kadar süren 6 yıllık yönetiminde Alman ekonomisinin güçlenmesi, Mark'ın değerini bulması, savaş tazminatı sorunlarının çözümlenmesi Almanya'yı barış ve güvenlik ortamına da getirmiş bulunuyordu.

Bu ortam faşizmin gelişmesi için uygun olamazdı. Nitekim 1928 seçimlerinde Nasyonal Sosyalistlerden parlamentoya ancak 12 üye seçilebilmiştir.

1929 Ekonomik Krizi ve Naziler

1929'da Wall Street borsasında patlayan ekonomik kriz, Almanya'ya sıçrayarak Hitler'in beklediği ortamı hızla getirdi. Çünkü, Alman kalkınmasının temel taşını Amerika'dan alınan borçlar ile uluslararası ticaret oluşturuyordu. İflâslar başladı, işsiz sayısı 6 milyonu geçti.

Weimer Almanya'sının son Sosyal Demokrat Başbakanı Hermann Müller, işsizlik sigortası konusunda koalisyon partileri arasında çıkan anlaşmazlık yüzünden, 1930 martında çekildi. Yerine bugünkü Hıristiyan Demokrat Partinin o zamanki örgütü Merkez Partisinden Bruening Başbakan oldu.

Bu andan itibaren 30 ocak 1933'e dek hükümet bunalımları çözülemedi. Bruening Hükümeti, parlamentodan destek bulamadığından ve parlamentoya dayalı güçlü bir hükümet kurma olanağı kalmadığından seçimleri yenilemek zorunda kaldı.

14 eylül 1930'da yapılan seçimlerde, Röhm'ün komutasında milyonu aşan SA'ların, adam öldürmelere kadar varan baskı yöntemleriyle ve yoğun bir propaganda sonucu, 2 yıl önce 12 adayı seçilebilen Naziler, 6,5 milyon oy alarak 107 milletvekiliyle parlamentoya girdiler. Sosyal Demokratlardan sonra parlamentonun ikinci büyük partisi oldular.

1932'de yapılan Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde de Hitler, Hindenburg karşısında yüzde 36 oranında oy topladı.

Cumhurbaşkanlığı seçimlerinden sonra Bruening, seçim kampanyası boyunca devlet içinde devlet gibi hareket eden ve korkunç bir terör yaratan SA ve SS'lerin lâğvına karar verdi. Ancak, çevresinin etkisi altında kalan Hindenburg, Başbakanı görevinden çekilme zorunda bıraktı.

Bruening'den sonra Von Papen'in parlamento dışı ünlü Baronlar hükümeti kurulmuş ve bu hükümetin ilk işi SA ve SS'lerin lağvıyla ilgili

kararı geri almak olmuştur. Von Papen 1932 yazında seçimleri yenilemiş ve SA'ların terörü altında yapılan seçimlerde 608 üyeli parlamentoda 230 üyelik kazanarak Naziler birinci sıraya geçmişler, Sosyal Demokratlar ise 133 milletvekilliği elde ederek ikinci sıraya düşmüşlerdir.

Goering, parlamento başkanı olmuş ve partiler dışı Von Papen hükümeti güvenoyu alamamıştır. Bunun üzerine 6 kasım seçimlerinde Naziler 2 milyon oy yitirmelerine rağmen, en çok üye kazanan parti niteliğini gene korumuşlardır.

6 kasım seçimlerinden sonra iki yıl süren ve rejim bunalımına dönüşen siyasal krizin yaratıcılarından ve Hindenburg'un çevresinden Schleicher'in 57 günlük başbakanlığı sonunda, Nazilerin karşı koymasıyla, çekilmesi, 30 ocak 1933 günü Hitler'in başbakanlığa getirilmesine yolaçmıştır.

Hitler'i İktidara Getiren Milliyetçi Cephe

Hitler Başbakanlığa getirildiğinde parlamentoda çoğunluğa sahip değildi. Ancak, kasım seçiminde Millî Alman Halk Partisi (DNUP) 52 milletvekilliği almış bulunuyordu. Bu partinin lideri Alfred Hugenberg, Nazilerle (bir milliyetçi cephe) oluşturdu. Cepheye iki partiden başka, eski muharipler ordusu (Stahlhelm), Bismark Gençliği isimli örgüt, Junkerler, tarım birliği ve birçok eski generaller de girdiler.

Milliyetçi cephe hükümetinde Nazilere sadece üç üyelik yer verilmişti. Sağcı demokratlar böylece Nazilerin devlete egemen olmalarının ön-

leneceğini sanıyorlardı. Halbuki Naziler için devleti ele geçirmeyi ve «Yasal Devrimleri» gerçekleştirmeyi sağlamaya bir bakanlık bile yetmekteydi.

Reichstag Yangını

Hitler, Başbakan olur olmaz, parlamentonun feshiyle 5 martta yeniden seçim yapılmasına karar verdi. Amacı seçim döneminde SA ve SS'lerini devlet mekanizmasına yerleştirerek yaratılacak terör ortamında salt iktidarı ele geçirmek ve faşist devrimi gerçekleştirmektir. Ancak, karşısındaki demokratik güçleri yok edebilmek için gerekçe yaratmak zorunluydu.

Naziler, SA'ların uygulayacağı planlarını hazırlayıp seçimden bir hafta önce, 27 şubat 1933'te uygulamaya koydular: Reichstag (Parlamento binası) ateşe verilecek ve bir komünist ihtilâl tehlikesi yaratılacaktı.

Gerçekten SA'lar Van Der Lubbe isimli akıl hastası bir kundakçıyı kandırarak yangının başladığı anda parlamento binasında bulunmasını sağladılar. Plan uygulandı ve Reichstag ateşe verildi. Van Der Lubbe, yangın sırasında binada görülerek yakalandı. Ertesi günü olay komünistlere yüklendi. Komünist Partisinin Parlamento Grubu Başkanı Ernst Torgler tutuklandı. 28 şubat 1933 günü Hitler parlamentodan kanun gücündeki kararnamelerle ülkeyi yönetmek yetkisini hükümete veren yasayı çıkarttı.

Bundan sonrasında ise, Nazi terörü ülkenin her tarafına egemen oldu. Kamyonlar dolusu SA'lar caddelerden bağırarak geçiyor, evlere gi-

riyor, birçok insanları toplayıp, SA kışlalarına götürüyorlar, işkence yapıyorlar, dayak atıyorlardı.

Sindirme Harekâtı

Nazi komandolarının terörüne rağmen 5 martta yapılan seçimlerde Hitler'in partisi genel oyun ancak yüzde 44'ünü elde edebildi. Ve milliyetçi cephe ortağı Hugenberg'in partisiyle birlikte parlamentoda 16 sandalyelik bir çoğunluk sağlayabildiler.

1933 yazı bitmeden birkaç ay içinde, Almanya'da bütün demokratik güçler ve kurumlar sindirildi veya ortadan kaldırıldı. Milliyetçilerin lideri Hugenberg kabineden atıldı ve partisi kapandı. Nasyonal Sosyalist Partisi dışında bütün partiler silindi. Böylece tek parti diktatörlüğü kurulmuş oldu.

Nazi terörüne yolaçan Reichstag yangını davasında suçlanan Bulgar komünisti Dimitrof ve iki arkadaşıyla Torgler beraat ettiler. Dimitrof, yangının o zaman Reichstag Başkanı olan Goering'in Başkanlık binasıyla parlamento arasında yer alan kalorifer tesislerinin bulunduğu mahzene Başbakanlık binasından sokulan SA'lar tarafından çıkarıldığını kanıtladı.

Teröre Devam

Nazilere iktidar yolunu açan siyasal partiler yok olmaktan kurtulamadıkları gibi, 1934 yılında uydurma bir darbe girişimi iddiası ile SA şefleri ve bunlar arasında Röhm öldürüldüler. Tasfiye sırasmda Reichstag yangınını tertipleyen SA'ların hepsinin vücudu ortadan kaldırıldı. Hinden-

burg'un 1934 yazında ölümüyle de Hitler hükümet başkanlığıyla beraber devlet başkanlığını da üzerine alarak Almanya'nın tek hakimi oldu.

22 yıldan fazla süren Nazi rejimi, Alman halkına sadece ölüm, işkence ve yıkıntı getirdi. Kendilerini iktidara getiren Alman kapitalistlerinin çıkarları için başlattıkları İkinci Dünya Savaşı ile de Naziler bütün insanlığın başına kâbus gibi çöktüler. (...)

(Orhan APAYDIN, SA'lardan komandolara, Cumhuriyet, 25 - 28.2.1975)

II

FAŞİZM NEDİR?

BURJUVAZİ, FAŞİZMİ NASIL GÖRÜR VE GÖSTERİR?

Burjuva ideologlar faşizmi hep varlığı kendinden menkul bir olgu gibi görürler. Hem öyle görür, hem öyle gösterirler. Faşizmi öyle görmek ve öyle göstermek her bakımdan işlerine gelir çünkü.

Onlara göre faşizmin ideolojisi de, pratiği de, aklî dengesi bozuk birkaç manyağın kafalarında yaşattıkları bir hayal âleminden kaynaklanır. O hayalin peşinden sürüklenen bu pek cezbezeli ve nedense pek becerikli manyaklar gürûhu (kaçık teorisyenler ve ağzı kalabalık demagoglar takımı), giderek yığınları da peşlerine takar götürürler. Bunu yaparken, tabiî, yığınların içinde bunaldıkları ekonomik sıkıntılardan yararlanır, o durumu alabildiğine istismar ederler. Ama asıl malzemeleri, yığınların ruhunda kökleşmiş Yahudi düşmanlığı, yabancı düşmanlığı gibi atavistik eğilimler; güce ve başarıya tapma içgüdüsüyle karışık şan, şeref ve üstünlük özlemleri; ve

---

Bu bölümdeki yazının arabaşlıklarını biz koyduk (Derleyenin notu).

bir de, özellikle, (yine burjuva yazarlara göre) insanın doğasında ve bilinç altında mündemiç şiddet içgüdüsü, vur-kır çağrısı, kan dökme özlemi ve savaş sevgisidir.

Burjuva ideologlara göre faşizm barbarlıktır; ama insanın insanlığının inkârı değil, insanın medenî vasıflarından soyunup tabiat halindeki kişiliğiyle ortaya çıkmasıdır. Yani insanın aslî kişiliğine dönmesidir.

Böylece, her şeyi göze almış, her kötülüğü yapmaya hazır, yürekleri iktidar hırsıyla tutuşmuş bir avuç hilekâr, merhametsiz ve çılgın adamdan kurulu bir çete, insan denen mahlûkun en ilkel ve en aşağılık içgüdülerine hitap ederek başa geçer. Başa geçtikten sonra da bir yandan yığınları şan, şeref, fetih ve zafer hülyalarıyla oyalarken, öbür yandan herkesi en gözükara cinayetlerle korkutup sindirerek iktidarını sürdürür.

Kimin adına? Kendi adma. Bir avuç manyak adına!

Burjuva özgürlüğünün, burjuva demokrasisinin taraftarlarınca öne sürülen bu faşizm tanımına göre, faşizm toplumun ekonomik ve sosyal yapısı dışında bir olgudur. Topluma dışardan musallat olan bir belâ, durup dururken ortaya çıkan, nerden peydahlandığı bilinmeyen utanılası bir hilkat garibesidir!

Burjuva demokratlar faşizmi böyle tanımak ve böyle tanıtmakla onu kapitalist üretim tarzından, kapitalist mülkiyet ilişkilerinin genel ve çağdaş evriminden, sınıflı toplumun en temel olgusu olan sınıf mücadelesinden soyutlarlar. Fa-

şist çetenin başa geçmesini gangsterlerin gözükaralığına ve kararlılığına bağlarken o bir avuç adamın niçin tarihî evrimin belli bir aşamasında, belli koşullarda başa geçtiklerini, onca gözü-kara olma cesaretini nereden aldıklarını, neye güvenerek o kadar kararlı olduklarını, kararlarını hangi destekler sayesinde uygulayabildiklerini açıklamaktan kaçarlar. O bir avuç, aklî dengesi bozuk insanın, yığınları peşlerine takıp sürüklemelerini izah etmek için insanoğlunun doğasını, yaradılışını kötülemeye neden gerek duyduklarını sorduğunuzda da burjuva ideolojisinin en temel, hacıyatmaz önyargılarından biriyle karşılık verirler size: «İnsan doğuştan kötüdür de ondan!»

Bütün bunlar gerçeği örtbas etmek için, yani faşizm olgusunun kapitalist üretim tarzı ve burjuvazinin sınıf hâkimiyetiyle organik bağını inkâr için uydurulan yalanlar, o yalanları gizlemeye yarayan birtakım sözde teorik, sözde bilimsel kılıflardır. Bu yalanların ardında gizlenmek istenen gerçeği ortaya çıkarmalı, faşizmin içyüzünü, teşhir etmeliyiz; onun nereden ve ne ne için geldiğini, neyin belâsı olduğunu açıkça ortaya koymalıyız ki biz onu kapıdan içeri sokmamaya çalışırken, ya da defettiğimizi sandığımız sırada o yine bacadan içeri giriyor olmasın.

FAŞİZM, BURJUVA İDEOLOJİSİNİN KOKUŞMASIDIR

Bir kere, her şeyden önce şu noktayı açıklığa kavuşturmamız gerekir: faşizmin, burjuva ideologların her fırsatta ortaya sürmek istedikleri gibi öyle kendine özgü bir ideolojisi, dünya görüşü

yoktur. Faşist ideoloji, burjuvaziye has dünya görüşünün belli koşullarda dışa vuran kokuşmuş iç yüzünden başka bir şey değildir. Faşizm, burjuva ideolojisinin klinik vakasıdır. Kazanç hırsını ve bencil çıkarı insan eyleminin odak noktası kılan burjuva dünya görüşü, burjuva bireyciliğinin diyalektik özdeşi-karşıtı olan totaliter faşizmde kemâle erer. Faşizm, burjuva ideologların dedikleri gibi, barbarlıksa eğer (ki öyledir), insanın sözde doğal yapısında var olan barbarlığın belli koşullarda dışa vuruşu değildir bu; doğrudan doğruya özel mülkiyet ve kâr tutkusuyla şartlanmış burjuvazinin belli tarihî koşullarda kendi bünyesinden kusup «insan»a atfettiği kendi barbarlığıdır. Tarihî (geçici) bir kategori olan özel mülkiyet ilişkisinin belli koşullarda insana rağmen dayattığı barbarlıktır.

«ÜSTÜN IRK, ÜSTÜN İNSAN» GÖRÜŞÜ NEYİN İFADESİDİR?

Faşistlerin «üstün ırk, üstün insan» teorileri de, bir yanıyla dünyanın mazlum ulusları karşısında emperyalist tavrın bir yansıması, Batı burjuvazisinin sömürge halkları üzerinde yüzyıllardır sürdürdüğü soygun, sömürü ve zulüm çarkının manevi gerekçesi; bir yanıyla da Avrupa millî burjuvazilerinin belli tarihî koşullara tepkisinin ifadesidir.

Sömürge ve yarı-sömürge, daha sonra emperyalizme bağımlı ülkeler üzerinde maddî ve manevî emperyalist tahakkümü, «ileri» kapitalist ülkelerin dünyaya «medeniyet götürme» misyonu ve «üstün Batılı»ya duyulan —türlü açık ya da sinsi yoldan ustalıkla beslenen— hayranlık

duygusuyla herdaim birlikte gitmiştir. «İleri», «medenî» emperyalistler ellerindeki kaba kuvvete dayanarak bu Batı hayranlığının kendilerine sağladığı hareket serbestisinden kıyasıya yararlanmışlar, sözde «geri» yerli halklara her türlü zulmü reva görmüşler, rezilliğin her çeşidini de kendileri için bir «üstünlük» hakkı bellemişlerdir. Faşist hunharlık ve yüzsüzlük, bu aynı tavrın, Batı «medeniyet»inin kendini tehlikede gördüğü özel koşullarda had safhaya varmasından başka bir şey değildir.

Üstün ırk ve üstün insan teorilerinin (ya da fantazilerinin) bir başka kökü, ondokuzuncu yüzyıl başında Alman aydınlarının Napolyon orduları karşısında yenik düşmekten ve millî bütünlüğünü çok geç gerçekleştirebilen Alman toplumunun ekonomik, sosyal ve kültürel geriliğinden doğan eziklik duygusunda yatar. Ne ki bu eziklik duygusunun kendisi de, palazlanmakta olan Alman burjuvazisinin elinde bir sosyal maniveladır. Alman burjuvazisi daha sonra, finans kapital döneminde, dünyanın emperyalist talanından yeterince nasibini alamamış olmaktan doğan ekonomik ve sosyal darboğazlarından yine bu «millî eziklik» duygusunu alabildiğine istismar ederek kurtulmaya çalışacaktır. Başta Hitler olmak üzere bütün faşist ideologlar, özellikle Versailles Barışı koşullarında, Alman ırkının ve ulusunun «yüce»liği kavramı ile Almanya'nın ekonomik ve sosyal «lebensraum-hayat alanı» ihtiyacı arasındaki sıkı ilişkiyi açıkça dile getirmekten çekinmemişlerdir. Bu bakımdan Alman faşizminin üstün ırk, üstün millet iktidarı, Alman

tekelci burjuvazisinin emperyalist saldırganlığına giydirilen kılıftan başka bir şey değildir.

Sömürge paylaşımında Almanya gibi ayazda kalmış, ekonomik ve sosyal gelişmeleri nispeten geri düzeyde İtalyan ve İspanyol burjuvazilerinin de yaptıkları budur. Onlar da İtalyan «kahraman»lığı ve «Mare Nostrum» özlemlerini, İspanyol «asalet»ini ve her iki ülkenin geçmiş şanlı dönemlerinin anılarını kendi sınıf hâkimiyetlerinin, emperyalist saldırganlıklarının bahanesi ve âleti olarak piyasaya sürüp körüklemişlerdir.

Üstün ırk, üstün insan teorileri Avrupa burjuvazilerince ayrıca Marksizme karşı ideolojik bir silah olarak kullanılmıştır. Alman burjuvazisinin ondokuzuncu yüzyıl başlarında kültür alanında özellikle Fransa karşısmda içine düştüğü aşağılık duygusu, ondokuzuncu yüzyıl Alman felsefesinin onca serpilip gelişmesinde büyük bir etkendir. Alman toplumunun maddî düzeyde geriliğine tepki kültür düzeyinde bir yandan Marksizmin büyük tarihi senteziyle işçi sınıfının eşitlikçi ve enternasyonalci misyonunu gündeme getirirken, öbür yandan Almanya'da daha yeni palazlanırken gerici bir güç olmaya başlayan burjuvaziyi milliyetçi ve ırkçı bir felsefî yorumla bunun tersi yola itmiştir. İnsanlığın bilimsel sosyalizmde gerçek, somut ve çağdaş ifadesini bulan kadim eşitlik ve kardeşlik özleminin karşısına, özel mülkiyetin ve sermayenin hâkimiyetini sürdürmek için eşitlik kavramının inkârı olan «üstün millet», «üstün ırk», giderek «üstün insan» teorileriyle çıkılmıştır. Bu bakımdan da ırkçılık,

işçi sınıfı ideolojisine karşı burjuvazinin yalnız Almanya'da değil, bütün Avrupa çapında tepkisinin bir ürünüdür. O çağda ve daha sonraları üstün ırk teorilerinin sadece Almanlar arasında değil, Fransız ve İngiliz «bilgin»leri arasında da revaç bulması bundandır.

Faşistlerin ünlü Yahudi düşmanlığına gelince. O da onların insanın «aşağılık» ruhunda yakalayıp kendi caniyane emellerine ram ettikleri, ya da kendi hastalıklı kafalarında icad edip önce sokağa, sonra dünyaya saldıkları bir şey değildir; doğrudan doğruya Batı medeniyetinin ve kültürünün ekonomik nedenlerle durmadan bağrında yeniden üretip beslediği, sonunda getirip Hitler'in köpeklerine sunduğu armağandır.

Ortaçağda köylüler ve şehirli yarı-proleter yığınlar üzerinde feodallerin hâkimiyetini sürdürmeye yarayan bir zulüm ve tedhiş aracıydı Yahudi düşmanlığı; sonradan, çürüyen feodalitenin taze burjuvaziye karşı mücadele silahlarından biri oldu; modern çağda, özellikle Birinci Dünya Savaşı döneminin ekonomik sıkıntı, keskin sınıf mücadelesi ve dağdağalı sosyal devrim ortamında, hemen bütün Avrupa ülkelerinde burjuvazinin günah tekesi ve gözdağı aracı olarak faşistler eliyle kullanıldı. Hâlâ da yer yer kullanılmak isteniyor.[1]

(1) Kadim Yahudi düşmanlığı ile çağdaş İsrail «düşman»lığını tabii ki birbirine karıştırmamak gerekir. Yahudi düşmanlığı Batı Hıristiyan kültürünün bir ürünüdür. İsrail «düşman»lığı ise Arap halklarının emperyalizme karşı mücadelesinin bir yansımasıdır; hiç bir anlamda Yahudi düşmanlığı değil, İsrail devletinin emperyalist sistem içinde oynadığı gerici ro-

Faşistlerin devleti yücelten felsefî ve siyasî görüşlerinin ve asıl önemlisi, «yüce ve müktedir devlet» uygulamalarının altında da yine burjuvazinin sınıf çıkarları ve burjuva devlet teorisi ve pratiği yatar. Sınıflı toplumda devlet hâkim sınıfın —kapitalist toplumda burjuva sınıfının— tahakküm aracı olduğuna göre, devletin sözde sınıflar-üstü «bizatihî gücü»nün yüceltilmesi, gerçekte burjuvazinin sınıf hâkimiyetinin güçlendirilmesidir. Nitekim ondokuzuncu yüzyıl Alman idealist felsefesinin devlete izafe ettiği «öncelik» ve «üstünlük» de gerçekte Alman millî birliğinin öncüsü Prusya burjuvazisinin öncelik hakkı ve üstünlüğü idi. Prusya devleti Bismarck'ın himmetiyle Almanya devleti olduktan sonra devletin «sınıflar-üstü» konumu, ünlü Sosyalistlere Karşı Kanun çıkarılarak işçi sınıfının baskı altına alınmasında tecelli etti! Sonradan, yirminci yüzyılda, yine aynı «yüce devlet»in başta gelen işlevi, Alman tekelci burjuvazisi nâmı hesabına Alman toplumunu «disiplin» altına almak ve Alman sanayiine başka ulusların topraklarında «hayat hakkı» sağlamak için otuz yılda iki kez dünyayı birbirine katmak oldu!

---

le ve sırtını emperyalizmin gücüne dayayan İsrail saldırganlığına karşı bütün dünyada duyulan haklı tepkinin ifadesidir. Nitekim iki bin yıldır Yahudilerle aynı topraklarda yanyana kardeşçe yaşayan Arap halkları arasında Yahudi düşmanlığı hiç bir zaman revaç bulmamıştır. Müslüman ülkelerde Yahudi düşmanlığı, olsa olsa, emperyalizmin yardakçısı yerli burjuvazinin fedailiğine sıvanan birtakım grupların mal bulmuş mağribi gibi dört elle sarıldıkları kökü dışarda bir özentidir.

Bu bakımdan devlete «sınıflar-üstü» bir işlev yükleyerek «devletin âli menfaatleri» adına sınıf çıkarlarını uzlaştırma, sınıf mücadelesine son verme, vs. gibi (tipik olarak küçük burjuvalarca da paylaşılan) faşist özlemler ve ülküler, sınıf mücadelesini burjuvazinin (daha doğrusu, çağımızda, onun en azılı, en gerici, en asalak ve gözü-kara kesimi olan tekelci burjuvazinin) çıkarı açısından en elverişli koşullarda kıran kırana yürütmenin, başta işçi sınıfı olmak üzere bütün emekçi kitleleri, hatta burjuvazinin bazı başka kesimlerini ezmenin teorik gerekçesi, finans-kapital zulmünün ve barbarlığının bahanesidir. Bunun içindir ki bütün faşist partiler iktidara geldikten sonra eski vaadlerinden yalnız bir tekini tutmuşlardır: devleti güçlendirmek. Çünkü bütün diğer vaadleri bir tek bunda mündemiçtir, ya da bunu gerçekleştirmeye yöneliktir. Ve yine bunun içindir ki hemen bütün faşist partiler iktidara gelirken ve geldikten sonra kendi içlerinde ciddî bölünmelere uğramışlar, programllarında ve ajitasyonlarında yer alan bazı anti-kapitalist sloganlarla «Yeni düzen!» nâralarını ciddiye alan unsurları gerektiğinde kan dökerek tasfiye etmişlerdir. Bu tasfiye gerçekleştiği ölçüde, başlangıçta hiç de faşist olmayan, «insancıl» ve «demokrat» hâkim mihrakların —Merkez Partileri yöneticileri, yüksek bürokratlar, hümanist yazar, düşünür ve sanatçılarla iş âleminin ünlülerinin— perderpey faşizme «boyun eğdikleri», ya da faşizmin «gerçeğine nihayet vâkıf oldukları» görülmüştür. Ve buna paralel olarak da faşist devletin bütün «bağımsız» tercihleri, bu mihrakların temsil ettiği sınıf çıkarlarından yana tecelli

etmiştir. Bu da faşist ülküler adına yüceltilen devlet gücünün kimler adına kullanıldığını, faşist gaddarlığını hangi çıkarlara âlet edildiğini gösterir. Faşizmle «kollaborasyon»un (işbirliğinin) altında her zaman bu olgu yatar.

Faşizmin ideolojik kökenini kısaca inceledikten, düşünce düzeyinde ne olduğunu ve ne olmadığını gördükten sonra, faşizmi tarihî gelişimi içinde izlediğimiz zaman —ki çok yakın ve yeni bir dönemin, kapitalizmin en son aşamasına rastlayan bir dönemin olgusudur faşizm— ne görüyoruz?

FAŞİZM, KAPİTALİZMİN BUNALIMININ BİR ÜRÜNÜDÜR

Bir avuç cerbezeli, hilekâr, gözü-kara adamın toplumun başına kendiliklerinden bela olmadıklarını, belâ edildiklerini görüyoruz. Faşist çetelerin iktidara tepeden inme gelmediklerini, tepeden inme getirildiklerini görüyoruz. Ve aynı zamanda faşistlerin iktidara el koymalarının kapitalizmin büyük bir ekonomik ve sosyal bunalım içinde yüzdüğü, üretimin durduğu, işsizliğin alabildiğine arttığı, fukaralığın sefalete dönüştüğü, kapitalist üretimin kitlelerin ihtiyaçlarına ve özlemlerine cevap veremez hale gelmesiyle işçi sınıfı hareketinin ve kitle muhalefetinin kabardığı, sosyal devrimin gündeme girdiği bir dönemde gerçekleştiğini görüyoruz. Ve özellikle, ekonomik ve sosyal yapılarından ve genel emperyalist sistem içindeki özel yerlerinden ötürü bunalımın kendini en büyük şiddetiyle duyurduğu ülkelerde gerçekleştiğini görüyoruz. Faşizmin klasik ör-

nekleri olarak tarihe geçen her üç ülkede de —İtalyan, Almanya, İspanya— olan budur.

Bu bakımdan faşizm, her şeyden önce, Birinci Dünya Savaşı sonrasında kapitalizmin içine düştüğü uzun ekonomik ve sosyal bunalım döneminin bir ürünüdür. Başta gelen emperyalist ülkelerin —İngiltere, Fransa ve ABD— bunalımı büyük sıkıntılara rağmen nispeten kazasız belâsız atlatabilmelerine karşılık ondokuzuncu yüzyıl sonu ve yirminci yüz yıl başı dünya sömürge yağmasından yeterince nasiplenemeyen, onun için de bunalımdan en büyük darbeyi yiyen bu üç ülkede faşizmin ortaya çıkıp hızla gelişerek başarıya ulaşması bundandır.

Ne ki sözkonusu bunalım bir bakıma hâlâ sürüyor. 1929 büyük ekonomik krizi doğrudan doğruya savaş-sonu bunalımdan doğdu. 29 krizinin bir anlamda atlatılabilmesi ancak Keynes ekonomisinin kemâle erdiği İkinci Dünya Savaşı bahasına (savaşın ve savaştan sonraki yeniden-kuruluş döneminin özellikle ABD ekonomisine sağladığı hızla) mümkün olabildi. İkinci Dünya Savaşı sonunda İtalyan ve Alman faşist rejimlerinin yıkılmasına karşılık NATO emperyalizmi —Avrupa'da Franco, Salazar rejimlerine hiç dokunmadan— dünya çapında devreye girerek faşizmin genel işlevini devraldı. Bu dönem aynı zamanda eski sömürge imparatorluklarının tasfiyeye uğradığı ve eski emperyalist dünya sisteminin ABD öncülüğünde yeni emperyalist dünya sistemine dönüştüğü dönemdir. Eski sömürge ve yarı-sömürgelerle yeni bağımlı ülkeler üzerinde bu sayede hâlâ sürdürülen sömürü, savaştan

sonra uluslararası ticaretin yaygınlaşması ve hızlanmasıyla birlikte, emperyalist metropollerde faşist alternatiflerin gündeme girmesini erteledi. Buna karşılık emperyalizm faşist tercihlerini, kendine bağımlı kıldığı ülkelere aktardı. Oralarda ya açık faşist rejimleri başa geçirip destekleyerek, ya da faşizmin başka alternatiflerini (güdümlü çok-partili «demokrasi») tezgâhlayarak hâkimiyet ve sömürüsünü sürdürdü. İkinci Dünya Savaşından sonra emperyalist metropollerde faşist rejimlerin gündem dışı kalması ancak bu sayede mümkün olabildi.

Şimdilerdeyse kapitalizmin kaçınılmaz ekonomik ve sosyal bunalımı yine olanca şiddetiyle su yüzüne çıkmıştır. Bunun başta gelen nedenlerinden birisi, sosyalist dünyanın varlığı ve zorlu bir ekonomik ve sosyal güç olarak hızla gelişmesidir; bir diğer neden de, emperyalizme bağımlı az gelişmiş ülkelerde millî kurtuluş hareketinin gittikçe daha ileri aşamalara varmasıdır. Bu yüzden emperyalizmin sömürü ve tahakküm alanı daraldıkça hem emperyalistler-arası çelişkiler giderek şiddetlenmekte, hem de emperyalist metropoller içinde emek-sermaye çelişkisi daha ileri boyutlara vararak sosyalist düzeni (ya da, yerine göre, sosyalist düzenin kurulmasına giden yolda ileri demokrasi aşamasını) gündeme sokmaktadır. Metropollerde hâkim güç olan tekelci emperyalist burjuvazinin buna karşı tepkisi ise, bir yandan Arap petrol kuyularını işgal önerileri ve tehditleri gibi açık faşist saldırganlık gösterileri, öte yandan metropollerde faşist kıpırdanmaların artması (İtalya, Fransa), ya da işçilere karşı grev-kırıcı görevler yüklenen özel komando or-

dularının kurulması (İngiltere) biçiminde tezahür etmektedir.

Faşizmin kapitalist topluma dışardan arız olan bir belâ, bir kaza değil, kapitalizmin şiddetli bunalım dönemlerinde her daim nükseden, onun yapısında mündemiç onulmaz bir illet olduğu böylece bir kere daha ortaya çıkmaktadır.

FAŞİZM VE SOSYALİST HAREKET

İkincisi, faşizmin başta gelen özel bir işlevi, gelişen sosyalist hareketin yolunu kesmek, kapitalist sömürü düzenini zorla sürdürüp kapitalizme bir süre daha rahat soluk aldırmaktır. Yine Birinci Dünya Savaşı sonunda İtalya, Almanya ve bir ölçüde İspanya gibi hem ekonomik krizden ötürü sınıf mücadelesinin çok kızıştığı, hem de güçlü ve atak işçi sınıfı hareketlerinin var olduğu ülkelerde başgöstermesinin nedeni budur. İşçi sınıfının hareketliliği nerede artmış ve güçlenmişse ve buna rağmen işçi sınıfının siyasal örgütlenmesi çeşitli zaaflarla malülse, orada kapitalizmin son çaresi faşizm o kadar gaddar olur.

Dolayısıyla faşizm, doğrudan doğruya 1917 Sovyet Devrimine karşı kapitalizmin bir tepkisi olarak ortaya çıkmıştır da denilebilir. İşçi sınıfı iktidarının ütopya olmadığının ispatı, yani bilimin doğrulanması, bir yandan Avrupa işçi sınıfı hareketine büyük bir itilim sağlarken, öbür yandan Avrupa tekelci burjuvazisini çıkarlarını korumak için kendine olağanüstü çareler aramaya itmiştir. Sovyet deneyi dışardan ablukaya alınıp kendi alanında boğulmak istenirken, kapitalist zincirin en zayıf halkaları da içerden, faşizmle

pekiştirilmeye çalışılmıştır. Alman faşizminin olanca açık sözlülüğüne rağmen burjuva demokrasilerinden hiç bir müdahaleye maruz kalmaksızın içerde «dâva»yı hallettikten sonra dünyanın o zamanki tek sosyalist ülkesi Sovyetler Birliği'ne saldırıya yönelmesi, tarihin o en büyük ve azgın emperyalist paylaşım savaşının, sosyalizmin «kökünü kazıma» savaşıyla içiçe yürütülmesi boşuna değildir. Bu bakımdan İtalya ve Almanya gibi ülkelerde faşist denemeler ve iktidarlar gerçekte millî hareketler değil, dolaylı yoldan da olsa emperyalizmin genel sistemi içinde yer alan hareketlerdir.

GERİ KALMIŞ ÜLKELERDE FAŞİZM

Buna karşılık günümüzde emperyalizme bağımlı ülkelerde yeri ve sırası geldikçe birbiri ardısıra tezgâhlanan faşist rejimler (Yunanistan, Şili vs...) **doğrudan doğruya** emperyalizmin genel stratejisinin bir parçasıdırlar. Bu tür faşist iktidarlara ortam hazırlanması, faşistlerin başa geçirilmeleri ve başta kalmaları **doğrudan doğruya** emperyalizmin, özel olarak da ABD emperyalizminin eseridir.[2] Ne var ki dolaylı ya da dolaysız

(2) Şili'de faşist iktidarın başa geçmesinde CIA'nın ve çok-uluslu ABD tekellerinin oynadıkları rol sonradan bütün ayrıntılarıyla açıklandı. 1970'te Amerikan gizli istihbarat servislerinin çalışmalarını yöneten Henry Kissinger, Allende'nin seçim zaferinin hemen ardından, «Şili'de komünist bir rejim kurulacağını, Arjantin, Peru ve Bolivya'nın da onu örnek alarak aynı yola gireceklerini, Halk Birliği'nin başarısının yalnız Lâtin Amerika'da değil, Fransa ve İtalya'da dahi bir salgın yaratmasının her ne bahasına olursa olsun önlenmesi gerektiğini» söylüyordu.

yoldan genel emperyalist sistem içinde yerlerini alan faşist iktidarlar aslında emperyalizm için bir güç değil, bir zaaf emaresidir. Bütün dünyada her geçen gün biraz daha ilerleyen uluslararası emekçi hareketinin ve onunla diyalektik bir bağ için de gittikçe gelişen millî kurtuluş hareketlerinin önünde dikilen faşizm engeli, kapitalizmin çöküş evresinin bir ürünüdür.

Yunanistan, Şili ve diğer bazı Lâtin Amerika ve Asya örneklerinden de anlaşılabileceği gibi, faşizmin başlıca işlevi özel olarak sosyalist hareketin yolunu kesmekse, genel olarak sosyal devrimi geciktirmektir. Her ülkenin varmış olduğu sosyal gelişme düzeyine göre kimi yerde faşizmin somut hedefi sosyalist devrimi önlemek, kimi yerde emperyalizme karşı demokrasi ve bağımsızlık mücadelesinin başarıya ulaşmasını engellemektir. Bu bakımdan da faşizm yine kapitalizmin çöküş evresinin bir ürünüdür. Zira onca tarihî deneyle sabit olduğu gibi, bağımsızlık ve demokrasi için mücadelede gerçek ve kalıcı başarılar elde edilebilmesi, mücadelenin işçi sınıfı öncülüğünde verilmesini şart koşar. O da demokrasi ve bağımsızlık mücadelesini, çok somut bir anlamda, çağımızın yükselen sosyalizmi ile çürüyen kapitalizmi arasında dünya çapındaki mücadelenin ayrılmaz bir parçası kılar.

TEKELCİ BURJUVAZİ İLE FAŞİST GÜRUH ARASINDAKİ MESAFE

Bütün bunlar, üçüncü olarak, şu gerçeğe işaret ediyor: faşist iktidarlar faşist partilerin ya da onlara hâkim azılı çetelerin iktidarları değildir. Faşizm, tekelci aşamaya varan kapitalist toplum-

da işleri sarpa saran burjuvazinin hâkimiyet biçimlerinden birisidir. **Faşistler** ekonomik bunalımı, «sol tehlike»yi ya da «anarşi»yi vs... istismar ederek kendi adlarına iktidara **gelmezler**; ekonomik bunalımdan tekelci burjuvazinin en az zararla sıyrılmasını sağlamak, «sol tehlike»yi ve «anarşi»yi geçici bir süre için de olsa bertaraf edebilmek için tekelci burjuvazi tarafından kitlelerin ekonomik sıkıntıları türlü yollardan istismar edilerek, özellikle küçük burjuvazinin ezelî proleterleşme korkusu sonuna dek işlenerek, aktif maddî destek ve gizli kapaklı siyasî manevralar sonucunda iktidara **getirilirler.** Dolayısıyla faşistlerin iktidarı, kendi iktidarları değildir; tekelciler nâmı hesabına iktidardır. Yukarda da değindiğimiz gibi, faşist partilerin muhalefetteyken kitlelere verdikleri sözlerin hiç birini (devlet otoritesini güçlendirme dışında) iktidara geldikten sonra tutmamalarının ve kendi içlerinde bu gibi vaadlerin ciddiyetine inanmış unsurları derhal tasfiyeye yönelmelerinin altında yatan gerçek budur. Bununla birlikte tekelci burjuvazi ile pis işlerini gördürdüğü faşist gürûh arasında yine de belli bir mesafe vardır. Bu mesafe faşist partilerin «burjuva düşmanlığı»nda, burjuva yozluğunu dillerine dolamalarında, «yeni düzen» ve «devrim» nâralarında kendini gösterir. Faşist partiler tekelci burjuvazinin geçmiş ya da mevcut iktidar partilerini de kıyasıya eleştirir, yerin dibine batırırlar. Ama bu hiç bir zaman, faşistlerin kuracakları iktidarın gerçekte tekelci burjuvazinin gerici iktidarı olmayacağı demek değildir. Bir başka deyişle, faşist partiler salt kendi gayretleriyle ve kendi adlarına iktidara geldikten sonra tekel-

ci burjuvaziye teslim olmazlar. Faşist iktidar daha baştan, bizatihi tekelci burjuvazinin en gözü-kara iktidarıdır.

Aradaki mesafe iki işe yarar: birincisi, faşistlerin mevcut ekonomik, sosyal ve siyasî bunalımı istismar ederek kitlelerin belli kesimlerini avlamalarını kolaylaştırır. Faşistler kitlelerin karşısına anti-tekel, hatta anti-kapitalist sloganlar ve vaadlerle çıkar, kitlelerin kurulu düzene ve burjuvaziye karşı duydukları güvensizlik, bıkkınlık ve nefretten siyasî sermaye çıkarırlar. «Sosyalist» ya da toplumcu kılıklara bürünerek, kitle çapında muhalefetin ve hoşnutsuzluğun gerçek sol tercihlerde odaklaşıp devrimci bilince varmasını bir ölçüde engellerler; buna milliyetçiliği ya da sözde «millî»liği katarak, kitle çıkarlarıyla tekelci burjuvazinin yabancı tekellere bağımlı çıkarları arasındaki uzlaşmaz çelişkiden doğan yaygın muhalefet potansiyelini nötralize ederler. «Hem kapitalist, hem kapitalist olmayan» bir Üçüncü Yol hülyasıyla özellikle küçük burjuvazinin telaşlı ve ürkek yüreğine serin sular serperler.

İkincisi, tekelci burjuvazi kendi pis işini gördürmek üzere faşist gürûhu öne sürerek kendi burjuva «saygınlığı»nı, «medeniyet geleneği»ni korur. Faşist zulme kendisi de «boyun eğmiş» görünerek yeri ve zamanı geldiğinde kitlelere hedef şaşırtıcı çıkışlar yapar; kendi adına işlenen bütün suçları faşistlerin üzerine yıkarak kendisi aradan sıyrılır. İkinci Dünya Savaşı sonunda faşist elebaşları Nurenberg'de hakkettikleri cezayı bulmuşlardır; ama onları öne sürüp başa geçiren

uluslararası sanayi ve banka kodamanları, «komünizme ve anarşiye çare» oldukları için onları en azından ehveni şer görenler, ya da Hitler'in yükselip azmasını yine «komünizme karşı» olduğu için hoşgörü ve «anlayış»la karşılayarak, sonunda kendi başlarına da sarılan faşizm belâsından kurtulmanın yükünü yine kitlelerin sırtına yıkmakla savaşta otuz milyon insanın heder olmasının suçunu paylaşanlar, hiç de hakketmedikleri bir biçimde paçayı kurtarmışlar, kendilerini temize çıkarmışlardır.

FAŞİZM VE BURJUVA DEMOKRASİSİ

Nihayet faşizm, bütün bu niteliklerinden ötürü, ama asıl, tekelci sermayenin en gözü-kara ve «çaresizliğine çare arayan» iktidarı olduğu için, burjuva demokarsisinin de inkârıdır. Çünkü burjuva demokrasisi burjuvazinin sınıf hâkimiyetinin toplumda belli bir dengeyi gözeten biçimidir: bir yanda sermaye sınıfları arasında denge; öbür yanda sermaye sınıflarıyla işçi sınıfı arasında denge.

Gerçi burjuva demokrasisi de **özünde** burjuva diktatörlüğüdür. Faşizmin İtalya'da, Almanya'da, İspanya'da, Şili'de olduğu gibi, burjuva demokrasisini berhava edip yerine finans-kapital diktasını kurması, gerçekte, burjuva demokrasisinin bir anlamda karşıtına dönüşmesi, bir anlamda da kemâle ermesidir. Bu nedenle burjuva demokrasisinin inkârını salt faşizme özgü bir olgu sanmamak gerekir. Burjuvazinin burjuva demokrasisine inancı ve saygısı, burjuva demokrasisinin burjuva çıkarlarının teminatı olabilmesi şartına bağlıdır ve ancak oraya kadar sürer. Ora-

dan sonra burjuva demokrasisine bin dereden yüz bin su getirilerek paydos denildiğinde, bunu diyenler yalnız faşistler değil, asıl **burjuvazinin kendisidir.** Zira oradan sonra burjuva demokrasisi burjuvazinin gözünde demokrasi olmaktan çıkar, «demagoji» ya da «anarşi» olur! Nitekim sosyalizme, yani özel mülkiyetin ve ondan doğan sermaye hâkimiyetinin inkârı demek olan düzene, burjuva demokratik yoldan geçilemeyecek olmasının temelinde de bu somut olgu yatar. Oysa sosyalist düzenin kurulması, burjuva demokrasisinin tarihî gelişim içinde nihaî ve doğal tecellisidir.

Burjuva demokrasisi soyut bir «nas», «ileri» Batı kafasının «güzel» ya da «âdil» bir buluşu değildir. Burjuvazinin bir yandan feodaliteye ve feodal artıklara, öte yandan yeni gelişen işçi sınıfına karşı kullandığı bir sınıf **mücadelesi aracıdır.** Bu niteliğiyle de tarihî, yani geçici bir kurumdur. Burjuvazi belli tarihî koşullarda kendi çıkarını geliştirip koruyabilmek için demokrasiye ihtiyaç duyar. O nedenle burjuva demokrasisi çerçevesinde kendi çıkarıyla demokrasiyi telif eder. Bu telifte işçi sınıfının ekonomik ve siyasî ağırlığı vazgeçilemez unsurlardan birisidir. Zamanla işçi sınıfının ağırlığı arttıkça demokrasinin alanı genişler, burjuva çıkarlarının alanı daralır. Süreç kendi haline bırakılacak olsa, sonu kaçınılmaz olarak sosyalizme varacaktır. Oysa süreç kendi haline bırakılmaz hiç bir zaman. Burjuvazi bu sonucu önlemek, kendi çıkarlarının alanını aynı genişlikte tutabilmek için demokrasinin alanını dar tutmaya, dolayısıyla da **büsbütün daraltmaya** yönelir: burjuva diktatörlüğü, burjuva demok-

rasisi kalıbını çatlatıp demokrasinin hepten inkârına, totaliter faşizme dönüşür. Zira demokrasi alanını gittikçe genişleten sınıf mücadelesi sürecinde burjuva demokrasisi artık burjuva çıkarlarının, yani azınlık çıkarlarının teminatı olmaktan çıkmıştır. Öylesine çıkmıştır ki, bu teminatı sağlayabilmenin tek yolu artık faşizmdir; ve burjuva demokrasisinin demokratik yanı ne kadar ağır basmışsa, dolayısıyla burjuva demokrasisi burjuva çıkarlarının teminatı olmaktan ne kadar uzaklaşmışsa (en son örneği Şili'de olduğu gibi) onun yerini alan faşist rejim o kadar kanlı, o kadar gaddar ve o kadar gerici olur. Bu da işçi sınıfının tarih sahnesine çıkmasıyla burjuva çıkarlarının ne kadar **gerici** bir niteliğe büründüğünü, sosyalizmle bağdaşmayanın demokrasi değil, doğrudan doğruya burjuva çıkarları, ya da demokrasiyle bağdaşmayanın sosyalizm değil, yine doğrudan doğruya burjuva çıkarları olduğunu gösterir.

Bununla birlikte, yukarda da değindiğimiz gibi, çağdaş kapitalist toplumda burjuva demokrasisinin **faşizme** dönüşmesinden doğrudan doğruya ve en çok çıkarı olan zümre, tekelci burjuvazidir. Dolayısıyla faşist rejimle teminat altına alınan çıkarlar aslında uluslararası kapitalizmin ülke içinde uzantısı durumunda olan çıkarlardır. Bir başka deyişle, faşizm bütün özel mülk sahiplerinin çıkarlarının değil, sadece uluslararası tekellerle bütünleşen özel mülkiyetin, yani son tahlilde uluslararası tekellerin özel mülkiyetinin teminatıdır. Faşizmde çıkarı olanlar kaderlerini bu bütünleşmeye bağlamış bir avuç azınlıktır. Geri kalanlar, başta emek gücünden gayri hiç bir özel

mülke sahip olmayan proletarya olmak üzere, peyderpey faşizmin sillesini yemeğe mahkûmdurlar. Faşizme karşı birleşik cephe ve demokratik güç birliği kavramının hareket noktası ve geçerliliği de buradadır.

BURJUVA DEMOKRASİSİ VE SOSYALİZM

Bu bakımdan burjuva demokrasisini her **zaman için** ve **hepten** mahkûm etmek, işçi sınıfının sosyalizmi kurma yolunda belli aşamalarda yanına almak zorunda olduğu müttefikleriyle birlikte birtakım hayatî demokratik mevzileri ele geçirmesinde burjuva demokrasisinin oynadığı ve daha da oynayacağı rolü inkâr etmek, yanlış ve boş sekter bir tutumdur. Özellikle içinde yaşadığımız, emperyalizme karşı millî bağımsızlık mücadeleleri çağında bu gerçeği çok iyi değerlendirmek gerekir. Emperyalizme bağımlı ülkelerde bugün burjuva demokrasisi emperyalizmin ve onun uydusu gayri millî tekelci burjuvazilerin hiç de işine gelmemektedir. Zaman zaman geçerli olduğu meselâ Şili gibi yerlerde sonradan ya faşist diktayla son bulmakta, ya da göstermelik güdümlü demokrasiye dönüşmektedir. Emperyalizmin ve işbirlikçilerinin kalıcı tercihleri kesinlikle burjuva demokrasisi değildir. Yine yukarda değindiğimiz gibi, ileri kapitalist ülkelerin burjuvazileri de, son ekonomik krizle büsbütün keskinleşen sınıf mücadelesi koşullarında, kendi metropollerinde burjuva demokrasisi dışında tercihlere yönelme eğilimleri göstermektedirler.

Bu durum işçi sınıfının demokrasi mücadelesinin niteliğini ve yönünü belirler. Faşizmi geriletip sonunda gündemden silme, ya da alaşağı

etme mücadelesi işçi sınıfının genel demokrasi mücadelesinin bir parçası ve veçhesidir ve ancak işçi sınıfı öncülüğünde kalıcı başarıya ulaşabilir. İşçi sınıfının müttefikleriyle birlikte vereceği bu mücadelede burjuva demokratik talepler, her toplumun kendi spesifik koşullarına göre, gündemde olabilir. Ama bu, söz konusu mücadelenin **nihaî demokratik hedefinin** burjuva demokrasisi olduğu anlamını taşımaz. Mücadelenin ancak işçi sınıfı öncülüğünde başarıya ulaşabileceği gerçeği, açık ya da gizli faşizme ve her türlü göstermelik demokrasiye karşı verilecek mücadeleyi, burjuva demokrasisini gerçek demokrasi yönünde **aşan** hedeflere yöneltmiştir. Zira demokrasi için mücadelede başı çeken işçi sınıfının asgarî programı ile müttefiklerinin azamî programları arasında sadece nicelik bakımından değil, nitelik bakımından da fark vardır. İşçi sınıfının demokrasi mücadelesi, onun sosyalizm için verdiği mücadelenin bir parçasıdır. Öyle olduğu için de işçi sınıfının insanın insanı sömürmesine son verme ve dünyayı değiştirme mücadelesinde demokratik hedefleriyle sosyalist hedefleri arasında aşılmaz Çin seddi yoktur!

(Halim TOĞAN, Faşizm, İlke, sayı 14, s. 105 - 112)

III

FAŞİST DÜZENİN NİTELİKLERİ

Faşizm özlemlerinin kol gezdiği günümüz Türkiye'sinde en güncel konu kuşkusuz faşist tırmanmadır. Bu tırmanma çabalarını boşa çıkarmak üzere tüm demokratik güçlere düşen önemli görevler vardır. Bu görevlerden biri de söz konusu tırmanışın amaçladığı toplumsal düzeni kamuoyu önünde açıkça sergilemektir:

Faşizm, liberalizm ve sosyalizm gibi kuramsal dayanağı olan bir sistem değildir. Gerçi faşist uygulamaları besleyen çeşitli düşünsel kaynaklardan söz edilebilir. Örneğin 19. yüzyılda Almanya'da ekonomik ve ulusal birliği önleyen dönemde, başta Hegel olmak üzere tarih, ulus ve devlet kavramlarına metafizik ve mistik anlamlar veren «idealistler», insan, ahlâk ve kültür kavramlarına çarpık imajlar getiren Schopenhauer, Nietzsche gibi kişiler, İtalya'da, zorbaca yöntemlere dayanan seçkinler yönetimini ve insan eşitsizliğini yasallaştıran Pareto ve benzerleri, faşist yaklaşıma kuramsal tutamaklar kazandırmışlardır.

Bununla birlikte tutarlı bir düşünsel temelden yoksun olan faşizmin ayırıcı özellikleri ilke-

ce uygulamada belirmiştir. Faşizm, belli toplumsal koşulların ürünü olduğundan, egemenlik kazandığı toplumlardaki uygulamalarıyla ortak bir model oluşturmuştur.

Faşist modelin tipik özelliklerini saptamak üzere içinde oluştuğu koşullara eğilmek gerekir. Faşizm çağımızda kapitalizme önemli bir gecikmeyle giren ülkelerde, toplumsal gelişmenin aldığı doğrultuya karşı bir direnme hareketidir. Bu nedenle, temel özelliklerini, siyasal iktidarı ele geçirmek üzere karşı çıktığı düşünce ve güçlere bir tepki olarak geliştirmiştir. Kısacası faşizm, kaynağını bir tepkiden alan olumsuz bir sistemdir.

ÖZGÜRLÜK VE DEMOKRASİ DÜŞMANLIĞI

Faşizmin karşı olduğu ilk siyasal öğreti, liberalizmdir. Faşist anlayışın ağır saldırılarına uğrayan liberal-demokratik ilkelerin başta gelenleri, insan eşitliği ve halk egemenliğidir. İnsan toplumlarının yüzyıllarca süren bir evrim sonucu ulaştığı bu ilkelere karşı faşizm, sınıflar arası eşitsizliği «değişmez, verimli ve yararlı» bir olgu sayarak yönetim hakkının «seçkin» bir gruba özgü olduğu görüşünü savunur. Yine faşizm, genel oy ve parlamenter rejim yerine küçük bir azınlığın elinde mutlak otoriteye dayanan bir siyasal düzen öngörmüştür. Ancak faşizmin liberal düşünceyle uzlaşmazlığının doruk noktasına vardığı konu, bireysel özgürlüktür. Faşist anlayışa göre, özgürlük devletin tekelinde olan bir haktır ve bireysel özgürlüğün ancak genel amaçlara uygun düşmesi halinde kullanılması söz konusudur. Başka bir deyimle özgürlük bireyin ken-

diliğinden sahip olduğu bir hak değil, uygun davranışta bulunduğu sürece devletin ona bir bağışıdır.

SOSYALİZM DÜŞMANLIĞI

Faşizmin ilk saldırı hedefi liberal düşünce, son hedefi sosyalizmdir. Toplumsal ilişkilerin biçimlenmesinde ekonomik güçlerin rolünü tanımayan faşizm özellikle devlet konusunda sosyalizmle uzlaşmaz bir karşıtlık içindedir. Sosyalizme göre devlet sınıfsal bir organken, faşizme göre sınıflar üstü bir varlık, ulusal birliğin en üstün ifadesidir. Yine sosyalizm uluslararası işbirliği ilkesine dayanırken, faşizm için her konu ulusal çıkarlarla sınırlandırılmıştır. Son olarak sosyalizm ekonomi üzerinde kamu denetimini öngörürken, faşizm devletin titiz koruyuculuğu altında özel girişkenliğe dayalı bir ekonomik sistemin savunucusudur.

TOTALİTER DEVLET VE BAŞBUĞLU PARTİ

Görüldüğü gibi faşist düşüncenin ilk ayırıcı özelliği devlet anlayışında belirir. Faşist devlet, her türlü toplumsal ilişkiye yön veren egemen ve kuşatıcı bir güçtür. Devleti halk egemenliğine dayandıran liberal-demokratik kurama karşı faşist devlet, tüm birey ve grupların bağımlı olduğu bir otorite ve doğrudan kendisi iktidar kaynağı olan bir «yüce» varlıktır. Böylece devlete, her türlü zorbalık ve baskı yöntemine başvurma olanağı tanıyan bir kimlik kazandırılmıştır.

Bu devlet anlayışından ötürü faşizm, en tipik özelliğiyle totaliter (tekçi) bir sistemdir. Faşist devlet, tüm toplumsal güçleri kuşatan tek bir

organdır. Çoğulcu sistemlerin tersine, burada, bireysel ve toplumsal yaşamın her aşaması tek bir amaca yöneltilmiş ve tek bir isteme buyruk tutulmuştur.

Faşist kuramda bir çeşit mistik niteliği olan devlete somut bir içerik kazandıran ve egemenliği onun adına kullanan faşist partidir. Faşist parti, sıkı kurallara göre örgütlenmiş küçük ve kapalı bir yönetici kliktir. Faşist düzende bu parti, sadece biricik yasal örgüt değil, aynı zamanda hükümetin resmî organıdır. Politikanın saptanması söz konusu olduğunda parti devletin ta kendisidir.

Devletin her türlü işlevini tekeline almış olan parti, bir tek kişinin, faşist önderin mutlak otoritesi altındadır. Önderliğin faşist kuramda özel bir yeri vardır. Bütün toplum hiyerarşik bir biçimde önderlik ilkesine göre örgütlenmiştir. Her aşamada beliren ve parti üyelerinden oluşan bu önderler, en tepedeki «üstün» bir önderin istemine bağımlı durumdadır. İtalya'da Mussolini (Duce - Başkan), Almanya'da Hitler (Führer - Önder) sistemin ayrılmaz ögeleridir.

«ULUSAL ÇIKAR POTASI»NIN İÇYÜZÜ

Tek parti ve tek önder diktasına dayanan faşist toplumda, ekonomik güçler de sıkı bir denetim altına alınmıştır:

Faşist sistemde ekonomik örgütlenme özel girişkenlikle totaliter devletin gerekimlerine göre belirmiştir. Ekonomik ilişkiler devletin sıkı bir denetim ve gözetimi altında özel mülkiyet ve kâr güdüsüne göre biçimlenmiştir. Ekonomi, ulusal sı-

nırlar içinde kendi kendine yeterli olmak ve saldırgan bir dış politikanın askerî gerekimlerini karşılamak amacına yöneliktir. Totaliter devletin, karşıt ekonomik veya sınıfsal çıkarların varlığını tanıması söz konusu değildir. Bu nedenle, grev ve lokavt biçimindeki iş uyuşmazlıkları kesinlikle yasaklanmıştır. Devletin ulusal ilgi konusu olan her ekonomik soruna karışma hakkı vardır.

Faşist devlet, sınıflar üstü bir varlık görünüşüyle hükümete bir hakem rolü tanıyarak işçi ve işveren ilişkilerini sıkı kurallara bağlamıştır. Faşist sistemde, işçi ve işverenlerin çatışan çıkarlarını soyut bir «ulusal çıkar potası»nda eriterek birbirlerine karşı görevlerini beklendiği biçimde yerine getirmeleri istenmiş ve işyerinin yönetimi belli kurallamalarla sınırlandırılarak önder sayılan işverenlere bırakılmıştır. Öte yandan, bağımsız sendikalar yasa dışı sayılarak yerine hükümete sıkı sıkıya bağlı tek biçim bir iş örgütlenmesi geliştirilmiştir. Örneğin İtalya'da «korporasyon sistemi», Almanya'da «İş Cephesi», devlet denetimi altında emek ve sermayenin çıkarlarını uzlaştırmaya çalışan karma iş örgütleridir.

NİÇİN IRKÇILIK?

Toplumda sınıflar arası eşitsizliği yasallaştıran faşist kuram, aynı zamanda ırklar veya toplumlar arasında da bir eşitsizlik miti yaratmaya çalışmıştır. En aşırı ve insanlık dışı biçimini Almanya'da kazanan bu mit, «üstün ırk» öğretisinde ifadesini bulmuştur. Bu öğreti, insan ırklarını üstün (arı) ve aşağı (karma) olmak üzere ikiye ayırarak üstün ırklar arasında da bazılarının en yüksek düzeyde yer aldığını ileri sür-

müş ve üstün bir uygarlığın taşıyıcısı olan üstün bir ırkın öteki toplumlar üzerinde kendi istemini gereğinde zora başvurarak uygulayabileceğini savunmuştur. Bu öğreti, sınırlarını ve ekonomik etkinlik alanını genişletmek amacında olan faşist devletin saldırgan politikasında kullandığı başlıca gerekçe olmuştur.

GERİCİ EĞİTİM VE KÜLTÜR

Faşizm kendi anlayışı doğrultusunda tüm toplumu seferber etmek üzere özellikle eğitim, bilim, kültür kurumları ve haberleşme araçlarını da tekeline almıştır:

Faşist toplumda eğitim ve bilimin temeli, gençlere faşist ideolojiyi benimsetmek, nesnel bilgi yerine disiplin ve görev erdemlerini öğretmek olmuştur. Liberal demokrasinin ahlâk değerleri yerine, insanlar arası eşitsizliği yasal sayan ve totaliter yaşamın değerlerini aşılayan yeni bir ideoloji geçmiştir. Eğitim, bilim ve propaganda aynılaşarak ulusal politika potasında eritilmiş ve toplumsal yapının her katına sızmıştır. Tüm eğitim kurumları ve haberleşme araçları devletin hizmetine sokularak siyasal gereksinimlere göre güdülenmiştir. Eğitim programlarının önemli bir kesimi askerî ve fiziksel eğitime ayrılmıştır. Öğrenciler küçük yaşlardan başlayarak yarı-askerî nitelikli özel gruplara alınarak faşist eğitim ilkeleri uyarınca eğitilmiştir.

BARIŞ DÜŞMANLIĞI VE SALDIRGANLIK

Faşist toplumun iç örgütlenmesine ilişkin özelliklerin en belirgin yansımalarından biri de dış politikadaki tutumunda belirmiştir. Bağnaz

bir ulusçuluk ve sömürgeci bir yayılma eğilimi faşist toplumun dış ilişkilerinde rol oynayan temel güdülerdir. Faşizme göre, her ulus sadece bencil çıkarlarını gözeten ve bu nedenle yapısı gereği öteki uluslarla çatışkınlık içinde bulunan bir birimdi. Faşizm, toplumda üstün bir istemin egemenliğini öngördüğü gibi, uluslararası ilişkilerde de güçlü bir ulusun zayıflar üzerindeki egemenliğini yasal saymıştır. Faşist ideolojide, barışçılık sadece boş bir çaba değil, aynı zamanda toplumu zayıflatıcı bir etkendir. Faşist toplumda savaş, üstün bir eylem ve bir ulusun canlılık belgesi sayılmıştır. Bu nedenle, saldırganlık faşist devletin vazgeçilmez bir tutkusu olmuştur.

Faşizm, bütün bu özellikleriyle içte amansız bir baskı ve terör yaratarak dışta saldırgan politikasıyla dünyayı kana bulayarak kısa bir süre içinde kendi çöküşünü hazırlamış bir sistemdir.

(Muzaffer SENCER, Politika, 7.3.1977)

IV

FAŞİZMİN SINIFSAL YAPISI

MC adındaki ihanet cephesi işbaşına geldiğinden beri, faşist tırmanış her geçen gün daha da ilerlemektedir. Ancak, bu faşist tırmanışın karşı tepkiyi yaratması da çok doğaldır: anti-faşist güçlerin eylem birliği.

Bu sorun, tüm marksist ve marksist-olmayan sol çevrelerde tartışılmakta, çeşitli yorumlara konu olmaktadır. Biz, bu yazıda, bu tartışmaların tüm boyutları üzerinde durmak amacında değiliz. Amacımız çok daha sınırlı: faşizmin sınıfsal yapısı üzerinde, bazı sol çevrelerde giderek yoğunlaşan bir hedef şaşırtma girişimine ışık tutmak.

Bu girişimi, en genel özellikleriyle şöyle tanımlamak mümkün:

> «Faşizm, bir orta sınıflar hareketidir, sermayedarlar bu harekete ilk başta çekingenlik duymuşlar, daha sonra ise, önlerindeki sosyal ve ekonomik güçlükler karşısında faşistlerle işbirliği yapmaya zorlanmışlardır.»

Bu son derece ilginç «buluşun» son zamanlarda geliştirildiği kaynak ise, çok daha ilginç.

Bu kaynak «ekonomi POLİTİKA» adlı yayın organı.

Kuşkusuz ki, bu yayın organının yöneticisinin ve bu yayın organında çalışanların geçmişte saygı ile anılmaya değer çalışmaları ve ürünleri olmuştur ve gelecekte de inanıyoruz ki, olacaktır.

Ancak bu demek değildir ki, bu yayın organı ve çevresindekiler, temel ve hayatî sorunlarda, bilerek ya da bilmeyerek yaptıkları hatalar nedeniyle eleştirilmesinler. Hele bu sorunlar, işçi sınıfının, tüm emekçi kitlelerin ve çalışan geniş halk tabakalarının en temel çıkarları ile ilgili ise, susmak ya da geçiştirmek suç ortaklığından başka bir noktaya ulaştırmayacaktır bizi. Geçen dönemde yaşanılan örneğin bir «Yön» deneyi de bu alanda oldukça öğretici olmuştur. Kısacası, marksist ve marksist-olmayan sol'un eylem birliği yapmaları ne kadar doğalsa, bu eylem birliğinin, temel ilkesel konularda hiç çelişkisiz ve tartışmasız «dikensiz bir gül bahçesi» olmadığını kabul etmek de o denli doğaldır.

İşte, bu gerçekleri bir kez daha vurguladıktan sonra asıl konumuza geçebiliriz.

Adını andığımız yayın organında 8 Kasım 1975'te **Dr. Doğu Ergil**'in «Faşizmin Yapısı» adlı bir yazısı çıkmıştı. Bu yazının bu denli çok önemli bir konuda, baştan aşağı birçok temel yanlışı içermekle beraber, daha henüz «tür»ünün ilki olduğu ve belki de bir anlamda «gözden kaçmış bir yazı» olduğunu umduğumuzdan üzerinde durmamıştık. Ancak, aynı yaym organında son zamanlarda başka bir yazarın— bu yayın organının temel yazarlarından biri— aynı «tür»de bir

yazısı daha dikkatlerimizi ister-istemez bu yöne yöneltti. Bu yayın organı, bu «tür» yazılarla neyi amaçlıyordu? Yeni bir faşizm türü mü icat etmekteydi? Bu icattan kimler ve ne için yararlanacaktı?

Kısacası, bu ve bunun gibi sorular peşpeşe birikmeye başlamıştı. Üstelik, solun bir diğer kesiminde de, hem de kendi kendilerini «marksist» olarak niteleyen bir kesiminde de bu «tür» görüşler ortaya çıkmakta ve gelişmekteydi. İşte, bu birikimdir ki, bizi bu yazının yazılmasına iteledi.

Yazıda, temel olarak **Dr. Doğu Ergil**'in yazısını alacağız. Çünkü, bu yazarın görüşleri bu «hedef şaşırtma girişimi»ni en özlü ve en açık biçimde dile getirmektedir. Öncelikle, yazarın yazısından konumuzla ilgili bazı bölümleri aktarıp, bunları tek tek ele alıp, giderek global bir sonuca ulaşmaya çalışacağız.

Dr. Doğu Ergil'in yazısından aktaracağımız ilk bölüm şöyle:

> «... Bu durum; bir yandan işsiz kitlelerin, diğer yandan, siyasal hayatta daha fazla söz hakkı arayan emekçilerin huzursuzluğunu artıracaktır. Kazandıklarıyla geçinmeleri zorlaşan ve enflasyonun tasarruflarını hızla yiyip bitirdiği orta sınıflar ise, kendilerini koruyacak hiç bir örgütsel yapı olmadığı için, sosyal hiyerarşide (merdivende) durumlarını korumak için iç barış ve nizam özlemi duymaya başlayacaklardır.»

Ve yazar daha sonra şöyle eklemektedir:

«... Fakat hareket bir kere başladıktan sonra, orta sınıflar yanında düzenden nasibini alamayan örgütlenmemiş işçiler, küçük ve orta toprak sahipleri, işsizler ve enformal sektör işçileri de farklı nedenlerle disiplinli otoriter bir rejimden yana ağırlıklarını koyabilirler. Bunlara Türkiye'de olduğu gibi, eğitim sonrası iş ve ilerleme olanaklarını çok sınırlı bulan sınıfsal kökenleri birbirinden çok değişik öğrenci grupları da katılabilir. İşte, bütün bu gruplar faşizmin toplumsal temelini ve gücünü oluştururlar.»

Yazar, faşizmin dünya görüşü ile ilgili olarak ise şunları yazmaktadır:

«... Faşizmin dünya görüşü orta sınıfların dünya görüşüdür. Örgütlenmiş emeğe ve tekel sermayesine düşmanlık, bu görüşün temel ilkeleridir.»

Yine yazara göre, sermayedarların faşizme karşı tepkisi şöyle olmaktadır:

«Sermayedarların faşizme karşı ilk tepkisi şüphe ve çekingenliktir. Çünkü faşistler, iktidara gelmeden evvel genellikle büyük sermayeye düşmanca bir tutum takınırlar. Fakat, faşizm cereyanı kuvvetlendikçe sermaye sınıfının da tavrı değişir. Bir yandan işçi sınıfının baskısı, diğer yandan iktisaden daha güçlü devletlerin baskısı (ödemeler dengesindeki açık ve kredi karşılığı istenen siyasi ve iktisadi ödünler yüzünden) egemen ekonomik güçleri zor durumda bırakır...»

... Olağandır ki, sermayedar sınıfı, önündeki ekonomik ve toplumsal engelleri kendi gücü ile aşabilse faşizmi desteklemeye gerek duymayacaktır. Fakat, ekonomik buhranı yoketmekteki ve sosyal huzursuzluğu gidermekteki güçsüzlüğü, onu faşistlerle işbirliği yapmaya zorlayacaktır.» (Alıntıların kaynağı: Ekonomi POLİTİKA, 8 Kasım 1975, s. 6, Dr. Doğu Ergil, «Faşizmin Yapısı»)

FAŞİZMİN DOĞUŞ NEDENLERİ VE KOŞULLARI

Sendikalar Enternasyonalinin 1928'de toplanan 4. Kongresinde ve 1935 yılında toplanan 3. Enternasyonalin 7. Kongresi kararlarında Dimitrov'un raporu, temel alınarak faşizm tanımlaması şöyle yapılmıştır:

«Faşizm: emperyalizm ve sosyal devrim döneminde, kapitalist burjuvazi ve diktatörlüğünün sınıf hâkimiyeti sistemidir.»

«Faşizm, burjuvazinin sınıf egemenliğinin son aşamasıdır.»

Görüldüğü gibi, bu tanımlamalarda faşizmin doğuşu ile ilgili en temel veri verilmektedir: Faşizm, emperyalizm ve sosyal devrim döneminde doğmuştur ve burjuvazinin sınıf egemenliğinin son aşamasıdır.

Bu durumda da, faşizmin doğuşunun temel nedeninin, emperyalizmin genel bunalımının derinleşmesine ve sosyal devrim çağının başlamasına bağlamak birincil bir görüş olmaktadır. Örneğin, birinci Dünya Savaşı sonrasında, Alman-

ya'da ve İtalya'da kapitalizmin çöküşüne çok az bir şey kalması ve bu ülkelerin işçi sınıfı hareketlerinin —sosyal-demokratların pasifist ve bölücü tutumlarına rağmen— iktidarı ele almalarına ramak kalması durumudur ki, faşizmin temel doğurucu ortamı olmuştur. Bunu, Dimitrov'un büyük bir doğrulukla teşhis ettiğini unutmamalıyız:

> «Burjuvazinin böyle bir durumda, özellikle bugün olduğu gibi, kapitalizmin istikrara kavuşması için köylü kitleleri ve işçi sınıfına karşı özel tedbirler almak zorunda kaldığı ve bundan kaçınamadığı zamanlar, parlamenter demokrasi yöntemleri ile burjuva diktatörlüğünün sağlanamayacağı açıktır.
>
> Burjuvazi, egemenliğini korumayı, kitlelerin devrimci çıkışını bastırmayı, **kapitalist istikrara ve rasyonelliğe*** ulaş-

---

(*) Konumuzla doğrudan ilgili olmamakla beraber, Türkiye'de son günlerde bu konu ile ilgili olarak yapılan bir temel yanlışa daha, burada yeri gelmişken dikkati çekmek isteriz: Bazı yazarlar, faşist diktatörlüğün «kapitalist istikrar ve rasyonalizasyon» gibi bir görevi olmadığını iddia etmektedirler. Oysa, hem Dimitrov'un yukarıdaki yazısında görüldüğü gibi ve hem de A. Cunhal'ın **Portekiz'de Toprak Sorunu** adlı kitabında, Portekiz faşizmini incelerken saptadığı gibi, hangi ülkede olursa olsun, faşist diktatörlüğün «kapitalist istikrar ve rasyonalizasyon» yükümlülüğü vardır. Ayrıca, faşist diktatörlükte «zor»un en belirgin bir özellik taşıması da bu gerçeği değiştirmez. Çünkü, faşizmde «zor» kullanımı kendi başına bir amaç değil, fakat «kapitalist istikrar ve rasyonalizasyon»u sağlamanın temel vasıtasıdır.

mayı ancak halk kitlelerinin zararına olarak bir faşist diktatürlükle başarabilir.» (G. Dimitrov, Faşizme Karşı Birleşik Cephe, s. 38) (Altını biz çizdik.)

Günümüzde ise, neo-faşizmin ortaya çıkması, bu gerçeği değiştirmektedir: faşizm temel doğurucusu, kapitalizmin genel bunalımının derinleşmesi ve sosyal devrim çağının yol açtığı dünyadaki yeni güç dengesi durumudur. Ancak, bunu söylerken, faşizm ve neo-faşizmin bu temel özdeş yönleri dışında, hiç bir ayrılık noktaları olmadığı gibi, bir basitleştirmeye gitmek istemiyoruz. Yalnızca, faşizmin temel doğurucu nedenini vurgulamak istiyoruz.

FAŞİZMİN TOPLUMSAL YAPISI VE KİTLE TABANI

Bu konuda, her şeyden önce şu gerçeği hiç bir zaman unutmamak zorundayız: Faşizm bir karşı-devrim hareketi olarak kavranmak zorundadır. Aynen devrim hareketinde olduğu gibi, karşı-devrim hareketinde de bu hareketleri yürüten, bu hareketlerde yeralan sınıfsal güçlerin belli bir konumu bulunur. Bir diğer biçimde söylersek, ister devrim isterse karşı-devrim olsun, bu hareketlere öncülük eden ya da katılan sınıfsal güçlerin bir dizilişi, bir yer alış biçimi bulunur. Örneğin, Fransız burjuva devriminde, burjuvazi öncü-güç olarak; köylülük ise, motor güç olarak yerini almıştır. Büyük Ekim Sosyalist Devriminde ise, proletarya öncü-güç olarak, köylülük ise motor güç olarak yerini almıştır. Ve bu devrimlerin adları da, devrimde yer alan motor güçlere değil, öncü-güçlere göre tanımlanmıştır.

Çünkü, bu devrimlerin asıl sınıfsal yapısını belirleyen öncü güç olmuştur. Faşist karşı-devrim hareketi için de, sınıfsal güçlerin bu tür bir dizilliş biçimini ele alırsak, faşist karşı-devrime motor güç olarak katılan ya da faşist karşı-devrimin kitle tabanını oluşturanlar, orta sınıflardır, lumpen proletaryadır vd. Ancak, bu, faşist karşı-devrimin gerçek sınıfsal özünü, bu kitle tabanı ile açıklamak gerektiği anlamına kesinlikle gelmez. Çünkü, önemli olan, faşist karşı-devrimin başını kimin çektiğidir, kimin öncülük yaptığıdır, hangi sınıfların bu karşı-devrime sınıfsal damgalarını bastıklarıdır.

Peki, faşist karşı-devrimin başını çekenin orta sınıflar değil, fakat bizzat kapitalist burjuvazinin, finans-kapitalin en gerici, en bağnaz, en emperyalist unsurları olduğunu saptadığımız halde, orta sınıfların ve diğer alt sınıf ve tabakaların bu karşı-devrim hareketi içindeki yeri nedir?

Orta sınıfların gerek devrim, gerekse karşı-devrim hareketlerinde yer alışları karmaşık bir süreçten geçer.

Bir kez, orta sınıflar, burjuvazi ile proletarya arasındaki sınıf kavgasının temel (asli) unsurları değildir, bu nedenle de, bir devrim ya da karşı-devrim hareketinin öncü-gücü değil, ancak ve ancak motor güçleri olabilirler.

İkincisi, orta sınıflar hem sermayeye ve hem emeğe dönük karakterleri ile iki kamp arasında sürekli bir bocalama halindedirler.

İşçi sınıfı ve siyasal örgütü orta sınıfların karşı-devrim saflarında yer almaması için bütün gücünü harcadığı gibi; burjuvazi de, bu sınıfların devrim saflarına katılmasını engellemek ve

kendi saflarına çekmek için her çareye başvurur.

Burjuvazinin faşist karşı-devrim hareketinin, kitleleri nasıl etkileyebildiğini, kitleleri kendi safına nasıl çekebildiğini ise, yine büyük devrimci Dimitrov'a başvurarak görelim: Dimitrov, bu konu ile ilgili olarak şunları yazmaktadır:

> 1 — «Faşizmin kitleleri etkilediği kaynak nedir? Faşizm kitleleri çekebilir, çünkü demagoji yoluyla onların acil ihtiyaçlarına ve isteklerine seslenir. Faşizm, kitlelerin özünde kökleşmiş önyargıları alevlendirmekle kalmaz; onların duygularına, adalet anlayışlarına ve hatta bazen de devrimci geleneklerine el atar. Alman faşistleri —büyük burjuvazinin bu uşakları ve sosyalizmin düşmanları— neden kendilerini kitlelere sosyalistler olarak tanıtırlar? Neden yönetimi ellerine geçirdiklerinde 'devrim yaptık' derler? Çünkü, Alman emekçilerinin yüreklerindeki devrime olan inancı ve sosyalizme yönelme isteğini sömürürler de ondan.» (G. Dimitrov, **Faşizme Karşı Birleşik Cephe** s. 62.)

Aynı şeyi Türkiye'deki faşistlerde de olağanca açıklığı ile görebilmekteyiz. Türkiye'deki faşistler de kuracakları düzenin **Milliyetçi-Toplumcu** (diğer adı ile Nasyonal Sosyalist) bir düzen olacağını ve bunu kendilerine özgü bir «devrim» yoluyla gerçekleştireceklerini söyleyerek Türkiye emekçilerinin yüreklerindeki devrime olan inancı ve sosyalizme yönelme isteğini sömürmektedirler.

> 2 — «Faşistler, geçmişte yüceltilen, yi-

ğitçe ne varsa tümünün mirasçıları ve sürdürenleri olduklarını göstermek için, her ulusun bütün tarihini didik didik etmektedirler. Bu arada, halkın ulusal duygularını zedeleyecek ne varsa faşizm düşmanlarına karşı silah olarak kullanılmaktadır. Almanya'da yüzlerce kitap yayınlanmaktadır ve amaç birdir: Alman halkının tarihini sahteleştirmek ve ona faşist bir görünüş vermek. Yeni yeni türeyen Nasyonal Sosyalist tarihçilerin çizdikleri resme bakalım: İki bin yıldır, bilinmeyen bir tarih yasası sayesinde, kırmızı bir ip lik gibi gelişen çizgi giderek tarih sahnesinde bir ulusal 'kurtarıcının' ortaya çıkmasına ulaşmıştır. Alman halkının 'mesih'idir o; Avusturya kökenli bir «onbaşı». Bu kitaplarda, Alman halkının en ünlü kişileri faşistler, büyük köylü hareketleri ise faşist hareketin habercisi olarak tanıtılırlar.» (aynı eser, s. 133)

Dimitrov'un belirttiği gerçekleri ülkemizdeki faşistlerin uygulamalarında da aynen görmek mümkün. Ulusal tarihi, Tanrı dağından başlattıkları, Kurt-Asena'lı Ergenekon'dan günümüze kadar geçen tipik bir faşist anlayışla dile getirmekte, sonuçta bir «turancı albay»dan bir «ulusal kurtarıcı Başbuğ» türetmektedirler. Göçebe toplum yaşayışının yarı-barbar geleneklerini, post giysilerle, kurt ulumaları ile, kıllı çadırlarda vd. yeniden diriltmeye çabalayarak halkın kafasında yıllardır «mertlik, yiğitlik» gibi sahte simgeler yaratmaya çalışarak, bunları büyük bir sahtekârlıkla kullanmaktadırlar.

3 — «Faşizm, kitleleri en sınırsız biçimde sömürür. Ancak onlara, en ustaca anti-kapitalist demagojilerle yaklaşır. Bunu başarmak için de emekçilerin yırtıcı burjuvaziye, bankalara, tröstlere, sermaye patronlarına karşı beslediği kinden yararlanır ve ortaya atıldığı zaman siyasal olgunluğa erişmemiş kitleleri kandıran sloganlar yayar. Bu sloganların örnekleri Almanya'da 'genel refah bireyin refahından daha eşsizdir'; İtalya'da 'devlet biçimimiz kapitalist değil, anonimdir'; Japonya'da 'sömürüsüz Japonya için'; ABD'de 'zenginliği' paylaşalım'dır. (Aynı eser, s. 62)

Çok az bir değişiklikle aynı tür sloganları Türkiye'deki faşistlerin de kullandıklarını —örneğin «İş, ekmek, hürriyet, milliyetçi hareket»; «İşçi fabrikaya ortak»— ve A. Türkeş, K. Karaca gibi «ideologlar»ı vasıtasıyla en ustaca anti-kapitalist demagojileri kullandıklarını görmekteyiz.

4 — «Faşizm insanları en yozlaşmış ve en sömürücü unsurların merhametine terketmekle birlikte; onların karşısına 'dürüst ve yozlaşmamış bir hükümet' isteğiyle çıkar. Burjuva demokratik hükümetlerde, kitlelerin derin hayal kırıklığına uğradıklarını ileri sürerek yozlaşmayı —ikiyüzlülükle— yerden yere vurur. (Sözgelimi, Almanya'daki Barmat ve Sklarek olayları; Fransa'daki Stavisky olayı, vb.) ... Faşizm burjuva hükümetlerine yönelttiği hücumların şiddeti ve eski bur-

juva partilerine karşı takındığı uzlaşmaz tutum sayesinde kitleleri etkiler.» (Aynı eser, s: 63)

Türkiye'deki faşistlerin de bir yandan «dürüst ve yozlaşmamış bir ülkücüler kadrosu»na dayalı hükümetten söz ederlerken, aynı zamanda bünyelerinde toplumun kustuğu en bozuk, en rezil, en aşağılık unsurları barındırdığını unutmamalıyız (Örneğin, MHP senatörü iken, uluslararası bir beyaz zehir kaçakçılığı şebekesinin yürütücülerinden biri de olan ve Fransa sınırında yakalanan Kudret Bayhan olayı, bu partiye bağlı gençlik kuruluşlarının birçok katili, hırsızı, vd. yönetici, militan olarak kullanmaları gibi).

İşte, faşizm bu temel üzerinde «birtakım ülkelerde —toplumsal demagoji maskesi altında— buhranın yerinden oynattığı küçük-burjuva kitlesinin, hatta proletaryanın en geri tabakalarının bazı kesimlerinin desteğini kazanmıştır» (Aynı eser, s. 60). Ancak, unutulmaması gereken en önemli gerçek «eğer bu güçler faşizmin gerçek sınıfsal niteliğini ve gerçek yapısını kavrayabilselerdi faşizmi asla desteklemeyeceklerdi» olgusudur.

Fakat, faşizmin can alıcı noktası ya da Dimitrov'un sözleriyle «Aşil'in topuğu» da işte kesinlikle bu özelliği olmaktadır:

> «Faşist diktatörlüğe etkin bir darbe indirebilmek için ilk kez, en can alıcı noktayı bulmak zorundayız. Achilles'in topuğu misali, neresidir bu can alıcı nokta? Faşizmin toplumsal temeli. Bu temel katiyen türdeş değildir ve toplumun değişik

tabakalarından oluşmuştur. Faşizm, kendini bütün sınıfların ve tabakaların tek temsilcisi ilan etmiştir —fabrikatörlerin ve emekçinin, milyonerin ve işsizin, aristokratın ve köylünün, büyük kapitalistin ve esnafın temsilcisi— Bütün bu tabakaların çıkarlarını, ulusun çıkarlarını korur görünmüştür. Ama faşizm, büyük burjuvazinin diktatörlüğünden başka bir şey olmadığı için, kendi toplumsal kitle temeliyle çelişkiye düşmesi kaçınılmazdır. Çünkü, faşist diktatörlük olgusunda, sermaye patronları güruhu ile halkın ezici çoğunluğu arasındaki sınıf çelişkileri gün gibi ortaya çıkacaktır.» (Aynı eser, s. 103).

FAŞİZMİN DÜNYA GÖRÜŞÜ

Dr. Ergil'in faşizmin «orta sınıfların dünya görüşü olduğu ve örgütlenmiş emeğe ve tekel sermayesine düşmanlığının bu görüşün temel ilkeleri olduğu şeklindeki görüşü, tüm «bilgece» serdedilişi»ne rağmen ve birbirinden niteliksel olarak farklı iki şeyi —örgütlenmiş emek ve tekel sermayesi— aynı potada eritmeyi amaçlamasına rağmen, temel bir noktayı atlamaktadır: Faşist dünya görüşü —eğer buna bir sosyal demagoji yığını yerine, dünya görüşü demek doğru ise— hangi biçimler altında olursa olsun, hangi sınıfların çıkarlarına hizmet etmektedir?

Aslında, bundan önceki bölümlerde bu sorunun cevabı yeterince verildi. Ancak, yazarın bu son derece ilginç «buluş»u üzerinde bir miktar durmak yine de gereklidir.

Bir kere, her şeyden önce şunu kesinlikle vurgulamak gerekli: faşizmin dünya görüşü, orta sınıfların dünya görüşü değildir; örgütlenmiş emeğe düşmanlık bu görüşün temel ilkelerinden biridir, fakat tekel sermayesine düşmanlığın bu görüşün temel ilkelerinden biri olduğunu söylemek, devri daim makinesini bulduğunu söyleyen «mucit»in ya da ebedi hayat taşını bulduğunu söyleyen «simyacının» buluşlarından daha farklı bir nitelikte buluş değildir.

Çünkü, faşizm **«banka sermayesinin ve emperyalizmin ideolojisidir»**. Diğer bir deyişle, faşizm, bizzat tekelci sermayenin ideolojisidir, görüşüdür.

İkinci olarak, orta sınıfların bazı dönemlerde ve ülkelerde faşist ideolojiyi benimsemeleri, allak-bullak olan ekonomik durumları nedeniyle, daha önceki bölümde madde madde gördüğümüz şekilde faşizmin sosyal demagoji bombardımanından etkilenmeleri ile olmaktadır. Bunda başka etkenlerin de varlığı kuşkusuz söz konusudur: orta sınıfların sermaye ile emek arasındaki sürgit bocalamalarından, kapitalist burjuvazinin yararlanması; işçi sınıfının siyasal örgütlenme düzeyinin düşük ya da bölünmüş durumda olması, vd.

O halde, faşist ideolojinin Hitler, Mussolini, Türkeş gibilerin ve bunların çevrelerindeki «orta sınıflar» temsilcilerinin ağzından dile gelmesi bizi aldatmamalıdır. Eğer, bir Hitler ve güruhu olmasaydı, Alman büyük burjuvazisi, finans-kapitali, o koşullarda mutlaka başka bir Hitler ve güruhunu yaratacaktı, çünkü buna hayati gereksinimi vardı.

Aynı şey bir Mussolini, bir Türkeş için ve çevrelerindeki «orta sınıflar ve hatta lumpen-proletarya temsilcilerinden» oluşan güruh için de doğal olarak söz konusudur. Ve zaten, tarihsel gelişmin de açıkça gösterdiği gibi, ister Hitler, ister Mussolini, ister Türkeş olsun, eğer sermaye güçleri bunları kendi çıkarları yönünde değerlendirmeseler, kullanmasalar birer «meczup»tan, öteye bir şey olamazlardı. Örneğin, Hitler'in iktidara geliş yolunda «Birahane Darbesi»ndeki eski «Onbaşı»lık dönemi ile; sermaye güçlerinin kendisini kesinlikle kullanmaya başladıkları dönemi arasındaki fark, niteliksel bir uçurumla ayrılır. Eğer Alman finans-kapital devleri, konzernprinzleri, bu zavallı «Birahane Darbecisi» eski «onbaşı»ya «şefkatli» ve «koruyucu» ellerini uzatmasalardı, ne Nasyonal-Sosyalizm diye bir akım tarihin çöplüğündeki pis yerini alacak kadar büyür ve gelişirdi, ne de Hitler adlı «meczup» koskoca Alman ulusunu en kötü maceralara sürüklemekte bir alet olarak, bir maşa olarak aşağılık görevini yerine getirebilirdi.

Kısacası, faşist ideolojinin gerçekten kimin ideolojisi olduğunu anlamak için birbiriyle bağlantılı iki temel noktaya dikkat etmek mutlak olarak zorunludur:

— Bu ideoloji, görünürde değil, fakat, gerçekte hangi sınıfların işine yaramaktadır?
— Bu ideolojiye maşalık edenden çok, bu maşayı kullananların sınıfsal yapısı nedir?

SERMAYE ÇEVRELERİ VE FAŞİZM

Yazarın özellikle bu konudaki ilginç «bulu-

şu»nu yazının başlangıcında vermiştik. Madde başlıkları ile şunları yazmaktaydı yazar:

— Sermayedarların, faşizme ilk tepkisi şüphe ve çekingenliktir. Ve ilk başlangıçta faşistlere karşı düşmanca bir tavır takınırlar.

— Faşizm cereyanı kuvvetlendikçe sermaye sınıfının da tavrı değişir.

— Bir yandan iç baskılar —işçi sınıfının baskısı—, diğer yandan dış baskılar, sermaye sınıfını zor durumda bırakır.

— Eğer sermaye sınıfı bu toplumsal ve ekonomik güçlükleri kendi gücüyle yenebilse, faşizmi desteklemeye gerek duymayacaktır.

— Fakat bu konulardaki güçsüzlüğü sermaye sınıfını faşistlerle işbirliğine zorlayacaktır.

Kolaylıkla görülebileceği gibi, yazarın **temel** görüşü bu son noktada düğümlenmektedir. Bu düğümlenişi dikkatlice takip edersek yazarın nereye vardığı kendiliğinden ortaya çıkacaktır:

Yazarın görüşüne göre, faşizm, sermaye güçlerinden **bağımsız** olarak vücut bulmuştur ve sermaye güçleri bu harekete ilk başlangıçta şüphe, korku ve çekingenlik ile bakmışlardır. Daha sonra faşizm yine sermayeden **bağımsız** olarak geliştikçe sermaye, iç —burası özellikle önemli— ve dış güçlerin baskıları karşısında faşizmle işbirliğine zorlanmıştır.

Kanımızca yazar burada şu iki noktayı özellikle vurgulamak gereksinimini duymaktadır:

Birinci nokta :

— Faşizm, kapitalist-emperyalist güçlerden bağımsız, kendi-başma bir harekettir.
— Kapitalist-emperyalist güçler, kendi ellerinde olmayan nedenlerle faşistlerle işbirliğine zorlanmışlardır.
— O halde, faşist hareketin doğuşundan ve güçlenmesinden kapitalist-emperyalizmi sorumlu tutmak doğru değildir.

Böylece, sonuçta asıl can alıcı noktaya ulaşılmaktadır:

Faşizm, kapitalist-emperyalizmin doğurduğu bir hareket olmadığına göre, faşizmle mücadele, kapitalist-emperyalist çerçeve kırılmadan da mümkündür. Çünkü faşizmin asıl doğurucusu, kapitalist-emperyalizm değil, fakat onların ülke içinde karşılaştıkları işçi hareketinin baskısı, ülke dışında da iktisaden daha güçlü devletlerin baskısıdır.

İkinci nokta:

Yazarın, egemen ekonomik çevrelerin dış baskıların üstesinden gelmeleri için neyi tavsiye ettiği pek açık olmamakla beraber, iç baskılar konusundaki görüşü yeterince açıktır: **işçi sınıfının baskısı olmasa**, egemen ekonomik güçler faşistlerle işbirliğine zorlanmayacaklardır. O halde, eğer faşizmle mücadele edilmek isteniyorsa, işçi sınıfı egemen ekonomik güçler üzerinde baskı uygulamamalıdır.

Oysa bu denli ilginç «buluşlar» konusunda yazar ve yazar gibi düşünenlere hatırlatmak gerekir ki:

— Faşizmin temel doğurucusu, yaratıcısı kapitalist-emperyalist sistemdir. Dolayısıyla anti-faşist mücadelenin kapitalist-emperyalist çerçeve içinden çıkılmadan kesin başarıya ulaşabileceğini sanmak, ya hayal görmektir ya da bilerek hayalleri gerçek gibi göstermektir.

— İşçi sınıfı hareketinin baskısı olmasa, sermeye çevrelerinin faşizmle işbirliğine zorlanmayacağı iddiası ise, çok daha tehlikeli bir hedef şaşırtmadır. Çünkü, tüm tarihsel geçmiş ve yaşanılan gerçeklik göstermiştir ve göstermektedir ki, ancak işçi sınıfı hareketinin yoğun ve güçlü baskısıdır ki, egemen ekonomik güçlerin faşistlerle işbirliğini değil, fakat bu egemen ekonomik çevrelerin bizzat kendilerinin açık ya da kapalı bir faşizme gitmelerini engelleyen tek güvencedir.

SONUÇ

Buraya kadar —bilinen fakat, bazı çevrelerce bilerek ya da bilmeyerek saptırılan— açıklamaya çalıştığımız bazı gerçekleri toparlarsak:

— Faşizm, emperyalizmin genel bunalımının derinleşmesi ve sosyal devrim çağının başlaması döneminde, kapitalist burjuvazi ve diktatörlüğünün sınıf hâkimiyeti sistemidir.

— Faşizmin gerçek sınıfsal özü, kitle tabanını oluşturan türdeş olmayan sınıfsal güçlerle değil, fakat faşizmin büyük burjuvazinin diktatörlüğünden başka bir şey olmadığı gerçeği ile açıklanabilir.

— Faşizmin dünya görüşü, orta sınıfların dünya görüşü değil, fakat «banka sermayesinin ve emperyalizmin», diğer bir deyişle büyük burjuvazinin, finans-kapitalin, en gerici, en bağnaz ve en emperyalist unsurlarının dünya görüşüdür.

— Faşizmin temel doğurucusu bizzat kapitalist-emperyalist sistem olduğuna göre anti-faşist mücadele, kapitalist-emperyalist sistemin çerçevesi kırılmadan gerçek ve kalımlı bir başarıya ulaşamaz.

— Anti-faşist mücadelenin gerçek ve kalımlı bir başarıya ulaşması ise, ancak ve ancak işçi sınıfının ve siyasal örgütünün anti-faşist mücadeledeki yönetici rolünü yükümlenmesine bağlıdır.

(Osman ERKAN, Faşizmin sınıfsal yapısı üzerine temel bir hedef şaşırtma, Ürün, sayı 21, s. 5 - 16).

MİLLİYETÇİLİK NEDİR?
NE DEĞİLDİR?

I

ESKİ MİLLİYETÇİLİKTEN YENİ MİLLİYETÇİLİĞE

Sayın Süleyman Demirel'in en büyük silâhı kendisini milliyetçi, karşıdakileri de milliyetçiliğin karşıtı saydığı solculukla suçlamak. Böylece yaratılan kavram kargaşasından rahatça yararlanmaya çalışıyor Süleyman Bey, bilimsel gerçekleri hiçe sayarak.

Bir kere Süleyman Demirel ve ortaklarının gerçek amacı, ülkemizin sosyal yapısının ve düzeninin değiştirilmesini önlemektir; sanayileşme ve büyümenin, 1950'lerden sonra hızlanmaya başlayan, kapitalist yoldan gerçekleştirilmesidir. Bu görüşe bildiğimiz kadarıyla «sağ» görüş denir. Karşı olduğu, savaşmak için cihat ilan ettiği görüşün amacı ise insanlar arasında, elden geldiğince eşitlik ve adalet sağlamaktır. Ne var ki bu eşitlik sadece siyasal bir eşitlik değildir; sosyal ve ekonomik alanda eşitliği gerçekleştirecek önlemleri de içerir. «Ben, eşitlik içinde kalkınmaya karşıyım, ben, zenginin daha da zengin olacağı bir toplum düzenini savunuyorum» diyemeyen eski MC iktidarının başı, milliyetçilik paravanası arkasına saklanmaya çalışmaktadır. İdeolojik

tartışmayı bu kaypak zemine çekmesi, bu görüşü savunanların halktan saklamak istedikleri bir şeylerin varlığını göstermektedir. Ne var ki saklanmak istenilenlerin ne olduğunun bilincine varılmaya başlandığını belirten göstergeler var.

İçlerindeki farklılıklar bir yana genellikle, bu düzenin değiştirilmesini isteyenlerin oy oranının 1965'te % 31,7 iken 1977'de % 41,9'a çıkmasına karşın, daha çok eşitlik isteyenleri vatan haini olarak suçlayanların oy oranı aynı dönemde % 65,1'den % 56,4'e düşmüştür. Öte yandan solun oyları içinde, demokrasinin korunmasını, can güvenliğinin sağlanmasını istemekle yetinenlerin bulunduğu da bir gerçektir.

Milliyetçiliğe gelince, şunu hemen belirtelim ki, çağdaş milliyetçilik, halkların özgürlüğü ve bağımsızlığı için verilen savaşımın ideolojisi olabildiği gibi, çeşitli ekonomik ve siyasal bağımlılık biçimlerini zorla kabul ettirme eğiliminin paravanası da olabiliyor.

Batıda, feodaliteye karşı ekonomik birlik, kültür, tarih, dil birliği, birlikte yaşama istemi gibi ögeler, millî birliği sağlarken, toplumsal gelişme alanında önemli bir adımın atılmasına da ön ayak oluyordu. Ne var ki bu birliği sağlayanlar (Burjuvazi) güçlendikten sonra, kendi emekçi sınıflarını sömürürken, yeni hammadde kaynakları ve mallarını satacak yeni pazarlar, yeni yatırım alanları ararken, bu birliği yüceltmek, güçlendirmek, zenginleştirmek adına yürüttüler ordularını. Emperyalizm ve emekçi sınıfların sıkıştırması karşısında burjuvazinin liberal demokrasi oyunundan vazgeçip faşizme kayışı, hep milliyetçi-

lik bayrağı altında gerçekleştirildi. Oysa sömürge ve yarı sömürge ülkelerde. Batı emperyalizmi tarafından bölüşülmeye çalışılan ülkelerde, milliyetçilik emperyalizme karşı direnmenin bayraklığını yapıyor; milliyetçilik yeni bir anlam kazanıyordu böylece.

Yeni milliyetçilik akımının ilk temsilcisi, öncüsü Atatürk'tür. «Bizi mahvetmek isteyen emperyalizme karşı ve bizi yutmak isteyen kapitalizme karşı heyet-i milliyece savaşmayı caiz gören bir mesleği takip eden insanlarız» derken Atatürk yeni milliyetçiliği dile getiriyordu. İkinci Dünya Savaşından sonra ise yeni milliyetçilik akımı, daha radikal bir anti-emperyalizmden kaynaklanarak, sosyalizmle bir bireşim (sentez) oluşturuyor gelişmekte olan üçüncü dünya ülkelerinde. Atatürk'ün kapitalizmden söz ederken sadece dış kapitalizmi amaçladığı doğrudur. Ne var ki toplumumuzun dinamiği ve dış koşulların etkisiyle, 1924'lerde özlenen millî burjuvazi yaratılamamıştır. Burada dışa bağımlı kapitalizmin sözcülerinin, çok uluslu kapitalizmle olan zorunlu bağlarını göz ardı edebilmek için, kendilerine karşıt görüşte olanları suçlarken düştükleri çelişiye değinmekle yetinelim. Öte yandan yeni egemen sınıfın temsilcileri, «kendilerinden menkul» milliyetçiliklerini korumak için, ellerinden gelse değiştireceklerini açıkladıkları Anayasaya sığınmaktadırlar sıkıştıkça.

Oysa tarihimizden gelen özelliklerin bir ürünü olan ve eski ayrıcalıklarını yitiren bürokrasi ve burjuva kökenli aydınlar, modern Batı anayasalarını örnek alan 1961 Anayasasını

getirirken kendilerine siyasal yandaşlar aramışlar, yavaş da olsa bilinçlenmekte olan, başta işçi sınıfı, emekçilerin yararına birtakım haklar getirmişlerdir. Anayasa devlete, kişinin temel hak ve hürriyetlerini, kişi huzuru, sosyal adalet ve hukuk devletiyle bağdaşmayacak biçimde sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal bütün engelleri kaldırmak, insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli koşulları hazırlamak görevini vermiştir. Beri yanda hızla gelişen kapitalizm karşısında bürokrasi bugün, büyükçe bir kesimiyle, egemen sınıfın hegemonyasına girmiş görünümündedir. Ama Anayasamız, bütün geriye doğru yapılan değişikliklere karşın, hâlâ sosyalist hükümetlerin kurulmasına değil ancak sosyalist devletin kurulmasına kapalıdır. Yani sosyal bir anayasa kadrosu içinde, parlamenter yoldan, emekçilere ve emekten yana olanlara dayanarak sosyal demokrat ve sosyalist partilerin iktidara gelmesi ve hükümet kurmasına engel olmadığı gibi, Anayasanın açık tuttuğu bu yoldan yararlanmaya çalışmak vatan hainliği değildir.

Bu durumda halkımızı aldatmaktan vazgeçip hangi tür milliyetçi olduklarını kendi ağızlarıyla açıklamalıdırlar, milliyetçilik iddiasında bulunanlar. Aslında sağı temsil eden güçler her günkü sokak çatışmalarında kendilerinden olanları destekleyerek faşist tırmanmayı hızlandırmakta bunun adını milliyetçilik koymaktadır. (...)

(Murat SARICA, Hangi milliyetçilik?, Cumhuriyet, 21.6.1977)

II

ATATÜRK MİLLİYETÇİLİĞİ NEDİR?

Mustafa Kemal, 1919'da Amerikancı aydınlarla uğraşıyordu. İçine düştükleri umutsuzluk, bazı aydın çevreleri Amerikan güdümü altında bir Türkiye formülüne sürüklemişti. Atatürk bir büyük devletin himayesine girmeyi ulus için aşağılatıcı sayıyordu. Tartışmalar sürüyordu. Mustafa Kemal Paşa «Nutuk»ta belirttiği gibi Rauf Bey'e işin özünü şu tümcelerle anlattı:

«Manda'nın cisminden ziyade ismine itiraz edenler beyhude telâş ediyorlar. Kelimenin ehemmiyeti yoktur. Ehemmiyet işin hakikatinde ve mahiyetindedir. Manda altına girdik demiyelim de isterlerse «devlet-i ebet müddet» olduk diyelim.»

Atatürk'ün dediği gibi bir işin önemi; sözde değil, gerçeğinde ve özündedir. Bugün de herkesin ağzında demokrasi, milliyetçilik, özgürlük sözleri dolaşır; ama sözgelişi milliyetçiyiz diyenler, gerçekten milliyetçi midirler? Her kavram gibi milliyetçiliğin de zamanına ve yerine göre anlamı değişmiştir. 1919'da İzmir'e çıkan ve Anadolu'yu istilaya yeltenen Yunanlılar milliyetçi de-

ğil miydi? Yunanlılara karşı topraklarını savunan Türkler de adları üstünde millici'ler değil miydi? İkisi arasındaki ayırımı şöyle yapıyoruz: Yunanlılar kapitalist emperyalizmine dayanan saldırgan milliyetçilik anlayışında idiler; Kemalistler mazlum halkların ve sosyalistlerin desteklediği anti-emperyalist milliyetçiliği benimsemişlerdi.

Ulusal Kurtuluş Savaşıyla birlikte oluşan Atatürk milliyetçiliğinin «üç temel niteliği» vardır:

1) **Emperyalizme karşıdır.**
2) **Turancılığa karşıdır.**
3) **Irkçılığa karşıdır.**

Turancılık Enver Paşa serüvenciliğidir. Atatürk, bu görüşü kökünden yadsımıştır. Enver Paşa İngiliz emperyalizminin desteğiyle , Orta Asya ovalarında Sovyetlere karşı çarpışırken 4 ağustos 1922'de öldü. Aynı günlerde Atatürk İngiliz emperyalizminin uzantısı olan Yunan ordusuna karşı Sovyetlerin desteğinde Büyük Taarruz'a hazırlanıyordu. Nitekim Enver Paşa'nın yenilgisinden 26 gün sonra 30 Ağustos Zaferi'ni kazandı.

Irkçılık gibi çağdışı bir eğilimi içeren ve Enver Paşa'nın Turancılık mirasını «Dış Türkler» davasıyla sürdüren Türkeş milliyetçiliği Atatürk milliyetçiliğine taban tabana zıt düşer. Geçmişte İngiliz servislerinin, şimdi CIA'nın desteklediği milliyetçiliktir bu... Türkeş milliyetçiliği; ırkçı, Turancı, Amerikancıdır. Morrisonculukla bütünleşmiş, yurt topraklarını yabancılara ki-

ralamak üzere Washington'la anlaşma imzalamıştır. Türk ulusunu, Misak-ı Millî sınırları içinde bütünleştirici değil bölücü bir işlevi vardır.

Şöyle ki:

CIA'nın Ortadoğu mazlum halklarını birbirine düşürmek ve kırdırmak için milliyetçiliği nasıl kullandığını dünkü yazımızda ele aldığımız Barzani olayında gördük. CIA, gerektiğinde Türkiye'deki mazlum halkı birbirine kırdırmak için gerekli tohumları şimdiden atmakta, hazırlıklarını yapmaktadır. Türkiye'nin zengin batısıyla, yoksul doğusunu bölmek; batıda kalan parçayı kapitalist dünyanın güdümünde bırakarak Boğazların ve Ege'nin denetimini elinde tutmak, CIA'nın geleceğe dönük tasarıları arasındadır. Bu tasarıyı gerçekleştirebilmek için Türkiye'de bağnaz, ırkçı, emperyalizmin hizmetindeki kör milliyetçiliğe gereksinmesi vardır. Bunun içindir ki komando milliyetçiliği Morrisonculuğun vurucu gücü; ve MHP de AP'nin gençlik örgütü gibi çalıştırılmaya başlanmıştır.

Bugün Amerika'da, Sovyet devriminden sonra Orta Asya'dan göç eden bütün gerici mezheplerin ve çevrelerin örgütleri bulunmakta, CIA eliyle yönetilmektedir. İşte bu odaklardan beslenenler de Türkiye'nin içinde «Dış Türkler ve Turancılık» akımlarını yeniden canlandırmaya çalışmaktadırlar. Enver Paşa Turancılığı Türkiye'yi Atatürk'ün «Misak-ı Millî»si dışında serüvenlere sürüklemek isterken, bağnaz milliyetçi örgütler, Anadolu halkını birbirine düşman etmek için saldırı taktiğiyle kan dökmekte, iş savaşın tohumlarını yurda serperek koşullarını hazırlamaya çabalamaktadırlar.

Ortadoğu'da CIA'nın hangi gizli örgütlerle iç-içe bulunduğu artık herkesin bildiği bir gerçektir. Anadolu'da gerektiği an büyük çatışma odakları yaratma hazırlığı bugün başarıyla yürümektedir. Cepheleşme stratejisi de kuşkusuz bu hazırlığın ortamını sağlamakta büyük yarar sağlamıştır.

Bu tür milliyetçiliğin vatan ihaneti ve bölücülükle eşdeğerli olduğunu görmemek için ancak kör olmak gerekir.

(İlhan SELÇUK, Çağdaş milliyetçilik ve CIA milliyetçiliği, Cumhuriyet, 27.5.1976)

III

MİLLİYETÇİLİK VE SOSYALİZM

Cumhurbaşkanı, geçen gün Kara Kuvvetleri Karargâhından ayrılırken çok ilginç bir söz söyledi: «**Devlet yönetiminde nasyonalizme yönelmiş bir sosyalizm ile komünizme yönelmiş bir sosyalizme taraftar değiliz.**»

Aslında, düpedüz, «**Faşizme de karşıyız, komünizme de**» deseydi, söyledikleri üzerinde belki pek o kadar durulmayacaktı. Ama, hemen hemen herkesin ağzındaki o beylik cümle yerine böyle dolambaçlı bir anlatımın seçilmiş olması, ister istemez bir sürü kavramın tartışılmasını zorunlu kılıyor. Hatta, bundan öteye, kavramlar arasında kurulabilecek bağlantılar bakımından da, Cumhurbaşkanının cümlesi, üzerinde dikkatle durmaya değer bir cümle.

İşe sözcüklerin seçiminden başlayalım.

Cumhurbaşkanı, «**Nasyonal sosyalizme karşıyız**» anlamına **Nasyonalizme yönelmiş bir sosyalizme karşıyız**» derken, belki «**Hitler taklitçiliği**»ni kasdetmektedir. Ama Türkiye'deki Hitler taklitçilerinin sık sık kullandıkları «**milliyetçilik**» sözü kirlenmesin diye, onun yerine Batı dillerin-

deki karşılığını, yani «**nasyonalizm**» sözcüğünü kullanıyor.

Çoğumuzun zihninde olduğu gibi, Cumhurbaşkanının zihninde de «**Milliyetçilik**» sözüğünün temiz bir anlamı var.

«**Milliyetçilik**» deyince, aklımıza Anayasanın başlangıç kısmındaki masum sözler geliyor: «... **Milletimizi dünya milletleri ailesinin eşit haklara sahip şerefli bir üyesi olarak millî birlik ruhu içinde yüceltmeyi amaç bilen Türk milliyetçiliğinden hız ve ilham alarak...**»

«**Milliyetçilik**» deyince, **Mustafa Kemal**'i, millî mücadeleyi, **Anadolu**'da kurulan ilk millî **Türk** devletini düşünüyoruz.

«**Milliyetçilik**» deyince, millet sevgisi, vatan sevgisi, kendi insanlarımıza karşı duyduğumuz yakınlık akla geliyor.

Böyle olduğu içinde, hiç birimizin içinden «**milliyetçilik**» sözcüğüne toz kondurmak geçmiyor. Ama, kesinkes biliyoruz ki, sabah akşam «**milliyetçilik**» sözü edenler ve milliyetçiliği politika pazarının işporta çığırtkanlığı için kullananlar, bu sözcüğü bizim anladığımız anlamda anlamıyorlar. Irkçılık, savaşçılık, duygu sömürücülüğü, bozuk düzen bekçiliği gibi ne kadar kötü tutum varsa hepsi için «**milliyetçilik**» sözünün gerisine sığındıklarını da biliyoruz.

Onun içindir ki, «**milliyetçilik**» yerine «**nasyonalizm**» demek onların ekmeğine yağ sürmekten başka bir sonuç doğurmaz: «**Nasyonalizm**»i, «**kötü milliyetçilik**» anlamında başkalarına bırakıp kendileri yine «**iyi milliyetçi**» geçinmeye devam ederler. Söylenen sözlere aldırmayıp pişkinlik taslamanın en kestirme yoludur bu.

Oysa, kavramların üstüne üstüne gitmek gerek. Eğer milliyetçilik, bugünün Türkiyesinde, politika esnaflığının, bozuk düzen bekçiliğinin ve sömürünün kalkanı durumuna gelmişse, onun da yeni durumunu açıkça belirlemek ve oynanan oyundaki maskeleri düşürmek gerekir. İnsanların kesin kavramlarla konuşup anlaştıkları dillerde bir kavramın iki adı yoktur ve onların «**nasyonalizm**» dedikleri kavramın Türkçesi de, «**milliyetçilik**»tir. Milliyetçilik, artık, yüreklerimizdeki masum kavram olmaktan çıkmış ve kötü bir rol oynamaya başlamışsa, bu yeni rolün adını da koymak gerekir.

Şimdi gelelim işin özüne.

Acaba, Hitler'in «**nasyonal sosyalizm**»i gerçekten «**milliyetçiliğe yönelmiş bir sosyalizm**» midir? Daha doğrusu, sosyalizm, Hitlervari bir milliyetçiliğe yönelebilir mi?

Unutmayalım ki, onun kurduğu parti, yalnız «**sosyalizm**» sözcüğünü değil, «**işçi**» sözcüğünü de kullanmaktan çekinmemiş bir partiydi: «**Nasyonal Sosyalist Alman İşçi Partisi**», kısaltılmış adıyla «**Nazi Partisi**» diye adlandırılan bu kuruluş, yoksul ve orta sınıfların özlemlerine karşılık verebilecek olan her şeyi vaadetmekten de çekinmemişti: Herkese iş, herkese ekmek, büyük işletmelerin kamulaştırılması, emeğe saygı, şu, bu...

Ama, bunların hiç bir partiyi «**sosyalist**» yapmadı. Çünkü sosyalizm, demokrasi demektir, emeğiyle geçinenlerin toplumu gerçekten yönetmeleri demektir, üretimde sömürüye yol açan sahipliklerin sona erdirilmesi demektir. Nasyonal sosyalizm ise, tam tersine, milliyetçilik duygula-

rının zorbalık ve sömürü için kullanılmasından başka bir şey değil. Sosyalizmle onun arasmda ortak hiç bir şey yok.

Hitler «sosyalizm»i kullandı diye, sosyalizmin Hitlervari bir milliyetçiliğe varabileceğini düşünmek, sosyalistliği yığınların gözünde «şüpheli» duruma sokmak gibi bir sonuç da doğurabilir.

En doğrusu, sözcüklerle oynamayı bırakıp bugün Türkiye'de kim Hitler taklitçiliği yapıyorsa ve kim Türkiye'yi düpedüz faşizmin karanlığına sürüklemek istiyorsa, onu parmakla göstermektir.

(Mümtaz SOYSAL, Sosyalizm ve nasyonalizm, Milliyet, 7.5.1976)

IV

GERÇEK MİLLİYETÇİLİKTEN SAPMALAR

Tarih boyunca insanlar neden idam edilmiştir, hiç düşündünüz mü? İnsanlar belli başlı iki nedenden ötürü idam edilir: Ya başka bir insanın canını almıştır, ya da toplumun sihirli bir kavramına dil ve el uzatmıştır, onun için.

Birincisinde insanın kafasını kurtarması bazen mümkün oluyor. Daha geçen gün radyoda, kan davasının sürüp gitmemesi için ölünün aşiretine kaç altın ve kaç kız verilebileceği konu edilen ilginç bir program vardı.

İkinci durumda ise insanın canını kurtarması tarih boyunca daha güç olmuştur. Kabile toplumunda tabu olarak kabul edilen **totem**'e saygısızlık, ölüm cezasını gerektirmiştir. Kilisenin en büyük toprak ağası olduğu Ortaçağ toplumunda **din**'e dil uzattığı ya da «şeytana uyduğu» varsayılanlar yakılarak öldürülmüştür. Yeni çağın mutlakiyetçi krallık döneminde en yüce kavram **kral** olduğu zaman, ona karşı çıkanlar Grève Meydanı'nda tekerlek işkencesiyle parçalanmışlardır. Zaman ilerlemiş, ulusal devletler ortaya

çıkınca, **milliyetçilik** Batı Avrupa burjuvazisinin en yüce kavram olarak topluma kabul ettirdiği sözcük olmuştur. Buna karşı çıkmanın da cezası ölümdür, fakat parçalamadan, yakmadan. Daha insancıl biçimde.

«Vatan hainleri» için Fransız devrimi giyotini, zamansız milliyetçiliği de kurşuna dizmeyi icat etmiştir. Bu böyledir. Her toplumda, o topluma en yüce olarak kabul ettirilmiş kavramın üstünlüğünü tehlikeye sokanlar ortadan kaldırılır. Çünkü, o kavramın, egemen sınıfa hizmet etmesi bir yana, toplumda bireyleri bir arada tutucu, toplumu oluşturucu ve güçlendirici bir işlevi vardır. Bu birleştiricilik ögesi apaçıktır, elle tutulur bir gerçektir. Ne olduğu, nasıl olduğu bellidir.

«MİLLÎ»YE SIĞINMA KOLAYLIĞI

Fakat bakıyorsunuz, Türkiye'de kimsecikler in paylaşamadığı milliyetçilik kavramı böyle değil. Bugün Türkiye'de ne olduğu bir türlü tanımlanmayan bir milliyetçiliktir gidiyor ve Mümtaz Soysal'ın da dediği gibi «ne olmadığıyla» tanınan bu kavram, milleti «milliyetçiler» ve «solcular» diye iki düşman kampa ayırmak için elinden geleni ardına koymuyor.

Bu ayrımı yapan, «milliyetçi»ler. Nedeni ortada. Bir toplumda kolay başarı kazanmak, her şeyden önce, o toplumun en çok değer verilen kavramına bağlı gözükmeye dayanıyor, «Memleket» duygusunun, yani yurtseverliğin güçlü olduğu Türkiye'de, milliyetçilik sözü sihirli bir anlam taşıyor. Üstelik, geçmişin çok parlak ol-

masına karşılık, bugünün kötü, yarının ise daha da kötü olacağına ilişkin gittikçe yerleşen bir kanı var. Türk insanı bu durumda bir üstünlük duygusu ile derin bir kötümserlik duygusu arasında bocalıyor. Milliyetçilik kavramı birinci duyguyu gözettiği için, «milliyetçi» olanların peşinde gitmek rahatlatıcı oluyor, eski güzel günleri yaşamaya olanak vermeyi vaad edici oluyor. Zaten her önüne gelen «millî», «Türkiye» ve «Türk» gibi sözcükleri kullanmak istediği için değil midir, bunların şirket ve dernek adlarında kullanılmasının Bakanlar Kurulu iznine bağlı olması? Fakat «milliyetçiyim» demek Bakanlar Kurulu iznine bağlı değil. Milliyetçiyim, dediğiniz zaman halinden memnun olmayanları kendinize çekebiliyor, sahte bir rahatlama duygusu aşılayarak sizin iktidarınızı tehdit edenlere karşı saldırtabiliyorsunuz.

Bu yazıda, milliyetçilik sözcüğüne Türkiye'de cankurtaran simidi gibi yapışanların durumunu incelemek ve bunların milliyetçiliklerinin niteliğini tartışmak istiyoruz.

Türkiye'de milliyetçilik savında olan üç tür akım var: **Dinci sağ**, **ekonomik sağ** ve **ırkçı sağ**. Bunlardan birincisini MSP, ikincisini esas olarak AP ve ayrıca DP ile CGP, sonuncusunu da MHP temsil ediyor. Sırasıyla ele alalım.

MSP'NİN SORUNU

Dinci sağ: Milliyetçilik, adı üstünde, «millet» adı verilen toplumsal örgütlenme biçimine en yüce değeri veren bir akımdır. Oysa, MSP'nin ideolojisinin özü, uluslararası bir ideoloji olan dindir.

Millet[1] kavramına değil, uluslararası bir içerik taşıyan «ümmet» kavramına en yüce değeri verir. Örneğin, bir kasaba ya da küçük kent esnafına sorulacak «Önce Müslüman mısın, yoksa Türk müsün?» sorusuna alınacak karşılık, bu durumu açıkça ortaya koyacaktır. Oysa, bugün Türk toplumunda milliyetçiliğe en sıkı sarılmış gözüken sınıf, esnaf ve zanaatkâr gibi günü gününe kazanıp yaşayanlardır. Bir geçiş toplumu olan Türkiye'de eski sosyo-ekonomik düzenin (feodalizmin) kalıntıları olan bu sınıfların yeni sosyo-ekonomik düzenin (kapitalizm) sınıfları tarafından yavaş yavaş ortadan kaldırıldığını, deri yerine plastik çanta ve bakır yerine alüminyum tencere geçince, bunların da çaresiz kalarak, mistik bir dinsel ideolojiye sarıldıklarını, bu dinsel ideolojinin önce Millî Nizam Partisi, o kapatılınca da MSP tarafından temsil edildiğini sağır sultan bile öğrendi Türkiye'de.

BURJUVAZİ NEYİN MÜMESSİLİ?

Ekonomik sağ: Türk burjuvazisinin milliyetçiliği, esnafınkinden daha az çelişkili değildir. Milliyetçilik, Avrupa'da 18. yüzyıl sonunda burjuvazi tarafından ortaya atılmış ve gümrük duvarları ile kendi üreticisini korumuş bir akımdır ama, ulusal kapitalizmin uluslararası kapitalizmle rekabet olanağının olmadığı, ayrıca bunda

(1) Aslında, hocam Seha L. Meray'ın da dikkatimi çektiği gibi, millet sözcüğünün Arapça aslı, bugün Türkçede kullandığımızın tam tersidir, yani ümmet anlamına gelir. Burada Türkçede yerleşmiş anlamını kullanıyorum, fakat MSP'nin ne anlama kullandığını bilemeyiz.

ulusal burjuvanın bir çıkarının da bulunmadığı günümüzde, teknoloji derken, montaj derken, lisans derken, patent derken, azgelişmiş ülke burjuvazileri gelişmiş ülkelerdeki sınıfdaşlarının birer mümessilliği durumuna girmiştir. Bu durumda burjuvazinin milliyetçilikle çok doğal olarak bulunması gereken organik ilişkisi tamamen kopmuştur, daha doğrusu tersine dönmüştür. Fakat o da, dinci sağ gibi milliyetçiliğin adından yararlanmaya çok önem verir. Yalnız, dinci sağın aksine, yıldızı gittikçe parlayan ekonomik sağ, milliyetçiliğin adına artık gerek duymayacağı noktaya kadar güçlenirse, her şeye kendi özgün adını da verebilecektir.

Ekonomik sağın milliyetçilikten anladığını, Milliyetçi Cephe önderinin 1974 Kıbrıs çıkartmasından birkaç gün önce söylediği şu sözlerden dinleyelim: «Müdahaleye ne gerekçe vereceksiniz? Makarios gitti mi diyeceksiniz? Madem ki öyle, biz de orada Türk Cumhuriyetini ilan edelim... Böyle bir hareket Türk - Yunan savaşı anlamına gelir. Bunu iyi bilin. Böyle bir macerayı göze alabiliyor musunuz?[2]»

MHP'YE BAKIN...

Irkçı sağ: Milliyetçilik, esas ve temel olarak dinin yerine geçen, onun işlevini gören bir ideolojidir. Fakat ırk gibi en layik bir kavramı milliyetçilik anlayışlarına temel yapan Türk milli-

(2) Mehmet Ali Birand, **Otuz Sıcak Gün**, İstanbul, Milliyet Yayınları, 1975, s. 47.

yetçileri bile, Türkiye'de hâlâ çok geçerli bir cankurtaran simidi olan dinden yararlanmadan edememektedir. «Türklük gurur ve şuuru, İslâm ahlâk ve fazileti», «Hedefimiz Turan, rehberimiz Kur'an», «İslâmiyet ruhumuz, Türklük bedenimizdir», «Önce iman ve ahlâk» bu tutumun sonucudur. Sanki MHP değil, MSP sanırsınız. Oysa, bu sağcı akım ırk unsurunu o denli vurgulamaktadır ki, İslâmiyet yerine şamanlık deseydi, daha mantıklı olurdu, diyeceği geliyor insanın.

Milliyetçiliği hiç kimselere bırakmayan MHP önderi Türkeş'in haşhaş ekimi konusundaki şu sözlerini dinlemek, bu sağ akımın milliyetçilik anlayışını da fazla sütun işgal etmeden anlatmaya yardım edecektir: «Konu Amerika'ya karşı bir meydan okuma şekline çevrilmiş ve Türk-Amerikan ilişkilerinin bozulması için gerek devlet yayın organlarında ve gerekse bir kısım basında akılsızlık son haddine kadar götürülmüştür. İlk yapılacak şey, haşhaş konusu başta olmak üzere Amerika ile acele müzakerelere girişmek ve aramızdaki dostane samimiyet ve yakın işbirliğini kurtarmaktır.»[3]

MİLLİYETÇİLİK ANLAMINDAN SAPINCA...

Bütün bu anlatılanlardan şu çıkar: Bugün Türkiye'de milliyetçilik, yabancıların baskı ve sömürüsüne karşı çıkan Atatürk milliyetçiliği ile hiç bir ilgisi kalmamış, «solcu»nun karşıt kavramı olarak sağ akımlar tarafından kullanılan bir slogan haline gelmiştir. Milliyetçiliğin asıl anla-

(3) **MHP Basın Bülteni**, 17 temmuz 1974.

mından sapması çok önemli sakıncalar doğurmaktadır. Bir kez, Çin, Kamboçya, Vietnam ve daha birçok örneklerin gösterdiği gibi, «milliyetçi» olarak nitelenen yan (yani Çan Kay Şek, Lon Nol, Tiyö) ABD dış politikasının Asya şubelerinden başka bir şey değillerdir. Hangi yanın ne olduğu ters sunulduğundan, dış dünya olayları yanlış algılanmaktadır. İkincisi, milliyetçilik kavramının bu saptırılmış kullanımı, 20. yüzyılın ikinci yarısında bu hareketin kazanmış olduğu niteliklere taban tabana karşıttır. Bugün azgelişmiş ülke milliyetçiliği denilen çağdaş milliyetçilikte, örneğin Afrika milliyetçiliğinde bu terim bağımsızlık, anti-kapitalist yoldan kalkınma ve ulusal onura büyük önem verme anlamlarına gelmektedir. Bu bakımdan Türkiye kavramların yanlış kullanılması suretiyle en az yarım yüzyıl öncesini yaşamaya itilmektedir. Üçüncü olarak, Türkiye'de çok tutulan ve etkili bir kavram olan milliyetçilik böyle yanlış olarak kullanıldığı zaman, neyin Türkiye'nin ulusal çıkarına uygun, neyin aykırı olduğu karmakarışık bir biçime sokulmaktadır.

GÖRÜNEN O Kİ...

Türkiye'de sağ akım, bizzat devlet tarafından basılan kitaplarda «...İşte, karşı karşıya yer alan bu iki düşünce sisteminden ilkine materyalizm (maddecilik), ikincisine de milliyetçilik denilmektedir»[4] biçiminde kavramları çarpıta dur-

(4) Prof. Dr. İbrahim Kafesoğlu, **Türk Milliyetçiliğinin Meseleleri,** Devlet Kitapları, 1000 Temel Eser, 1970, s. 26.

sun, çok yakında «milliyetçi» imajı da, tıpkı «komünist» imajı gibi, bir anlam taşır olmaktan çıkacaktır.

(Baskın ORAN, Milliyetçilik nedir, ne değildir? Milliyet, 29.6.1977)

BİR MİLLÎ TEHLİKE : MHP

I

MHP NEREDEN GELİYOR?

İLERİCİ MİLLİYETÇİLİKTEN GERİCİ MİLLİYETÇİLİĞE

Çağımızda çok sözü edilen bir kavram olmasına karşın, milliyetçilik, kendisine o kadar ayrı siyasal içerik verilen ender kavramlardan biridir. Kapitalizme karşı olmayı içeren sömürge halkların kurtuluş hareketlerine «**millî**» sıfatı verilirken —Millî-ulusal kurtuluş hareketleri—, örneğini, Van Thieu Vietnam'ında, Endonezya, Brezilya ve Şili'de gördüğümüz otoriter, diktacı yönetimler de kendilerini «**milliyetçi**» olarak ilan ederler.

Bu durum ülkemizde de geçerlidir. Demokratik sol CHP, hem Batı'daki demokrasi işleyişini benimsemesi ve hem de devletin karar hakkını kısıtlayan dış siyasî bağımlılıklar karşısındaki tavrı nedeniyle kendisini gerçek milliyetçi olarak nitelerken, AP, MSP ve MHP tarafından «**haşhaş milliyetçisi**» olarak tanımlanmakta ve bu partiler yoğun bir «sol» düşmanlığının belirlediği ken-

---

Bu bölümdeki yazının arabaşlıklarında, aslından farklı olarak, çok az değişiklik yapılmıştır (Derleyenin notu).

di ortak siyasal-toplumsal anlayışlarını **«milliyetçilik» olarak** ilan etmektedirler.

Daha pek çok şey söylenebilir. Ancak belirtilmelidir ki ülkemizdeki şu iki genel ayırım bile yetersizdir. Örneğin, MHP her ne kadar AP ve MSP ile aynı milliyetçi platformdadır ama, kendisinin **«doktriner Türk Milliyetçisi»** olduğunu öne sürerek müttefiklerinden oldukça farklı bir anlayışı olduğunu vurgulamak istemektedir.

Nasıl Çıktı!

«Milliyetçilik» düşüncesi Fransız Devrimi sırasında, bu tarihsel olay içinde ortaya çıkmış ve dönemin **«mutlak monarşileri»**ne karşı, millî egemenlik, yani Cumhuriyet, demokrasi talebiyle mücadele eden Fransız devrimcilerini nitelemekte kullanılmıştı. Bu ilk dönemde **«milliyetçilik»**ten çok **«millî egemenlik»** ya da Cumhuriyetçilikten sözediilrdi.

Daha sonra birçok ulusal toplulukları içine alan merkezî imparatorluklarda yine Cumhuriyet talebini içeren ama, bunu imparatorluğun tümü için değil de bunun içindeki belirli bir ulusal topluluk için isteyen hareketler ortaya çıkınca **«milliyetçilik»** kavramı kullanılmaya başlar. Aralarında hayli ayrılık olmasına karşın yine de **«milliyetçilik»** düşüncesinin ilk dönemi diyebileceğimiz bu evrede, söz konusu ideoloji otoriter, mutlakçı yönetimlere karşı, demokrasiyi, halkın siyasal faaliyete katılmasını benimsediği, bunun için mücadele verdiği için **«ilerici-devrimci»** olarak niteleniyordu.

Ancak XIX. yüzyıl ortalarından itibaren milliyetçiliğin hem bu ileri siyasal düzen ögesini yi-

tirmeye başladığı, hem de ilk dönemde varolmayan yeni bir öge milletlerin ayrılığı, hatta düşmanlığı gibi bir ögeyle belirlenir hale geldiği görülür. Bu evrede millet, asıl olarak kültürel diyebileceğimiz bir anlamda tanımlanmaktadır. Oysa daha sonra ırk, soy teması milleti belirler hale gelecek, böyle bir millet kavramına varılacaktır. Hatta millet yerine ırk denilmeye, bu esas alınmaya başlanacaktır. Milliyetçiliğin gerici bir siyasal düzen talebiyle birlikte savunulduğu bu son evre faşist —özellikle Nazi— diktatörlüklerinde resmî ideolojik-toplumsal görüş olacaktır.

İçerik Değişikliği

Görüleceği üzere aynı kavram, 100 yılı az aşan bir süre içinde köklü bir içerik değişimine uğramıştır. 1789'un milliyetçi Cumhuriyetçi Fransız devrimcileri tüm uluslara «**hürriyet, eşitlik, kardeşlik**» sloganıyla seslenirken ve onların da monarşik yönetimleri yıkıp yerine Cumhuriyeti kurmaları çağrısı yaparken hiç bir zaman ulusların birbirleriyle farklılığını, düşmanlığını öne sürmüş değillerdir. Tersine pek çoğu özellikle devrimin ilk yıllarında diğer ulusların Cumhuriyetçi hareketine içtenlikle yardım etmiş ve hatta Fransız Devrimi en azından tüm Avrupa uluslarının birleşip tek bir toplum oluşturmalarını önerebilecek kadar «**millet ayrılığı**» temasından uzak olduğunu göstermişti. İnsanlar arasında birliği, kardeşliği vurgulayan bir «**milliyetçilik**»di bu. Oysa son varış noktalarında milliyetçilik artık dünya insanları arasında kardeşlikten, eşitlikten söz etmek bir yana, böyle düşüncelere tam bir düşmanlıkla doludur.

MHP, kendi «**doktriner milliyetçiliği**»ne, «**tarihin en eski çağlarından beri milletler arasında bir mücadele vardır... Her millet kendi varlığını yükseltmek ve diğer toplumlar üzerinde hâkim kılmak için amansız bir çaba gösterir**» diyerek başlıyor. «**Bu mücadelede var veya yok olmak söz konusudur**» diyor.

Bu tip bir «**milliyetçi**» anlayış, yukarda işaret ettiğimiz gibi XIX. yüzyılı ortalarında formüle edilen milliyetçilik ideolojileri ile paralel olmaktan da öte tümüyle faşist milliyetçiliğin ön kabulerinden yola çıkmaktadır. MHP, her ne kadar kendi «**doktriner milliyetçiliği**»nin «**Türke has**» bir düşünce sistemi olduğunu ilan etse bile bu böyledir. MHP'nin tüm «**Batı taklitçiliği**»ne öfkeli çıkışlarına karşın, kendi doktriner milliyetçiliği, Batı Avrupa milliyetçi ideologlarının geçen yüzyılın ortalarından itibaren oluşturmaya başlayıp Nazi ideolojisinde tamamladıkları bir tezgâhtan dokunmuştur, bu Batı Avrupa tezgâhının ürünüdür. MHP'nin doktriner milliyetçiliğinin tam bir «**montaj ideoloji**» niteliği taşıdığı söylenebilir.

MHP'de temsil edilen «**doktriner Türk Milliyetçiliği**», dünyaya yayılış sürecinde pek çok Asya ve Afrika ülkesinde yaşayan insanları dizginsiz bir sömürü, zulüm ve köleleştirme işlemine maruz bırakan sömürgeciliğe karşı bu ülke halklarında doğan anti-emperyalist milliyetçilik yorumunun tümüyle karşısındadır. Bazı MHP'li yazarlar —örneğin Kurt Karaca— mazlum ulusların kurtuluş hareketlerinin anti-emperyalist ol-

ma özelliklerini kendi sözde «anti-emperyalizm»-lerine benzeştirmek istiyorlar. Oysa MHP «doktrini», emperyalizme karşı çıkarken, kendisi de emperyalist olmak isteyen bir anlayışı ifade eder.

Batı Avrupa'da

Şu sonuç ortaya çıkıyor: Milliyetçi ideoloji Batı Avrupa'da, bu bölge ülkelerinin kapitalizme geçişleriyle birlikte ortaya çıkmıştır. Ve kapitalizmin gelişmesine uyarlı olarak içeriği de değişmiştir. XIX. yüzyıl ortalarında Batı Avrupa kapitalizminin hem tek tek kapitalist ülkelerin birbiriyle çatışmaya başlaması ve hem de sömürge elde etme sürecinin hızlanmaya başlaması ile birlikte milliyetçi ideooljinin, daha önceki cumhuriyetçi, ileri siyasal niteliğini yitirdiğini ve aynı zamanda tam da yukardaki temel olgulara uyarlı olarak milletler mücadelesi (kapitalist ülkeler arası rekabet) ve insan ırklarının hiyerarşik sırası, üstün - aşağı ırklar ayrımı, (sömürgeciler beyaz, onlardan çok geri ekonomik düzeyde bulunan sömürge halkları sarı, siyah veya kırmızı derilidirler) gibi ögeleri içerir hale geldiğini görürüz.

Tepki Olarak

Batı Avrupa **«milliyetçiliği»** ile bu içeriği almışken karşılayan geri ekonomik düzeydeki halklarda bu içerikteki milliyetçiliğe tepki bir milliyetçilik akımı doğar. O çağdan beri herhangi bir ulusun, herhangi bir ulusal üstünlük gerekçesiyle bir başka ulusun üzerinde ekonomik-kültürel, siyasal egemenlik kurma hak ve iddialarına ke-

sin bir tepkiyle ifade edilen **«anti-emperyalist»** ideoloji vardır.

Kuşkusuz, bugün Üçüncü Dünya denilen ülke toplumlarında egemen olan bu ideoloji çeşitli biçimlerdedir. Örneğin, Afrika'da bu ideoloji «beyazlara» güçlü bir güvensizlik duygusu içerir. Ama, bu, yüzlerce yıl son derece aşağılanan, kendilerine akıl almaz zulümler uygulanan bir kıtanın insanları için olağandır. Onlar, medeniyet götürdüğünü iddia ederek zenci insanlara iğrenç bir sömürü ve zulüm uygulayan ve bunu da kendi «beyaz»lığının üstünlüğünü vurgulayarak yapan insanları kolay unutamamaktadır.

Sömürgeleştirme

Batı Avrupa'da milliyetçiliğin bu gerici içerikle belirlenir hale gelmesi, sömürgeleştirilmek istenen, yerleşik bir merkezî devlet yapısına sahip olan ülkelerde de **«milliyetçi»** bir akım yaratır. Ama bu milliyetçilik, sömürgeleştirildikleri dönemde henüz kabile toplulukları halinde, geri, doğal bir ekonomiye sahip bulunan ülkelerdeki gibi **«aşağılanmaya»** tepki niteliği ön planda olan bir milliyetçilik değildir. Gerçi Batı Avrupa kapitalizminin milliyetçiliği, Çin, İran, Japonya, Osmanlı İmparatorluğunu içeren bu kategori içindeki ülke halklarına karşı da açık bir **«üstün millet»** tavrıyla kendini duyurur, bu ülke halklarını **«aşağılar»**. Ancak gerek Çin, İran ve gerekse Osmanlılar kendilerinin daha pek eski olmayan bir çağda bu yeni **«üstün»**lerden daha «üstün» durumda olduklarını bilmekte ve dolayısıyla söz konusu «üstün»lük tavrı karşısında gerilemekle birlikte, bu tam bir kendini **«aşağı mil-**

let» görmeye yol açmamakta, hatta kendinde, ötekinden daha üstün gördüğü nitelikleri arayıp bularak bunlara dayalı bir tepkici «üstün millet» tezi oluşturmaya çalışmaktadırlar.

Çin'de Ne Oldu?

Çin'de, Çin ulusunu üstün ve uygar bir ulus olarak niteleyip, Batı Avrupalıları barbar diye niteleyen yerleşik bir anlayış vardır. Çin milliyetçiliği gelişip, güçlenebildi. Hatta Batı Avrupa kolonyallerinin Çinlileri aşağılamaya yönelik bir dizi sistemli çabasına karşın Çin milliyetçiliği, savunmacı bir kimliğe bürünmedi.

Osmanlı İmparatorluğu çok uluslu yapısı nedeniyle örneğin bir Türk milliyetçiliği oluşturmaya elvermiyordu. Bundan dolayı XIX. yüzyıl ortalarından itibaren doğan «Osmanlıcılık» akımı aslında Batı'nın homojen ulus devletlerinin resmî milliyetçiliğinin, heterojen bir ulusal yapıya sahip bir devlete adaptasyonudur. Osmanlı devleti, Balkan ülkelerini yitirip bu heterojen yapısından uzaklaşana dek, Türkçülük hemen hemen yasaktı. Türkçülük, Osmanlı devletindeki farklı ulusların ayrılma eğilimlerini güçlendireceği için tehlikeli sayılmıştır.

Nerede yatıyor?

Kuşkusuz bütün bu oluşumlara düşünsel etkilemeler olarak bakmak, temeldeki gerçek olguları gözden yitirmek olur. Milliyetçi iedolojinin XIX. yüzyıl ortalarından itibaren aldığı içerik ve bu ideooljinin gerek İran, Çin, Osmanlı ülkelerinde ve gerekse Asya ve Afrika'nın daha geri eko-

nomik-toplumsal düzeye sahip ülkelerdeki yansımaları ve buralarda birbirlerinden farklı tepkici milliyetçilik ideolojilerini yaratması, asıl olarak çağa yön veren büyük temel oluşumla, kapitalizmin gelişmesi ile uyarlıdır.

Ayrı mı?

«**doktriner**» milliyetçiler ya da faşistler, milliyetçiler ile kapitalizmin ayrı toplum düzenleri anlayışına sahip olduğunu öne sürerler. «Liberal kapitalizm» ile, «**milliyetçi-toplumcu**»luğun farklılığından söz ederler. Kanıtlarının en önemlisi günümüz kapitalizminin «**kozmopolit**» olduğu, oysa kendilerinin sıkı sıkıya milliyetçi olduklarıdır.

Milliyetçilik ideolojisinin gerek «**millet egemenliği**»ne ağırlık veren, cumhuriyet ve ülkenin ekonomik-toplumsal bütünlüğünü sağlamaya yönelik ilk evresi, gerek otoriter, diktacı yönetim talebiyle ve milletler ayrılığı motifiyle belirlendiği ikinci evresi ve gerekse faşist diktatörlükle ve ırklar savaşı, milletlerarası egemenlik kavgası gibi temalarla belirlendiği üçüncü diyebileceğimiz evresi tamamen kapitalizmin tarihindeki aşamalara, bu sistemin egemen sınıfının ekonomik-siyasal isterlerine tekabül eder.

TÜRK MİLLİYETÇİLİĞİNİN EVRİMİ

Türk milliyetçiliği ideolojisinin evrimini Ziya Gökalp'den itibaren ele alacağız.

Gökalp, dönemin İttihat - Terakki Partisinin önde gelen kişiliklerinden biridir ve Durkheim ekolüne mensup bir sosyologtur.

Gökalp, «**Türkçülük**» üzerine görüşlerini asıl olarak İttihat - Terakki'nin iktidarda bulunduğu dönem içinde geliştirir. Bu dönem bilindiği üzere Osmanlı devletinin hızlı bir yıkılma sürecine girdiği ve sonunda çöktüğü 1908 - 1918 dönemidir.

İttihat - Terakki, Türkçülükle belirlenen bir programa önceden sahip bir siyasal hareket olarak iktidara gelmedi. Hatta Balkan Savaşları sonrasına ve I. Dünya Savaşına kadar partinin, Osmanlı ülkesindeki tüm etkin ve dinî toplulukları bir arada tutmak gibi bir amacı vardır ve bu durumuyla «**Osmanlıcı**» akımın bir devamıdır.

Yetersiz Görülen

Ancak İttihat - Terakki, Namık Kemal ve arkadaşlarının Osmanlı devletini ayakta tutabilmek ve güçlü bir devlet haline getirebilmek için yalnızca siyasal kurumlarda değişiklik yapılmasıyla yetinen anlayışını yetersiz görür. Bu parti, tıpkı Batı Avrupa ülkelerindeki gibi gelişmiş bir sanayi ve tarım toplumu haline gelmedikçe devletin kurtulamayacağı düşüncesindedir. Bunu ise yönetici devlet kadrolarının denetiminde yapılacak bir toplumsal-ekonomik yapı değişimi sağlayabilir. Bu bakış, varolan sınıfları ve sınıfsal ilişkileri devlet iradesiyle istediği biçime sokacağına inanan, bunu mümkün gören bir yönetici-bürokrat bakışıdır.

Gökalp'ın Yaklaşımı

Gökalp de aynen bu yaklaşım içindedir. Onun Türkçülüğü, Turancılığı asıl olarak bir devlet politikasıdır. Devletin uygulayacağı bir ekonomik-

toplumsal-politik düzenlemenin programıdır. Gökalp bir yönetici kadro üyesi olarak, devletin biçimlendireceği topluma bakar ve orada yukardaki programın kullanabileceği ögeleri arar ve bunları Batı kapitalizminin olumlu ögelerini biçimlendirmekte kullanır. İslâmiyetin birleştirici etkisi, «bilim ve teknik» olarak tanımlanan Batı uygarlığının verileri ve toplam nüfusun çoğunluğunu oluşturan Anadolu'daki Türk halkının merkezî bir ağırlıkta yer alacağı bir devlet-toplum projesi, Gökalp'ın sorunu koyduğu çerçevedir.

Nasıl Bir Kaygı

Gökalp, varolan toplumu, onun sınıf ilişkilerini veri almaz, bunları olduğu gibi korumak diye bir kaygısı yoktur. Aksine bu yapıyı güçlü bir devlete yeterli, ona uyarlı olacak bir biçimde değiştirmek isteyen egemen devlet kadrosunun ideoloğudur. Türkçülüğün topluma mal edilmesi demek, devlet kadrolarının bu eylemi toplumun benimsemesini sağlamak ve kendilerini bu düzenleyicilerin ellerine teslim etmeleri gereğine inandırmaktır.

Bu ise devletin «yukardan aşağı» propagandası ve örgütlenme faaliyeti ile yapılacaktır ki burada da geniş köylü yığınları değil, ülkedeki tüccar, eşraf ve örgütlü zanaatçılar kesimi söz konusudur. Köylü salt biçimlendirilecek, istenilen yöne sevkedilecek bir yığındır.

Faşist Milliyetçilikten Farklı Olan

Topluma edilgin bir yığın olarak bakmak, bu

tipik Osmanlı yönetici ideolojisi nedeniyle Gökalp'in Türkçülüğü; Faşist milliyetçilerin tüm bakışını belirleyen, onları tedirgin eden **«direnen toplum»** motifinden yoksundur, böyle bir şeyi mümkün görmeyen bir anlayış sahibidir Gökalp. Oysa faşist milliyetçilik bu **«direnen, kendi kaderini belirlemek isteyen toplum»**a karşıdır ve bu olgunun varlığı onun ortaya çıkış nedenidir. O da toplumu düzenlemek ister ve bir **«Milliyetçi toplumcu»** düzen programı vardır. Ama bu düzen asıl olarak toplumsal sınıflar arasındaki hiyerarşiyi, ekonomik sömürüyü, siyasal eşitsizlikleri kaldırmaya yönelik bir **«toplumsal harekete»** karşı, bu hareketi ezmek amacıyla öne sürülür. Sınıfsal hiyerarşiyi, bu temeli korumak, yani sınıflı toplumu tüm araçları kullanarak sürdürmek ana fikri, faşizmin özüdür ve dolayısıyla onun milliyetçiliğinin özellikle **«iç düşman»**a yönelik oluşunun nedeni budur.

Gökalp yaklaşımı gereği, böyle bir **«iç düşman»**ı varsaymadığı için, onda **«dış düşman»** motifi de yoktur. Oysa, Osmanlı devletinin çöküş dönemi hatırlanırsa Gökalp'in her iki temayı da kolaylıkla kullanabileceğini görürüz.

Millete Yaklaşımı

Milleti dış düşmanlarla, hayat mücadelesi verdiği düşman milletlerle çevrili bir topluluk olarak değil, asıl olarak bir kültürel oluşum olarak ele alır Gökalp. Milleti oluşturan ögeler olarak saydıkları hep bu niteliktedir. Dolayısıyla da o **«dil'in, ahlâk ölçülerinin ve kültürün»**, bu sonradan edinilen değerlerin yaygınlaşmasıyla çer-

çevesi genişleyecek bir toplum olarak kabul eder milleti.

Yani faşist milliyetçilikteki millet kavramı gibi ya «**tarihin en eski çağlarından beri var-olan**», ya da belirli bir tarihi evrim sonucunda oluşup artık hiç değişmeden kalacak olan bir birim olarak kabul etmez.

Milleti veri, değişmez bir olgu olarak ele alan ve «**milletler mücadelesi**»nin ebedi bir tarih yasası olduğunu kabulden yola çıkan faşist milliyetçilik ile Gökalp'ın Türkçülüğü bu noktada kesin bir ayrılık içindedir. Çünkü, Gökalp, saydığı ögeler varolmak kaydıyla millet toplumunun sınıfsal düzeninin, hiyerarşisinin değişebileceğini örtük veya bilinçsiz biçimde kabul etmiştir. Oysa faşist milliyetçilik tam da bu kabule bağnazca bir tepki duyar. Gökalp devlet ve yönetilen toplum modelinden yola çıkar. Oysa faşistler, inceden inceye korunan hiyerarşik bir toplum (sosyal dilimler halinde) ve asıl işi bu yapıyı korumak olan bir devlet modelinden yola çıkar.

Gökalp'in Turancılığı

Bu önemli fark dikkate alındığında Gökalp'in Turancılığının da, her ne kadar ırksal motiflerden yararlanıyorsa da yine de faşist milliyetçiliğin Turancılığından ayrı bir şey olduğu görülür.

Birinci Dünya Savaşı sırasında Çarlık Rusya'ya karşı savaşta harekete geçirilmek istenen Orta Asyalı «**Turan milletleri**» ile Anadolu toplumu arasında sözü edilebilir tek bağın dinsel bağ olduğu açıkça görülmüş; 1000 yıllık kopukluğun (ki ondan önce de Orta Asya'da dağınık top-

luluklar olarak bulunan) bu toplumlarda dil, kültür birliğini ancak bir anımsatma düzeyine indirgediği anlaşılmıştı. Turan devletinin, Enver Paşa'nın deneyinin yalnızca askerî yenilgisiyle değil, bizzat Enver Paşa'nın da açıkça gördüğü yukardaki nedenlerden ötürü, gerçek-dışı olduğunun anlaşılmasıyla Gökalp'in de bu temayı bıraktığı görülür.

Cumhuriyet Döneminde

Gökalp'de olduğu gibi Cumhuriyet döneminin milliyetçilik anlayışında da bu ideoloji her şeyden önce bir devlet, bir yönetici kadro ideolojisidir. Gökalp'in ünlü **«Garp Medeniyetindenim, İslâm Ümmetindenim, Türk Milletindenim»** formülasyonu, İslâmî ögenin çıkarılması dışında bu dönemde de geçerlidir.

Gökalp için Osmanlı devleti ufak revizyonlar dışında veri idi. Oysa Cumhuriyetin yönetici kadroları devleti yeni baştan kurmak sorununu öne almak durumundadırlar. Ve bunun için de Osmanlı devletinin şeri devletten arta kalan geleneksel kadrolarıyla ve bu kadrolarla İslâmî ideolojinin kullanılması temelinde ittifak etmiş güçlerle mücadele halindedir. Bu dönemin devlet milliyetçiliğinde öne sürülen **«Türklük»** ile ilgili slogan ve tezler, hem İslâmî ideolojinin etkisini kırmak, hem de o döneme kadar ayrı etkin topluluklar olduğu resmen ifade edilmiş olan Kürt, Laz, Çerkez, Arnavut, Çeçen vb. toplulukları, aynı devletin vatandaşı olmak noktasında birleştirmeye dayalı bir politikanın motifleridir.

İlk kez İttihat-Terakki döneminde Çarlık Rusya'daki Kazan Türklerine mensup birtakım aydınlar, Osmanlı Türkleri ile Ural-Orta Asya bölgesindeki Türkmen, Kırgız, Özbek vb. «Turan ırkı»na ait toplulukları birleştirip, büyük bir devlet kurma projesinin propagandasını yapmaya başlarlar.

Turancılık ülküsünün o dönemin Osmanlı aydınları ve yönetici kadrolar içinde etkisiz kaldığı söylenemez. Ama yaygınlık kazanamadı, bir akım olarak kaldı. 1917 Ekim Devriminin Çarlık Rusya'da yarattığı koşullardan yararlanmak isteyen Enver Paşa'nın 1922'de hüsranla biten macerasında uygulanmak istenen proje buydu.

Nasıl Bir Hareket?

Bu dönemde Turancılık, ırk birliği gibi bir temelden yola çıkıyor idiyse de, belirgin niteliği Çarlık Rusya yönetimindeki sömürge statüsündeki halkların bağımsızlığa kavuşturulması hareketidir. Turancılık belirli bir toplumsal düzen anlayışını içermeyen salt siyasi bir akımdır.

1933 Almanya'sıyla...

1933'te Almanya'da Nazi diktatörlüğü kuruldu. İki yıl sonra da Sovyetler Birliği'ni hedef alan ve tüm faşist diktatörlükler arası bir ittifak olan anti-komüntern pakt kuruldu. Faşist diktatörlükler Sovyet rejimini yeryüzünden kaldırmak için bir Haçlı seferi ilan etmiş oluyorlardı.

İşte bu yıllarda Turancılığın ırkçılığa daya-

lı ve bu kez tam bir anti-komünizmle belirlenmiş olarak ortaya çıktığını görüyoruz. Ekim Devriminden sonra Sovyetler Birliği'nden bir kısım Türk asıllı aydınlar Almanya'ya gidip gelmeye başlarlar ve Türkiye'deki göçmen Orta Asya Türklerini, örgütlemeye çalışırlar. Aynı sırada ırkçı dergiler yaymlanmaya başlamıştır.

1941 Yılı

1941'de Nazi Almanyası Sovyetlere saldırır. O zaman bu yayınların Naziler yanında yoğun bir propagandaya giriştikleri ve aynı zamanda Türkiye'nin de Nazilerle birlikte savaşa katılması gereğini savundukları görülür.

İnönü yönetimi savaşan güçler arasmda ilginç bir tarafsızlık politikası gütmektedir. Savaşın seyrine göre bir tarafa eğilim gösteren bu politika, 1943'te Nazi orduları Stalingrad'da savaşın dönüm noktası olan yenilgiye uğratıldıktan sonra yavaş yavaş SSCB - ABD - İngiltere tarafına kayar.

Nazilerin Çabası

Savaş yılları içinde Naziler Sovyetler Birliği içinde hiç olmazsa bir ayaklanma çıkarabilmek için yoğun bir çaba göstermişlerdir. Sovyetlere saldırınm ilk dönemlerinde zaptettikleri bölgelerin halklarından ve bu arada Kırım Tatarlarından askerî birlikler kurup teçhizatlandırarak savaşa sürmüşler ve asıl olarak da Sovyetler üzerinde toprak talebinde bulunacak ülkeleri, bu toprakları almak için kendileriyle birlikte savaşa katılmaya çağırmışlardır.

Türkiye de bunların içindedir. Ancak hükümet açık bir tavır takınmamakla birlikte Nazilerin bu önerilerine katılmamıştır.

Nazi propagandası Türkiye'de yürütülen ırkçı-Turancı kanatla ilişkisiz değildir. Az sonra değineceğimiz 1944 tevkiflerinde sanıkların polis sorgulamalarında **«bir ecnebi devletle ilişkide oldukları»** yolunda beyanlar vardır.

Nasıl Bir Propaganda?

Nazi propagandası Sovyetlerdeki Türk anayurdunun ele geçirilmesi yolunda Türkiye'de güçlü bir eğilim yaratabilmek için bir kısım yöneticileri, gazetecileri ve askerleri Almanya'ya ve Sovyet cephesine davet etmektedir. Ama öte yandan da kendi içlerindeki gizli örgütlenmeye giden ırkçı-Turancı kesimle de ilişki devamlıdır. 1944 tevkiflerinde bu kesimin perde gerisi yöneticisi durumunda gözüken Prof. Zeki Velidi Togan Almanya ile sıkı bir ilişki içindedir ve sık sık Almanya'daki Türkistanlıları ziyarete gitmektedir. Gerekçe budur.

Irkçı-Turancı kesimin Naziler yanında savaşa katılma propagandası 1943'ten sonra hükümetin savaş-dışı kalma politikasına hücumlar eşliğinde yürütülür. Sovyet cephesinde Nazi yenilgileri arttıkça bu hücumlar da artar ve aynı zamanda bir hükümet darbesi yaparak iktidarı ele geçirme planları yapılmaya başlanır.

İnönü Aleyhine

Irkçı-Turancı grubun İnönü hükümeti aleyhine yayınlarını arttırması ile Nazilerin hükü-

meti kendi yanlarına çekmek için yaptıkları son atakların aynı zamana rastlaması olağandı. Ne denli saçma bir girişim gibi görünürse görünsün bu hükümet devirme çabasının Nazilerin Türkiye'de oynayacakları son koz olduğu ortadadır. Nazi Almanyası sonunun geldiğinin farkına varmıştır.

Nihal Atsız

Bu yüzdendir ki, Nihal Atsız'ın ve onun ideolojik önderliğindeki ırkçı-Turancı yayın organlarının hükümetin komünistleri koruduğu, özellikle Milli Eğitimin komünist yuvası haline getirildiği yollu açık kampanyaya başlamaları nedensiz değildir. Kampanya bazı yazarlara da yöneltilmiştir. Sonuçta bunlardan Sabahattin Ali kendisine suçlamalarda bulunan Nihal Atsız'ı dava eder. 1944 yılı 3 mayısında Ankara'daki Turancı-ırkçıların törenle karşıladıkları Nihal Atsız'ın muhakemesi vardır. Bu vesileyle bir gösteri yapılır ve bunu neden gösteren İnönü yönetimi bir kısım ırkçı-Turancıları **«hükümeti devirmek için gizli örgüt kurmak ve faşizm propagandası yapmak»**tan tutuklar.

İnönü Neyin Farkındaydı?

Topluca ve kısa sürede tamamlanan bir tevkifatın yapılmış olması İnönü yönetiminin bu ırkçı-Turancı grubun faaliyetlerinden ve amacından yakınen bilgi sahibi olduğunu gösterir. Hükümet darbesi gibi bir yola başvurma fikrine gelinceye kadar grubun faaliyetleri izlenmekle yetinilmiş, kendilerine herhangi bir engel çıkarıl-

mamıştır. Zaten grubun üyeleri de birbirleriyle serbestçe mektuplaşmaktadırlar.

Tevkifatın yalnızca bir gözdağı vermek ve İnönü yönetiminin artık Nazi Almanyası ile var olan ekonomik ilişkilerini de keserek tamamen demokrasi cephesine yöneldiğini gösteren bir jest yapmak amacıyla gerçekleştirildiği anlaşılmaktadır. Sorgulamalar ırkçılık propagandası yapma konusuna yöneltilmiş, yalnızca o sırada grubun birbiriyle anlaşmazlık halinde bulunan iki franksiyonundan birinin lideri olan R. Oğuz Türkkan'ın ta savaş öncesinde henüz bir lise öğrencisiyken kurduğu birkaç kişilik **«Gürem»** grubunun üstünde kalmıştı bu **«hükümet devirme»** girişimi.

Sanıkların Beraati

1944 tevkifleri böylece kapandı. Sanıkların tümü beraat ettiler. Hepsi yeniden eski görevlerine döndü. Örneğin, 1944'te bir üsteğmen olan Alparslan Türkeş, tutukluyken sınavını kazandığı bildirilen Harb Akademisine girdi ve kurmay subay oldu.

Sona Eriş Tarihi

1944, ırkçı-Turancıların, **«Turan ülküsü»**nü **«Üstün Alman ırkı»**nın himmetiyle gerçekleştirmek çaba ve arzusunun sona eriş tarihidir. Ancak bu faşist milliyetçi eğilimin **«ülküsünü»** daha güçlü bir devletin himayesinde gerçekleştirme düşüncesini terkettiği anlamına gelmemiştir.

Gerçi 1944 sonrasında faşist milliyetçiliğin bir kanadı **«romantik ırkçılık»** ile böyle bir eğilimi sürdürmek isteyecektir, ama hareketin çoğunluğunu oluşturan kanatların bu kez kendilerine

«yol açacak» bir başka güçlü devlet bulduklarını göreceğiz. Bu ABD'dir.

Nasıl Bir Çatışma

Hareketin sürükleyici mitosu olan «**Turan ülküsü**»ne giden yolun bir Amerikan - Sovyet çatışması ile açılacağını mümkün görmek fikri iyice yerleşecektir. Kuşkusuz ABD de, özellikle soğuk savaş yıllarında Sovyetlere yönelik her hareketi destekleyen politikasını «**Turan ülküsü**»nü savunanlardan esirgemiş değildir. 1944 tevkifinde yer alanların bir kısmı ABD'de aynı yolda çalışmış, Türkiye'de kalan bölüm ise «**Komünizmle Mücadele Dernekleri**» vb. örgütlerde anti-ABD her harekete yoğun bir tepki göstererek eylemini sürdürmüştür.

Dolayısıyla İkinci Dünya Savaşı sonrasında faşist milliyetçiliğin ırkçı temalardan yola çıkan propagandadan uzaklaşarak, kendisini yoğun bir anti-komünizm kampanyasıyla sürdürdüğünü görüyoruz. Ancak bu dönemde söz konusu kampanya ona ayırdedicilik kazandırmamaktadır. Çünkü bu sıralarda Türkiye siyasal ortamında aynı dozda bir kampanya yürütülmektedir.

MHP'NİN KURULUŞU VE FAALİYETİ

İkinci Dünya Savaşı sırasında Irkçı-Turantezlerle kendini gösteren faşist milliyetçi akım, özerk bir siyasal hareket oluşturmamıştı.

1950'lerde DP içinde «**milliyetçi**» bir kanat görüyoruz. Bunlar bazı «**milliyetçi dernek**»lerle de işbirliği halinde DP içinde yayılmaya çalışmaktadırlar. Sanılır ki bir hizip yaratma girişimleri sonucu DP yöneticilerince partiden atıl-

dılar. «Milliyetçi»lerin DP içindeki temsilcisi, şimdi AP'nin genel başkan yardımcılığına yeniden gelen Sadettin Bilgiç'in ağabeyi Sait Bilgiç'tir.

Bu olay 1953'te olmuştur. Anlaşılıyor ki, DP de bu «milliyetçiler»i belirli bir süre kullandıktan sonra gereksiz bularak atmıştır. Bu tatarihten itibaren «milliyetçiler»in - hiç biri uzun ömürlü olmayan - bazı dergiler çevresinde dar çevreler oluşturmaktan ibaret ölü bir döneme girdikleri görülür.

1960 Sonrası

1960 sonrasında «milliyetçi» adı altında gruplar yeniden görünmeye başlar. Bunlar «komünist eserler»in oynandığını öne sürdükleri tiyatrolarda olay çıkarmakta, oyunların temsilini engellemekte ve o sıralarda yeni kurulmuş olan Türkiye İşçi Partisine (TİP) yönelik saldırılar düzenlemektedirler.

Türkeş ve arkadaşlarının 1964'te Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisine (CKMP) girişleri ve kısa süre sonra bu partinin yönetimini ele geçirmeleri ile söz konusu «milliyetçi»ler bu parti içinde örgütlenmeye başlarlar.

1965'te

Daha sonraki adıyla MHP, 1965'teki seçimlerde % 3 civarında oy alarak Meclis'e 11 milletvekili sokar. 1969 ve 1973 seçimlerinde de hemen hemen aynı oranı muhafaza eder. Ve MHP 1969'da 1, 1973'te de 3 üyesiyle Meclis'teki varlığını sürdürür.

Oy oranı artmamakla birlikte MHP, adını

giderek daha sık duyuran bir parti haline gelmektedir. Gerçi 1969 ve hatta 1971 yılında bile MHP'nin sözü edilir oranda bir genç militan kadrosu yoksa da, bu kadrosu ile o yıllarda hızlı bir yükseliş gösteren **«sol»** gençlik hareketine saldırılar düzenlemekte ve böylece de **«çatışan gençliğin»** bir tarafı olarak adı duyulmaktadır.

Düzenli Bir Artış

Ancak bütün bu süreç içinde MHP'nin gençlik içerisindeki yandaşlarının sayısı düzenli bir artış gösterir. 1969 yılına kadar **«sol»** gençlik hareketine karşı dönemin AP iktidarınca da desteklenen **«sağ»** militan unsurlar daha çok İslâmî ideolojinin etkisi altındaki genç kesimlerdir. Bunlar MTTB'de, **«Mücadele Birliği»** adlı örgütlerde toplanmışlardır. MHP yanlısı **«Ülkücü - Milliyetçi»** gençler henüz azınlıktadırlar.

Fakat bir süre sonra **«Ülkücü»**lerin hem sayıca hem de eylem yönünden ön plana geçtikleri görülür. Büyük çoğunluğu ile **«sol»**a eğilim gösteren genel gençlik hareketi içinde **«sağ»** unsurlar küçük bir blok oluşturdukları için, bunların içindeki mücadeleye pek önem verilmemektedir.

Komando Kampları

Öyle ki 1967'den itibaren MHP'nin sistemli bir çalışma yürütmeye başladığı, ülkenin birçok yerinde **«komando kampları»** diye bilinen özel eğitim kamplarında militan ekipler yetiştirildiği biliniyor olmasına karşılık, bunlara fazlasıyla önem verilmedi.

Sola Karşı Sokak Gücü

Bu yalnızca sol kesim için değil, o dönemde sağın en büyük partisi olan iktidardaki AP için de doğrudur. AP kendi deyimiyle **«solun sokak gücü»** karşısına karşıt bir **«sokak gücü»** çıkarma politikası izlemiştir. İlk zamanlar AP'nin desteklediği **«sokak gücü»** dinsel ideoloji etrafındaki gençler olmuştur. 1969 seçimleri öncesine kadar bunlar AP içinde bir kanada bağlı idiler. Ancak o sıralarda bu kanat AP merkez yönetimi ile çatışmaya başladı ve sonuçta AP'den koparak MNP (sonradan da MSP) etrafında örgütlendiler.

Ülkücü Komandolar Sahnede

Dolayısıyla 1969 sonrasında AP'nin dinci çevreleri sokak gücü olarak kullanma politikası sona erer. İşte bu aşamada MHP'ye bağlı **«ülkücü-komando»** gruplarının sahnede daha belirgin biçimde yer aldığı görülür. Bu gruplar 1969'dan sonra sol gençlik hareketine saldırılar, pusular tertiplemeye başlar. Küçük saldırı grupları halinde vur-kaç taktikleri uygulayan komandolar, 1969 sonrası hızla artan cinayetleri, terör uygulamalarını, arkasındaki iktidar desteği sayesinde rahatça yerine getirebilmektedir.

AP'nin Desteği

Ancak MHP'nin yalnızca AP'nin desteğine ve devletin güvenlik servislerinin **«ülke içi güvenlik politikası»**nın bir aracı olmak güvencesine bel bağlamadıkları ortadadır. MHP tüm bu desteklerden de yararlanarak, bunların kendilerine sağladıkları olanakları kullanarak, hem ülke çapında kendi özerk parti örgütlenmesini güçlen-

dirmek, hem de kendisine bağlı geniş bir gençlik kitlesi oluşturmak yolundadır.

Gençlik İçin Strateji

MHP'nin gençlik kitlesini ele geçirmek için uyguladığı strateji, 12 Mart öncesinden beri yürürlüktedir. Ve 1973 sonrasında bunun ilk meyveleri alınmıştır.

Öncelikle öğretmen yetiştiren okullara yönelinmiştir. Buradan sağlanan kadroların daha sonra yine öğretmen okullarındaki öğretmenliklere yerleştirilmesine çalışılmıştır. Bugün dikkat edildiğinde hemen hemen tüm öğretmen okullarındaki müdürlükler, müdür yardımcılıklarının MHP eğilimli öğretmenlerce —Ülkü-Bir üyesi— ele geçirilmiş olduğu görülür.

Kuşkusuz ortaokul, lise ve meslek okullarında da MHP yanlısı öğretmenlerin hayli bollaştığı görülmektedir. Bunlar bulundukları okulların yöneticisi yerlerine gelmeye çalışmakta ve kendilerinden olmayan öğretmenleri ya sindirmek ya da MC kurulduktan bu yana denetimlerine aldıkları Millî Eğitim Bakanlığı kanalıyla «kıyım»a uğratmaya çalışmaktadırlar.

3000 Öğrenci

Kuşkusuz aynı şey öğrenciler için de geçerlidir. MC döneminde yalnızca öğretmen okullarından 3000'e yakın öğrencinin çeşitli bahanelerle uzaklaştırıldığı bilinmektedir. 1975 - 1977 döneminin kanlı olayları içinde bu **«küçük»** detay belki unutulup gidiyor, ama MHP için hiç de küçük bir uygulama değildir.

1973'e Dek

1973'e gelinceye kadar MHP, asıl olarak mi-

litan bir kadro ve kendisine böyle bir kadro sağlayacak kaynaklara yuvalanma olanağını oluşturmaya çalışır. Bu arada geniş bir yan örgütler ağı kurulur. Öyle ki 1973 sonrasında da devam ettirilen bu politika sonucunda gençlik kadrolarının genel örgütü olarak Ülkü Ocakları, öğretmenlere ve öğretim üyelerine yönelik Ülkü Bir, teknik elemanlarla ilgili Ülkü-Tek, esnaflar için Ülkü-Es, köylülere yönelik Ülkü-Köy, işçiler arasında çalışan Ülkücü İşçiler Derneği ve sendikal alanda MİSK, memurlarla ilgili olarak Ülküm, gazeteciler örgütü Ülkü-Cem, iktisatçı ve maliyecilere yönelik Ümid-Bir, kadınlar arasında Ülkü-Han kurulur.

Dergiler Çoğalırken

MHP kadrolarına yönelik dergiler de çoğalır. Partinin merkez organı, durumundaki «Devlet» ve bununla uyum halindeki Töre dergisi yanında, parti içindeki belirli fraksiyonların yayım organları Ötüken, Turan, Ülkücü Kadro, Genç Arkadaş gibi.

Ayrıca çeşitli kitabevleri de faaliyete geçer. Ancak bu alanda en önemli adımlar gazete konusunda görülür. Bu döneme kadar Tasvir, Yeni İstanbul, Tercüman, Bizim Anadolu, Babıâli'de Sabah gibi gazetelerden destek gören MHP, Orta Doğu gazetesi sayesinde 1975 yılından itibaren daha geniş alanlara sahip olur. Ama sonraları doğrudan doğruya «Ülkücü»lerin kontrolündeki Hergün ve Millet gibi gazetelerle ülke çapında yayına başlarlar. Bu arada çeşitli illerde yerel gazeteler de kurulmuştur.

Devlet Kadrolarında

Kuşkusuz MC dönemi ile birlikte MHP'nin

devlet kadroları içinde yerleşme hareketine de giriştiği görülür. MC koalisyonunda İstatistik Enstitüsü ve Toprak Reformu Dairesi gibi doğrudan MHP'li bakanlara bağlı kurumlar, bu koalisyonun kuruluş mantığı gereğince MHP eğilimli kişilerce durulur. Bunun yanı sıra Millî Eğitim Bakanlığı ve TRT'de hızlı bir MHP'lileştirme operasyonu sürdürülür.

MHP, ta başından beri devletin askerî ve güvenlik örgütlerine yerleşmeye özel önem vermiş gözükmemektedir.

Hücum Kıtaları

Tüm faşist hareketlerin örgütlenmesinde ilk oluşturulan şey, **«hücum kıtları»** biçimindeki yarı-askerî terör gruplarıdır. Sıkı bir iç disipline sahip, kitle toplantılarına hızla saldırıp dağıtma veya kişileri, küçük grupları kısa sürede yaralayıp öldürüp uzaklaşma tekniklerini uygulayacak biçimde eğitilmişlerdir.

10 Aralık Dernekleri

Faşist hareketlerin prototipi sayılabilecek olan Fransa'daki III. Napolyon diktatörlüğünün kurulması sırasında ortaya çıkan 10 Aralık Derneklerinden başlayarak, yine Fransa'daki **«Action Francaise»** hareketinde, Çarlık Rusyası'ndaki Yahudi programlarında ve işçi hareketine yönelik terörleri düzenleyen **«Kara Yüzler»** örgütünde ve ABD'de önce zencilere, sonra sırasıyla liberallere ve sosyalist eğilimli kişilere de yönelen ırkçı **«Klu Klux Klan»** cinayet ve terör organizasyonunda görülen ortak nitelik budur.

İtalya'da

İtalya'daki faşist harekete gelinceye kadar bunlar, devlet koruması altında, yerel idarî - polis örgütlerinin desteğinde, bunların isteyip de **«kanunî görünümlerini bozmamak»** için yapamadıkları işleri yapan terör güçleri halindedirler.

İtalya'da bunlar devlet desteği eşliğinde ama ayrı siyasal hareketler halinde gelişirler. Faşist parti, **«kara gömlekli»** terör gruplarının çekirdek olduğu bir örgütlenmeye sahiptir. İtalyan ordusunun **«arditi (komando) birlikleri»**nin **I. Dünya Savaşı Sonrasında terhis olanlarının**, birçoğunu içeren faşo müfrezeleri kurulur. Bunlar o dönemin ekonomik bunalımı içinde işsizlikle karşı karşıya olan grevci işçiler üzerine saldıracak, bunları dağıtıp sindirecek terör kıtaları olarak yeniden örgütlenirler. Faşist parti, ekonomik-toplumsal bunalımın tedirgin ettiği mülk sahiplerinin genç unsurlarını da bu **«komando»** örgütleriyle birleştirir. Faşolar, **«Kara gömlekli»** üniformalarıyla faşist partinin büyük gücüdür. Faşist parti ilkin bu örgütleriyle kendini gösterir.

Almanya'da

Almanya'da Nazilerin SA'sı da aynı biçimdedir. Hiyerarşik bir düzene sahip, tıpkı askerî birlikler gibi örgütlenen ve ordu içindeki taraftarlarının sağladığı bazı ağır silahlarla bile teçhiz edilmiş olan SA, Nazi partisinin en büyük örgütüdür.

Aşağıda **«ülkücü bir yazar»**, bir öğretmen, hukukî endişeleri gözeterek MHP (Hareket)

ile **«yan kuruluşları»** arasındaki ilişkinin nasıl anlaşılması gerektiğini gösteriyor.

«Kışkırtıcı ajanların Ülkücü Hareket'in bünyesinde açmak istedikleri ikinci gedik de, yan kuruluşlar ile, Ülkücü Hareket'i birbirinden ayrı kuruluşlar haline getirerek birbirinden koparmaktır. Bütün yan kuruluşların gayesi, kendi kesimlerinde ülkücü hareketi yaymak, yeni kadro elemanları temin etmek ve bunları ülkücü hareketin hizmetine sunmaktır. Kısaca, bütün ülkücü yan kuruluşların gayesi, Türk Ülkücü Hareketi'ni siyasî iktidara getirmektir. Yan kuruluşlarda çalışan kişilere, bunun dışında yapılacak telkinler, hareketi ana hedefinden saptırmanın dışında bir gaye güdülmez. Ülkücü Hareket'in zaferinin yaklaştığı şu günlerde oynanan en tehlikeli oyun budur. Lider tek, doktrin tek, hedef ve hareketi hedefe götüren strateji tektir.» (Sakin Öner, **Ülkücü Hareketin Meselelesi.** Toker Yayınları, İstanbul 1977, s. 100 - 101).

Kışkırtıcı Ajan Kim?

Bay Sakin Öner'in **«kışkırtıcı ajan»** diye nitelediklerinin parti içi bir fraksiyon olduğu anlaşılıyor. Belirtelim ki, burada parti ile arasında belirli bir ayrılık konulmak istenen asıl **«yan kuruluş»** Ülkü Ocakları, yani MHP'ye bağlı militan güçlerin örgütüdür.

Nazi Partisindeki SA'nin, faşist partideki **«faşo»** örgütlerinin görevini yerine getirmektedirler. Gayet anlamlıdır ki bu terör gruplarını belirli bir süre kullanan ve iktidarı ele geçirinceye kadar onları baştacı edip, **«anti-kapitalist»** demagoji ile avutan yönetici faşistler, bu elit züm-

re işleri tamamlanır tamamlanmaz bunları ya ani bir kıyımla —SA'ların Hitler'in emriyle temizlendiği ünlü Uzun Bıçaklar gecesi— ya da örgütlerini dağıtarak tasfiye eder.

MHP NASIL BİR PARTİDİR?

Faşist partiler klasik partilerden çok daha yaygın bir örgütlenmeye sahiptirler. Klasik partiler, kendilerinin yan kuruluşu olan siyasal-ideolojik işleve sahip meslek örgütleri kurmazlar. Var olan ekonomik-meslekî örgütler ile ilgilenen, parti üyelerinin, sempatizanlarının buralardaki çalışmalarını koordine eden parti seksiyonları vardır. Ama klasik partilerin bu çalışmaları söz konusu ekonomik-meslekî örgütlerin aslî işlevleri içinde olur. Oysa MHP salt siyasal-ideolojik işlevi olan, yani belirli meslek dallarındaki kişilere kendi siyasal anlayışını benimsetmek ve benimseyenleri bir araya toplamak amacına yönelik örgütler oluşturmaktadır.

Aynı durum MHP'nin örnek almış olduğu Alman ve İtalyan örneklerinde de vardır. Almanya'da da Nazi partisinin örgütlenme şeması MHP'de gördüğümüzün daha da yetkin bir biçimdir. Bu partide dış işleri gibi ancak bir devlet örgütünde bulunan bir daire bile vardır. «**Dış Alman**»ları da Almanya'yla birleştirmek gibi bir iddiası olan partinin fiilen işleyen böyle bir örgütü olması kaçınılmazdı: Bunun yanı sıra Nazi partisi edebiyat ve hatta mimarlık-mühendislik gibi dallarla da ilgilenen partî örgütlenmesine sahiptir.

Daha sonraları Hitler şöyle diyecektir:

«**Eski devleti** (Weimar Anayasası ile kuru-

lan I. Dünya Savaşı sonrası Alman Devleti. Ö.L.) yıkmanın yeterli olmadığını, yeni devletin önceden kurulmuş olması ve elde hazır bir halde bulunması gerektiğini anladık... 1933'te devletin bir şiddet hareketiyle devrilmesi artık söz konusu değildi. Bu arada yeni devlet kurulmuştu. Bundan sonra yapılacak iş eski devletin son kalıntılarını yok etmekti ki bu iş sadece birkaç saatimizi aldı.» (W. L. Shirer, Nazi İmparatorluğu, s. 196.)

Nazi partisinin gerek iç yapısı ve gerekse yan örgütleri hakkında yukarda kısaca verdiğimiz bilgiler de gösteriyor ki gerçekten de «yeni devlet» önceden hazırlanmıştı.

MHP'nin de gerek parti olarak ve gerekse «tüm sosyal dilim»leri ve meslek bölümlerini kapsayan yan örgütlerinin, kurulacak «yeni devlet» olup olmadıklarını anlamak için Türkeş'in şu sözlerine bakalım:

«Milliyetçi Hareket, millî bünyemize ve şartlarımıza uymayan, temeli Avrupa'nın liberal ve sosyal demokrasisine dayanan bugünkü anayasayı başından sonuna kadar değiştirecek, millî demokrasiyi bütün müesseseleriyle kuracaktır.» (A. Türkeş, Temel Görüşler, s. 156.)

Sanırız artık Türkeş ve partisinin hangi yolda yürüdükleri bunca benzerlikten sonra artık merak konusu olamayacak derecede açıktır.

MHP ve yan örgütleri kendilerine «millî demokrasi» diyecekleri gün için hazırlanmış bekliyorlar. «Önceden kurulmuş devlet», şimdilik «Devlete yardımcı»lık adıyla staj görmektedir.

(Ömer LAÇİNER, Hitler... Faşizm... ve Türkiye..., Cumhuriyet, 2 - 7.9.1977)

II

BİR LİDERİN PORTRESİ

TÜRKEŞ'İN KONUMU

Hükümet Programının Meclis'te görüşülmesi sırasında söz alan MHP Genel Başkanı Alpaslan Türkeş, gazetelerin yazdığına göre kürsüden şunları söylemiştir:

«— **Bozkurtçu Milliyetçi gençler, Devlet Güvenlik Kuvvetleriyle elbirliği etmişler; onlara yardımcı olmuşlardır.**»

Böylece Alpaslan Türkeş, partisinin komandolarla işbirliğini parlamento tutanaklarına geçirmiş bulunuyor; ayrıca komandolarla Devlet Güvenlik Kuvvetleri arasında bir ilişki bulunduğunu itiraf ediyor. Demirel hükümetinin Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı bulunan Türkeş'in açıklaması üzerinde dikkatle durulmak gerekir. Çünkü hiç bir ülkede oyun bunca açık oynanmamıştır.

1975 Türkiye'sinde, parlamentoda üç üyesi bulunan bir küçücük partinin üyelerine şu görevler verilmiştir:

1) Devlet Bakanlığı ve Başbakan Yardımcılığı...

2) Devlet Bakanlığı...

Niçin?

Soruya mantık çerçevesinde bir karşılık vermek için çaba harcamak boşunadır. Parlamento göreneğinde koalisyonlar ölçü üzerine kurulur: Meclisteki güçlerine göre kabinede yerlerini alırlar siyasal partiler... Eğer bir siyasal partinin parlamentoda bulunan üç üyesinden ikisi devlet bakanı olabiliyorsa, o partinin parlamento dışı güçlere dayanarak pazarlıkta ağır bastığı ve devlet makamlarını ele geçirdiğini söylemek gerekir.

Türkeş, parlamento dışı güçlere dayanarak parlamentoculuk içinde hükümete tırmanmıştır.

O zaman Türkeş'in parlamento dışında hangi güçlere dayandığını, daha doğrusu bu güçlerin niteliklerinin ne olduğunu araştırmak gerekir. Eğer bir siyasal parti, toplumda yasal güçlere dayanarak kuvvetini sağlıyorsa, diyecek bir şey yoktur. İşçi kesiminde ve sendikalarda yoğunlaşan, ya da aydınlar çevresinde tutulan bir küçük partinin toplum yaşamında önemli etkiler yarattığı görülmüştür. Ama şimdiye dek hükümet pazarlıklarında bu tür ağırlıkların rol oynadığı saptanmamıştır.

MHP lideri Alpaslan Türkeş'in dayandığı komando güçleri hangi kuvvetten kaynaklanmaktadır.

Dünya ve Türkiye tarihinde, bu alandaki deneyler bir kuralı su yüzüne çıkarmıştır. Halka dayanmayan illegal örgütler, kaba kuvvet grupları, siyasal çeteler; ancak bazı devlet kuvvet-

lerinden himaye gördükleri zaman yaşayabilirler. Devlet kesiminden bazı örgütlerin desteklemediği, ya da tutmadığı çeteler; adına ister komando densin, ister başka bir şey, kısa sürede boşlukta kalırlar.

12 Mart sıkıyönetim rejimlerinde sol kesimdeki siyasal partiler, yasal meslek örgütleri, öğrenci dernekleri kapatıldığı halde, sağcı örgütler üzerine parlamenter faşizmin koruyucu şemsiyesi açılmıştı. MHP'si de 12 Mart'tan önce yurdun çeşitli yerlerinde açıkça komando kampları kurarak, bugünkü örgütlerin temelini atmıştı. 12 Mart ara rejiminde bu temel üzerine örgütlenme geliştirildi. Cevdet Sunay Çankaya'dan sesleniyordu:

— Bunlar Milliyetçi gençlerdir...

Ama komandolar, yurdun her yanında öğrenci yurdu, fakülte, dernek, okul, yüksek okul basıyor, adam öldürüyor, yaralıyor, bıçaklı tabancalı eylemlerini sürdürüyorlardı. Örgüt genişliyordu. İstanbul'daki komando eylemleri konusunda savcılığın, polisin ve CHP'nin ayrı ayrı yaptıkları kovuşturma ve soruşturmalar bu çetelerin devlet içindeki bazı önemli makamlara yuvalanmış kişilerce tutulduklarını ve desteklendiklerini ortaya çıkarmıştı.

İşte MHP Genel Başkanı Türkeş, parlamento dışında oluşan bu güçlere dayanarak Demirel kabinesinde iki Devlet Bakanlığı elde etmiştir.

Demirel hükümetine verilecek güvenoyu, bu gelişmeyi tescil edecektir. Demirel - Erbakan - Feyzioğlu - Türkeş ortaklığı, kökeninde gayrimeşru niteliğe sahip bir hareketin etkisi altın-

dadır. Eğer bu gerçeğe karşı çıkmak isteyen kişi varsa önce şu soruya cevap vermelidir.

— Parlamentoda üç üyesi bulunan bir parti, hükümette Başbakan Yardımcılığını ve Devlet Bakanlığını nasıl alır?.

(İlhan SELÇUK, Cumhuriyet, 11.4.1975)

TÜRKEŞ SUÇUNU İTİRAF EDİYOR

Ankara'da Abidinpaşa, Tuzluçayır, Saime Kadın mahallelerinde oturanlar, komando eylemlerinden perişan olmuşlar; bir basın toplantısı düzenlemişler.

Anlatıldığına göre komando saldırganlığından semtte oturulamaz hale gelinmiş; tabanca, bomba, dinamit sesinden uyanamaz olmuş; bakkalın kolu atılan dinamitten kopmuş; beş yaşındaki çocuk tabanca ile yarlanmış; öğrenci kurşunlanmış; yaşlı kadın tehdit edilmiş; delikanlı kaçırılarak dövülmüş; yedek subay yaralanmış... Aile reisleri gazetecilere dert yanmışlar, semtteki komando ocağının kapatılmasını istemişler.

Yurdun her yanını saran komando saldırganlığı artık yadsınamaz bir felâket niteliğine erişti. Babalar, analar çocuklarını okullara üniversitelere gönderirlerken kaygıdan yürekleri eziliyor; her sabah dua ediyorlar yavruları öldürülmesin diye..

Peki bu işleri kim düzenliyor? Cinayet işleyen komandoların arkasında kim var?

★

Süleyman Demirel başkanlığında kurulan dörtlü koalisyonun Başbakan Yardımcısı ve Dev-

let Bakanı Alpaslan Türkeş'tir. Asıl adı Hüseyin Feyzullah olan Türkeş'in ve partisinin komandolarla ilişkileri Meclis içinde ve dışında çeşitli kez ana-muhalefetçe dile getirilmiştir. Biz bugün köşemizde Türkeş'e soru yönelteceğiz; çeşitli zamanlarda ve yerlerde verdiği cevaplarla «**bizzat Türkeş**» duruma bir açıklık getirecektir.

Soru: MHP, komando örgütlerini niçin kurmuştur?

Türkeş: «**... Bütün siyasî partiler, her memlekette meşru baskı gruplarını elde etmeye çalışırlar. Bu meşru baskı gruplarıyla çeşitli zinde kuvvet teşekkülleriyle işbirliği yaparak iktidara gitmeye çalışırlar**». (Abdi İpekçi'nin «Liderler Diyor ki» adlı kitabından.. Ant Yayınları, 1969)

Soru: Komandolar nasıl yetişiyor?

Türkeş: «**Biz gençlik kamplarını, komando kampları dediğimiz kampları finanse ediyoruz**». (Aynı kitap, sayfa 301)

Soru: Ayrıntılı bilgi verir misiniz?

Türkeş: «**kamplar hangi bölgede açılacak ise —ki bunu bölgedeki teşkilâtımız talep ediyor— o bölgede daha önce bir komando hazırlık komitesi kuruluyor. Bu komite kampın yerini tespit ediyor. Ondan sonra kampta bulunacak olan gençlerin sayısını tespit ediyor ve bunların ihtiyacını tesbit ettikten sonra bu ihtiyaçların tedarikine geçiliyor**». (Aynı kitap, sayfa 301.)

Soru: Komandoların başbuğu kim?

Türkeş: «**Bana başbuğ dediklerini biliyorum.**» (10 ocak 1969 tarihli Hürriyet gazetesi, Cüneyt Arcayürek'in MHP Başkanı ile konuşmasından..)

Soru: Komandoları kim ve nasıl yönetiyor?

Türkeş: **«Arkadaşlar var. Biz taktikler hazırlarız, yapabilecekleri konularda onları aydınlatırız. İletirler oraya...»** (Aynı konuşmadan..)

Soru: Komandoların her hareketini benimsiyor musunuz?

Cevap: **«Ben bu gençleri tamamen ve her bakımdan destekliyorum.»** (Aynı konuşmadan... Ayrıca Türkeş geçenlerde televizyondan yaptığı açıklamada komandoları onayladığını yineledi.)

Soru: Demek ki komandolar size bağlı?.

Türkeş: **«Bize emanet olan davayı kucakladım. Hiç bir şeye aldırmadan yürüyorum. 'Beni takip edin' dedim onlara...»** (Devlet dergisinin 1.10.1973 tarihli sayısından... Ayrıca 11.10.1975 günlü Hürriyet'te bu emirle örgüte dağıtılan kartların fotokopisi var.)

Soru: Ya emri dinlemeyenler ne olacak?

Türkeş: **«Ben de geri dönersem vurun, davaya katılıp geri dönen herkesi vurun...»** (Devlet dergisinin 1.10.1973 tarihli, Hürriyet'in 11.10.1975 günlü sayılarından..)

Soru: Peki, komandolar vur emrini hangi silahla yerine getirecekler?

Türkeş: **«Bizimkiler solcular gibi Çekoslovak yapısı yabancı silah kullanmaz, Kırıkkale yapısı yerli malı silah kullanır.»** (Türkeş'in Can Pulak'a verdiği ve Günaydın'da yayınlanan demecinden...)

★

Meclisteki üç milletvekiliyle hükümette iki

Devlet Bakanlığı alan Başbakan Yardımcısı Türkeş suçunu itiraf ediyor.

Artık biz ne söylesek fazla...

(İlhan SELÇUK, Cumhuriyet, 12.5.1976)

KİMLİK BELGESİ

12 mayıs günü bu köşede «Türkeş Suçunu İtiraf Ediyor» başlıklı bir yazı yayınladım. Komando kamplarını nasıl hazırladığını, para kaynaklarını nasıl sağladığını, zinde kuvvetlerle işbirliği yolunda nasıl çabaladığını, eylem taktiklerini nasıl hazırlayıp komandolara ilettiğini, «davadan geriye dönenlerin» hangi emirle vurulduklarını Türkeş, o yazıda kendi diliyle anlatıyordu.

Türkiye'deki sokak saldırılarını ve cinayetlerini tezgâhlayan örgütlerin MHP'nin yan kuruluşları olduğunu artık bilmeyen kalmamış gibidir. Çatışmalar çoğalıp, anarşi yoğunlaştıkça Türkeş'in üstünde dikkatler birikmektedir. 1944 yılında ırkçılıktan tutuklanan Türkeş, 1957 - 1958 yıllarında Talat Aydemir'le ihtilâl komitesi içinde ilişkiye geçmiş; 1960 darbesinde hareketin radyo sözcülüğünü yapmış; 27 Mayıs Devriminden sonra iktidardan gitmemek üzere oturma hazırlıkları içindeyken yurt dışına sürülmüştür. 1963 yılında Türkiye'ye döndükten sonra Talat Aydemir'le yeni bir darbenin pazarlıklarını sürdürmüş, uyuşamayınca Albay Aydemir'i Muhbir Vatandaş sıfatıyla ihbar etmiştir. Bu geçmişte biçimlenen Türkeş'in kimlik belgesi, şimdi **«devleti içinden ele geçirmek»** yolundaki çabalarıyla renklenmektedir. Bir yıldan beri gizli ve açık

devlet örgütlerindeki kilit noktalarını tutmak stratejisi içindedir..

Türkeş'i en iyi tanıyanlardan birisi kuşkusuz rahmetli Albay Talât Aydemir'di. İkisi arasında uzun süreli ilişkiler, işbirliği ve tartışmalar olmuştur. Aydemir, 21 Mayıs 1963 darbe girişiminden sonra tutuklandı. 7 Ocak 1964 günü saat 16.30'da hapishanede yazdığı şu notlar, 30 Kasım 1966 günlü Akşam gezetesinde yayınlandı:

«Şimdi iç politikada yeni bir gaile çıkmakta. O da Türkeş'in CKMP'ye hakim olarak bu partiye girmesi... Türkeş'in bu partiyi seçmekte baş gayesi, parti lidersiz olduğu için kolaylıkla parti lideri olmaktır. AP'de de taraftarları vardır ama, orada baş olmasına imkân yoktur. Türkeş'in partisi nasyonal sosyalist - faşist eğilimli bir parti olacaktır. Çünkü eskiden beri rengi bellidir. Türkeş ve arkadaşları ellerine geçirecekleri CKMP bünyesinde, diğer partilerden arkadaşlarını da dahil ederek ya müşterek bir partide çalışacaklar, veya onları yine AP içinde bırakarak A.P.'yi içerden fethetmeye çalışacaklardır. O gruba AP içinde Beşinci Kol vazifesi gördüreceklerdir. Milliyetçi mukaddesatçıların lideri Türkeş'in siyasi parti kuvveti tamamıyla gerici tabana basmakta, kuvvetini oradan almaktadır. Milliyetçilik kisvesi altında her türlü istismarı yapabilecek bir kuvvettir.»

Talât Aydemir'in 1964'te saptadıkları, bugün elle tutulur biçimde ortaya çıkmıştır. CKMP (Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi) sonradan ad değiştirmiş, MHP olmuştur. MHP ile AP bütünleşmişlerdir; **«Milliyetçilik kisvesi altında her türlü istismarı»** yapmaktadırlar.

Türkeş'in kimlik belgesindeki muhbir vatandaş'lık sıfatına gelince...

Bu konu 21 Mayıs davası sırasında saptanmıştır. Türkeş'in 20 Mayıs gecesi saat 20'de, CKMP'den Fuat Uluç ve Yılanlıoğlu'na hareketi bildirdiği ve Hasan Dinçer aracılığıyla durumun İnönü'ye duyurulduğu mahkeme tutanaklarında vardır. Türkeş daha önce, Talât Aydemir'le bir darbe hareketi için pazarlığa girişmiş; anlaşamayınca arkadaşını ihbar etmiştir.

Hıfzı Veldet Velidedeoğlu, 25 Nisan günlü Cumhuriyet'te Türkeş'e değgin bazı anılarını yayınlamış, emekli albayın kişiliğine değgin renkli çizgiler çekmişti. Bunların hepsi doğruydu, gerçekti. Türkeş'in kimliğinde, dengeden çok, iktidar hırsının dengesizliği ağır basmaktadır. Millî Birlikçilerden Muzaffer Karan bunu bir yazısında şöyle anlatıyor:

«— On dörtler olarak yurda dönerken son toplantımızı Belçika'nın başkentinde Tenbosch S. No: 72'de yapmıştık. Bu toplantının amacı Türkeş'in eski tutku ve saplantılarından arınmış olup olmadığını öğrenmek ve yurda dönerken halkımıza yararlı olabilme olanaklarını saptamaktı. Türkeş'e ne denli öneri, uyarı ve öğütlemelerde bulunduysak, olumlu sonuç alamadık; o gene eski Türkeş'ti. Sonuçta dedi ki:

«— ...arkadaşlar, içimden gelen bir ses benim büyük Türk ulusuna baş olacağımı ve yurdumu kurtaracağımı söylüyor.»

Kuşkusuz ki bu sözler ruh sağlığı ve dengesi yerinde birinin ağzına yakışmaz. Türkeş Türki-

ye'yi kurtaracakmış «hatiften gelen bir sese» uyarak; dileğimiz, Türkiye'nin bir an önce Türkeş'ten kurtulmasıdır.

(İlhan SELÇUK, Cumhuriyet, 20.5.1976)

TÜRKEŞ'İN NİTELİĞİ..

Alpaslan Türkeş'in sesini çoğumuz ilk kez 27 Mayıs 1960 sabahı radyolarımızda duyduk:

«— **Dikkat ...Dikkat... Muhterem vatandaşlar! Radyolarınızın başına geçiniz, güvendiğiniz Silahlı Kuvvetlerinizin sesi, bir dakika sonra size hitap edecektir.»**

«İhtilâlci Albay» önemli bir haber veriyordu Türkiye'ye ve dünyaya:

«— **Demokrasimizin içine düştüğü buhran ve son müessif hadiseler dolayısıyle ve kardeş kavgasına meydan vermemek maksadıyla Türk Silahlı Kuvvetleri memleketin idaresini ele almıştır.»**

Türkeş daha sonra Millî Birlik Komitesinde görev aldı; Başbakanlık Müsteşarı oldu. Ama seçimlerle iktidarı bırakmak istemediği için yurt dışına sürüldü. Bir süre sonra döndü, politikaya atıldı. 5 temmuz 1975 günü 1. MC Hükümetinin Başbakan Yardımcısı iken bir basın toplantısı yaptı ve şu sözleri söyledi:

«— **CHP, 27 Mayıs'tan önceki dönemde oy'la iktidara gelmeyi başaramayınca, ihtilâl tertip ederek DP'yi siyaset alanmdan silmek istemiştir. Şaibeli bir siyasi partidir.»**

Bir gazeteci sordu:

«— **CHP'yi 27 Mayıs ihtilâlini tertiplemekle**

itham ediyorsunuz. Oysa ihtilâlin başından sonuna kadar içinde olduğunuzu her zaman söylemektesiniz. Siz CHP'nin bu hareketini bilmiyor muydunuz?»

Türkeş:

«— Bilmiyordum, sonradan öğrendim.»

★

Türkeş şimdi 2. MC Hükümetinin içindedir. DP'nin devamı olduğunu söyleyen AP ile kader ortaklığı yapan, Bayar ve eski Demokratlarla koalisyon kuran Türkeş'in şu belgesine bakınız:

3/10/1960

«İçişleri Bakanlığına

Bazı idare âmirlerinin toplantılarda sakıt iktidar mensuplarını övdükleri duyulmaktadır. Bu keyfiyet en hafif manasıyla muazzam inkılâbın ruh ve manasının anlaşılmaması demektir. Bu gibiler hakkında gerekli muamelenin ifasını arzederim.»

Başbakan Namına Müsteşar
Alpaslan Türkeş

Bir de şu belgeye bakınız:

12/7/1960

«İçişleri Bakanlığına,

Sakıt iktidarın ve bunların halen devlet dairelerinde vazife başında kalabilmiş adamlarının suiistimal ve yolsuzluklarını Millî Birlik Komitesine ve diğer ilgili mercilere ihbar eden bazı memurların bilhassa iktisadi devlet teşekkülleri ile

diğer amme müesseselerinde işlerine son verilmekte ve mecburî izne tabi tutulmakta oldukları vaki müracaat ve şikâyetlerden anlaşılmaktadır. Geçmişe ait her türlü kanunsuz ve yolsuz hareket ve faaliyetlerin bilcümle kötülüklerin meydana çıkarılması ve bunların failleri hakkında kanunî takibat yapılması, inkılâbımızın maksatlarından biridir.

Bu itibarla kanunsuz işleri ihbar eden memurlar hakkında başka bir sebep yoksa aleyhlerine bir işlem yapılmaması suretiyle asıl maksadın sağlanmasını ehemmiyetle arzederim.»

Başbakan Namına Müsteşar
Alpaslan Türkeş

★

Bilmeyiz ki fazla söze gerek var mı? Türkeş işte böyle bir kişi. İktidar koltuğuna tırmanmak için her şeyi yapıyor. «Muazzam inkılâbımız» dediği eylemi çıkarları gerektirdiği zaman kötülüyor; yurttaşları, eski Demokratlar aleyhine muhbirliğe kışkırtıyor; sonra aynı Demokratlarla koalisyon hükümeti kuruyor.

Bu karakterle Türk milliyetçiliği bağdaşabilir mi?

(İlhan SELÇUK, Cumhuriyet, 1.10.1977)

III

FAŞİZM, TARİHİ NASIL TAHRİF EDİYOR?

Orta Asya toplumları da, dünyanın bütün toplumları gibi ilkönce özel mülkiyetin ve sınıfların bulunmadığı ilkel komünist çağı yaşadılar. Bugünkü bozkurtların «kutsal» saydıkları ve bekçiliğini yaptıkları özel mülkiyet, ilkel komünist aşamadaki Orta Asya topluluklarınca bilinmiyordu. O zaman kutsal olan şey, klan üyeleri arasındaki eşitlik ve kardeşçe dayanışmaydı. Bütün kabile üyeleri silahlıydı. Henüz bir hakim sınıf olmadığı için, silah tekelinin bu hakim sınıf elinde toplanması da söz konusu değildi. Bu çağda daha sınıflar ortaya çıkmadığından, özel mülkiyetin ve zenginliklerin korunması amacıyla, çalışan halk kitlesini baskı altına alacak özel bir silahlı zorbalık gücüne ihtiyaç yoktu. Bugünkü «bozkurtlar», eğer o çağda dünyaya gelselerdi, bütün topluluk üyeleriyle beraber üretime katılacaklar ve üretilen şeyleri bütün topluluk üyeleriyle paylaşacaklardı. Toplum henüz mülk sahiplerine ve mülksüzlere bölünmediği için, mülk sahiplerinin fedailiğini yapmayacaklardı. Aynı şekilde insanlık o zaman emperyalizm ça-

ğının çok gerisinde bulunduğu için, bozkurtların emperyalizmin hizmetine girerek kendi toplumlarını baskı altına almaları da söz konusu değildi.

Üretim teknolojisi belli bir düzeye yükselip, insanlar tükettiklerinden daha fazlasını üretince, bu üretim fazlası, yani zenginlik belli ellerde toplanmaya ve özel mülkiyet doğmaya başladı. Artık eski eşitlikçi toplumun üyelerinin bir kısmı, Orhun Yazıtlarında söylendiği gibi «**işini gücünü**» küçük bir aristokrat azınlığa veriyordu.

Orta Asya kavimlerinin tarihini incelediğimiz zaman, M. Ö. 1000 yıllarından itibaren gelişmenin şu yönde olduğunu görüyoruz: Kollektif klan (soy) mülkiyeti yok olmakta, özel mülkiyet doğmakta ve gelişmektedir. Sınıfsız ilkel toplum yok olmakta, kabileler içinde sosyal farklılaşma ve sınıflaşma ortaya çıkmakta ve gelişmektedir. Kan bağına dayanan kabile toplumu çözülmekte, onun yerini, belli bir kabile beyine kişisel tâbiyet (bağımlılık) ilişkilerinin birleştirdiği üyelerden meydana gelen yeni bir toplumsal örgütlenme olmaktadır. Klanlar halinde göç ederek yapılan hayvancılığın yerini, yeni doğan ailelerin özel ekonomisi almaktadır. Bütün kabile üyelerinin silahlı olduğu kabile demokrasisi çözülmekte, halk kitlesi silahsızlandırılmakta ve silah tekeli kabile aristokrasisi ile onun etrafında oluşan silahlı maiyet elinde toplanmaktadır. Bütün bu gelişmelerin ürünü olarak, özel mülkiyete sahip sınıfın halk kitlesi üzerindeki özel baskı gücü olan devlet ortaya çıkmaktadır.

M.Ö. 1000 yıllarından M.S. 1000 yıllarına ka-

dar iki bin yıllık bir süreyi kapsayan bu tarihî gelişme, Orta Asya toplumlarının ilkel komünist toplumdan çıkıp, Engels'in «askerî demokrasi» adını verdiği bir toplumsal örgütlenmeden geçerek feodalizm yolunda gelişmesinin tarihidir.

Engels, askerî demokrasinin ortaya çıkmasının sebeplerini şöyle açıklamaktadır: Klan üyeleri, zenginler ve yoksullara bölünmektedir. Aynı klan içindeki mülkiyet farkı, klan üyelerinin menfaat birliğini uzlaşmaz zıtlık haline dönüştürmektedir. Köleliğin ortaya çıkmasıyla birlikte, hayatı çalışarak kazanmak sadece kölelere layık görülmektedir. Yağma ise şerefli bir eylem olarak kabul edilmektedir. Nüfusun artmasıyla birlikte aralarında akrabalık bulunan kabilelerin (boyların) bir konfederasyonda birleşmeleri zorunlu olmaktadır. Bu kabileler, az sonra birbirleriyle kaynaşmakta, toprakları da halkın kolektif toprağı halinde birleşmektedir. Toplumun askerî şefi ise, vazgeçilmez ve sürekli bir memur durumunu kazanmaktadır. Bu askerî şefin yanında bir konsey ve kurultayın bulunması askerî demokrasinin organlarını oluşturmaktadır. Daha önceleri sadece bir zorbalığın öcünü almak veya daralan toprağı genişletmek için yapılan savaş, artık sadece yağma için yapılmakta ve sürekli kazanmaktadır. Askerî şeflik, babalık hukukunun girmesiyle birlikte babadan oğula geçen bir hale gelmekte ve böylece soydan geçen krallığın ve soyluluğun temelleri atılmaktadır. Artık eski kandaş örgütlenme, kendi zıddı olan askerî demokrasiye dönüşmüştür. Eski kandaş kabile toplumunda halk idaresinin araçları olan organ-

lar, kendi öz halkına karşı baskı organları haline gelmektedir.[1]

Orta Asya kavimlerinin tarihî gelişmesi, Engels'in askerî demokrasinin ortaya çıkması ile ilgili bu tahlillerini doğrulamaktadır.

SINIFLARIN İNKÂRI EFSANESİ

İncelediğimiz Asya kavimleri, ilkel komünist toplumdan çıktıktan sonra köleci toplum aşamasını **hakim** üretim tarzı olarak yaşamaksızın feodalizm yönünde ilerlediler. Gerçi Orta Asya toplulukları içinde köleye ve köleci ilişkilere rastlıyoruz. Fakat bu ilişkiler hakim ilişki haline gelmemiştir. Denebilir ki, bu topluluklar kölelik dönemini ikincil olarak yaşamışlardır. Bu durum, Marks'ın Asya toplumları hakkındaki gözlemlerini doğrulamaktadır. Marks, **Kapitalizm Öncesi Ekonomi Şekilleri** adlı eserinde, Asya ve Slav topluluklarının köleci aşamadan geçmediğini belirtmektedir.

Asya'daki Türk kavimlerinin hayatını incelediğimiz zaman, köle emeğinin sömürülmesinin ekonominin temeli haline gelmediğini görüyoruz. Gerçi bu toplumlarda köleye rastlıyoruz. Fakat köle emeğinin sömürülmesi, uzun bir tarihî süreç içinde ilkel toplumdan feodal topluma geçerken ikinci planda kalmıştır. Sömürülen çoban halk, köle değildir. Çoban, bizzat kendisi mülkiyet konusu olan, alınıp satılan bir **meta** olarak görülmüyor. Çoban halkla kabile beyleri arasındaki ilişki, kişisel bağımlılık ilişkisi yönünde, feo-

(1) **F. Engels**, Ailenin, Özel Mülkiyetin ve Devletin Kökeni, Sol Yayınları, 3. baskı, s. 228.

dal ilişki yönünde gelişmektedir. Bu ilişki, bağrında feodal beyle serf arasındaki ilişkinin tohumlarını taşımaktadır ve gelişme bu yöndedir. Çoban, belli bir «kabile»nin üyesi olarak beye bağımlıdır ve bey değiştiği zaman «kabilesiyle» beraber yeni beye bağımlı duruma geçmektedir. Ne var ki, burada sözü edilen «kabile», artık eski ilkel toplumdaki kabile değildir. Kabile, özel mülkiyetin gelişmesiyle beraber yalnız **biçimsel** olarak varlığını sürdürmektedir. Çünkü kabile üyelerini birleştiren şey, artık birbirine akraba soylara üye olmak değildir. Kabile, **belli bir aristokrata kişisel olarak bağımlı** insanlarm meydana getirdiği topluluğun biçimsel görünüşü haline gelmiştir. Kan bağına dayanan kabile örgütlenmesi çözülmüş, belli bir beye bağımlı olmak onun yerini almıştır. Artık «kabile» görünüşü altında, farklı soydan insanlar da birleşmektedir.

Sömürü, beyin sürülerine bakılması şeklinde angarya biçimindedir veya hayvan olarak ödenen vergi biçimindedir. Bağımlı durumdaki halk kitlesi, bazı üretim araçlarına, hayvana vb. sahip olabilmektedir. Fakat ürettiği ürünün bir kısmına aristokrasi tarafından **zora dayanarak** el konmaktadır.

Tarihî gelişme, yerleşik hayata geçme yönündedir. Tarım ve zanaat gelişmekte, artan ticaretle birlikte şehirler kurulmaktadır. Ne var ki, bütün bu gelişme, zaman bakımından da, yayılma bakımından da dalgalar halindedir. Tarihin ilerlemesi feodalizm yönünde olmakla beraber, bu ilerleme zikzaklar çizerek, kendi içinde zaman zaman geri dönüşleri de kapsayarak ger-

çekleşmektedir. Örneğin 13. yüzyıldaki Cengiz hareketi, Moğollar açısından feodalleşme yönünden güçlü bir atılım olduğu halde, Hazar Denizi ve Aral Gölü arasında yaşayan ve nispeten ileri ticaret ve zanaatlara sahip olan Batı Türkleri açısından ilerlemeyi duraklatan etkiler yapmıştır.

«ON ALTI DEVLET» EFSANESİ

Gelişmenin motoru, gerici tarihçilerin iddia ettikleri gibi kavimler arasındaki savaşlar değil, yeni doğmakta olan sınıflar arasındaki mücadeledir. Özel mülkiyetin gelişmesi, kabile toplumunun çözülmesi, devletin ortaya çıkması vb.; bütün bunlar, aristokrasi ile karabudun denen çoban halk arasındaki çelişmelerin ve bu çelişmeler temeli üzerindeki mücadelenin yarattığı gelişmelerdir. Aristokrasi, özel mülkiyeti geliştirmeye, kabile toplumunu dağıtmaya, halkı silahsızlandırmaya ve devleti yaratmaya çalışmaktadır. Sömürülen kitle ise, eski demokratik ve eşitlikçi toplumun özlemi içinde kabile aristokrasisine karşı mücadele etmektedir. Fakat artık ilkel komünist topluma geri dönmeye maddî olarak imkân yoktur. Emekçilerin eşitlik özlemlerine, yüzyıllar sonra ortaya çıkacak olan proletarya sınıfı ve onun devrimci ideolojisi cevap verecektir.

Divan-ı Lügat-it Türk'de geçen «yer baskısı dağ, budun baskısı bey» sözü, beylerin halk kitlesi üzerindeki baskısının ağırlığını çok güzel bir benzetme ile dile getirmektedir. Beylerin budun (halk) üzerindeki baskısı o kadar ağırdır ki, bunun derecesi dağın yer üzerindeki baskısı ile ölçülmektedir. Bu durumun tabii bir sonucu olarak, Orta Asya kavimleri içinde sık sık yer sar-

sıntıları olmakta, halk kitlesi aristokrasiye karşı ayaklanmaktadır.

Bugün «on altı Türk devleti» sloganıyla dilden düşürülmeyen devletlerin ve kabile konfederasyonlarının hepsi, dünyanın bütün devletleri gibi, bu sınıf farklılaşması temeli üzerinde yükselmiştir.

Hunlar ve Göktürkler, bir devlet olmaktan çok kabile konfederasyonları idi. Çünkü sınıf farklılaşması, henüz tam anlamıyla halktan ayrı bir silahlı kamu gücü ve bürokrasi yaratacak düzeyde değildi. Bu kabile konfederasyonları, belli bir kabile aristokrasisinin, hem kendi kabile ve kavmine, hem de komşu kavimlere **«baş eğdirmesi ve diz çöktürmesi»** ile oluşuyordu. Konfederasyonun başına geçen aristokrasi, hakim olduğu topraklarda özel mülkiyetin gelişmesini sağlayacak bir barış ve düzen getirmek yanında, yabancı ülkelere yapılacak talan seferlerini de örgütlemekteydi. Bu sebeple denebilir ki, Mao-Tun (Mete) ve Bilge Kağan gibi hanlar, tarihin büyük talanlarını örgütleyen soyguncularıdı. Bununla beraber, her ikisi de kabileler arasındaki baskınlara ve anarşiye bir süre son vermekle özel mülkiyetin gelişmesi için elverişli ortamı yarattılar. Dolayısıyla tarihin ilerlemesine hizmet ettiler.

Orta Asya'da kabile konfederasyonları, istikrarlı bir nitelik kazanamıyorlardı. Çünkü çeşitli kabileler ve kabile toplulukları arasındaki sürekli savaşlar, özel mülkiyetin yarattığı sınıf farklılaşması temeli üzerinde yükselecek istikrarlı bir devletin kurulmasını önlüyordu. Özel mülkiyetin gelişmesi, henüz kan bağına dayanan kabile ör-

gütlenmesini dağıtamamış ve devlete temel olacak düzeyde bir sınıf farklılaşması yaratmamıştı. Kabileler arasındaki bağımlılık ilişkileri, belli bir aristokrata kişisel bağımlılığın önünde geliyordu. Kabileler arasındaki hiyerarşi, hâlâ sınıf farklılaşmasından daha önemli bir rol oynuyordu. Kabileler arasında, hâlâ bozkır yasası, yani «baskın basanındır» yasası hüküm sürüyordu. Bunlar arasında kurulan hiyerarşinin, yani kabileler konfederasyonunun başına geçmek, kabileler için zenginleşmenin baş şartıydı.

Uygurlar, Sir-i Derya Oğuzları ve özellikle Karahanlıların teşkilatlanması, Hunlara ve Göktürklere göre devlete daha çok yakındı. Fakat Türklerin kurduğu gerçek anlamıyla ilk devletler, Büyük Selçuklu, Anadolu Selçuklu ve Osmanlı devletleridir. Daha öncekiler, devlet kuruculuğu yönünde adımlardı. Görülüyor ki, devlet de uzun bir tarihî aşama içinde oluşmaktadır. Çünkü devlet, toplumun sınıflara bölünmesinin bir ürünüdür. Bu sınıflara bölünme, hakim sınıfın halktan ayrı bir kamu gücü oluşturduğu, halkı tamamen silahsızlandırdığı, düzenli bir bürokrasi yarattığı bir düzeye ulaştığı zaman, gerçek anlamıyla devletle karşılaşıyoruz. Ancak, toplumların böyle bir aşamaya sıçraması, bir anda olmamakta, uzun yüzyıllar boyunca devam eden bir gelişme sonucu gerçekleşmektedir. Bu sebeple Selçuklulardan önceki teşkilatlar, devletin gittikçe olgunlaşan ve büyüyen bir çekirdeği niteliğindedir.

«SAF VE ÜSTÜN IRK» EFSANELERİ

Bu durumda «tarih boyunca kurulan on altı

Türk devleti»nden söz etmek, bilimsel bir anlam taşımamaktadır. Bu slogan, «Türk ırkının üstünlüğünü, devlet kurma yeteneğini ve cengaverliğini» kanıtlamak için savunulmaktadır. Hatta Ülkü Ocakları, son zamanlarda «Türklerin kurduğu on altı imparatorluk ve seksen altı devletten» söz ediyor. Böylece «Türk ırkının üstünlüğü» açık artırmaya çıkmaktadır.

Eğer bu yolla **«üstün ırk»** ve **«üstün millet»** teorileri ispatlanacaksa, Türklerden daha önce uygarlığa geçmiş ve daha önce devlet kurmuş olan Arapların, Yunanlıların, İranlıların ve Çinlilerin üstünlüğüne inanmak gerekir. Oysa hiç bir millet diğerinden üstün değildir. Her halkın tarihinde bir barbarlık aşaması, bunun yukarı dönemlerinde yaşanan bir **«kahramanlık çağı»**, daha sonra uygarlığa geçilen ve devlet kurulan köleci çağ, feodalizme ve kapitalizme geçiş aşamaları bulunmaktadır. Bazı milletler ise çağımızda sosyalizmi kurma döneminde yaşıyorlar.

Toplumların eşit olmayan gelişmeleri sebebiyle bu aşamalar farklı zamanlarda yaşanmıştır. **Oğuz Kağan Destanı** veya **Dede Korkut Kitabı**'nda okuduğumuz Orta Asya'nın kahramanlık çağı, bütün dünya halklarının tarihinde vardır. Örneğin Yunanlıların Homeros destanları ve İranlıların **Şehname**'si bu çağları anlatmaktadır.

Bu sebeplerle, bugün **«üstün ırk»** gibi safsataları, tarihî gerçeklere dayandırma imkânı yoktur.

Turancıların iddia ettiği gibi «saf bir Türk ırkı», Orta Asya'nın bilinen tarihinin ilk zamanlarında bile yoktu. Çeşitli kavimler arasmdaki

sürekli ilişkiler, göçler, savaşlar vb. sebebiyle, Orta Asya'da yaşayan kavimler çeşitli ırkların bir karışımını oluşturmuşlardır. Örneğin Hunları ele alalım. Bugün Hun mezarından çıkan insan iskeletlerinin incelenmesi, Hun adı verilen konfederasyonunun yöneticisi durumundaki Hun aristokratlarının büyük çoğunluğunun Moğol soyundan geldiklerini ortaya koymaktadır. Bununla beraber daha sonra Türk adıyla tarih sahnesinde görülecek kavimlerin ataları da Hun konfederasyonu içinde bulunuyorlardı ve her iki kavim sürekli olarak birbirine karışıyordu.

Türkçe konuşan kavimler, yalnız Moğollarla değil, Arî ırktan sarışın mavi gözlü kavimlerle, gene Arî ırktan İranlı kavimlerle, Slavlarla, Ural-Altay kavimlerinden Samoyedler ve Tunguzlarla ve diğer çeşitli kavimlerle sürekli olarak karışmış ve kültür alışverişinde bulunmuştur. Örneğin Türk kavimleri arasında sayılan Kırgızlar, Arî ırktan gelen daha çok sarışın ve mavi gözlü bir kavimdir. Bunların Türk dilini sonradan konuşmaya başladıkları bilinmektedir. Örneğin Özbekler, batıya göç eden Moğolların bir kısmının batı Türkleri ile karışması ve Türk dilini benimsemeleriyle ortaya çıkmıştır. Diğer yandan Anadolu'ya göç eden Sir-i Derya Oğuzları, tarihte «Türk» adıyla ilk defa ortaya çıkan Göktürklerle akraba olmakla beraber, farklı bir kavimdi. Türkçe konuşan Orta Asya'daki kavimlerin hepsine birden «Türk» adını veren İranlılar ve Araplar olmuştur. Örneğin Oğuzlar, kendilerini hiç bir zaman Türk adıyla çağırmadılar. Ancak Müslüman olduktan sonra, kendilerini diğer Oğuzlardan ayırarak «Türkmen» adını kullan-

maya başladılar. «Türkmen» adının benimsenmesinin, Arapların etkisiyle olduğu anlaşılmaktadır. Görüldüğü gibi, tarihte Türk adı altında anılan tek bir kavim değil, birden fazla akraba kavim vardır. Ve bu kavimler, kendilerini başka başka adlarla anmaktadırlar.

Bu konuyu uzatmaya gerek görmüyoruz. Fakat özellikle şunu belirtmeliyiz: Hele bugün Anadolu'da yaşayan Türk milleti, o kadar çeşitli kavimlerin karışmasıyla meydana gelmiştir ki, saf Türk ırkından söz etmek, hiç bir gerçek payı taşımamaktadır. Bütün ırkçı fikirler gibi, Türk ırkçılığının da hiç bir bilimsel temeli yoktur. Türk ırkçılığı, millî bağımsızlıktan yana bir ideoloji olmayıp, İkinci Dünya Savaşına kadar Alman emperyalistlerinin, o tarihten sonra da ABD emperyalistlerinin yayılma emellerinin bir aleti olmuştur. Başka bir şeye hizmet etmesine de imkân yoktur. Çünkü bu ideoloji, Türk hakim sınıflarının en gerici, en şoven, vurguncu ve emperyalizme en bağımlı kesimlerinin ideolojisidir.

Diğer yandan Türk ırkçılığı, yurdumuzun Doğu bölgesinde yaşayan Kürt milliyeti üzerindeki baskının katmerli olmasına hizmet ediyor. Birinci olarak Türkiye üzerindeki emperyalist tahakküm, her iki milliyetten halkımızı da eziyor. Turancılar, buna hizmet ettikleri gibi, Kürt milliyetini dört bin yıldır yaşadığı topraklardan sürmek türünden aşağılık fikirleri de savunabiliyorlar. Türk ırkçıları, Kürtler üzerindeki her türlü millî baskıyı haklı göstermeye çalışıyorlar. Böylece Türkler ve Kürtler arasında millî düşmanlık körüklüyorlar. Kürtler üzerinde hem em-

peryalizmin baskısı, hem de Türk hakim sınıflarının şoven baskısı söz konusudur. Turancılar, bu baskının en gerici savunucuları olarak, Türkiye halkının emperyalizme karşı birliğini baltalıyor, iki milliyetten halkımızın eşitlik ve özgürlük temelinde birleşmesine karşı çıkıyorlar. Türk ırkçıları, emperyalizmin «böl ve yönet» politikasının aletidirler.

Bugün eğer yurdumuzun ve halkımızın özgürlüğünü ve her türlü sömürüden kurtuluşunu istiyorsak, **«üstün ırk»** safsatalarını bir kenara bırakmalı, ilk adım olarak emperyalizmin ve feodalizmin kökünün kazınması uğruna verilen devrimci mücadele saflarına katılmalı, emekçi halkın mücadelesinde yer almalıyız. O zaman yaptıklarımızla övünebilir ve Türkiye halkını daha ileri bir toplum haline getirmekle Türkiye emekçileri olarak gurur duyabiliriz.

Başka milletler üzerinde üstünlük iddiaları, Türkiye emekçilerine yabancıdır. Böyle bir düşünce, halklar için gurur değil, utanç vericidir. Türklerin de hiç şüphesiz dünyanın bütün milletleri gibi millî onuru vardır. Bu millî onura güç veren şey, başka milletleri eşit olarak görmek ve millî bağımsızlık için mücadele etmektir. Başka milletleri ezmek düşüncesi, daima hakim sınıfların düşüncesi olmuştur. Bu sebeple diğer milletleri ezmek sevdasında olanlar, kendi halklarını da baskı ve sömürü altında tutarlar. Türkiye emekçileri, bu tür düşünceleri reddeder. Türkiye emekçilerine gurur veren şey, tarih boyunca zulme ve sömürüye boyun eğmeyen bir geleneğe sahip bulunmak ve millî bağımsızlık için şanlı bir Kurtuluş Savaşı vermiş olmaktır.

Bugün Asya'da, Türkiye Türkçesi ile akraba diller konuşan çeşitli halklar yaşıyor. Fakat bunlarla Anadolu Türkleri arasında, ne üzerinde yaşayan toprak birliği, ne kültür birliği, ne ortak yaşama bilinci, ne de iktisadi birlik vardır. Milleti meydana getiren bu şartlar, Türkçe konuşan halklar arasında tarihin hiç bir döneminde tam olarak gerçekleşmemiştir.

Bu halkların Orta Asya'da yaşadıkları dönemlerde, insan topluluklarını birleştiren şey, millet değildi. Çünkü henüz milletler oluşmamıştı. İlkel toplumda insan topluluklarını birleştiren şey, belli bir klana ve kabileye mensup olmaktı. Özel mülkiyetin gelişmesiyle kabileler içinde sosyal farklılaşma ortaya çıkınca, bu sefer de insan topluluklarını birleştiren şey, belli bir aristokrata bağımlılık oldu. Bilge Kağan, Orhun Yazıtlarında «Türküm **budunum idi**» diyor. O zaman Türk milleti değil, Bilge Kağan'ın «budunu» vardı. «Budun» kavramı, belli bir aristokrata bağımlılığı ifade ediyordu. **Dede Korkut Kitabı**'nı okuduğumuz zaman, orada insanları birleştiren bağın, bir millete üyelik değil, Salur Kazan'a veya başka bir beye bağımlılık olduğunu görüyoruz.

«Millet» Orta Asya'nın göçebe toplulukları için meçhul bir şeydi. Çünkü milletlerin ortaya çıkması için kapitalizmin şafağını beklemek gerekiyordu. Milletin maddî temeli olan kapitalizme ulaşmaya daha yüzyıllar vardı. Anadolu'ya göç eden Oğuzlar, Anadolu'da birçok kavimle karıştıktan, apayrı bir tarih ve kültür içinde yoğrulduktan sonra 19. yüzyılın sonlarından itiba-

ren bir millet haline geldiler. Artık Anadolu'da yaşayan insanların çoğunluğu, bırakalım ortak yaşama bilincini, Orta Asya'daki insanlardan haberdar bile değildi. Diller, aynı kökten gelse bile, yüzyıllar boyu ayrı bir hayat yaşayan bu halkları birleştiren bir anlaşma aracı olmaktan çıkmıştı.

Bugün Turancıların «bir cihan devletinde birleşmesini istedikleri» Orta Asya halkları ile Türkiye Türkleri, yüzyıllar boyunca ayrı toprak parçaları üzerinde yaşamışlar, ayrı bir tarih içinde yoğrulmuşlar, apayrı kültürler yaratmışlar, ayrı iktisadi birlikler oluşturmuşlar ve farklı milletler olarak tarih sahnesine çıkmışlardır. Nasıl İsveçliler, Almanlar, Avusturyalılar, Danimakalılar ve İsviçrelilerin bir kısmı, birbirine akraba diller konuşmakta ve Cermen kavimlerinden gelmekle beraber ayrı milletler meydana getiriyorsa, bugün Türkiye Türkçesi ile akraba diller konuşan halklar da ayrı milletlerdir. Hatta denebilir ki, devamlı düşmanlık körüklenen Yunanlılar veya komşumuz İranlılar, Türk milletine, bugün Orta Asya'da yaşayan halklardan daha çok benzeyen özelliklere sahiptir.

«TÜRK CİHAN HAKİMİYETİ» EFSANESİ

Bu sebeple «cihan Türklüğü birleşsin» ve «bütün Türkler bir ordu» gibi sloganlar, hiç bir ciddi temele dayanmamaktadır ve her bakımdan hayalidir. Ayrıca bu tür sloganlar, Türkiye'de yaşayan Türk ve Kürt milliyetinden bütün halk için köleleştirici niteliktedir. Turancılık, emperyalizmin Türkiye'deki tahakkümüne hizmet etmekte ve Türkiye halkını boş hayallerle

oyalamakta, onun bağımsızlık ve hürriyet mücadelesinin karşısına dikilmektedir.

«Türk cihan hakimiyeti» safsatası, bugün ABD emperyalizminin cihan hakimiyeti emeline hizmet etmekten başka bir anlama gelmiyor. 20. yüzyılın bozkurtları, Altay Dağlarındaki efsanevî bozkurtun sütünü emerek büyümüyorlar. 20. yüzyılın bozkurtuna süt verip besleyenler, dün Alman emperyalistleriydi, bugün de ABD emperyalistleridir.

Türk ırkçıları ve Turancılar, başından beri büyük devletlerin emperyalist emellerine hizmet ettiler ve Türkiye emekçilerine felaketten başka bir şey vermediler. Enver Paşa, «Turan» ve «kızıl elma» hülyaları yayarak, Alman emperyalistlerinin Asya'daki genişleme amaçlarına uşaklık ediyordu. Almanların Bakû petrollerini ele geçirmesi uğruna yalnız Sarıkamış harekâtında 80 bin Anadolu emekçisi kırdırıldı. Turan hülyaları Sarıkamış'ın soğuğunda, Arap çöllerinde, Kafkasya Dağlarında, Galiçya cephesinde yüz binlerce emekçinin ölümüne ve acı çekmesine sebep oldu.

Turancılık, 1930'larda Nazi emperyalistlerinin hizmetine girmişti. İkinci Dünya Savaşında Turancılığı besleyenler, Naziler ve Türkiye burjuvazisinin Nazi taraftarı, vurguncu kesimi oldu. O tarihlerde Nazi Dışişleri Bakanlığı, Türkiye'deki Büyük Elçiliklerine yolladığı şifreli mektupta aynen şöyle yazmaktaydı:

«Malî durumlarının yetersizliği dolayısıyla, Türkiye'deki dostlarımızı destekleyebilmemiz için size 5 milyon Altın Reichsmark gönderilmesini emrettim.»

Gene İkinci Dünya Savaşı sırasında Naziler, başında Turancıların bulunduğu Bozkurt Alayları kurmuşlardı. Bu Nazi alaylarında, Nazilerin sembolü olan gamalı haç yerine bozkurt sembolü kullanılmaktaydı.

İkinci Dünya Savaşından sonra ise, bozkurtun tasmasını artık ABD emperyalistleri tutuyordu. Bu sırada Alman faşizminin çizmelerini giyen ABD emperyalistleri, bütün dünyadaki faşist ve gerici akımların iplerini de ellerine aldı. Bu gelişmeye paralel olarak bizim Turancılarımız da ABD emperyalizminin hizmetine girdi. Turancıların **«Türk cihan hakimiyeti»** efsanesi, tarih boyunca şu veya bu emperyalistin cihan hakimiyetine hizmet etti ve halkımıza felaketten başka bir şey getirmedi.

«MİLLİYETÇİLİK» EFSANESİ

Lafa değil, işe bakmak gerekir. Turancılar, «milliyetçilik» şampiyonluğu yaparken, bir yandan da yabancı sermaye talanına bekçilik ediyorlar. Yurdumuzun yeraltı ve yerüstü zenginliklerinin emperyalistlere peşkeş çekilmesinin en saldırgan taraftarlığını yapıyorlar. Türkiye'deki emperyalist tahakkümün ve toprak ağası zülmünün devam etmesi için bütün yurtsever halka saldırıyorlar. «Yabancı ideolojileri yaşatmayacağız» diye sahtekarca uluyan bozkurtun tasması ABD casusluk örgütü CIA'nın elindedir. Gerçek budur.

Gerçekler böyle olduğu halde, faşistler proleter devrimci harekete, yıllardan beri «yabancı ideolojik akım» karalamasıyla saldırıyorlar. Oysa Türkiye'nin proleter devrimci hareketinin kökle-

ri, ne Hira Dağlarında, ne de Tanrı Dağlarındadır. Proleter devrimci hareketin kökleri, yurdumuzdaki maden ocaklarında, fabrikalarda ve köylerdedir. Devrimci hareket, doğrudan doğruya Türkiye işçi ve köylülerinin bağrında yeşermiştir ve Türkiye'nin emekçi halkının hareketidir. Emperyalist boyunduruğuna ve toprak ağalığına hizmet edenlerin suçlamaları bu gerçeği değiştirmez. Güneş, faşistlerin balçığıyla sıvanamaz. Halkımızın bağımsızlık ve demokrasi mücadelesi, kimlerin kökünün dışarda olduğunu açıkça göstermektedir.

Türkiye devrimi, Türkiye halkının kendi eseri olacaktır. Proleter devrimcileri, dünyanın her ülkesinde kendi halklarının kahramanlık ve fedakârlığına güvenirler. Faşistler ise, her yerde emperyalistlerin desteğiyle ayakta durmaya çalışmaktadırlar.

Turan ve Ergenekon masalları yanında, «yurt» ve «millet» gibi sözlerle aldatılan ve faşizmin hizmetine sokulan bazı gençlere bu gerçekleri kavratmak önemli bir görev olmaktadır.

Yurdu sevmek ne demektir?

Bir kimse, yurdunun emperyalist boyunduruğu altında olmasından acı duymuyorsa ve emperyalist tahakküme karşı mücadele etmiyorsa, onun yurt sevgisinden söz edilebilir mi? Hele yurdun bağımsızlığını isteyenlere saldıranlar için, bütün dünya dillerinde tek bir kelime vardır, o da vatan hainliğidir.

Türkeş fasistleri, «Bağımsız Türkiye» sloganını haykıran halka her yerde «Kahrolsun Komünistler» naraları atarak saldırıyorlar. Niçin ba-

ğımsızlık için mücadele edenler «kahrolsun»? ABD emperyalistleri bunu istediği için mi?

Faşistler, yalnız millî bağımsızlığın değil, her türlü ilerlemenin düşmanıdırlar. Bütün Anadolu'da faşist saldırganları besleyen güç, toprak ağaları ve tefecilerdir. «Millet» sözcüğünü ve «millî beraberlik» edebiyatını dillerinden düşürmeyen faşistler, bir toplumun millet olarak teşekkül etmesi ve ilerlemesi için mutlaka tasfiye edilmesi gereken feodal kalıntıların kiralık adamlarıdırlar.

Millet, toplumların ilerlemesinde feodalizmin tasfiyeye uğradığı bir gelişmenin ürünüdür. Fransızları millet yapan, feodalizmi yıkan Büyük Fransız ihtilâliydi. Almanlar ve İtalyanlar, feodalizme karşı verilen mücadele içinde bir millet haline geldiler. Aynı şekilde Türkler ve Kürtler de, 19. Yüzyılda Osmanlı feodalitesinin çözülmesine paralel olarak bir millet haline geldiler.

Millet, feodal parçalanma ve bağımlılıkların son bulduğu, toplumun iktisadî hayatının tek bir pazar etrafında birleştiği bir ekonomik ve sosyal temel üzerinde ilerler. Faşistler ise, «millî birlik» vb. gibi sloganlarla toprak ağalığının ve her türlü feodal kalıntının tasfiye edilmesini önlemeye çalışıyorlar.

Bütün bu sebeplerle Turancı faşistler, hem Türklerin, hem Kürtlerin millî gelişmelerinin karşısına dikilmektedirler. Onlar, nerelerinden tutarsanız tutun millî bağımsızlık ve demokrasi düşmanıdırlar. Türkiye'nin bağımsızlık ve demokrasi yolunda ilerlemesi için bozkurtun başı mutlaka ezilmelidir.

GERÇEKLER EFSANELERİ YIKACAKTIR

Bugün Türkeş ırkçıları «güçlü devlet» sloganını ileri sürüyorlar, birçok genci «büyük cihan devleti» hayalleriyle aldatıyorlar. Bu devlet, Orhun Yazıtlarının yazdığı gibi «baş eğdirme ve diz çöktürme» felsefesine dayanıyor. Baş eğmesini ve diz çökmesini istedikleri, en önce kendi halkımızdır, yurdumuzun emekçileridir. Türkeşlerin «güçlü devlet» anlayışı, bugünkü faşist devletin halk üzerindeki zulüm ve baskısının çok daha ağırlaştırılmasıdır. Türkiye emekçilerinin isteği ise, bunun tam tersidir. Türkiye emekçileri, emperyalist işbirlikçisi parababaları ve toprak ağalarının devleti yerine emekçi halkın devletinin kurulmasını istiyor.

Faşistler, devleti yüceltirken, emekçi halk üzerindeki baskı ve zulmü yüceltiyorlar ve «son Türk devletinin ebediliği» paravanası arkasında zulmün ve sömürünün ebediliğini savunuyorlar. Çünkü onların yücelttiği devlet, tarih boyunca bütün hakim sınıfların kurduğu devletler gibi, halka «baş eğdiren ve diz çöktüren» bir baskı aracı niteliğindedir. Oysa diz çöktürülmesi gerekenler, Türkiye'nin bağımsızlığını emperyalistlerin ayakları altına seren ve halkı ezen bir avuç büyük burjuva ve toprak ağasıdır. Emekçi halkın devleti, işte bu bir avuç sömürücü ve zalime baş eğdirecek (...) emperyalistlere diz çöktürecektir.

(Doğu PERİNÇEK, Bozkurt efsaneleri ve gerçek, İst. 1976, s. 65 - 82)

«SON TÜRK DEVLETİ» YALANI

Bir «son Türk devleti» lâkırdısıdır çıktı. Böy-

le anlamsız, yanlış, akılsızca lâkırdılar nasıl tutar, ağızdan ağıza geçer, hep şaşarım. Üstelik bunu yayanlar «milliyetçi» de geçinirler. Bugünkü Türkiye'nin Türk devleti, son Türk devleti değil, **ilk Türk devletidir.**

Bir Türk soyundan gelmiş kişilerin tarihte kurdukları çok devlet vardır. Fakat bu devletlerin hiç biri kendini «Türk Devleti» saymamıştır. Dışlarındaki dünyada da bunların hiç biri «Türk Devleti» diye adlandırılmamıştır. Avrupada, çoğu Cermen kökenli, bir kaç soy prenslikler, kırallıklar, imparatorluklar kurmuşlardır. Asya'da da Türkler buna benzer bir rol oynamışlar; uzak doğudan kuzey Afrika'ya kadar, bir çok yerlerde egemenlik dinastileri (hanedanları) kurmuşlardır. Fakat bu egemenliklerin çoğu bir **Türk ulusu devleti** olmamış; olanları da kendilerine Türk devleti dememiş. Kimileri de Türk olmayan halklar üzerine egemenlik kurmuş; çok zaman geçmeden de egemenliklerini kurdukları halkların dilini, geleneklerini, dinini alarak Türklüklerini de unutmuşlardır. İlk kez Türk devletiyim diyen ve öyle tanınan devlet Türkiye Cumhuriyeti devleti olmuştur.

Anılış Biçimleri

Bugün dünyadaki devletlerin bir bölümü bir ulus adı olmuş olan bir adla anılır. Bir bölümü toprak temeli olan yerin coğrafya adı ile anılır. Kimileri de rejim biçimlerini tanımlayan sözcüklerle tanınır. Bir kaç tanesi de ya düşmanlarının yaydığı adla ya da yabancıların yanlış olarak yaygınlaştırdığı adla anılırlar. Örneğin «Japon» ve «Japonya», oradaki ulusun sevmediği bir ad-

dır. Bugünkü Polonya için Lehistan ve halkına halâ Leh diyen yeni çıkmış bir Türkçe kitap ve bir yazı okudum geçenlerde. Bir Polonyalı bunu okusa çok alınır, çünkü bu ad, Polonyalıları çok aşağı gören Almanların taktığı ve aptal, pis anlamına gelen bir admış. Osmanlılar bunu bilmeden (belki de bilerek) almışlar. Aynı zamanda da Almanlar için Slavların koyduğu Nemse adını almışlar ki bu da aptal millet anlamına gelir. Lâtincenin kullanıldığı zamanlar da Slav halkları için kullanılan «Slav» sözcüğü aslı «köle» anlamına gelen sözcüktür. Zamanla unutuldu. Fakat bugünkü İngilizcede Slav sözcüğünden bozulma ve «Pis, uyuşuk, tenbel» anlamına gelen bir iki sözcük var hâlâ.

Bir ulus adı ile adlandırılmış devletler pek yakın zamanların devletleridir. Örneğin, Fransa devleti Fransız ulusunun adı ile tanınan devlettir. Yanılmıyorsam, bunların ikincisidir. Halbuki onun kuzeyindeki adada bulunan devlet öyle değil. Biz ve daha birçok ülkelerin insanları oradaki devlete İngiliz Devleti, ülkesine de İngiltere deriz ki ikisi de yanlış. İngiliz devleti diye bir devlet yoktur. Oradaki devlet kendini «İngiliz» adlı bir ulus adıyla tanımlamaz. Romalılardan kalma bir bölge adı olan Brittania'dan gelme «Britain» adıyla tanımlar. Üstelik bu sözcüğün aslı Anglo-Sakson kökenli değil, ona yabancı ve hatta kimi kez düşman olan Kelt kökenlidir. Fakat bu devlet çok kez «Britain» olarak bile anılmıyor da «United Kingdom» olarak tanımlanıyor. Yakın bir gelecekte bu ad ona daha da yakışacak. Çünkü bugün bu Britanya Krallık Birliği, «İngiltere», «İskoçya» ve bizim Fransızcadan ala-

rak «Gal» dediğimiz «Wales»den oluşan yarı otonom bir bölünmeye geçmek üzeredir.

Almanya, İspanya...

Bizim Almanya dediğimiz yerin devletinin adı da bir ulus devleti adı değil, şimdilik. İspanya, Romalıların adlandırdığı bir yarımadadan alıyor adını. Kimi devletler de dil birimleri adı ile anılırlar. Bizim yanlış olarak Yunanistan dediğimiz yerin devletinin adı Yunan devleti değil. Bu devletin başına vaktiyle getirilen kral, Avrupa'daki krallık dinastilerinden birinden gelme olmakla beraber onun başında bulunduğu devlet onun adıyla adlandırılmamıştır. Yanılmıyorsam Avrupa'da artık hükümdar soyu ile adlandırılan devlet kalmamıştır. Avrupa dışında, şurada burada böylesi var. Örneğin, Arap yarımadasındaki devletlerin en büyüğünün adı Arabistan değil, Suudi Arabistan'dır.

Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği adının yerleşmesinden sonra, devletlerin rejim adıyla adlandırılması da başlamıştır. Ama bu azbuçuk ondan daha öncesinden başlamıştı, Amerika kıtası üzerinde. Orada, bugünlerde ikinci yüzyıl dönümü kutlanmakta olan bir ulus gelişerek bir devlet oldu. Fakat «Amerika» adlı bir devlet ya da ulus yoktur. Americus Vespucius adlı bir İtalyan gemicisinden gelen bir adla tanımlanan bir kıtanın kuzey parçasında birleşmiş devletler anlamına gelen United States adlı bir devlet oluşmuştur.

Afrika'da da bugün adlarını yeni öğrenmeye başladığımız devletler kuruluyor. Hiç birinin

adlarının kökenini ben bilmiyorum; ya bir kabile adından, ya onun ülkesinin yerli dildeki adından, ya da Avrupalıların vaktiyle verdikleri adlardan gelme olsalar gerek.

Türk ve Türkiye

Demek ki devletler eskiden başlarındaki egemen soyun adı ile, ya da bulundukları bölgelerin eski adı ile ya da yabancıların taktığı adla anılırlardı. Ancak, kimilerinin birleşmiş bir ulus olarak adı tanınmış bir halk adıyla adlandırılmaları gibi çeşitler var. Asya'da bir ulus adı ile adlanan en eski devlet belki Çin (Bugün o da Çin Halk Cumhuriyeti adı ile tanınır). En yenisi de Türk Devleti. Bugünkü Türkiye ve Türk devleti tarihte bu adı alan ilk Türk devleti olmuştur.

Bu adın alınışı da Cumhuriyet döneminde ve Atatürk'ün ısrarı ile olmuştur. Sultanlık ile Halifeliğin kaldırılmasından sonra, geçici olarak «Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümeti» Devleti olarak adlanan devletin gerçek adının ne olacağı TBMM'deki hararetli tartışmalara konu olmuştu. O zaman Mustafa Kemal karşıtı olan ırkçı, Turancı, Anadolucu, mukaddesatçı ne kadar eski eğilimli tanınmış kişiler varsa Turan, Oğuz, Selçuk, Anadolu devleti gibi adlar teklif etmişler ve yalnız Mustafa Kemalcilerin yeni devletin adının Türk Devleti ve ülkesinin adının Türkiye olması üzerinde direnmeleri sayesinde tarihte ilk Türk Devleti kurulmuştur.

(Niyazi BERKES, İlk Türk Devleti, Cumhuriyet, 4. 10. 1976)

IV

FAŞİZM, NASIL BİR EĞİTİM İSTİYOR?

Gerçekte faşizm, toplumun inançlarından, değer yargılarından ve ulusal duygularından yararlanarak, kendine toplumda yer ve zaman kazanmasını başararak asalak bir düzen uygulamasıdır. Ulusun zor günlerinden, toplumsal bunalımlardan kaynaklanarak uç verir. Ulusalcı, toplumcu bir görünüme bürünerek gelir. Korkudan, kaba güç birikimlerinden beslenir.

Halkımızın dilinde var olan ve «ayağıma yer edem, gör başına neler edem» sözü ile özetlenebilen, «Ayrıkotu» meşrepli bir düzen yutturmacasıdır faşizm. Özellikle işçi kesiminin bilinçlenerek kendi örgütünü oluşturmaya yöneldiği, toplumculuğun yoğunluk kazanmaya başladığı dönemlerde, anamalcı çevrelerin, iç ve dış sömürü çevrelerinin başvurdukları bir kara düzendir faşizm. Sömürüyü, anamalcılığı ayakta tutmak ve sürekli egemen kılmak, işçi sınıfını, çalışanlar kesimini susturmak ve sınırlamak amacını güder. Anamalcı azınlık düzenidir.

ZAFER ÇIĞLIKLARI

«Milliyetçilik»i sürekli savsöz olarak benim-

seyen faşizm, bununla toplumu kendi sorunlarından uzak tutmak, o savsöz arkasında içe dönük eleştiri ve tartışmaları savuşturmak için büyük çaba harcar. Sürekli «Zafer» çığlıkları atılsın ister.

Tıpkı bugün olduğu gibi.

Bizdeki faşizm özlemcileri ilkin «Tanrı Türkü Korusun» çığlıklarıyla ortaya çıkmışlardır. Peşinden, «Milliyetçi Türkiye», «Büyük Türkiye», «Müslüman Türkiye» savsözleri zihinleri iyice karıştırmış olarak, «Rehberimiz Kur'an, hedefimiz Turan», «Son Türk devletini batmaktan kurtarmak», «Bugünkünden daha küçük Türkiye'ye rıza göstermemek» savsözlerine yönelmişlerdir. 12 Mart'tan beri aşama aşama ilerlemesini sürdüren bizdeki faşizm özlemcileri, son konuşmalarını şu sözlerle noktalamaya başlamışlardır:

«Zafer, Hak'ka bağlanan ve zafere inanan Türk ülkücülerinindir. Ya olacağız ya öleceğiz. Öldükçe dirileceğiz...»

Türkiye'deki faşizm bugün «gemileri yakmak»tan söz ediyor. Ve de şunlar yazılabiliyor artık «Ülkücü» yayın organlarında: «Ülkücü kavgasını yapan bir insan gemileri ne zaman yakacağını iyi kestirmeli ve o anda da muhakkak yakmalıdır. Korkmak, çekinmek vatana ihanetle eşittir. Türk ülkücü hareketi kabuğunu çatlatmak istiyor.»

FAŞİZM VE EĞİTİM

Her şeyden önce eğitime büyük öncelik tanıyor bizdeki faşizm. «Kadrolaşmak» için bunu zorunlu buluyor. Eğitim görmemiş ülkücüleri eğitim merkezlerine çağırıyorlar. «Ülkücüler», ta

1965'lere götürüyorlar faşizmin tırmanışını. MHP'nin kuruluşu ilk «organize milliyetçilik» sayılıyor. Arayışlar içinde «komando eğitim kampları» kuruluyor, yurdun gözden ırak yerlerinde, 1968 içinde A. İpekçi'ye şunları söylüyor «Başbuğ» Türkeş bu komando eğitim kampları hakkında: «Biz o kampları, hangi bölgede açacak isek, o bölgede daha önce bir (Komando Hazırlık Komitesi) kuruluyor. Komite gerekli hazırlık ve saptamaları yapıyor. Bütün siyasi partiler her memlekette meşru baskı gruplarını ele geçirmeye çalışırlar. Bu baskı gruplarıyla, zinde kuvvet teşekkülleriyle işbirliği yaparak iktidar yolunu açmaya çalışırlar...» (Bkz. Liderler Diyor ki. Sayfa 297 - 301)

Ülkemizde toplumculuğun tam da hız kazandığı, işçi örgütlenmesinin yoğunlaştığı bir dönemde oluşturulan (Milliyetçi Cephe) ortaklığı, faşizm uygulamasında ustalıklı bir yumuşak iniş olarak belirtilmiştir. Devleti tüm örgünlüğü içinde görüp gözetebilecek kadroları ele geçiren MC ortaklığı, asıl ağırlığını millî eğitim üzerinde yoğunlaştırmıştır. İlkin, kendisinden önceki MSP - CHP ortak hükümetinin devlet kadrolarını ve özellikle millî eğitim örgütünü komünistleştirdiği savı ile yaygaraya başlayan MC içine yuvalanmış faşist taslakları, «eğitimi millîleştirmek» savsözü arkasına saklanıp sayıları onbinlere varan öğretmen ve öğrenci kıyımını gerçekleştirmişlerdir.

Kendi deyimleriyle «düşürülen» millî eğitim merkez örgütünde masalara yerleştirilen faşist kafalı yöneticiler eliyle, millî eğitimin tüm taşra

örgütü bir bir elenmiş, Atatürkçü-ilerici öğretmen ve yöneticiler yerlerinden alınarak, onlardan boşalan yerler, kitle tabanı oluşturmasında, başarı ile kullanılmıştır. Eğitim-öğretim programları ve ders kitapları «Düzene Uygun Kafalar» yetiştirecek biçimde ve içerikte olmak üzere değiştirilmiştir. İnanca bağımlı bilgiler veren, öğütçü bir eğitim-öğretim düzeni, tüm koşullarıyla, egemen kılınmıştır. Öğrenim çağı kuşağını eğitip öğretecek kuşakları daha kaynağında iken, düzenin isterleri doğrultusunda koşullandıracak gerekli tüm önlemler alınmış ve uygulamaya konulmuştur.

BAKANLIK YÖNERGELERİ

Bugün uygulanmaya zorlanan öğretim programları, ders kitapları ve eğitim kurumları sık sık yinelenerek yollanan Bakanlık yönergeleri:

«Düşünmene gerek yok. Sana söyleneni bele yeter.»

«Bilgiden önce inanç gerekli. Önce inan, sonra öğren.»

«Sana söylenenlerin nedenini sorma. Soru zaman kaybettirir.

«Umutlu ol. Alın yazını değiştiremezsin.»

Vb. anlamlara gelebilecek öğütçü eğitim-öğretim buyruklarıyla doludur. Okullarda düzene koşullandırılan öğretmen ve yöneticiler, öğrencilerinin soru yöneltmelerini istemiyorlar. Kendilerine, gözü kapalı inanılmasını öneriyorlar. (...)

(Ali DÜNDAR, Faşizm Kadrolaşmak İçin Eğitime Önem Veriyor, Politika, 27.2.1977)

MHP'Lİ GENÇLER NASIL EĞİTİLİYOR?

MHP'li İstanbul İl Gençlik Teşkilâtı Eğitim Masası'nın hazırladığı **«Doktriner eğitim dersleri»** tefrika ediliyor Millet gazetesinde. Bu derslerden bazı bölümleri buraya aktarmak istiyoruz: «Ders»lerin 2-6 Şubat günlerinde yayımlanan 39-43. tefrikalarından «kadro, kadronun unsurları ve niteliği, doktrinin zafere ulaşması» gibi konulara ilişkin bölümleri...

Teorisyenler ve Mücahitler

Sözü geçen «Masa»nın hazırladığı «ders»lerde, «Hiç şüphe yoktur ki bir ülkünün, bir ideolojinin zafere ulaşması kadrosunun tam ve kâmilen kurulmasıyla mümkündür» deniliyor.

Kadro, «iki unsurdan meydana gelir»miş: «Kadronun teorisyenleri ve mücahitleri.» Bu teorisyenlerin ve mücahitlerin, yani savaşçıların neler yapacağını da açıklıyor Eğitim Masası. Biz, bozuk cümleleri hiç değiştirmeden aktarıyoruz:

«Bu temel iki ayak üzere kurulan kadro, birinin yokluğu halinde sürekliliği kaybolur, yozlaşır. Bunun içindir ki, fikrî hareketi zafere götürecek kadro, bir taraftan mücahitlerine dayanırken, diğer taraftan düşünürlerini yetiştirmek mecburiyetindedir. Aksi halde zafere ulaşmış bir kadro dahi şayet teorisyenlerden mahrumsa, davanın uygulamada başarılı olmasına imkân yoktur.»

Savaşçı, Güçlü Kuvvetli...

Şöyle devam ediyor «ders»: «Ülkücü inkılâbın köklü ve reorganizasyoncu (yeniden düzenleyici) olması, kadronun savaşça düşünürlerinin güçlü ve kuvvetli olmasına bağlıdır.» Masanın

başındakiler burada kavramları karıştırmışlar. Hem «köklü inkılâp» hem de «reorganizasyon» olur mu diye düşünmemişler. Ee, bu kadarı da parlak söz söylemenin şanından tabii.

Bu sözlerin hemen altında Türkeş'ten bir alıntı var. Sık sık Türkeş'in cümlelerine yer veriliyor zaten. Türkeş:

«Bu hareketi sırtladık, hedefe doğru götürüyoruz. Bana bu şerefi verenlere teşekkür ederim» diyor. Böylece Türkeş'in «lider» ve «düşünür» kadrosundan olduğu da belirtilmiş oluyor. Ardından da kadronun tanımı yapılırken «Aynı lidere bağlı aynı fikrî kaynaktan beslenen...» sözleri yer alıyor.

Kadronun Mucidi!

«Kadro mücahitlerinin ve teorisyenlerinin şu özellikleri taşıması gerekir»miş:

«Önce kadro mutlak surette lidere itaat etmelidir. Lider, kadronun hem teorisyeni, hem de mucididir. Emir komuta zincirinin en üst halkasıdır. Ülkü ve ideolojinin tahakkukunu sağladığı gibi, kadro içi duygu, düşünce birliğini ve disiplini de sağlar. Kadro, liderini benimseyen, itaat eden kişilerden meydana gelir. Her ne surette olursa olsun liderin tayin ve tespit ettiği yolun dışına çıkılamaz.»

Bütün bunlar, Türkeş'in işinin epey çetin olduğunu ortaya koyuyor. Ve Frankenstayn'a benzetilmek, aynı zamanda kadronun disiplinsiz, liderin ise beceriksiz olması anlamına gelir ki, Türkeş'in böyle bir benzetmeden hoşlanmayacağına kuşku yok.

Derste, «Değişik fikir ve kanaatlar kadronun insicamını bozar, tesanüdünü yozlaştırır. Uygulamada, başarısızlığa uğratır. Bunun içindir ki, kadro teorisyenlerin ortaya koyduğu doktrine mutlak surette bağlı olmalıdır. Hiç kimse doktrini değiştirmeye, ilâveler veya çıkarmalar yapmaya yetkili değildir. Ancak millî doktrinin «gelişmecilik» maddesine uygun olarak, doktrin doğrultusunda ve değişen şartlarâ muvazi ileri ve aydınlatıcı çalışmalar yapılabilir.» deniyor.

Görüldüğü gibi bu «doktrin» kendilerinin despot diye niteledikleri sosyalizmden fersah fersah ilerde... Değiştirme, ekleme ya da çıkarma yapma yasak edilmiş. Oysa sosyalizmde, «eleştiri» ve «özeleştiri» vardır!

Tırmanma Dersi

MHP doktrini, «metcd» ve «tırmanma» yönlerinden sınır tanımıyor. «Mücahit»lerin «devleti ele geçirme hırsı» taşıdıkları da gizlenmiyor:

«Doktrinlerin zafere ulaşmasında yalnızca şu veya bu metod ileri sürülür. Millî doktrinin metodu karakterine bağlıdır. Doktrin sınıfçı ve zümreci değildir. Toplumun bütününe hitap eder.

«Bu metod ağır ağır ilerleyen bir nem gibi yürüyecektir. Bu görüş Türk devletine talip olanların hırslı ve yılmaz yürüyüşüdür. Günün şartlarının icabettirdiği meşru yolların hepsi bizim metodlarımız içindedir.»

«Meşru yol»un ne olduğu açıklanmıyor tabii..

Bu «doktrin»in bugünkü Türkiye'yi nasıl gördüğünü belirten bir cümle ile bitirelim:

«Dudaklar çatlak, mideler boş, köyler karan-

lık, dağlar tepeler çıplak, halk yoksul, millet düne küskün, gelecekten ümitsizdir.» (...)

(Alpay KABACALI, MHP'li gençler nasıl eğitiliyor? Yeni Ortam, 10.2.1976)

«ÜLKÜCÜYE NOTLAR...»

Elimizde bir kitap var. Bu kitap Türkeş yanlısı sağcı eylemcilerin el kitabıdır. «Ülkücüye Notlar» adını taşımaktadır. Yazarı Necdet Sevinç'tir. Kitabın başında, öldürülen sağcı gençlerin adları sıralanmaktadır. Bunların içinde, Ülkü Ocakları Genel Başkanı İbrahim Doğan ve MHP Gençlik Kolları Başkanı Ali Güngör tarafından tabancayla vurularak öldürülen Dr. Necdet Güçlü'nün de adı yazılmaktadır.

— Bu kahramanlar, Türk milletinin varoluş kavgasına katıldıkları için Türk düşmanları tarafından öldürülmüşlerdir. Vatan topraklarının bağrına teslim ettiğimiz yiğit ülkücülerimizi rahmet ve saygıyla anıyoruz...

Bu kitap bu önsözle başlamaktadır.

Demek oluyor ki, Dr. Necdet Güçlü «Türk düşmanları» tarafından öldürülmüştür. Ankara 1'inci Ağır Ceza Mahkemesi'nin, 30.9.1974 gün 1974 - 486 sayılı kararında, Dr. Necdet Güçlü'nün İbrahim Doğan ve Ali Güngör tarafından öldürüldüğü saptanmış, katiller 12'şer yıl ağır hapis cezasına çarptırılmışlardır.

Bu iki katil de Ülkücüdür...

«Ülkücüye Notlar» adlı kitabın 33'üncü sayfasını açıp okuyoruz. Okuyalım siz de öğrenin. Savcılar ve devlet yetkilileri de öğrensin. Ülkü Ocaklarını öven bazı askerî yargıçlar da öğrensin:

— Demek ki teşkilât toplum hayatının her sektörüne uzayan bir «iyerarşi» kurmalıdır.. Demek ki, teşkilât diğer teşkilâtlarnı zaaf ve çelişkilerinden faydalanarak onu zayıflatmaya çalışmalıdır... Demek ki hiç bir şey teşkilâta karşı ve teşkilâtın dışında değildir.. Demek ki her şey teşkilât içindedir... Ve demek ki milliyetçi otorite bütün otoritelere karşıdır..

Anlaşılıyor ki, ülkücü «teşkilât», toplum hayatının her kesimine uzayan bir «iyerarşi» kuracaktır. Bunun somut örneği yukarıda sözünü ettiğimiz Dr. Necdet Güçlü olayında kullanılan tabanca, sahipleri Yüzbaşı Fehmi Altınbilek ve Mustafa İlerisoy adlarındaki iki subaydır. Hiyerarşi, toplumun her kesiminde kurulmuş, bu arada, bazı subaylarla ilişki kurularak, Silahlı Kuvvetler de, bu hiyerarşiye katılmıştır. Bu eylemler, Türk ceza yasasının hangi maddesine girmektedir? 141 mi? 146 mı? 168 mi? 169 mu?

— Ve demek ki milliyetçi otorite bütün otoritelere karşıdır...

Bunun anlamı nedir?. Ülkemizin namuslu hukukçularına sesleniyorum: Nedir bunun anlamı?. Demokratik hukuk devletlerinde, tek otorite «devlet»tir. Devlet otoritesi, yasalar gereğince kullanılır. Bu otorite, güvenlik kuvvetlerince sağlanır. Ülkücü, her türlü «otoriteye» karşı olduğunu açıklarsa, anarşinin, kargaşanın yolu gösterilmiş olmuyor mu?.

Anarşi değil midir bunun adı?.

Kitabın 57. sayfasını da okuyalım. Bu satırları da, Atatürkçülüğü dillerinden düşürmeyenler için aktarıyorum. Bakınız Atatürk'ün «Yurtta sulh, cihanda sulh» ilkesi nasıl niteleniyor?

— Türk dış politikası, artık günün politik şartlarının bir gereği olarak söylenen «Yurtta sulh, cihanda sulh» prensibi gibi pısırık miskinlik, korkaklık uyuşukluk telkin eden bir sloganın tesirinden kurtulunmalı ve iddialarımıza uygun bir hedefe dönüştürülmelidir. Ve meselâ denilmelidir ki: Dünyanm neresinde bir Türk varsa bizim tabii hudutlarımız oradan başlar...

Dünyadaki bütün Türklerin toplanması ilk bakışta, kulağa hoş gelen, milliyetçi duyguları canlandıran bir düşüncedir. Gençler, işte böyle masallarla kandırılıyor. Örnek ortada: Kıbrıs'taki soydaşlarımıza yardım elini ancak solcu Ecevit uzatabildi. Cephe ortaklığı ise, Bulgaristan'da ellerinde pasaportlarla bekleyen 40 bin Türk'e henüz kapı açamıyor. Dünyanın bugünkü koşullarında bütün dünyaya saldıracağımızı ilan edip, bunu bir de, TRT ekranlarına yansıtmanın, ülkemize ne gibi yararlar getirdiğini, önce Dışişleri Bakanlığından sormak gerekir.

Şu sözlere de bakınız:

— Zaferin bedeli kandır...

Kitabın 64. sayfasında ise, Anayasa düzeninin değiştirilerek Başbakanlık ve Cumhurbaşkanlığının tek kişide toplanacağı da yazılmaktadır. Kitapla birlikte Alpaslan Türkeş'in yaşam öyküsünü anlatan bir ek de verilmektedir. Başkanlık sistemi gelirse, devlet ve hükümet başkanlığına «başbuğ Türkeş» getirilecektir.

— Tek Meclis, tek lider...

19 Mayıs törenlerinde, Cumhurbaşkanının önünde böyle gösteri yapılmıştır. Tek Meclis, tek lider, Başbuğ Türkeş...

Kendi elleriyle öldürdükleri kimseleri bile «ülkücü şehit» olarak ilan edenlerin bu el kitaplarını, devletin yetkililerine saygıyla sunuyorum...

(Uğur MUMCU, «Ülkücüye Notlar...», Cumhuriyet, 25.5.1977)

BİR ANARŞİ KAYNAĞI..

Geçenlerde Gaziantep'te MHP'li Sağlık Bakanının akrabası olan MHP İlçe Başkanı öldürüldü. Sokak ortasında tam evinin önünde... Katili bulunamadı.

O sırada Gaziantep'te bulunan MHP'li Bakan, Sayın **Gökçek**, «**Hangi birinin katili bulundu ki, bu bulunsun**» yollu bir söz söyledi.

Düşünün... MC hükümetinin başka üyesi, İçişleri Bakanı Sayın **Özal**, «**İki ay içinde üstesinden geleceğini bildirdiği anarşinin kontrol altına alındığını, sokak olaylarındaki, eğitim kurumlarındaki anarşinin eskiye oranla hayli hafiflediğini**» söylüyor... Polisin etkin önlemlerle olayların faillerini ele geçirdiğinden söz ediyor...

Aynı kabinenin bir üyesi Sağlık Bakanı Sayın **Gökçek** de İçişleri Bakanının kulaklarını çınlatıyor:

— **Hangi birinin katili bulundu ki...**

Sağlık Bakanı haklı...

İkinci MC'nin kuruluşundan bu yana sağdan ya da soldan ortalama iki günde bir siyasal cinayet işlendi.

Hangi birinin katili bulundu?

Gene geçenlerde, «**anarşinin üstesinden geleceğini**» söyleyen İçişleri Bakanının dikkatine, belgeli bir örnek sunmuştuk...

Küçükçekmece'de, Büyük Ülkü Derneği mensuplarının bölgedeki halkevi üyelerine karşı giriştikleri «terör» eylemlerinden söz etmiştik... Polisin de, savcının da bilgisi tahtındaki eylemlerdi bunlar...

Yankısı İçişleri Bakanlığı yerine MHP'den geldi.

Genel Sekreter Yardımcısı ve parti basın sözcüsü **Yaşar Okuyan'ın** yanıtı bu sütunlarda.

Hâlâ diyor ki, **Yaşar Okuyan:**

— **MHP'nin barış çağrıları samimidir, MHP, daima kanunlara ve hukukun üstünlüğü ilkesine uygun olarak davranmayı ve memlekette kardeş kavgasına son verilip huzurun tesis edilmesini kendisine düstur edinmiştir...**

Ve devam ediyor:

«MHP, bir siyasî partidir, Büyük Ülkü Derneği ise Cemiyetler Kanunu'na göre kurulmuş, siyasetle uğraşması kanunen mümkün olmayan bir dernektir... Aramızda herhangi bir bağ yoktur.»

Organik bağ yoktur da, **«Büyük Ülkü Derneği»** ve **«Ülkü Ocakları»** şubesi başlıklı kâğıtlarla, MHP'li bakanlıklara yazılan, memur alımı, sağlık personeli, gümrük kolcusu atanması gibi işlemler öneren «belge»lerin anlamı nedir?

Örneklerini bu sütunlarda sık sık yayınladık... Sayın Okuyan'ın bunları okumus olması lâzımdı...

Ülkücü örgütler, MHP'nin yan kuruluşları gibi, örneğin gençlik kolları gibi çalışmıyorsa bir Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde Tabiî Senatör **Muzaffer Yurdakuler'in** oğlunun öldürülmesinden

sonra, radyo ve TV'den konuşan Sayın Türkeş acaba neden:

«Ülkücülerin yanındayız, onlarla övünüyoruz» diye demeç verme gereğini duymuştu...

Daha önce de bir gazeteye verdiği demeçte, acaba neden, «Bizimkiler yerli malı silah kullanır» buyuruyordu... «Bizimkiler» dediği, «yerli malı silah» kullananlar kimlerdi?

Büyük Ülkü Derneği'ni, Ülkü Ocakları'nı, «Bir olaydan veya birtakım adı geçen derneğe üye olan kimselerin kanuna aykırı fiillerinden dolayı suçlamaya kalkışmak da hukuk ve mantık açısından mümkün değil»miş...

Bendeniz, Küçükçekmece'de bir değil, 21 olaydan söz ederken, sadece bu semti ele almıştım... Ama ülkücü derneklerin, halkevlerine karşi giriştikleri sistemli eylemler konusunda birçok örnekler var elimde...

İl il, bölge bölge... Ankara'da Mamak'ta, Küçükesat'ta ve daha birçok semtte...

Örneğin ikinci MC kurulduktan sonra, 24 halkevi şubesi saldırıya uğramış, 26 halkevi üyesi kurşunla yaralanmış, üç halkevi üyesi öldürülmüş, 150 halkevi üyesi tehdit edilmiş...

Kaldı ki Ülkü Ocaklarıyla ilgili sabıka dosyaları bir değil, beş değil...

Daha kuruluşuyla birlikte genel yönetim kademesinden başlıyor bu, «kanunların, hukukun üstünlüğünün, kardeş kavgasına son verip huzurun tesis edilmesini kendine düstur edinmişli. ğin» tamamen tersine uygulamalar.

Nasıl mı?

Sayın Okuyan'ın belleğini tazeleyelim:

1) İbrahim Doğan, Ülkü Ocakları Genel Başkanlığı yapmıştır. Ankara Birinci Ağır Ceza Mahkemesi 1974/91 esas ve 1974/486 sayılı kararıyla 13.4.1970 günü Ankara'da Hacettepe Üniversitesi bahçesinde Doktor Necdet Güçlü'yü 6815296 numaralı yerli malı tabanca ile öldürmekten 24 yıl hüküm giymiştir. Bu cezası 12 yıla indirilmiş, daha sonra Ecevit döneminin Af Yasası'yla hapisten çıkmıştır. Hakkındaki karar kesinleşmiştir.

2) Sami Bal, Ankara Üçüncü Ağır Ceza Mahkemesi'nce 5.11.1974 günü ve 1974/133 esas, 1974/557 karar sayılı gerekçeli hüküm ile Fen Fakültesi önünde Nail Karaçam'ı öldürmekten 24 yıl ağır hapse mahkûm olmuş, bu cezası 12 yıla indirilmiş, gene Af Yasası'yla salıverilmiştir. Hakkındaki hüküm kesinleşmiştir...»

Sami Bal kim midir?

Cinayetten giydiği hükme rağmen, o da Ülkü Ocakları'na Genel Başkan seçilmiştir. 1976 şubatına kadar da bu görevi yürütmüştür.

Şimdi neredeler mi?

2'nci MC döneminin MHP'li bakanlıklarından birinde devlet memuru.

Evet, «MHP barışçıymış, hukuka saygılıymış, huzurun tesis edilmesini kendisine düstur edinmiş»miş...

İnsan gerçekten inanmak istiyor ama nasıl?

Şimdi ülkücülere okutulan «Ülkücüye Notlar» başlıklı kitaba bir göz atalım hele. Göz atalım ve görelim bakalım, «ülkücü teşkilât» ne imiş?

«Teşkilât, toplum hayatının her sektörüne

uzayan bir hiyerarşi kurmalıdır. Demek ki, teşkilât, diğer teşkilâtların zaaf ve çelişkilerinden faydalanarak onu zayıflatmaya çalışmalıdır. Demek ki, hiç bir şey teşkilâta karşı ve teşkilâtın dışında değildir. Demek ki, her şey teşkilât içindedir. Ve demek ki, milliyetçi otorite bütün otoritelere karşıdır...» (Sayfa 33).

Bu mudur, «ülkücü öğreti»nin hukukun üstünlüğü ve «kanunlara saygı» düsturu?

Aynı kitabın bir başka sayfası: «Türk dış politikası, artık günün politik şartlarının bir gereği olarak söylenen "Yurtta sulh, cihanda sulh" prensibi gibi pısırık, miskinlik, korkaklık, uyuşukluk telkin eden bir sloganın tesirinden kurtulmalı ve iddialarımıza uygun bir hedefe dönüştürülmelidir... Ve meselâ denilmelidir ki, dünyanın neresinde bir Türk varsa, bizim tabii hudutlarımız orada başlar...» (Sayfa 57).

Bu mudur, ülkücü öğretinin «barışçılık» düsturu? Atatürkçülük ilkesi?

Eğer bu ise, yani «bütün otoritelere karşı gelme» ise, milliyetçi ve ülkücü otorite...

O zaman gerçekten titremeli...

Ve biraz da kendine gelmelidir...

(Örsan ÖYMEN, Okuyan ülkücüye notlar, Milliyet, 11.11.1977)

V

BİR TOPRAK REFORMU ALDATMACASI

Toprak reformu, kuramı ve uygulaması ile ülkemizde uzun yıllardan beri tartışılagelen bir konudur. Bu tartışmalar daha da süreceğe benzemektedir. Nitekim, 1978 bütçe görüşmeleri nedeniyle konu gerek Senato'da, gerekse Millet Meclisinde yeniden tartışılmıştır. Hatta, Toprak ve Tarım Reformu Yasasının 10 mayıs 1978'den itibaren geçerli olmak üzere geçen yıl Anayasa Mahkemesince iptali nedeniyle bu tartışmalar yeniden önemli bir boyut kazanmıştır. Uzun yıllardır toprak reformu konusuyla uğraşan bir bilim adamı ve 4 yıldır toprak reformu Bütçe Kanunu Tasarısı üzerinde CHP Grupu sözcülüğünü yapmış bir kimse olarak, toprak reformunda son durum üzerindeki görüşlerimizi kısaca belirtmekte yarar görüyoruz.

MC'nin Sömürmesi

Geçen yıl, MC hükümeti, Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığı bütçesi için 1 milyar 107 milyon lira ödenek istemişti. Bu ödenek istenirken Bütçe Kanunu Tasarısında hedef olarak 1977 yılında «Urfa'da dağıtıma tabi tutulacak arazi-

lerden 1 milyon dönümünün projeleri hazırlanarak dağıtımı yapılacaktır» denilmişti .Buna karşı, geçen yıl gerek Senatoda yaptığım konuşmada, gerekse 23 şubat 1977 tarihinde «Yozlaşma sürüyor» adıyla bu sütunlarda yayımlanan yazımda, «2 yıldır söylediklerini yerine getirmeyen bu hükümetin bu yıl söylediklerini yerine getireceğine inanacak mıyız? Açıkça söylüyoruz, biz inanmıyoruz» demiştim. Nitekim bizim söylediklerimiz doğru çıkmış, 1977 yılında bu 1 milyon dönüm dağıtılmamış; 1977 yılı sonunda Mecliste gensoru ile düşürülen Cephe İktidarı her alanda olduğu gibi toprak reformunda da ağır bir enkaz bırakmıştır. Şöyle ki: Cephe İktidarı üç yıl görevde kaldığı süre içinde toprak reformu rafa kaldırılmıştır. Yasanın bütün aksaklıklarına rağmen, bu süre içinde Urfa'da toprak reformu çoktan tamamlanmış, topraksız köylü bırakılmamış ve yurdun başka illerinde de toprak reformu sonuçlanmış olması gerekirken, milyarlarca lira sarfedilmiş olmasına rağmen, daha tek bir Urfa bölgesinde bile reform tamamlanamamıştır. Yıllardır kasıtlı olarak engellenmiştir.

Toprak reformunun Anayasamızda da yer alan özü, köylüyü topraksızlıktan kurtarmaktır, toprak dağıtımıdır.

Bakınız Cephe Iktidarı bu konuda neler demişler ve ne yapmışlardır:

1 — 25 haziran 1975'te toprak reformundan sorumlu Devlet Bakanı Mustafa Kemal Erkovanlı, 1975 yılı sonuna kadar 11.000 aileye toprak dağıtılacağını basına açıklamıştır.

2 — 1976 Mali Yılı Bütçe Kanun tasarısında

1.173.810 dönüm arazi dağıtıma tabi tutulacak; 8419 yeter gelirli tarımsal aile işletmesi kurulacaktır denilmiştir.

3 — 1977 mali yılı bütçe kanun tasarısında, 1977 yılı sonuna kadar 1 milyon dönüm arazi dağıtılacaktır denilmektedir.

İşte Cephe hükümetleri iktidarda bulundukları son üç yılda böyle demişler; uygulamada ise 1975 ve 1976 yıllarında Urfa'da yalnız 636 aileye göstermelik olarak toprak dağıtmışlardır. 1977 yılı sonunda ise, üç yılda toprak dağıtılan aile sayısı 898'e yükselmiş; verilen toprak ise 131 bin dönümü ancak bulmuştur. Oysa birinci Ecevit Hükümetince Urfa Reform Bölgesi için yapılan hesaplamalara göre 3 milyon 862 bin 768 dönüm arazinin kamulaştırılması saptanmıştı.

Böylece Cephe İktidarları toprak dağıtımını engellemişler, topraksız köylüyü lafla aldatmışlar, yasaları ve Devlet Bütçelerini amaç dışında kullanmışlardır.

Şimdi de Cephe Hükümetlerinin kamulaştırma aldatmacası ve kamulaştırmada yasa dışı kasıtlı uygulamalarına gelelim:

1 — Yasadaki verimli ve bizzat işletme koşulu yozlaştırılmış; kamulaştırılacak arazinin azaltılmasına özen gösterilmiştir.

2 — Yasanın 3. maddesindeki tarım arazisi tanımı hiçe sayılmış, taş parçası görülen her arazi tarım dışı kabul edilmiş, bu yolla yasaya ters, yanlı ve siyasal çıkar sağlamak üzere belirli çiftçilerin arazileri kamulaştırma dışı bırakılmıştır.

3 — Yine Yasanın 5. maddesindeki aile baş-

kanı tanımı, kasıtlı uygulanarak öğrenci çocuklara bile, aile başkanı gibi gösterilerek, yasaların vermediği hak verilmiş, kamulaştırılacak araziler, belirli kişilere bağışlanmıştır.

4 — Ön Tedbirler yasasının 6. maddesiyle devir ve temlik hakkı, 7 ve 8. maddelerdeki ifraz taksiminin durdurulmasına karşın, bu maddeler yok gibi kabul edilerek, kamulaştırılacak araziler, kamulaştırma dışı bırakılmıştır.

Yukarıda saydığımız yasa dışı, reformu yozlaştırma uygulamalarının birkaç örneğidir. Böyle yollarla kamulaştırılacak arazi rezervinden yaklaşık 2 milyon dönüm arazi kaçırılmıştır.

Bu uygulama devletin yasalarını haksız, yanlı ve keyfi, partizanca uygulamaktır. Demokratik hukuk devletine, toprak reformuna inançsızlıktır.

Haksız İşgal

Bütçe tasarılarında, basında ve radyoda 1.793.925 dönüm arazi Urfa'da kamulaştırıldı diye ilan edilmiştir. Bu miktarlar kâğıt üzerinde kalan göstermelik ve kamuyu aldatıcı rakamlardır. Oysa bugün dağıtıma tabi tutulmak üzere hazineye mal edilebilecek gerçek miktar bu değildir. Çünkü reformu yozlaştırma MC Hükümeti düşürülünceye kadar sürmüş ve kamulaştırılan arazilerin bir kısmı muhtelif gerekçelerle elden çıkarılmıştır. Bu nedenle bugün kamulaştırma yolu ile hazineye geçen arazinin gerçek miktarı belli değildir.

Devlet bütçesi ile Urfa'da kamulaştırılan tarım toprakları da topraksız köylüye dağıtılmayarak, güçlü kişilerce ya da partizan amaçlarla

işletilmesine, işgaline olanak verilmiştir. Böylece, hukuk devletinde, devlet arazileri cephe yandaşlarınca haksız işgal edilmiştir.

Şimdiye kadar vermiş olduğumuz bilgilerden görüleceği üzere, Cephe Hükümetleri iktidarlarda bulundukları sürece toprak reformu yapmamışlar; toprak reformunu her yönden yozlaştırmışlar ve 1978 yılı başında kurulan Ecevit Hükümetine toprak reformu konusunda ağır bir enkaz bırakmışlardır.

«Cephe iktidarlarınca toprak reformu yapılmadı biliyorsunuz ama, geçen yıl Toprak ve Tarım Müsteşarlığı bütçesine 1 milyar 107 milyon lira ödenek ayrılmıştı. Bu paranın tamamı harcandı. O halde müsteşarlık bu paraları ne yaptı, nerelere harcadı?» diye sorabilirsiniz.

Bu paraların nerelere harcandığını görmek için üç yılda milyarlar harcayarak Urfa'da sadece 898 kişiye toprak dağıtan Toprak ve Tarım Reformu Örgütünün bugünkü durumuna bir göz atmak yetecektir sanırım.

Toprak ve Tarım Reformu Örgütünde bugün 2175 kadrolu, sözleşmeli ve geçici gündelikli personel çalışmaktadır. Bu örgütte işe alınmada «Ülkü Ocaklarına» kayıtlı olma koşulu aranmıştır. Çalışanların «Ülkü Ocaklarına» aidat ödemesi zorunlu kılınmıştır. Bu arada Adana, Elazığ, Konya ve Kayseri illerinde araştırma ve Eğitim Bölge Müdürlükleri kurulmuştur. Bu kuruluşlar toprak reformu ön çalışmaları örtüsü altında, devlet bütçesi ve araçları ile beslenen yandaşlar ocağı olarak çalışmıştır. Böylece Cephe İktidarları reform aldatması yapmışlar, Reform Örgütünü ve devlet arazilerini işgal etmişlerdir.

Ecevit Hükümeti toprak reformu konusunda neler yapacağını programında şöyle belirtmektedir:

«Hakça bir toprak dağıtımına ve toprağın en verimli biçimde kullanımına olanak vererek Anayasaya uygun yeni bir toprak reformu yasası en kısa sürede Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulacaktır.»

«Büyük topraklar Anayasa kuralına ve demokratik hukuk devleti ilkelerine ve hakkaniyete uygun olarak kamulaştırılıp dağıtılırken, hazine topraklarının da yetersiz veya az topraklı çiftçilere dağıtılması sağlanacaktır.»

Sonuç olarak deriz ki, Ecevit Hükümeti toprak reformundaki yozlaşma dönemini kapatıp, gerçek bir reform dönemi başlatmalıdır. Bunun için de ilk iş olarak, 10 mayıs 1977 tarihinde Anayasa Mahkemesinde biçim yönünden iptal edilmiş bulunan 1757 sayılı Toprak ve Tarım Reformu Yasası yerine, toprak işleyenindir ilkesini esas alan gerçek ve etkili bir Toprak Reformu Yasasını 10 mayıs 1978 tarihine kadar süratle Meclisten geçilmelidir.

(Ziya Gökalp MÜLAYİM, Toprak Reformu, Son durum, Cumhuriyet, 15.3.1978)

VI

MHP VE ANAYASA MAHKEMESİ

MHP'NİN YURT DIŞI EYLEMLERİ

Anayasamızın siyasal partilerin çalışmalarını güvence altına alan ve uyacakları ilkeleri saptayan kuralları 1949 tarihli Federal Almanya Anayasasından alınmıştır. Siyasal Partiler Yasasının kaynağını da, Federal Almanya İçişleri Bakanlığı tarafından hazırlanan tasarı oluşturmuştur. Bu nedenle, bizim Siyasal Partiler Yasası daha önce yürürlüğe girmekle beraber, 1967 tarihli Alman Yasası ile benzer nitelikler taşımaktadır. Nazi rejiminin uğrattığı büyük yıkımdan sonra Almanlar özellikle Nasyonal Sosyalist Partisinin yeniden örgütlenmesini yasaklamak istemişler, bu amaçla Anayasaları ile Siyasal Partiler Yasalarına özgürlükçü demokratik düzeni tanımayan partilerin temelli kapatılmasını sağlayacak hükümler koymuşlardır. Federal Anayasa Mahkemesi, Siyasal Partiler Yasası yürürlüğe konmadan önce, Anayasa kurallarını doğrudan uygulanacak nitelikte değerlendirmiş ve 1952 yılında Sosyalist Devlet Partisinin (SRP), örgütlenme ve çalışmalarında Nazi partisi yöntemlerini

uyguladığı gerekçesiyle, temelli kapatılmasına karar vermiştir.

MHP'ye Almanya'da gösterilen tepki, bu partinin kendi topraklarında örgüt kurmasına değil, kullandığı Nazi yöntemlerine karşıdır. Gerçekten Federal Almanya Millet Meclisi'nde (Bundestag) 17 Mart 1976 günü yapılan görüşmelerde MHP'nin Almanya'da çalışan Türkler'e uyguladığı Nazi usulü eylemler üzerinde durulmuş ve bu eylemlerin özünde Türkiye'deki Anayasal düzene yönelik olduğu belirtilmiştir. SPD Milletvekili Wüster'in soru önergesi üzerine yaptığı açıklamada, İçişleri Bakan Yardımıcısı, Müsteşar Baum şöyle demektedir:

«MHP, 9 Nisan 1973 yılında Federal Almanya'nın Kempten kentinde Dernekler Yasasına uygun olarak resmen kurulmuştur. Bugün altı özerk bölgede (Berlin, Hannover, Köln, Manheim, Münih ve Stuttgart) ile Doğu, Güney Almanya'da 50 üssü bulunmaktadır. Türkeş'in bozkurtları denen eğitilmiş komandoları bu üslerde çalışmalarını planlamaktadır.»

Milletvekili Wüster'e göre, komandolar, Türkler arasında zorbaca eylemlerde bulunmaktadırlar. Alman Sendikalar Birliği (DGB) Merkez Yürütme Kurulu üyelerinden Karl Schwab, 8 Mart 1976'da Almanya'nın Sesi Radyosunda verdiği demeçte, MHP'nin Almanya'daki eylemleri için şöyle konuşmaktadır:

«Bu parti Federal Almanya toprakları üzerinde bizim (canavar) diye nitelediğimiz yöntemlerle Türk vatandaşlarını şantajlar ve zorbalıklarla baskı altına almaktadır.» (Yağmur At-

sız, MHP dosyası, Cumhuriyet, 18 Mart - 3 Nisan 1976).

MHP'nin Federal Almanya'daki eylemleri Cumhuriyet Başsavcılığınca Anayasa Mahkemesine yansıtılmıştır. Ancak, Başsavcılığın yaptığı başvuru sadece Dernekler Yasasına aykırı olarak yurt dışında örgüt kurma eylemi ile sınırlıdır. Anlaşıldığına göre, Başsavcılık MHP dosyasına ilişkin suç kanıtlarını henüz tüm olarak toplayamamış veya toplanmış belgelerin incelenmesini bitirememiştir. MHP'nin yurt dışında örgütlenmesi de, kuşkusuz ki bir parti suçu oluşturmaktadır. Fakat bu eylem MHP'nin işlemekten sanık olduğu suçlardan belki de en hafifidir. Yurt dışında çalışan Türk vatandaşlarına karşı yürütülen eylemler ile, yurt içinde sürdürdüğü söz konusu olan komando operasyonları bu partinin insan hak ve özgürlüklerine dayanan demokratik Anayasal düzene karşı gelmek suçundan yargılanmasını gerektirmektedir.

Alman Federal Anayasa Mahkemesinin, Sosyalist Devlet Partisinin (SRP) kapatılması kararında gösterdiği gerekçe, MHP konusunda ilginç bir örnek oluşturmaktadır. Bu gerekçede aynen şöyle denilmektedir:

«SRP, bir siyasal parti olarak taraftarlarının tutum ve davranışlarından anlaşılacağı üzere insan hak ve özgürlüklerine, özellikle bunların özüne, kişiliği serbestçe geliştirme hakkına ve yasalar önünde eşitlik ilkesine uymamıştır. Bu partinin diğer siyasal partilerle mücadelesi, hiç bir zaman kendi programı ışığında karşı partilerle yapılan yasal bir mücadele niteliğini taşımamıştır. Yaptığı mücadele öteki partileri siyasal ya-

şamın dışına atmak amacını taşımış ve böylece özgürlükçü demokratik düzeni oluşturan çok parti ilkesine karşı gelmiştir. Bu durumda yalnız öteki partilere karşı mücadele etmiş sayılmaz; çok parti ilkesine karşı da mücadele etmiş demektir. SRP, gerek programı, gerek dünya görüşü ve gerekse çalışma stili bakımlarından eski NSDAP'na (Nazi Partisi) benzemektedir. Parti programı, Nazi Partisi programının geliştirilmiş bir modeli olup, demokrasi inkâr edilmiştir.» (Federal Anayasa Mahkemesi Kararları, Cilt II, s. 1 - 79; Mukayeseli Hukuk Araştırmaları Dergisi, sayı 6, yıl 1970).

MHP'nin adlî dosyası herhalde çok kabarıktır. Başsavcılık bu dosya içinden sadece bir yaprağı Anayasa Mahkemesine başvurmasında kullanmış bulunmaktadır. Dosyanın tümü üzerinde çalışmalarını bir an önce tamamlamak ve Anayasa Mahkemesine göndermek Cumhuriyet Başsavcısı için tarihsel bir görev oluşturmaktadır.

(Orhan APAYDIN, MHP'nin durumu, Cumhuriyet, 19.6.1976)

YURT DIŞI VE YURT İÇİ EYLEMLER BİR BÜTÜNDÜR

Siyasal partilerin örgütlenme biçimleri 648 sayılı Siyasal Partiler Yasasının 5. maddesinde açıklanan buyurucu kuralla düzenlenmiştir. Bu kurala göre, partilerin yurt dışında örgütsel eylemlere girişmeleri yasaktır. Aksine davranış, (parti suçu) oluşturmakta ve yasada belirli yaptırımların uygulanmasını gerektirmektedir. Siyasal Partiler Yasasının 113. maddesi bu suçların işlenmesi durumunda parti tüzel kişiliğine uy-

gulanacak ceza yaptırımını (Yasaya aykırılığın giderilmesi için ihtar), bu ihtara belirli sürede uyulmadığı takdirde ise (Partinin kapatılması) biçimlerinde göstermiştir. Her iki yaptırımın da (Ceza hükümlülüğü) niteliğinde olduğu açıktır. Bu suçların işlenmesi durumunda Cumhuriyet Başsavcılığının Anayasa Mahkemesinde açtığı dava da bir tür (Ceza Davası)'dır.

Yasa hükümleri karşısında MC Hükümetini oluşturan siyasal partilerden başbakan yardımcılığı makamını işgal eden Başbuğ ünvanlı Türkeş'in MHP'si aleyhinde Anayasa Mahkemesi'ne Cumhuriyet Başsavcılığınca yapılan başvurma sonunda verilen karar, bir parti suçunun işlendiğini saptayan ve ihtar cezası ile sonuçlanan hükümlülük niteliğindedir. Şimdi Anayasa Mahkemesi partiler siciline MHP için bir sabıka kaydı düşürmüştür. Suç oluşturan eylemin sürmesi durumunda partiler sicilinde bulunan (İhtar) cezası (Kapatma) cezasına dönüşebilecektir.

Anayasa Mahkemesinin MHP hakkında verdiği suç saptaması ve hükümlülük niteliğindeki karar, demokratik siyasal yaşamımızın sağlığa kavuşması için siyasal partilerin yasa, ilke ve kurallara uyması zorunluğunu bir kez daha ortaya koymaktadır. Anayasamız, siyasal partileri demokratik siyasal yaşamın vazgeçilmez koşulları saymaktadır. 1961 Anayasasında ülkemiz için öngörülen düzen, çok partili ve çoğulcu bir demokratik düzendir. Bu düzen içinde herkesle birlikte yürütme ve yasama organları ile bunları oluşturan siyasal partiler de hukuk kurallarına bağlıdırlar. Hukuk kurallarına, Anayasal ve yasal

ilkelere uymayan siyasal partiler, ister iktidarda, ister muhalefette olsunlar, vazgeçilmezliklerini yitirirler ve bir mikrop gibi yok edilmesi gereken zararlı unsurlar durumuna gelirler. Örneğin, 1961 Anayasası, Federal Almanya ve İtalya Anayasalarında olduğu gibi faşist partilere yaşama hakkı tanımamıştır. Kendisi gibi düşünmeyenlere yaşama hakkı tanımayan, kendisinden yana olup da sonradan dönenlere (Vur) emrini veren, adam öldürme birlikleri oluşturan örgütler, siyasal parti adını taşısa da, Anayasa'daki tanıma göre siyasal parti sayılamazlar. Bu durumları saptanan siyasal parti adıyla kurulu örgütler, Anayasa Mahkemesince temelli kapatılırlar.

Anayasa Mahkemesi kararının ortaya koyduğu diger bir önemli gerçek de şudur: Ülkemizde bağımsız yargı organları varoldukça, yasalara aykırı eylemler kimden gelirse gelsin, sorumluları er veya geç suçlarının hesabını vermek zorunda kalacaklardır. Yasama dokunulmazlığı veya parlamento soruşturma komisyonlarının çalışmalarının engellenmesi sonsuza kadar süremez. Bunların mutlaka bir sonu gelecektir.

Anayasa Mahkemesi kendisine yapılan başvurunun sınırı içinde kalmış, MHP'nin Federal Almanya'da örgüt kurma eylemine yaptırım uygulamakla yetinmiştir. Bu parti hakkında yurt içinde veya dışında sürdürdüğü söz konusu olan yasa dışı eylemler henüz bir dava konusu durumuna gelmemiştir. MHP'nin yurt içinde komandolarla yürüttüğü İnsan Haklarını ortadan kaldırmaya yönelik eylem savları dava konusu yapıldığı takdirde, uygulanacak yaptırım Siyasal

Partiler Yasasına göre sadece (Kapatma) cezası olacaktır.

MHP, bugün iktidarda bulunan MC Hükümetinin (*) ortağıdır. Siyasal iktidarı kullanan bir partinin suçluluğunun mahkeme kararıyla saptanmasının hükümete duyulması gereken güveni temelinden yokedici bir etki yaratmaması olanaksızdır. Bu bakımdan olayın parlamento gündemine getirilerek bir güven sorunu oluşturması zorunludur.

(Orhan APAYDIN, MHP'nin hükümlülük kararı, Cumhuriyet, 30.6.1976)

YASADIŞI FAALİYETLERİN ODAĞI

Bir parti, yasa dışı faaliyetlere mihrak (odak) olma durumuna gelirse, hakkında yapılacak işlem Siyasal Partiler Yasası'nda açıklık ve kesinlikle belirtilmiştir. Yasanın 112. maddesi aynen şöyledir:

«Bir siyasi partinin bu Kanunun 83, 84, 86, 87, 88, 89, 90, 92, 93, 94, 100, 102, 103. maddeleri hükümlerine aykırı fiillerin işlendiği bir mihrak haline geldiğinin sübuta ermesi takdirinde o siyasi parti Anayasa Mahkemesi'nce kapatılır.

Bir siyasi partinin yukardaki fıkrada yazılı fiillerin mihrakı haline geldiğinin sübuta ermesi:

a) **111. maddenin 3. bendinin uygulanması sonucunda bu fiillerin o partinin üyelerince kesif bir şekilde işlenmiş olduğunun; ve**

(*) Bu yazı, MC İktidarı zamanında yazılmıştır (Derleyenin notu).

b) Bu fiillerin kesif olarak işlenmesinin o partinin merkezi karar organı veya merkez yönetim organı veya Türkiye Büyük Millet Meclisi'ndeki grupları, genel kurulları yahut bu grupların yönetim kurullarınca tasvip edildiğinin sübuta ermesiyle olur.

Bu madde gereğince bir siyasî partinin kapatılması hakkmdaki dava, ancak re'sen Cumhuriyet Başsavcılığı'nca açılabilir.»

Bir siyasal partide kapattırmayı gerektiren odaklaşma durumundaki eylemler arasında, can güvenliğini ve yaşama hakkını ortadan kaldırmak da bulunmaktadır. Gerçekten Siyasal Partiler Yasası'nın 100. maddesine göre, «Siyasî partiler, Türkiye Cumhuriyeti'nin insan hak ve hürriyetlerine dayanan hukuk devleti niteliğini ve tek dereceli genel oy ilkesine bağlı çok partili demokratik düzeni tanımayan amaçlar güdemezler.»

İnsan haklarının başında yaşama hakkı ve can güvenliği gelmektedir. Anayasamızın 14. maddesi, «Herkes yaşama, maddî ve manevî varlığını geliştirme haklarına ve kişi hürriyetine sahiptir» demektedir.

450 üyeli Millet Meclisinde bulundurduğu 3 üyesi ile MC koalisyonunda iktidara gelen MHP, Siyasal Partiler Yasası'na aykırı olarak yurt dışında örgütlenme eyleminden ötürü Anayasa Mahkemesi'nce yargılanmış ve hakkında yasal müeyyide uygulanmış bir partidir. Uygulanan müeyyide, yasa dışı eylemlerden belirli bir süre içinde vazgeçmenin ihtarı niteliğindedir. İh-

tar müeyyidesinin sonuç verip vermediği belli değildir. MHP suç oluşturan eyleminden vazgeçmemişse, hakkında kapatma cezası verilecektir.

Anayasa Mahkemesinin hükümlülük sicilinde kaydı bulunan MHP, Siyasal Partiler Yasası'nın 112. maddesine göre de, yasanın yasakladığı eylemlerin mihrakı olma suçlamasıyla karşı karşıyadır. Başsavcılıkta ve Anayasa Mahkemesinde açık duran dosyasına bu suçlamanın eklenmesi, önceki gün Fatih'te öldürülen üniversiteli genç Ahmet Ağaoğlu'nun katillerinin belirlenmesiyle zorunlu olmuştur. Gerçekten Fatih'te sokak ortasında CHP'li genci öldürenlerin MHP Gençlik Örgütünün liderlerinden olmaları, bu partinin Siyasal Partiler Yasasının 112. maddesinde sayılan insan hak ve özgürlüklerini tanımayan amaçlara bağlı adam öldürme eylemlerinin mihrakı durumuna geldiği savına ciddiyet kazandırmaktadır.

MHP'nin lideri Türkeş, partisindeki vurucu güçlerin güvenlik kuvvetlerinin yardımcısı olduklarını Parlamentoda resmen açıklamıştır. Başbuğ'un bu açıklaması, Siyasal Partiler Yasası'nın 112/b fıkrasında yazılı yaşama hakkını ortadan kaldıran yoğun eylemlerin işlenmesini onaylama niteliğinde kabul edilebilir.

Anayasamız, demokratik siyasal yaşamın vazgeçilmez unsurları sayılan siyasal partilerin niteliklerini belirtmiştir. 57. maddeye göre, insan hak ve özgürlüklerini tanımayan bir siyasal partinin, demokratik siyasal yaşamda yeri yoktur. «Kapatma» müeyyidesi bu nedenle Anayasada gösterilmektedir.

MHP hakkındaki suçlamalar, bu partinin «genel oy» ilkesini de tehdit altına alan faaliyetlerin mihrakı durumuna geldiği savlarına yol açmaktadır. Fatih'teki son adam öldürme olayının faillerinin MHP'li militanlar olması, bu savların ciddiyetini artık kimsenin yadsıyamayacağı bir duruma getirmiştir.

Cumhuriyet Başsavcılığının, elindeki MHP dosyasını, son adam öldürme olayını da ekleyerek, yasal sonucuna ulaştırmak görevini yerine getirmekte gecikmeyeceği umut olunabilir.

(Orhan APAYDIN, Mihrak, Cumhuriyet, 23.2.1977)

FAŞİZME GEÇİT YOK!

I

FAŞİZME KARŞI MÜCADELENİN ANLAMI

Faşizmin çeşitli açılardan çeşitli tanımları yapılmıştır. Bunlar arasında en genel ve en kapsamlı olanı, faşizmin politik iktidar açısından tanımıdır. Buna göre faşizm, tekelci sermayenin, en gerici, en şoven, en emperyalist unsurlarının açık terörcü diktatörlüğüdür. Bu tanım, çeşitli ülkelerin özelliklerine göre daha somut ve daha özel biçimler alabilir. Örneğin emperyalizme bağımlı geri kapitalist ülkelerde büyük burjuvazi emperyalist bir nitelik kazanmamıştır; ama bu ülkelerde de faşizmin en büyük destekçileri, emperyalizme en doğrudan bağlı olan, yani en işbirlikçi unsurlardır. Dolayısıyla faşizmin ülkeden ülkeye değişen somut biçimleri ne olursa olsun, onun sınıfsal özü ve evrensel tanımı değişmemektedir.

Bu en genel ve en kapsamlı tanım dışında, faşizmi politik ve ideolojik özellikleriyle de tanımlamak mümkündür. Faşizm, bir politik hareket olarak nasıl doğar, nasıl gelişir? İdeolojik kökleri ve dayanakları nelerdir? Faşizmi, ideolojik özellikleri bakımından burjuva ideolojisinin

diğer biçimlerinden ayıran nedir? Bu soruların cevaplanabilmesi, faşizmin politik ve ideolojik gelişmesinin ayrıntılı bir çözümlenmesini gerektirir. Fakat fazla ayrıntıya girmeden, bugüne kadar dünyada görünen biçimleriyle ve en tanınmış özellikleriyle, faşizmin politik ve ideolojik bakımdan genel bir tanımlaması yapılabilir. Faşizm, ideolojik ve politik açılardan bütün ülkelerde birbirine çok benzer biçimlerde gelişmiştir. Bu bakımdan söylenebilecek olan şudur: Faşizm, burjuvazinin politik gericiliğinin en saldırgan, en ayrımcı, en ilkel, en bilim dışı biçimidir. Ülkemizde de faşizmin ve faşist hareketin gelişmesi, bu tanımlamaya uygun bir yol izlemiştir.

FAŞİZMİN BURJUVA İDEOLOJİSİNDEN AYRI BİR İDEOLOJİSİ YOKTUR

Faşizmle ilgili olarak söylenebilecek ilk sözlerden biri, onun, burjuva ideolojisinden ayrı bir ideoloji olmadığıdır. Bunu bir başka biçimde de söylemek mümkündür: Faşizm, burjuva ideolojisi içindeki en gerici ögelere dayanarak gelişmiştir. Faşizmin gerici özü, kapitalizmden önceki üretim biçimlerinin üstyapı kurumlarına ve bu üretim biçimlerinin egemen sınıflarının dünya görüşlerine değil, kapitalizmle birlikte doğan üstyapı kurumlarına ve değerlere dayanır.

Bu gözlemin politik bakımdan oldukça büyük önemi vardır. Faşizmin, birçok ülkede ve ülkemizde görüldüğü gibi, kapitalizmden önce ortaya çıkmış ideolojik sistemlerle ve değerlerle olan sıkı bağları, faşizmin, geri üretim biçimlerinin kalmtılarının kapitalizme karşı bir tepkisi

olarak yorumlanmasına yol açabilir. Örneğin Türkiye'de faşist hareket dinsel gericilikle, geçmişteki Osmanlı-Türk uygarlıklarına duyulan özlemlerle sıkı bir bağ içinde gelişmiştir. Fakat bu bağlar, Türkiye'deki faşist hareketi, geri üretim biçimlerinden kalan sınıf ve tabakaların kapitalizme ve onun üstyapı kurumlarına karşı bir tepki durumuna sokmamıştır. Aradaki gerçek bağlantı şudur: Faşist hareket, burjuvazinin işçi sınıfının ve emekçi kitlelerin demokratik haklarına karşı saldırısıyla bağdaştığı ölçüde, geçmişten kalan üstyapı kurumlarının burjuva demokrasisine karşı tepkisinden yararlanmakta, onlarla bütünleşmektedir.

Öyleyse faşist gericiliğin, burjuva ideolojisinde yatan kökleri nelerdir? Bu soruyu cevaplandırmak için, bir kere daha faşizmin genel karakterlerini hatırlamak gerekir: Faşizm, burjuva demokrasisinin zıddıdır. Fakat faşizmin burjuva demokrasisine karşıtlığı, burjuva demokrasisinin burjuvazinin egemenliği için yarattığı kurumlara karşı olması anlamında değildir. Tam tersine, bu kurumların sadece burjuvazinin egemenliği için, burjuvazi içinde de dar ve en güçlü belli bir kesimin egemenliği için kullanılmasından yana olma anlamındadır. Bu yüzden de faşizmin burjuva demokrasisine karşıtlığı, görece bir karşıtlıktır. Burjuva demokrasisini sadece burjuvazi için ve burjuvazi içinde de en güçlü kesimler için sınırlama eğilimi, burjuva demokrasisinde sürekli olarak var olan bir eğilimdir. Faşizmin kökleri de, burjuva demokrasisindeki bu sürekli ve başlangıçtan beri var olan eğilime dayanır.

Bu eğilim, burjuvazinin en gerici unsurları tarafından desteklenir ve burjuvazinin politik gericiliğinin temelini oluşturur.

POLİTİK GERİCİLİK BURJUVA İDEOLOJİSİYLE BİRLİKTE DOĞMUŞTUR

Faşizm, politik olarak nasıl burjuva demokrasisi içinde sürekli olarak var olan bir eğilime dayanıyorsa, ideolojik olarak da burjuva ideolojisindeki sürekli bir eğilime dayanır. Bunu şöyle basit bir biçimde de formüle edebiliriz: Burjuva ideolojisi içinde, burjuvazinin öznel amaçlarını en açık ve en ilkel bir biçimde dile getiren bir çizgi her zaman var olagelmiştir. Burjuva ideolojisinin bu en gerici biçimi, burjuva ideolojisinin doğuşuyla birlikte, onun içinde ve onun organik bir parçası olarak dünyaya gelmiştir.

Türkiye'de de gerici burjuva ideolojisinin doğuşunu, Türkiye burjuvazisinin kendisine ideolojik bir ifade biçimi aradığı ve bulduğu yıllara kadar götürmek mümkündür. Türkiye burjuvazisi, kendi politik egemenliğini kurma ve pekiştirme sürecine girdiği andan itibaren, bu egemenliği dayandıracağı ideolojik temelleri aramaya başlamıştır. İlk kez Avrupa'da biçimlenen burjuva ideolojisinin evrensel özelliklerini Türkiye'ye aktarmaya çalışmakla birlikte, bu evrensel özellikleri Türkiye'nin koşullarıyla bağdaştıracak formüllerin peşinde olmuştur. Bunun bir biçimi, Osmanlıcılık olarak ortaya çıkmıştır. Bu, Osmanlı topraklarında yaşayan herkesi bir ulustan sayan bir milliyetçilik biçimidir. Ancak Türkiye burjuvazisinin politik egemenliğini kurma sürecinde karşılaştığı zorluklar, bu egemenliğin sağ-

layacağı varsayılan yeni ideolojik formüllerin aranmasını gerektirmiştir. Osmanlıcılığa karşı Türkçülük ve daha net olarak Turancılık, böylece ortaya çıkmıştır. Daha 1908'de, kendisinden sonraki bütün benzeri örgütlerde başı çekecek olan Yusuf Akçoraoğlu tarafından Türk Derneği kurulmuştur. Ziya Gökalp ve arkadaşları tarafından 1911'de Türk Yurdu, 1912'de Türk Ocağı adlı örgütler kurulmuştur. Bu sonuncusu uzun yıllar varlığını korumuş, 28 ilde örgütlenmiş, 119 şube kurmuştur. 1931'de hükümetin kararıyla örgütün Halkevlerine katılması gerçekleştiğinde, 1 milyon 312 bin liralık serveti bulunuyordu.

Türkçülük akımının Osmanlıcılık akımından ayrılıp gelişmesinde, Türkiye burjuvazisinin Türk ve Müslüman olmayan sermaye gruplarıyla olan çatışmasının derinleşmesi belirleyici bir rol oynamıştır. Türkçülük akımının, daha sonra yeni Türkiye Devleti'nin dayandığı milliyetçiliğin temelinde yattığı da söylenebilir. Fakat Türkçülük akımı, bir yandan Cumhuriyet döneminin resmi ideolojisinin temellerini atarken, diğer yandan da Türk ırkçılığının günümüze kadar uzanan kaynağını meydana getirmiştir. Türk ırkçılığı, çok uzun yıllar Türkiye'de burjuva ideolojisinin en gerici biçimini oluşturmuştur.

POLİTİK GERİCİLİK, BURJUVA İDEOLOJİSİYLE ÖZDEŞ DE DEĞİLDİR

Politik gericiliğin burjuva ideolojisi içindeki yerini belirlerken, onun, burjuva ideolojisiyle özdeş olmadığını da unutmamak gerekir. Burjuvazi, politik egemenliğini ancak kendisi için mümkün olan en geniş toplumsal tabana dayanarak

sürdürebilir. Burjuva demokrasisi, belli koşullar altında, burjuvazi için bu en geniş toplumsal tabanı yaratmanın ve sürdürmenin araçlarından biridir. Burjuvazinin bu en geniş toplumsal tabanla bağlarını sürdürmesinin olanaksız hale geldiği koşullarda, burjuvazi, burjuva demokrasisine karşı çıkmaya, onu değiştirmeye çalışmaya başlar. İdeolojik açıdan da durum böyledir. Burjuvazi, ideolojik alandaki tercihlerini, kendisi için en geniş toplumsal tabanı yaratacak ve koruyacak biçimde yapmak zorundadır. Bu yüzden, burjuvazinin politik egemenliğini kurmasının ilk dönemlerinde, ideolojik bakımdan toplumu mümkün olduğunca birleştirici unsurlara başvurduğu görülür. Burjuvazinin, iktidarının ilk dönemlerindeki milliyetçiliği, böyle bir milliyetçilik olmak zorundadır. En azından, kendisini böyle bir milliyetçilik olarak tanıtmak zorundadır. Türkiye'de de böyle olmuştur. Cumhuriyetin ilk dönemlerinde devletin resmî ideolojisi haline gelen ve Cumhuriyet Halk Partisinin kimliğine damgasını vuran milliyetçilik anlayışı, toplumdaki her türlü farklılıkları aşmaya çalışan, «milletçe ileri uygarlık düzeyine ulaşmayı» amaçlayan bir milliyetçilik olarak ortaya çıkmıştır. Kuşkusuz bu «milliyetçilik» anlayışında da totaliter, baskıcı unsurlar hakimdir. Fakat bu milliyetçilik anlayışında, toplumda kimseye bir üstünlük yakıştırılmamakta, herkesin eşit olduğu görünümü verilmeye çalışılmaktadır.

Bir yandan burjuvazinin politik egemenliği sağlamlaşıp, diğer yandan toplumda sınıf ayrımları ve mücadelesi keskinleştikçe, burjuvazinin milliyetçiliği de biçim değiştirmeye başlar. Mil-

liyetçilik, kaçınılmaz olarak, gitgide daralan bir grubun, bir zümrenin savunuculuğu olmaya başlar. Burjuva ideolojisi içinde toplumun birleştirmeye ve birlik halinde tutmaya yönelik unsurlar arka plana geçmeye; ayrımları vurgulayan, toplumun bir bölümünün diğerine itaat etmesini öngören ögeler öncelik kazanmaya başlar. Milliyetçilik, toplumda herkesin eşit olduğunu öğreten bir anlayış olmaktan çıkar, bir ırkın üstünlüğünü, yüceliğini savunan bir dogma haline gelir. Milliyetçilik, şoven milliyetçilik biçimini alır. Devletin topluma, toplumun sınıflara ve kişilere, iktidardakilerin yönetilenlere üstünlüğünü temel alan bu anlayış, burjuvazinin işçi sınıfını ve emekçi kitleleri baskı altında tutmasının bir aracı olur.

Yukarda da belirtildiği gibi, burjuva ideolojisinin, ırkçı, şoven en gerici biçimlerinin ortaya çıkışı, burjuva iktidarının pekişmesini ve sınıf mücadelesinin keskinleşmesini beklemez. Burjuva ideolojisinin doğuşuyla birlikte doğar ve burjuvazinin en gerici kesimleri tarafından sürekli olarak beslenir. Ancak, burjuva ideolojisinin en gerici biçiminin burjuva devletinde etkin duruma geçmesi, burjuvazinin iktidarda karşılaştığı bunalımlarla doğrudan ilgilidir. Türkiye'de ırkçılığın devlet aygıtında en etkin duruma geçtiği iki dönem, Birinci ve İkinci Dünya Savaşları dönemleri olmuştur. Birinci Dünya Savaşı yıllarında burjuvazinin iktidardaki politik temsilcileri, sonunda soluğu Turancılıkta almışlardır. İkinci Dünya Savaşı'nın ortasında kurulan Şükrü Saracoğlu hükümetinin programı ise şöyle bitiyordu: «Biz Türküz, Türkçüyüz ve daima Türk-

çü kalacağız. Bizim için Türkçülük bir kan meselesi olduğu kadar ve laakal o kadar bir vicdan ve kültür meselesidir. Biz azalan ve azaltan Türkçü değil, çoğalan ve çoğaltan Türkçüyüz ve her vakit bu istikamette çalışacağız.»

POLİTİK GERİCİLİK, BURJUVA DİKTATÖRLÜĞÜNÜN SÜREKLİ YEDEK GÜCÜDÜR

Irkçılık, şoven milliyetçilik ve benzerleri gibi türleriyle politik gericilik, burjuvazinin özellikle bunalım dönemlerinde başvurduğu bir silahtır ama, görece bağımsız bir gelişme doğrultusu da vardır. Burjuvazinin, iktidarını görece barışçı yöntemlerle ve birleştirici bir ideolojiyle sürdürmeye çalıştığı dönemlerde de, gericilik politik bir akım olarak varlığını sürdürür. Bu yüzden politik gericiliğin sözcüleri ile, burjuvazinin iktidardaki politik kadroları ve burjuva ideolojisinin hakim biçimi arasında zaman zaman çatışmalar ortaya çıkabilir. Açıkça gerici politikacıların önerileri, burjuvazinin belirli bir andaki genel politik çıkarlarıyla uyuşmazlığa düşebilir. Türkiye'de bunun pek çok örnekleri olmuştur. 1930 - 1940 dönemi Türkiye'de ırkçılıkla burjuvazinin iktidardaki kadroları arasında çatışmanın en yüksek boyutlara ulaştığı yıllar olmuştur. Yukarda da değinildiği gibi Türk Ocağı'nın Halkevlerine iltihakının kararlaştırılması; başta ırkçılığın lideri olan H. N. Atsız'ın ve çevresinin yayınladığı dergilerin kapatılması, bunların örnekleridir. Irkçılığın ilk kuşağı bu dönemde susmuş, 1940'tan sonraki dönemde bu hareketi sürdürmüştür. 1935'ten sonra yetişen yeni kuşak sürdürmüştür. Bu ikinci kuşağın bugüne kalan ar-

tıklarından Reha Oğuz Türkkan, geçtiğimiz hafta MHP organı gazetede yayınlanan bir yazısında, 1938'de «Gürem» adında bir gizli örgüt bile kurmak zorunda kaldıklarını açıklamaktadır. Türkkan aynı yazısında Türkeş'le de 1939'da tanıştıklarını yazmaktadır. Bu çevre, gizlilik içinden, ancak 1940'ta «Kitap Sevenler Kurumu» gibi yarı-legal örgütlerle başını çıkarabilmiştir. Irkçı örgütlenmeler ve ırkçı propaganda, bunu izleyen yıllarda Bozkurt, Gökbörü, Orhun gibi yayınlarla; Türk Kültür Ocağı, Türk Kültür Çalışmaları Derneği, Türk Gençlik Teşkilatı, yeniden Türk Ocağı gibi örgütlerle yayılmaya başlamıştır.

Ancak, gerici, ırkçı politika ile burjuvazinin güncel iktidar politikası arasındaki çelişki ne olursa olsun, politik gericilik, hiç bir zaman, burjuvazinin iktidarı için bir tehlike biçimini almamıştır. Alması da olanaksızdır. Burjuvazi, politik gericiliği sürekli olarak denetimi altında tutar ve ilerici, demokratik hareketlerin ezilmesinde onu vurucu güç olarak kullanır. 1944'te Sabahattin Ali'nin N. Atsız aleyhine açtığı dava bahane edilerek başlatılan ayaklanma provası, 1945'te Tan Matbaası olayları, görünüşte politik iktidarın insiyatifi dışında, hatta ona karşı başlamıştır. İktidar bu olayları kovuşturmuştur. Fakat gerçekte ise, gericiliğin ilerici harekete karşı bu saldırıları iktidarın gizli desteğini sürekli olarak almıştır. Atsız davası bahane edilerek başlatılan ayaklanma provasının suçlularının (aralarında A. Türkeş de vardır), ilk mahkemede hüküm giymelerine karşılık, bir yıl sonra yeniden görülen dava sonucunda, «ırkçılığın Anayasaya

ve milliyetçiliğe aykırı görülmediği» gerekçesiyle beraat ettirilmeleri, başka nasıl açıklanabilir?

POLİTİK GERİCİLİK FAŞİZMİN ÇEKİRDEĞİDİR

Burjuvazi, geleneksel yöntemlerle iktidarını sürdürebildiği ölçüde, politik gericilik burjuva politikasının hakim biçiminin yanında bir politik akım olarak varlığını sürdürür. Burjuva devlet yönetiminin güncel biçimlerine karşı çıkışı, öze ilişkin olmayan, ikinci derecedeki ve tek tek sorunlarla ilgili karşı çıkışlardır. Fakat burjuvazinin geleneksel yöntemlerle iktidarını sürdürmesi olanaksız hale geldikçe, politik gericilik, burjuva devletinin örgütlenme ve yönetim biçimine genel bir karşı çıkış ve saldırı biçimini alır. Burjuva demokrasisinden ve eski yönetim biçimlerinden kökünden farklı, yeni bir yönetim biçimini önermeye başlar. Böylece politik gericilik, geleneksel burjuva politikasının yanındaki bir politik akım olmaktan çıkar, başlı başına bir politik hareket biçimini alır. Bu aşama, politik gericiliğin en azgın, en saldırgan, en ayrımcı biçimini aldığı; açık terörcü bir yönetim biçimini hedeflediği, faşizme dönüştüğü aşamadır.

Yalnız şurası unutulmamalıdır: Burjuvazinin geleneksel yönetim biçimlerinden açık terörcü yönetime geçişi, her zaman kesin bir ayırım olarak ortaya çıkmaz. Köklü burjuva demokratik kurumların olmadığı, burjuvazinin politik mekanizmayı kendi eliyle rahatça ayarlayabildiği ülkelerde, faşist eğilimin mutlaka ayrı bir faşist hareket ve örgütlenme biçiminde ortaya çıkması zorunlu olmaz. İktidardaki politik kad-

rolarda bile geniş çapta değişiklikler gerekmeyebilir. Bir yandan politik gericilik açıkça faşist bir karakter almaya başlarken, diğer yandan mevcut iktidar giderek faşizme doğru kayar. Türkiye'de İkinci Dünya Savaşı yıllarındaki durum buna örnektir. Bilimsel sosyalist hareket tarafından o yıllarda, «Türk burjuvazisinin, Alman sermayesiyle karışmış en müteredddi vurguncu tabakalarının ve büyük toprak sahiplerinin menfaatlerinin» temsilcisi olarak tanımlanan iktidar, gitgide faşizme doğru ilerlemiş, ırkçı gericilikle kaynaşmış; bu gidişi büyük ölçüde faşizmin dünya çapındaki yenilgisi durdurabilmiştir.

SOSYALİZM TEHLİKESİ, FAŞİZMİN DOĞUŞUNDAKİ ALARM ÇANIDIR

Politik gericiliğin açıkça faşist bir karakter alışında, burjuvazi için sosyalizm tehdidinin yükselmesi belirleyici rol oynar. Gerçekte burjuvazi her zaman sosyalizme karşıdır ve doğası gereği anti-komünisttir. Politik gericiliğin en karakteristik özelliği de aşırı ve azgın anti-komünist niteliğidir. Başka türlü söylersek, politik gericiliğin burjuva toplumundaki temel fonksiyonu, sosyalizm düşmanlığını ırkçılık, şovenizm gibi ideolojik görünümlerle sistemleştirilmesidir. Burjuvazinin genel politik çizgisine yardımcılığı da bu işleviyle sürdürür. Fakat sosyalizmin burjuvazinin iktidarını tehdit eder boyutlar almasıyla, politik gericiliğin yardımcılık işlevi ortadan kalkar, burjuvazinin başlıca iktidar stratejisi olmaya başlar. Buna paralel olarak, gerici hareketlerin biçimsel, ikincil özellikleri (ırkçılık, Tu-

rancılık gibi) arka plana geçer; anti-komünizm bu hareketlerin en belirgin niteliği olur.

Türkiye'de gerici hareketlerin 1946'dan sonraki gelişmesi de bu yönde olmuştur. Türkiye'de sosyalizmin burjuvazinin iktidarı için doğrudan bir tehlike halini almamasına rağmen, Türkiye'nin bu yıllarda Amerikan emperyalizminin anti-sovyet stratejisinin yörüngesine tam olarak girmesi sonucunda, gerici hareketlerde anti-komünizm en belirgin özellik durumuna geçmiştir. Bu yıllarda kurulan ve hızla serpilen gerici örgütlenmelerin jargonunda, milliyetçiliğin tanımı artık «ırk» faktöründen daha baskın çıkan bir «anti-komünizm»le yapılmaya başlanmıştır. 1950'de ilk «Komünizmle Mücadele Derneği» kurulmuştur. Mayıs 1948'de CHP içinde bir «Komünizmle Mücadele Komisyonu» oluşturulmuştur. 1950'den sonra kurulan «Milliyetçiler Federasyonu», «Türk Milliyetçiler Derneği», «Milliyetçiler Derneği», ikinci «Komünizmle Mücadele Derneği» gibi faşizan örgütler, artık hep Menderes iktidarının kanadı altında çalışan örgütler olmuşlardır. Diğer bir deyişle, açık faşist bir diktatörlüğün oluşmamasına rağmen, anti-komünizmin burjuvazinin politikasındaki egemen unsur halini almasıyla, faşizan hareketler ve örgütlenmeler burjuva devletiyle tam bir uyum içinde gelişmeye başlamıştır.

FAŞİZM SOSYAL DEMAGOJİYE MUHTAÇTIR

Yukarda belirtildiği gibi, büyük burjuvazinin faşist bir yönetime geçmesi için mutlaka bağımsız faşist bir hareketin ortaya çıkması zorunlu değildir. Fakat, eğer burjuvazinin bunalı-

mının derinleşmesine rağmen faşist bir yönetime tam ve doğrudan bir geçiş sağlanamıyorsa, faşist hareketin geleneksel burjuva partilerinin dışında örgütlenmeye de başladığı görülür. Politik gericiliğin açıkça faşist bir karakter kazanmasından, özellikle de 1960'larm ortasından bu yana Türkiye, böyle bir dönemi yaşamaktadır.

1965'ten sonra Türkiye'de büyük burjuvazi, açık teröre dayanan, faşist bir diktatörlüğün kurulmasına doğru yol almaya başlamıştır. Büyük burjuvazinin iktidar partisi AP'de somutlanan bu eğilim, kendisini, devlet kuvvetlerinin ilerici hareketleri bastırmak için açıkça kullanılmasıyla göstermiştir. Bunu sürekli kılmak için yasal önlemler planlanmaya başlanmıştır. 12 Mart dönemi, ilerici hareketlerin devlet eliyle ezilmeye çalışıldığı, faşizan bir dönem olmuştur. Fakat faşizmin tam olarak yerleştirilmesi gerçekleştirilememiştir. Bu koşullarda, devlet aygıtının sürekli olarak faşistleştirilmesinin yanısıra, faşist hareket kendine özgü programı ve kadrolarıyla gelişmeye, örgütlenmeye ve kitlesel bir güç olarak ortaya çıkmaya başlamıştır. 1965'ten sonraki CKMP ve daha sonraki MHP, bu sürecin simgesidir.

Gericilik, her zaman kitlelerin yanıltılmasına dayanır. Irkçılık, Turancılık, şovenizm gibi ideolojik kılıflar, bu yanıltmanın araçlarıdırlar. Fakat gericiliğin faşizme ve faşist harekete dönüşmesi, kitleleri şartlandırmaya yarayan bu gibi araçların ötesine geçilmesini gerektirir. Çünkü faşist hareketin eyleme dökülmesi için, mevcut politik rejimin reddedilmesi, kitlelere yeni

bir toplumsal ve politik hedefin gösterilmesi zorunludur. Bu yüzden faşist hareket, kitlelerin aldatılması için gericiliğin geleneksel sloganlarının dışında yeni sloganlara başvurmak zorundadır. Bu sloganlar, kitlelerin kapitalist sömürüye, emperyalizme ve tekellere karşı olan tepkisinin sömürülmesine dayanır. Türkiye'de MHP de, faşist hareketi örgütlerken, gericiliğin geleneksel tezlerini yeni bir ekonomik, toplumsal ve politik programla birleştirmek zorunda kalmıştır.

FAŞİZME KARŞI SAVAŞ, GERİCİLİĞİN HER TÜRLÜSÜNE KARŞI SAVAŞTIR

Türkiye'de faşizme doğru ilerleyen işbirlikçi büyük burjuvazi, ilerici, demokratik güçlere karşı saldırılarında gericiliğin her türlüsünden yararlanmaya çalışmıştır. Örneğin, Türkiye'de faşist partinin vurucu güçlerinin daha örgütlenemediği ya da yetersiz olduğu dönemlerde, özellikle 1960 - 68 döneminde, burjuvazinin en önemli saldırı aracı dinsel gericilik ve dinsel gericiliğin büyüsü altındaki kitleler olmuştur. Bugün ise bu saldırılar, çok daha örgütlü güçler aracılığıyla, çok daha planlı ve sistemli olarak sürdürülmektedir. Fakat bu, gericiliğin eski silahlarından vazgeçtiği anlamına gelmemektedir. Tam tersine, faşist hareket kendi açık kimliğini buldukça, gericiliğin kendisinden önceki tüm biçimlerini kendi etrafında toplamakta, onları özümsemektedir. Bugüne kadar çok çeşitli adlarla, hiziplerle birbirinden ayrılan gerici, ırkçı çevrelerin, bugün aralarındaki ayrılıkları unutarak faşist partinin etrafında sıkı sıkıya birleşmeleri bunun kanıtıdır.

Faşizme ve faşist harekete karşı verilecek savaş, gericiliğin bütün biçimlerine karşı verilecek savaştır. Irkçılıktan ümmetçiliğe kadar gericiliğin bütün biçimleri, büyük sermayenin en gerici, en saldırgan, en işbirlikçi güçlerinin elinde bir saldırı aracıdır. Ülkemizin ve emekçi halkımızın geriliğin ve ilkelliğin karanlığına gömülmesine karşı olan herkes, emperyalizmin ve büyük sermayenin bu saldırısına karşı birleşmek zorundadır. Faşizme karşı savaş, gericiliğin her türlüsüne karşı olan bütün güçlerin elele vereceği savaştır.

(Faşizme karşı mücadele, gericiliğin her türlüsüne karşı mücadeledir, Yürüyüş, sayı 126, s. 8-9)

II

ANTİ-FAŞİST GÜÇLERİN ZAAFLARI VE GÖREVLERİ

Faşizm, yalnız Türkiye işçi sınıfı ve emekçi kitlelerinin değil, bütün kapitalist dünya işçi sınıflarının ve emekçilerinin kural tanımaz ve en gözü dönmüş can düşmanıdır. Öyle ki, faşizm ve faşist tehlike, bugün için işçi sınıfı ve müttefiklerinin iktidar eşiğine gelip dayandığı Fransa ve İtalya gibi ülkelerde bile bütün ciddiliğini korumaktadır.

Faşizm, bir süreç içinde yerleşir ve sonuca ulaşır. Faşist darbe veya faşist iktidar, bu sürecin sonucudur. Bu nedenle, faşistleştirme sürecini yavaşlatacak ve giderek ortadan kaldıracak bir mücadelenin içinde olmak gerekir. Bu mücadelede hedefler, burjuvazinin öneri ve önlemlerinin yakın ve uzak vadede taşıyacağı önem ve neden olacağı tehlikeler dikkate alınarak saptanır. Yine bu mücadelede, burjuvazinin hiç bir önlem ve uygulaması, önemli-önemsiz, iyi-niyetlilik veya mantığa uygunlukları esas alınarak hareket edilemez. Faşizme karşı kitleleri örgütlerken veya faşist uygulamalara karşı somut hedefleri belirleyip o yönde eylemler kotarırken, ölçünün bu-

gün değil, o uygulamanın yarın taşıyacağı önem ve tehlike olması gerekir. Ancak böyle davranıldığında, kitleleri örgütleme ve faşizme karşı eylemler bu çerçevede ele alınıp kararlara ulaşıldığında, burjuvazinin uygulamalarının tehlikeli boyutları önceden kavranabilir ve zamanında bu uygulamalara engel olunarak başarıya ulaşılabilir.

ZAAFLARIMIZI KAVRAYALIM

Faşizme karşı mücadele edilirken, mücadelemizi, yalnızca faşist tehlikeyi anlatıp açıklamakla ve bu tehlikenin dünya pratiğinde sınanmış ve doğruluğu saptanmış genel ilkelerini önermekle sınırlayamayız. Bu ilkelerin netliği, verilecek mücadelenin kolayca yürütülebileceğini göstermez. Bu ilkelerin, hayata geçirilmesi önemlidir; ve asıl zorluk da buradadır.

Mücadelede temel kurallardan biri düşmanı tanımak, onun güçlü ve zaaflı yanlarını bilmek ve onun her uygulamasının olası sonuçlarını önceden kestirmek ise; diğeri kendi gücümüzü açıklıkla görmek, zaaflarımızı saptamaktır. Zaaflarımızı ve eksikliklerimiz, burjuvazinin bileceğini varsayarak tesbit etmez, önlem almazsak, sürekli bir düzensizliğin ve örgütsüzlüğün içerisinde boğulur kalırız.

Bugün ülkemizde faşizme karşı mücadelenin içerisinde yer alması gereken güçlerin safında, önerdikleri hedefler açısından doğrultuları bazen üst üste çakışan, bazen de farklılıklar gösteren iki önemli ve ciddi zaaf vardır: Birincisi, sosyal demokrasinin kimileri tarafından yanılgı, kimileri tarafından da yapılması gerekeni yap-

mamak ve yaptırmamak anlamına gelen tarihi kaypaklığı; diğeri ise, işçi sınıfı hareketinin olduğu her yerde görülen sapmaların neden olduğu tahribattır.

Faşist tehlikenin belirmesi, faşizmin tırmanması ve yerleşmesi karşısında sosyal demokrasinin yanılgısını ve bu yanılgının tarihin acı deneylerine rağmen tekrarlanmasını, kendi başına yapılan bir değerlendirme hatası olarak ele almamak gerekir. Burjuvazi açısından sosyal demokrasinin işlevi, yalnızca belirli dönemlerde kabaran kitlesel talepleri karşılamak ve onları susturmak değildir. Sosyal demokrasinin en temel işlevlerinden biri, işçi sınıfı hareketinin yol göstericiliğini perdelemek; ona yapabileceği işi yaptırmamak veya gecikerek yaptırmaktır. Diğer bir deyişle, burjuvazi, sosyal demokrasi ile zayıflayan ideolojik plandaki tekel olma durumunu korur ve devam ettirir. Bu nedenledir ki, bir yanda sosyal demokratik partileri ve onların kitle tabanlarını sürekli olarak uyarıp harekete geçirmek; diğer yanda da burjuva ideolojisinin tekel olma aracı olan bu hareketi acımasızca eleştirmek gerekmektedir. Bu iki yanlı etkileşmenin en tutarlı ve sonuç verici şekilde yerine getirildiği ülkelerde bile, sosyal demokrasinin tarihi «yanılgı»sı veya «kaypaklık»ı denilen işlevleri, etkisi bakımından zayıflamış da olsa yine de tekrarlanmaktadır. Demek ki, söz konusu «yanılgı» yalnızca iyi niyetli demokratlar içindir. Yanılgıdaki insiyatif burjuvazidedir; ve burjuvazi isteyerek ve bilerek bu yanılgının obiektif ve subjektif koşullarını sağlamaktadır. Bunun için de, faşizm ve faşist uygulamalar ne zaman gündeme

girse; toplumu yönlendirmeye muktedir sosyal demokrasi, üst üste bu yanılgıları tekrarlar durur.

BİR ÖRNEK : FRANSA'DA ASKERLİK

Geçenlerde Fransa hükümeti, zorunlu askerlik yapmayı gönüllülük esasına bağlamak istediğini açıkladı. Bu görüş, Fransız kamuoyunda ciddi ve sert tartışmalara neden oldu. Fransız Komünist Partisi, hükümetin bu önerisine karşı amansız bir mücadele vereceğini açıkladı. Fransız Sosyalist Partisi'nin sol kanadı da, hükümet önerisine katılmamak gerektiğini belirtti. Mitterand taraftarları, hükümet partileri ve her türden goşist gruplar, gönüllü askerlik önerisini olumlu karşıladılar.

Askerlik yapmak istemeyenlerin ne kadar çok olacağı düşünülürse, kısa vadede Fransız Komünist Partisi'nin bu öneriye karşı çıkışının ne denli güç olacağı açıkça görülür. Ancak Fransa işçi sınıfı hareketi, bugün yüzbinlerce kişiyi, hatta kendi taraftarlarını etkileyen bu önerinin burjuvazi için taşıdığı önemi görmekte ve yarın doğacak felaketlerin önlemini ertelemeden almaktadır. Bu somut durumda, Mitterrand ve sosyal demokrat hareket yine «yanılmaktadır.»

Fransız Komünist Partisi ile Sosyalist Partisi'nin birlikte iktidara yaklaşması, tüm toplumu; bu arada, orduyu da hızlı bir değişim içerisine sokmuştur. Fransız ordusu giderek demokratikleşmekte; ve burjuvazinin elinde ha denildiğinde kullanılamayacak bir araç durumuna gelmektedir. Fransız burjuvazisi, gönüllülük esası getirildiğinde, demokratların, ilericilerin ve sos-

yalistlerin askerlik yapmak istemeyeceklerini tasarlamaktadır. Böylece burjuvazi, orduyu seçme faşistlerden oluşturabilecek, onu gereken zaman ve koşulda, gerektiği biçimde kullanabilecektir. Fransa'da Mitterrand'a rağmen, yani sosyal demokrasiye rağmen, faşist tehlike gündeme girdiğinde Komünist Partisi önlem alabilyorsa; bu, Fransız işçi sınıfı hareketinin burjuvazinin ideolojik tekelini parçaladığını ve böylece bu ideolojiyi belirleyici olmaktan çıkarttığını göstermektedir. Değişen durum, budur. Yoksa burjuvazi açısından bir sorun ortaya çıktığında, dün Hitler Almanya'sında sosyal demokrasi neyse, bugün Fransa'da da sosyal demokrasinin yol göstericiliği ve tutumu, kendi başına olduğunda aynıdır.

Görüldüğü gibi, faşizme karşı mücadelede zamanında önlem almak, işi sonuçlar ortaya çıktıktan sonraya ertlememek zorunlu bir kuraldır. Bu kuralın gereğince anlaşılarak hayata geçirilmesi, ülkemiz açısından, bugün her zamankinden daha ivedidir.

Bugün Türkiye burjuvazisi, doğrudan partileri vasıtası ile devlet aygıtını faşistleştirir, faşizm için bir kitle tabanı oluştururken; sosyal demokrasi, bir yanda yönlendirebilecek durumda olduğu kitlelerin harekete geçirilmemesi için önlem almakta, öte yanda işçi sınıfı ve emekçi kitlelerin ekonomik ve demokratik örgütlerinin yozlaşması, mücadele azminin ve kararlılıklarının azalması için elden gelen her çareye başvurmaktadır. Bu durum, yönelmemiz gereken hedefi perdelemekle kalmamakta; dün uğrunda mücadele edilerek, kan dökülüp şehit verilerek kazanılan

mevzilerin elden çıkmasına neden olmaktadır. Bu zaafı görmek, bu büyük yanlışlık ve «yanılgının» önünü tıkamak, faşizme karşı mücadelede ele alınması gereken ilk işlerden biridir.

İKİNCİ ZAAF : SOL ADINA YAPILAN TAHRİBAT

Faşizme karşı mücadelede bulunması gereken güçlerin saflarındaki ikinci zaaf ise, sol adına, işçi sınıfı hareketi adına yola çıkan veya çıkarılan birçok grup veya grupçukların, taraftarlarının üyesi veya yöneticisi oldukları demokratik kitle örgütlerinde sebep oldukları yanlışlıkları ve bu yanlışlıkların neden olduğu büyük tahribatlardır.

Bu grup veya grupçuklar, yöneticisi oldukları kitle örgütlerini ve sendikaları, temel işlevlerinden ve örgütsel amaçlarından uzaklaştırıp etkisizleştirmekle kalmamakta, saygınlık kazanmış olan örgütlerinin itibarsızlaştırılmasına da neden olmaktadır. Örgütleri temel işlevlerine oturtarak, onları yeniden saygın durumlarına kavuşturmak, faşizme karşı verilecek mücadelenin önemli bir diğer koşuludur.

İşçi sınıfı partileri, öngördükleri bir eylemin yönünü ve taktik veya stratejik plandaki hedefini saptarken; hiçbir koşul ve durumda diğer grup, grupçuk veya hareketler karşısında daha çok taraftar kazanma hesabını ön plana çıkartmazlar. Kotarılması düşünülen bir eylemin kararını, somut koşullar, burjuvazinin konumu açısından gereklilik ve burjuvazinin o alanda yenilgiye uğratılabilme olasılığı belirler. İşçi sınıfı hareketi açısından mücadele hedefi, yalnızca bur-

juvaziyi geriletmek ve giderek yenilgiye uğratmaktır. Oysa sapmalar için hedef, kendi konumlarını korumak veya yeni taraftarlar kazanmaktır. Hedef, burjuvazi ve onun can alıcı mevzileri olmayınca; doğrultu, ister istemez evin oğlu evin büyüğünden korkmaz misali içe döner.

İşçi sınıfı hareketleri ve partileri açısından etkinleşme, saygınlık ve taraftar kazanmak önemlidir; gereklidir. Ancak etkinleşmek ve taraftar kazanmak yürütülen mücadelenin sonuçlarıdır. Bu sonuçlar da, ancak makyavelizm yerine işçi sınıfı ahlâkını benimsemekle ve her koşulda burjuvaziyi ve onun mevzilerini zayıflatmak ve giderek ortadan kaldırmak uğrunda en özverili mücadeleyi vermekle sağlanabilir. Oysa sapmalar sorunlara böyle bakmamışlardır; ve bakmamaktadır. İşçi sınıfı hareketini saptıran gruplar için, güçleri yeterli olsun veya olmasın, koşullar gerektirsin veya gerektirmesin, önceden yer kapma, tasarlanabiliyorsa veya hesapta ağırlık olarak bu konum görülebiliyorsa; eylem kotarmak veya nereye ulaşacağı belirsiz bir örgütlenmeye geçmek için yeterli sebeb olmuş demektir.

Faşizmin büyük bir tehlike olarak gündeme girdiği günümüzde, sık sık tekrarlanan Ulusal Demokratik Cephe, konferans toplama ve benzeri çağrıların; grupsal avantajlar elde etmek, düşman gördükleri hareketi gölgelemek gibi art niyetler taşımadığını varsaysak bile; bu çağrıları yapanların temsil ettikleri kitleler tarafından kendilerine verilen tezkiyelerine bakmak gereklidir. Yine bu kişilerin, yöneticisi oldukları örgütleri yönlendirmedeki tavırlarına dikkat et-

mek gerekir. Çünkü, faşizme karşı, halkı birleşik örgütlü güç haline getirmenin ve oluşturulacak bu güçle tutarlı bir mücadeleyi vererek kalıcı sonuçlara ulaşabilmenin itici gücü, motoru demokratik kitle örgütleridir. Demokratik kitle örgütleri ise, yöneticisiyle, tüzüğü ile ve üye sayısıyla ele alınır ve değerlendirilir.

SONUNA KADAR OMUZ OMUZA

Bilimsel sosyalistler, ister yönetici, ister üye olsunlar, bulundukları demokratik kitle örgütlerinin amaçları doğrultusundaki mücadelelerinde, mücadeleye katılan veya katılacak olan yol arkadaşlarıyla örgüt disiplinine ve amacına ters düşmeden sonuna kadar yürürler. Yine bilimsel sosyalistler, örgütün tüzüğüne ve amacına ters her akımla ve davranışla ödün tanımaz bir biçimde mücadele ederler. Onlar, yönetilirken de yönetirken de böyle davranmak zorunluluğundadırlar. Kendi örgütlerinde bunu gerçekleştiremeyenlerin, bu anlamda kitlelerine ve etraflarına güven vermeyenlerin, gerçekte örgütlerini ileri sürdükleri cepheye katmaları mümkün değildir. Bilimsel sosyalistlerin bu ilkeli ve tutarlı çalışmaları sonucudur ki, en karanlık faşist dönemlerde bile, onlar, kitlelerinden ve örgütlerinden sökülüp atılamamışlardır.

Bugün Türkiye'de, özellikle ilerici sendikal hareket alanında yönetim, kendisine «sosyalist» diyenlerin veya onların dediğini yapacak kadar «sıkıştırıldıkları» vehmedilenlerin elindedir. Bu yöneticiler, ilerici sendikal hareketi temel işlevinden uzaklaştırmakla kalmamış; tüzüğü ve örgütsel disiplini tanımaz bir uygulamayı yöntem

haline getirerek, temsil edilen kitleyi, örgütlerine inanmaz ve güvenmez duruma getirmişlerdir. Reklamına burjuvazinin de katkıda bulunduğu, bu örgütleri tahrip edici yanlış akım, görüntüyü tıpkı 1970'ler Dev-Genç hareketi gibi görkemli göstermekle birlikte, temellerinden çatırdamaktadır. Ancak bu temeldeki çatırdama ve kaçınılmaz sarsıntı, yalnızca birkaç sorumluyu değil, örgütlerin durumunu da sarsacak; ve önlem alınmakta gecikilirse, yöneticisi oldukları örgütleri çökertecektir. Bu zaaf, yalnızca sözkonusu örgütlerle sınırlı değildir. Zaaf, anti-faşist mücadele cephesinin de zaafıdır.

POLİTİK ÇIKAR DEĞİL, KARŞILIKLI YARDIMLAŞMA

Faşizme karşı verilmesi gereken mücadelenin önündeki bir diğer eksiklik veya bilinçli yanlışlık ise, demokratik kitle örgütleri arasında olması gereken yardımlaşma ve dayanışmanın olmamasıdır. Halkı, faşizme karşı birleşik örgütlü güç haline getirmek mücadelesinin öncülüğünü yapması gereken bilimsel sosyalistler, genel olarak demokratik kitle örgütlerinin, özel olarak sendikaların etkinleşmesinin, kitle tabanlarının genişlemesinin ve mücadele azim ve kararlılıklarıyla, kitleler nazarında saygınlıklarının artırılmasının en temel bir görev olduğunu biran için bile olsa unutmazlar; ve bu yönde en büyük fedakârlığı onlar gösterirler. Bunun için de, örgütler arasındaki dayanışmaya ve yardımlaşmaya özel bir önem ve değer verirler. Bunu yaparken, yöneticilerin politik tercihlerini değil; örgütün etkinleşmesini ve

mücadele gücünün artmasını ölçüt olarak alırlar. Oysa bugün, ülkemizde böyle davranılmamakta, böylesine ilkeli davranmak yerine, taraftarlarının yöneticisi olmadıkları örgütler dışlanmakta ve bunların etkisizleştirilerek yok olabilmelerine çalışılmaktadır. Bu durum da, faşizme karşı örgütlenmeyi zorlaştırmakta ve bu yöndeki doğru hareketin zaafa uğramasına yol açmaktadır.

İlerici sendikal hareketin ve bir kısım demokratik kitle örgütünün bugün içerisine düşürüldüğü durum ile ısrarlı bir şekilde yaratılan körleştirici ortamın sorumlusu, elbette yalnızca bu yanlışlıkların üçbeş yöneticisi değildir. Olan biten, burjuvaziden ve onun giderek tekelleştirilen ideolojisinden bağımsız değildir.

BURJUVAZİYİ MEVZİLERİNDEN GERİ PÜSKÜRTMEK İÇİN

Faşizmin hızlı bir biçimde tırmandırıldığı ve faşizmi sistemli olarak tırmandırıp yerleştirenlerin meşrulaştırıldığı günleri yaşıyoruz. Burjuvazinin bu sistemli faşizmi yerleştirme planını bozmak, onu, ulaştığı ve mevzilendiği siperlerden daha gerilere püskürtmek zor ve meşakkatli, fakat mümkündür. Mümkündür; faşizme karşı güçleri bir araya getirebilirsek. Mümkündür; bu güçleri bir araya getirişten başka çözümü olmayan örgütlenmenin önünde ve içinde bulunan engelleri ortadan kaldırabilirsek. Mümkündür; saflarımızda bulunan hastalıkların virüsünü doğru teshis edersek ve zaman geçirmeden önlem alabilirsek. Mümkündür; faşizme karşı verilecek mücadelenin içerisine, katılabile-

cek herkesi alabilirsek. Mümkündür; yanlışlık ve hastalıkları görebilirsek ve buna karşı önlem çağrılarını yaparsak veya yapılan çağrılara zaman geçirmeden katılırsak. Görevimiz, mümkünü gerçekleştirmektir. Yoksa sadece faşistleştirme sürecinin sonuçları ile başbaşa kalırız.

(Zeki KILIÇ, Anti-faşist güçlerin zaafları ve görevlerimiz, Yürüyüş, sayı 128, s. 6 - 7)

FAŞİZME KARŞI İDEOLOJİK MÜCADELEDE NELERE DİKKAT ETMELİ?

Şurasını kabul etmek gerekir ki, Türkiye'de uzun süreden beri burjuvazinin bilinçli olarak attığı faşist maya tutmuştur. Faşist ideoloji artan bir hızla kitle tabanı kazanmaktadır. Bu özelliği ile faşist yayılma, emperyalizme bağımlı geri ülkelerde genellikle olduğu gibi, tepeden inme, devlet kurumlarının faşistleştirilmesi biçiminde uygulamaya konulurken, kitle tabanını genişleterek de gelişmektedir. İşte özellikle bu ikinci durum, emekçi hareket açısından yeni görevleri beraberinde getirmektedir.

Birçok ilerici unsurun hala faşistlerin kitle tabanı kazanması sorununu ciddiye almamasına rağmen, bugün faşist ideoloji toplumun tüm kesimlerinde taraftar kazanmaktadır. Bu oran kırsal kesimde daha yüksektir. Esnafından şoförüne kadar şehir ve kasaba orta tabakaları, lümpen proletarya, gençlik kesimi de faşist demagojinin etki alanına en çok giren kesimler arasındadır. İşçi sınıfı ve memurlar, bu etkiye diğer katmanlar kadar kapılmamalarına rağmen, tehlikeden tümüyle uzak değildirler.

Önümüzdeki dönemde bir süre daha faşist ideolojinin yayılmasını sürdürmesi olasılığı güçlüdür. Çünkü faşistler, on yıldan beri güçlü sayılabilecek bir örgütlenme sağlamışlardır. Daha önemlisi büyük burjuvazinin faşist eğilimleri güçlenmiştir. (...) MC programına hakim olan ideoloji MHP'nin ideolojisi olmuştur. Bilinçli olarak, orta tabakalar düzenle uyuşturulmak istenmektedir. Hükümet programından (*), MC partilerinin, faşist demagoji şeklinde yürütülecek propagandayla kitleleri şartlandırmaya çalışacağı anlaşılmaktadır. Fabrikalarda, patronlar tarafından, basım tarihleri genellikle 1977 Nisan—Mayıs' ından sonrasını taşıyan ve merkezi bir şekilde, tek yayınevi tarafından hazırlanmış, içi antikomünizm ve faşist demagoji ile dolu çok sayıda kitabın ücretsiz olarak işçi ve memurlara dağıtılmaya başlanması; öğle aralıklarında işçilere mesleki ders adı altında anti-komünist ve faşist propaganda yapılması, burjuvazinin tüm olanaklarıyla bilinçli ve örgütlü olarak ideolojik saldırıya da geçtiğini göstermektedir.

Faşizmin kitle tabanı kazanması gerçeğini kabul ettikten sonra faşizme karşı ideolojik mücadele yürütmenin hiçbir zaman bugünkü kadar önem taşımadığını belirtmeliyiz. Bunun önemi, gereği gibi değerlendirilmeli ve bu yönde olanaklar, hata ve eksikler gözden geçirilmelidir. Tüm olanaklarına, avantajlarına rağmen faşizmin yenilebileceği unutulmamalı, ilerici güçlerin üstün olduğu alanlar ve faşizme karşı ideolojik müca-

(*) İkinci MC İktidarının hükümet programı kastediliyor (Derleyenin notu).

delede yerine getirilmesi gereken zorunluklar iyi bilinmelidir.

a) Faşist demagojinin en fazla etki alanına giren toplum kesimleri titizlikle tanınmak zorundadır. Faşist demagojinin içyüzü bunlara sürekli olarak anlatılmalı, sorunlarına somut alternatif çözümler getirilmelidir. Köylülerin, küçük esnafın, işsizlerin vb. sorunları dikkatle ele alınmalı, bunların kısa ve uzun vadeli çözümleri gösterilerek faşist demagoji sergilenmelidir. İşçi, emekçi öğrenci gençliğin faşizmin pençesinden kurtarılması için örgütlü bir mücadele verilmelidir. Faşistlerin kullandığı sloganlar bir bir ele alınarak çürütülmeli, faşizmin gerçek sınıfsal niteliği ortaya çıkarılmalıdır.

b) Kazanılmış mevziler bir adım gerilemeden, titizlikle savunulmalıdır. Faşizmin etkisi altına girmemiş kesimlerin faşizme karşı mücadele bilinç ve kararlılığına kavuşturulması için çaba sarfedilmeli, bu kesimlerin örgütlü saflara kazanılması için uğraşılmalı, bu potansiyel harekete geçirilmelidir.

c) Faşizme karşı ideolojik mücadele mutlaka yaygın olarak yürütülmek zorundadır. Çünkü ilerici, demokrat güçlerin ellerinde bugün milyonlarca liralık fonlar, devlet kurumları, TRT, basın vb. yoktur. Demokratik toplumsal muhalefetin gücü, örgütlülüğünde ve mücadele güveni ve inancındadır. Burjuvazinin sayısız olanaklarını yenebilmek için, ne pahasına olursa olsun, toplumun tüm kesimlerine ulaşabilmek, seslenebilmek gerekmektedir. Kabuk cesurca kırılmalı ve anti-faşist demokrasi cephesinin gür sesi

toplumun tüm kesimlerine ulaştırılmalıdır. Demokrasi mücadelesinin safları genişletilmeli, faşizmin kitle tabanını daraltmak ve yoketmek için uğraş verilmelidir.

Bugün toplumun çoğu kesimi gibi ilerici güçlerin önemli bir bölümü de umutsuzluk, panik ve yılgınlık çemberinin etkisi altına girmiştir. Faşist güçlerin taktiği de, zaten terör ve demagojiyle kendi gelişmelerini dayatarak demokratik güçleri sindirmek, eylemsizliğe, mücadele alanının dışına itmektir. Bugün okullarına gidemeyen binlerce ilerici demokrat öğrenci önemli bir mücadele alanının dışında tutulmaktadır. Binlerce memur, öğretmen baskı ve kıyımla sindirilmek istenmektedir. Önder işçiler işten atma, açlık, ölüm tehdidiyle eylemsizliğe itilmek istenmektedir.

İlerici, demokrat saflardaki bu yılgınlıkta temel neden kuşkusuz MC'nin yürüttüğü baskı ve terör politikasıdır. Ancak bunda, birtakım yanlış mücadele yöntemlerinin de payı vardır.

Bugünkü umutsuzluk, sürekli olarak sahte umutlar yaratılması ve bunların arka arkaya kof çıkması sonucu yerleşiklik kazanmıştır. Bazı unsurlarca, bir burjuva partisi olan ve demokrasi mücadelesindeki yeri defalarca belirtilen CHP, uzun süreden beri «umut» olarak gösterilmiş, ancak işçi sınıfının örgütlü, politik hareketinin mücadelesinin yükselmesiyle kazanılabilecek (141-142'nin kaldırılması gibi) ileri mevziler bir burjuva partisinden beklenmiş; işçi sınıfının bağımsız politik mücadelesinin belirleyici rolü adeta unutturulmak istenmiştir.

Bugün ise, eskiden beri en çok umut üretenlerin en umutsuzlar haline düştüğü görülüyor.

Artık boş hayallerle avunmanın zamanı geçmiştir. İlerici, demokratik güçlerin, en başta kendi güçlerine güvenerek örgütlülüğü geliştirme görevi bütün çıplaklığıyla ortadadır. Faşizm, toplum içinde var olmayan «hayali umut» güçleriyle yenilmez. Faşizmi yenecek güç kendi içimizde, emekçi kitlelerde, ve onların örgütlü, birleşik hareketindedir.

(İbrahim GÖKDEMİR, Faşizme karşı ideolojik mücadele ve yılgınlık, Yürüyüş, sayı 124, s. 15)

III

MC'NİN ÇÖKÜŞÜ VE SONRASI

Evet, sonunda MC gerçekten gitti. Belki de, bir daha gelmemek üzere gitti. Üç yıla yakın bir süredir halka, ondan yana mücadele verenlere kan kusturan bir iktidarın gidişi hiç kuşkusuz mutluluk verici bir olay. Sevinilecek bir olay. Peki ama, ya sonrası?

Önemli olan da sonrası. Sonrası için gerçekçiler var, aşırı iyimserler var. İlerici bir gazetenin çok ilerici bir yazarı iyimserler arasında. MC'nin gidişini şu sözlerle kutluyor:

«MC hükümetinde simgeleşen faşizm ağır bir darbe yemiş ve çökmüştür. Yeni hükümet, aydınlık günlerin habercisidir.» (Orhan Apaydın, Faşizmin Çöküşü, Cumhuriyet, 5 Ocak)

Küçük burjuvazi, umutsuzluğa ne kadar kolay kapılanıverirse, boş umutlara ve sevince de o denli kolay abone oluveriyor. Öyle ya, bir partiden 10 kişi ayrılınca faşizm de hemen çöküverdi...

Önemli olanın bundan sonrası olduğuna değindik. MC'nin çöküşünden sonra ortaya çıkarılan tezgah, kargaşa ve toz duman arasında bü-

yük sermayenin ipleri elinde tuttuğunu, daha uzun dönemli hedefler için bazı ara hedeflere ulaştığını gösteriyor ne yazık ki. Gerçekten de oyunun inisiyatifi şu anda büyük burjuvazinin elindedir. Demokratik toplumsal muhalefet karşısında iyiden iyiye yıpranan MC'nin çöküşü halinde ne yapacağını, kısa ve uzun dönemde hangi atlara oynayacağını büyük sermaye iyiden iyiye planlamış ve vaktin geldiğini anlayınca uygulamaya geçmiştir.

Kimilerinin MC'nin düşürülmesi hedefinin hemen ardına sorumsuzca ve bilinçsizce ekledikleri «halktan yana iktidar», «ileri demokratik düzen» gibi hedeflerin ne kadar havada olduğunu yaşanan olaylar ve MC'nin yerine kurulan hükümet göstermiştir. MC gitmiştir. Ama yerine ilerisi için düşünülen temel kombinezonların aracı bir iktidar, diğer bir deyişle gebe bir iktidar gelmiştir.

HER ZAMANKİNDEN DAHA UYANIK OLMAK GEREKİYOR

(...) «Sonrası» ne olacak? Bu soruya cevap verebilmek için, «öncesi»ni iyi bilmek, «öncesi» nin sergilediği bazı ipuçlarını adım adım izlemek gerekiyor. Bir başka deyişle son bir ayın hızlı gelişmelerini birer birer ele almak.

Önce, 11 Aralık seçimleri ile bir sis perdesi yaratıldı. CHP Genel Başkanı bıkmadan usanmadan «11 Aralık seçimlerinden sonra MC'nin çökeceğini» ilan ediyordu. CHP Genel Başkanı'nın her sözünde keramet aramayı itiyat haline getirenler, bakış açılarını seçim sonuçları ve seçim rakamları ile sınırladılar.

Oysa beklenen gelişmelerin motoru hiç de seçim sonuçları değildi. CHP Genel Başkanı «referandum» sözü ile bir sis perdesi yaratmıştı, ama asıl belirleyici gelişmeler bu perdenin arkasında cereyan ediyordu. Asıl gelişmeyi seçim sonuçları değil, AP'den ikişer üçer kopan «küçük AP» yaratıyordu. Ecevit'in asıl umudu, tezgahlanan asıl oyun da burada idi.

KISA VE UZUN DÖNEMLİ MİSYONLAR

Türkiye'de büyük sermayenin bir AP-CHP koalisyonu, başka bir deyişle, «güçlü hükümet» peşinde olduğunu sağır sultan bile duydu.

Ama bu formülün sahneye sürülmesinde gözetilen «zamanlama» başka idi. Kimileri büyük sermayenin hemen, acilen bir CHP-AP koalisyonu istediğini sandılar. Bunun sonucunda, hedef için bir engel olarak görünen Demirel'in tasfiyesinde «niçin bu kadar geç kalındığı» sorulur oldu. AP'nin ve genel başkanının sadık kalemleri de bir süre bu oyuna geldiler. Bu kalemler «kurdun atı yediği» iddiasını AP'yi MHP ve diğer ortaklarından ayırıp CHP ile işbirliğine razı etme aracı saydılar. Ve var güçleri ile seçim sonuçlarına eğilip «kurdun atı yemediğini» kanıtlamaya uğraştılar. Oysa sorun hiç de bu değildi.

Gerçek başka yerde idi. Sorun da. Hedef, uzun süredir tezgahlanan AP'den kopmaların giderek rayına oturması idi. Ama yine kimilerinin sandığı gibi AP'den kopanların amacı, bu kopuş ile bir AP-CHP koalisyonunu dayatmak değildi. Demirel'in casusu olma ihtimali hayli kuvvetli bir Cemalettin İnkaya dışında, tüm bağım-

sızlar bir CHP-AP koalisyonunun faziletine inanıyorlardı, ama şu aşamadaki misyonları bunu sağlamak değildi. Asıl misyonları, kısa dönemdeki misyonları, kendilerinin bakanlık koparacakları, CHP omurgalı bir hükümetin oluşturulmasıydı.

Bağımsızlar neyi biliyorlardı? Bir: AP içinde, liderin ve yakın çevresinin fiili tasfiyesi gerçekleşmeden beklenen büyük koalisyonun oluşturulamayacağını biliyorlardı. İki: CHP liderinin bugünkü aşamada böyle bir koalisyona isteksiz olacağını da biliyorlardı. Ama bunlardan daha da önemli bir gerçek vardı: Büyük sermayenin en büyük tezgahlarından biri olan «büyük koalisyonu»un saati henüz çalmamıştı. Çünkü AP içindeki bazı pürüzler halledilmemişti; çünkü CHP çevresini buna oluşturmamıştı; çünkü bu «büyük ehlilik» ten önce CHP'nin, AP'nin maketi ile bu ehliliğe hazırlanıp ısındırılması gerekiyordu.

OYUNU BAŞTAN BERİ BİLENLER

Basında, plandan başından beri haberdar görünenlerin başında sermayenin «Durum» cusu gelmektedir. «Durum» cu 15 Aralık'ta açıkça şunları söylemektedir: Asıl hedef CHP-AP'dir. Ancak bunun için CHP'nin solundan, AP'nin de Demirel ve çevresinden iyice kopması gerekmektedir. Bunlar süreç işidir. Bu süreci de CHP-Küçük AP-CGP-DP formülü sağlayacaktır.

«Durum»cu bunları bilmektedir. Gerçekten de bugün CHP'ye omuz veren küçük AP, yarın CHP AP (ya da duruma göre CHP-MHP) koalisyonu için kullanılabilecek birer şartel olacaklardır.

Özünde, Demirel'e muhalif bilinen kanat, kendi içinden küçük bir bölümü bu misyon için CHP'ye kiralamış, asıl gücünü AP içindeki tasfiye misyonu için saklamıştır.

Burada AP lideri Demirel'in kişisel hesapları üzerinde de durulabilir. Açıkça görülüyor ki, Demirel ve yakınları, AP'den kopanların, yüklendikleri misyonda ne kadar kararlı olduklarını biraz geç anlayabilmiştir. Anladıkları anda da geleceği ile birlikte, bugünkü oyunu kavramışlardır. Demirel'i sinirlendiren de budur. Demirel, nereye yöneldiğini kavradığı oyunu bozmak için ortamı gerginleştirme taktiğini izlemiş, CHP ile aradaki köprüleri atabilmek için elinden geleni yapmıştır.

Demirel'in bu bilinçli gerginleştirme taktiği ise, doğal olarak, geleceğin büyük projesi için bugünden açık kapı bırakılmasını isteyen akıllı «durum»cuların ve diğer tezgahçıların eleştirilerine hedef olmuştur.

BAZI ZORLAYICI MANEVRALAR

Bu arada kısa dönemli hedefin bir an önce gerçekleştirilebilmesi, muhtemel pürüzlerin baştan etkisiz hale getirilebilmesi için bazı zorlayıcı dış manivelalara da baş vurulmuştur.

Peşisıra gelen istifalar, IMF ile görüşmelerin sonuca bağlanmak üzere olduğu günlere rastlamış, ya da rastlatılmıştır. Öte yandan Merkez Bankası'nın «çok önemli kararlar ve adımlar arifesinde olduğu bir dönemde» hükümet belirsizliğinin sakıncaları üzerinde de özenle durulmuştur. Bu koşullarda herhangi bir «yan çizme», böy-

lesine «ciddi» gerekçelerle, vatan hainliği ile, ülkeyi hükümetsiz bırakma ile suçlanabilecektir.

Bir ara kopmaları öyle pek de ciddiye almayan, hatta «kopanları nasıl olsa geri alırız, bari bu durumu MSP'ye karşı koz olarak kullanıp yola getirelim» düşüncesine bile kapılan AP yönetimi de artık durumun ciddiyetini anlamaya başlamıştır.

Durumun ciddiyetini kavrayanların tümü, artık geleceğe yönelik ciddi hesaplar peşindedir. Bağımsızların misyonunu ve bu misyondaki kararlılıklarını anlayan, şimdi bu olgunun «CHP'nin ehlileştirilmesinde» en etkin biçimde nasıl kullanılacağının hesabı içindedirler. Örneğin, Tercüman'da yazılanlar:

«İstifa ederek bir grup oluşturanlar, artık anahtarın kendi ellerine geçtiğini unutmadan CHP ile pazarlık masasına oturmalılar ve kamuoyuna kırmızı plaka değil, bazı prensipler uğruna bu şekilde davrandıklarını göstermelidirler.

«Kendi seçmen tabanından ilgi ve tasvib görecek şartlardan bazıları kanaatimizde şunlardır...

«... Bağımsızlar kendilerini, küçük çapta bir AP örneği görüyorlarsa, yapacakları en önemli şey, AP felsefesini CHP'ye karşı korumak, milliyetçilik bayrağını yere düşürmemektir.» (Tercüman, Hiç Şartsız Olur mu?, 18 Aralık)

«Bağımsızlar» da gerek basına yaptıkları açıklamalarla, gerekse CHP ve diğerleri ile imzalanan ortak deklarasyonla «milliyetçilik» bayrağını yere düşürmediklerini el hak kanıtlamışlardır.

Olup bitenler anlaşılmıştır. Şimdi, yeni hükümetten çok, geleceğin hükümeti üzerinde durulmaktadır. Çünkü yeni hükümetin niteliği bellidir ve üzerinde çok söz söylemeye de gerek yoktur.

Bir de sözde solcular vardır ortada. Hataları «sağ sosyal demokrasi» etiketi ile affettirmeye, kuyrukçuluğu «sol sosyal demokrasi» yaftasıyla örtbas etmeye «işçi sınıfı çizgisi» adını veren bir küme, bu kez de AP'den kopanları «liberal sağ» olarak aklamakta ve kutlamaktadır. Aklıevvel solcular AP'den kopanların omuzuna «liberal sağ» apoleti yapıştırmaya çalışırken, gerçekleri görenler de vardır:

«Yeni bağımsızların desteğiyle ya da katılmasıyla kurulacak bir hükümet, CHP-AP formülünün değişik koşullarda uygulanışından başka bir şey değildir. AP'den ayrılanlar, dünya görüşleri, ekonomik ve sosyal konulardaki düşünceleri bakımından, geride kalanlardan çok mu farklı? Onların desteğiyle ya da onlarla kurulacak bir iktidar, AP'nin ekonomik ve sosyal felsefesini dolaylı yoldan sürdürmek demek değil midir?

«Seyri eğlenceli görüntülerin gerisinde, tarih perspektifi açısmdan asıl önemli olan gelişme budur ve Türkiye, uçurumdan dönmenin sevinci içinde hangi durgunluğa yönelmekte olduğunu henüz farketmiş değildir.» (Seyir, Mümtaz Soysal, Milliyet, 21 Aralık)

BUGÜNÜN İŞİ

Yeni hükümetin niteliği bellidir. Bugünün işi ise, yarının getireceklerini şimdiden düşün-

mektir. Bir de, bugünün işi, yarının getirecekleri-ni tehlikeye düşürmeden bugüne yön vermektir.

Geleceğin bir AP-CHP (ya da CHP-MHP) tezgahına bugünden set çekebilecek girişimler anında önlenmelidir plana göre. Bakanlıklarla mücehhez «bağımsızlar» gelecekte oynayacakları «liberal» rol için bugünden silahlarını bilemelidirler.

Ama daha önce bir «görüşme» ye dikkat etmekte yarar var. Konuşan, bağımsızların (dolayısıyla «liberal sağ» ın (!) önderlerinden ve bakanlık istemeyecek kadar «dürüst» Oğuz Atalay, Soran da Günaydın Gazetesi:

«Aslında benim gönlümde yatan CHP-MHP koalisyonudur. Ama buna, bugün için, iki parti de hazır değildir. CHP-MHP kurulsa, Türkiye'ye çok büyük faydalar sağlar.

«Soru — 141-142 ile DGM hakkında ne düşünüyorsunuz?

«Cevap — Bu maddeler kaldırılamaz. Böyle bir şey düşünülemez dahi. DGM'ye gelince, çıkması için üzerinde ısrarla duracağız. Bu konunun üzerinde önemle durmak gerekir.» (Günaydın, 30 Aralık)

YARININ OLASILIKLARI

Evet, yeni hükümet «gebe» bir hükümettir. Ancak gebelik süresinin ne kadar olacağı tartışma konusudur. Buna çok «kısa bir süre» olarak da bakmamak gerekiyor.

Doğacak çocuğun cinsiyeti konusundaki ikili olasılık gibi, gebe hükümetin doğuracağı hükü-

met konusunda da şimdilik ikili bir olasılık görünmektedir: AP-CHP veya CHP-MHP.

«Bağımsız» ya da «liberal sağ» etiketli payandalar yeni hükümeti bugünden yönlendirebilecekleri gibi (isteklerini birer birer açıklanan deklarasyonda bulmak mümkündür *) CHP'nin hesapları ve büyük sermayenin istekleri doğrultusunda, doğacak yeni çocuğun cinsiyeti üzerinde de etkili olabileceklerdir. «Liberal sağ» cılar her iki olasılığa da oynayabilecek yaradılıştadırlar.

Gerçekten de doğacak çocuğun cinsiyeti üzerinde CHP'de çok «özgün hesaplar» yapılmaktadır. CHP Genel Merkezi ile ilişkileri su götürmeyen bazı CHP teorisyenleri, MHP'yi «sürekli rezerv» olarak tutma eğilimindedirler. Faşizm tehlikesine karşı yılgınlaştırılan küçük burjuva yığınlar bir CHP-MHP koalisyonuna «MHP'nin eh-

---

(*) «Liberal sağ» bağımsızların bugünden dayatacaklarına açıklık getirmek bakımından yine Oğuz Atalay'la yapılan aşağıdaki görüşme de ilginçtir.

«Soru - Bağımsızlar olarak bazı şartlarınız vardı. Hükümet programı yapılırken bunlarda israr edecek misiniz?

«Cevap - Şartlarımız zaten kabul olundu...

«Soru - Bunlar neydi?

«Cevap - Hükümet programında görürsünüz.

«Soru - Son bir sorum var. Ecevit'i nasıl buluyorsunuz?

«Cevap - Açık, dürüst, kibar ve aşırı uçlara alerji duyan bir kimse olarak gördüm. Komünizm tehlikesine karşı mutlaka Demirel'den daha tesirli olacağına inanıyorum.» (Günaydın, 4 Ocak)

lileştirilmesi» uğruna niçin «he» demesinler? Sonra yine CHP'li teorisyenlere göre «MHP büyüdükçe yumuşamıyor mu?» Sonra MHP'de «AP' nin yerini alacak potansiyel» yok mu? Bunların tümü bugün yapılmakta olan ve ileride de yapılacak olan hesaplardır.

TEHLİKELİ DÖNEM, BÜYÜK GÖREVLER

Yeni dönemde, başta işçi sınıfı olmak üzere, tüm demokratik güçlere düşen görevlerin ağırlaştığını gösteren kanıtlar, bunlardır. Kesinlikle belirtmek gerekir ki, «faşizm çöktü» rehavetine asla yer olmamalıdır. Türkiye'de işçi sınıfının ve demokratik birikimin gücü, burjuvazinin rahatça at oynatmasına, istediği oyunu maniple etmesine engel olacak bir biçimde örgütlenmelidir. Bu süreç içerisinde mevcut demokratik birikim, soluğunu, sürekli olarak CHP'nin ve yeni hükümetin ensesinde hissettirmelidir. En azından faşist katliamların önlenmesi, faşist güçlerin devlet kadrolarından temizlenmesi yolunda ciddi ve ikircikiksiz bir mücadele verilmelidir.

Herşey için ve herkesin adma «yetki verilmiş» bir CHP'nin kendi başına ne yapacağı, Türkiye'yi nereye götürebileceği açıkça ortaya çıkmıştır. Bundan böyle görev, büyük sermayenin Türkiye politikasını ve partilerini istediği gibi yönlendirebileceği alanı giderek daraltmak olmalıdır.

(MC'nin çöküşü faşist tehlikenin sonu değildir, Yürüyüş, sayı 144, s. 8-9)

IV

FAŞİZMİ İYİ TANIYALIM, ŞAŞIRMAYALIM

Türkiye'de faşizm, son günlerde kimilerini şaşırtıyor. Hatta, «Yahu ne oldu, MHP değişiyor mu; imana mı geliyor; hani hiç de fena sayılmaz söyledikleri» dedirtecek kadar.

MHP genel başkanı Türkeş, önceki günlerde parti örgütüne bir genelge yayınladı. Genelgede kimilerini yine şaştırttı ama, aslında, MHP'nin bir süreden beri ve de özellikle iktidardan düştükten sonraki günlerde izlemeye çalıştığı politikanın iyi bir yansımasıydı. Türkeş, yayınladığı genelgede parti militanlarını, komandoları, hizaya girmeye çağırıyor; olaylara fazla karışılmamasını övütlüyor; hatta hatta, diğer partilerin liderleri belli bir bölgeye gittiğinde oradaki MHP örgütlerinin ve yan kuruluşlarının kapatılmasını, hiç bir şekilde olay çıkarılmamasını ve de mevcut hükümetin Türkiye Cumhuriyetinin hükümeti olduğu bilinciyle, bu hükümete yardımcı olunmasını istiyordu. Genel çizgileriyle ve rengiyle, MHPnin bir süreden beri büründüğü kuzu postundan farklı olmayan bu son genelge üze-

rinde durmakta ve faşizmin planlarını ortaya koymakta yarar var.

Faşizm, neden birden bu ölçüde bir gerileme taktiğine ve kuzu postuna ihtiyaç duydu? Bu sorunun ilk cevabı, faşizmin Türkiye'de kitle desteği kazanabilme umudunu beslemesinde aranmalıdır. Son iki seçimde, belli ve hiç de küçümsenmeyecek bir oy alabilen faşist siyasal örgütlenme, şimdi bu potansiyeli iyi değerlendirmek niyetindedir. Kitlelerin «vur-kır»dan, terörden, diktadan, askerî olandan fazla hoşlanmadığının bilinciyle, bu desteği güçlendirmenin yolu olarak, «aklı selim sahibi», olumlu, yapıcı, uslu görünmeyi seçmektedir. Kuşkusuz, bu arada, özle söz asla birbirini tutmamakta ve söz ne kadar okşayıcı ise, öz de o kadar terörcü, sinsi ve hunhar olabilmektedir.

İkincisi, her şeyi son derece mekanik düşünmekten; birçok kukla ve ipleri elinde tutup oynatan tek bir merkezin varlığı gibi ilkel bir anlatımdan vazgeçecek olursak, kontr-gerillasından istihbarat servislerinin belli bölümlerine, emperyalizmin CİA ve benzeri örgütlerinden Türkiye'deki özentilerine kadar uzanan geniş bir ağ içinde tezgâhlanmakta olan oyunların son derece karmaşık olduğunu da hemen farkederiz. Bu yüzden, son günlerde, hele hele yeni hükümetin kuruluşundan beri olup bitenlerin bir ölçüde MHP'nin bile elinden ve denetiminden çıktığını söylemek mümkündür. Örneğin Türkeş, kendi elindeki iplerle, kendi elinden çıkmış olan ipleri çok iyi görebilmekte, bilinmeyen, teşhis edilemeyen en karanlık gericilik güçleri, zaman zaman MHP'

nin ve Türkiye'deki bilinen faşist mihrakların denetimlerini aşan eylemlere, komplolara girişmektedirler. Son günlerde bunlar öylesine azıtmış ve MHP militanlarının bir bölümünü de öylesine içine ve kumandasına almış, öylesine kullanmıştır ki, MHP genel başkanı bile bu konuda uyarı yapmak gereğini duymuş hatta —görünüşe göre— bir ölçüde endişeye kapılmıştır.

Üçüncüsü, bu olayların MHP'nin zayıf bir anında, yani iktidardan düştüğü bir döneme rastlaması da, bir tedbir olarak MHP genel başkanını sağduyulu görünmeye, olaylarla ilişkisinin kanıtlarını saklamaya zorlamıştır.

Dördüncüsü, MHP, uzun vadeli bir düşünce ile ve belli bir oy potansiyelinin verdiği umutla altı ay, bir yıl sonrasına, gönlünde yatan aslana göre, yeni bir iktidar koalisyonuna hazırlanmaktadır.

Sonuncu bir nokta daha var: Türkiye'de faşizmi hep zulada tutmak isteyen tekelci sermaye kesimlerinin bugünkü tercihlerinin, bir açık faşizm olmadığını ve açık faşizme hazırlık yöntemleriyle çalışan, açık faşizm hedefleyen bir partinin, hele bu parti fazla başına buyruk davranacak olursa icabına bakılacağını da unutmamak gerekir. MHP yöneticileri bu gerçeğin, kendi azgın militanlarma oranla çok daha iyi farkındadırlar.

İşte bütün bu nedenler, Türkiye'de örgütlü faşizmin, önümüzdeki günlerde yeni taktikler denemesine; kuzu postunu en sevimli, en beyaz, en uzun tüylüsünden seçmesine yol açacak; fa-

şist güçleri yeni yöntemler aramaya zorlayacaktır.

Türkiye demokrat güçlerine düşen görev, bir yandan faşizmle, hangi görünüm altında olursa olsun en kararlı şekilde mücadele etmek, öte yandan, faşizmin sarındığı kuzu postuna kanma eğiliminde olanları tez elden uyarmaktır.

Başbakan Ecevit'in, «Bazı anarşi mihrakları anarşiyi sürdürürlerse, eski defterleri de karıştırırız» sözü, MHP'ye yeni yeni bir taktik vermiş ve ona kaçış yolunu göstermiştir. MHP, şimdi, en yetkili bir ağızın kendilerine uzattığı «hoşgörü» kaçamağından sonuna kadar yararlanma yoluna girmiştir. Yeni hükümet faşizmle mücadeleye kararlıysa, yapacağı tek iş, şaşırmamak, faşizmin gerçek yüzünü ve sınıfsal özünü iyi tanımak; faşizmle mücadeleyi öyle şartlara bağlayarak değil de, kayıtsız şartsız sürdürmek; faşist güç ve örgütlenmelerden son iki buçuk yılın ve yerde kalan kanların hesabını sormaktır. Bu sadece Türkiye'de demokrasi açısından değil, bizzat hükümetin kendi açısından da gerçek anlamda hayati bir sorundur.

(Oya BAYDAR, Şaşırmayalım, Faşizmi İyi Tanıyalım, Politika, 17.1.1978)

V

DEVRIMCİLERİN BUGÜNKÜ GÖREVLERİ NELERDİR?

Bir tanışımın üniversitede okuyan —ya da okuyamıyan— devrimci oğlu sordu:

— Ecevit yönetiminde gençler ne yapmalı?

Nasıl yanıtlarsınız bu soruyu? Acaba ne yapmalı? «Katil iktidar» veya «faşist Ecevit» yazılı dövizleri alıp sokaklara mı uğramalı? Yoksa Ecevit hükümetinin terör güçlerine ve siyasal katillere karşı açtığı savaşıma ters düşecek girişimlerden mi kaçınmalı? Gerçekte «Ecevit yönetiminde ne yapmalı» sorusu yalnız öğrencilere dönük değildir. CHP'nin solunda kalan tüm devrimci örgütler için de geçerlidir. Körükörüne muhalefet yerine, bilinçli ve ustalıklı bir devrimci stratejiyi saptamak gerekmez mi bu konuda?

★

CHP'nin solundaki solun bölünmüşlüğü, çoğu kişiyi umutsuzluğa düşürmektedir. Ama bu olayı gereğinden çok abartmak yersiz olur.

Devrimci solun dağınıklığı yaşanarak aşılacak, bütünlüğe kavuşulacaktır.

Güncel bölünmüşlük iki doğrultudadır. Yatay doğrultuda devrimci örgütler arasındaki kopukluklar azımsanmıyacak gibidir. Dikey doğrultuda kuşaklar arasındaki kopukluklar çarpıcıdır. Devrimci güçler günümüzde sayısal açıdan çoğalmışlardır; ama bütünleşemedikleri için yeterli ağırlık ve etkiyi sağlayamıyorlar. Geçmişten geleceğe akan devrimci eylemde, gençler yaşlıların deneyimlerinden ve bilgilerinden yararlanamıyorlar. Bu durumda devrimci solun bugünden yarına iktidara geçmesi sözkonusu değildir. Önümüzde aşılması zor dönemlerle çetin savaşımlar bulunmaktadır.

Bir toplumda bilinçlenme ve örgütlenme yolunda çalışmak devrimcilerin görevidir. Peki, bu görev için hangi ortam elverişlidir? Devrimci fikirleri yaymak, devrimin koşullarını araştırmak, örgütsel çalışmayı sürdürebilmek için demokratik koşullar daha yatkın değil midir? Eğer öyleyse, Türkiye'de MC yönetimiyle Ecevit hükümeti arasındaki ayrımı görmek zorundayız.

Bütün dünyadaki devrimcilerin, burjuva demokratik güçleriyle faşistleri birbirinden ayrı tutması, bilimsel görüşün yalın bir kuralıdır.

Ecevit hükümetine ağırlığını koyan CHP işçi sınıfı partisi değildir ve sermaye ile uzlaşarak iktidara yönelmiştir. Ama bu olayın devrimciler ve sosyalistler için anlamı ne? Uzlaşma, MC faşizmini geriletmek ve daha demokratik bir ortam yaratmak yolunda gerçekleşmişse, devrimcinin tutumu ne olmalıdır? Ecevit yönetimi, MC faşistlerini devlet örgütlerinden ve anti-demokratik kanun-maddelerini devlet yasalarından temizleyerek demokratik yolları açıyorsa, devrim-

ci, bu eyleme karşı mı çıkacak? Daha demokratik bir ortam emekçi kesiminde bilinçlenme ve örgütlenme olanaklarını sağlayacaktır kuşkusuz...

Nasıl karşı çıkılır buna?

★

Devrimcinin görevi, Ecevit yönetimini sağa itmek değil, sola çekmektir. Ecevit yönetimine karşı çıkayım derken faşizmin ekmeğine yağ sürmekten kaçınmak, devrimci bir önlemdir. Çünkü Ecevit yönetiminin ardında güncel fırsat bekleyen gizli ve açık güçler, sermayenin faşist örgütleridir.

Türkiye'deki kurulu ve geçerli kapitalist ve emperyalist düzene karşı durmak bir devrimci için doğaldır. Sömürücü düzene karşı muhalefet, ittifak ve dayanışmalarla yürütülür.

Ecevit yönetimini MC faşizmine karşı desteklemek güncel bir doğrudur.

Sömürücü düzene karşı çıkmak sürekli bir görevdir.

İkisini birbirine karıştırmamalı.

(İlhan SELÇUK, Güncel ve Sürekli...
Cumhuriyet, 2.3.1978)

İÇİNDEKİLER

FAŞİZMİN ANLAMI

		Sayfa
I.	SA'lardan Komandolara: Faşizmin doğuşu	9
II.	Faşizm Nedir?	33
III.	Faşist Düzenin Nitelikleri	55
IV.	Faşizmin Sınıfsal Yapısı	62

MİLLİYETÇİLİK NEDİR? NE DEĞİLDİR?

I.	Eski Milliyetçilikten Yeni Milliyetçiliğe	83
II.	Atatürk Milliyetçiliği Nedir?	87
III.	Milliyetçilik ve Sosyalizm	91
IV.	Gerçek Milliyetçilikten Sapmalar . .	95

BİR MİLLÎ TEHLİKE : MHP

I.	MHP Nereden Geliyor?	105
II.	Bir Liderin Portresi	134
III.	Faşizm, Tarihi Nasıl Tahrif Ediyor? . .	146
IV.	Faşizm, Nasıl Bir Eğitim İstiyor? . .	169
V.	Bir Toprak Reformu Aldatmacası . .	184
VI.	MHP Ve Anayasa Mahkemesi . . .	190

I. Faşizme Karşı Mücadelenin Anlamı . 203
II. Anti-Faşist Güçlerin Zaafları Ve Görevleri 218
III. MC'nin Çöküşü ve Sonrası 233
IV. Faşizmi İyi Tanıyalım, Şaşırmayalım 243
V. Devrimcilerin Bugünkü Görevleri Nelerdir? 247

«Faşizm
bir ideoloji değil, bir kötülüktür.»
Öyle söylüyor Thomas Mann.
Kuşkusuz doğru.
Hem de içine yüzbinlerin, milyonların gözyaşları,
acı ve kanlarının karıştığı bir kötülük.
Bir insanlık suçu başka bir deyişle.
Ama kimin kötülüğü, kimin suçu?
Ve kime, neye karşı?
Aydınlatılması gereken bu.
Elinizdeki kitap, bu kötülüğün, bu suçun
asıl faillerini ve onların yalanlarını
en yetkin kalemlere dayanarak sergiliyor.
Cinayetleriyle beraber yalanlarını toplumumuzda
bugün de sürdüren
— görünüşe bakılırsa daha da sürdürecek olan —
faşizme karşı mücadele için
bu kitaptan öğrenecek çok şeyimiz var.

40 Lira